
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

ԷՕՄՐ

ՎԷ

ԱԽԼԱԳ

ՀՕՄՐ ՎԷ ԱԽԼԱԳ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۱۰ شوال ۱۳۱۱ و ۹ نیسان
۳۱۰ تاریخی و ۴۱ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولنمشدر

مصارفی آمریقان مسیونر شرکیتی طرفندن تسویه اولنهرق طبع اولنمشدر

ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ

ՄԱԹՊԱ՛Ա Ի Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1895

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

565366

ՄՈՒԳԱՏՏԵՄԷ

Միւնչլիֆի էտիմպուրկ շէհրի սաքինլէրինտէն Պատ. Տր. Լիս նամ զաթ օլան պու քիթապ Իս-դօչիա Գիլիսէսինէ մէնսուպ պիր հէյէթ Ի նաշի-րիյէնին իլթիմասըյլա գալէմէ ալընմըշ տըր :

Միւնչլիֆ ը քիթապ քէնտի մուգատտէմէսինտէ շու վէճհլէ իֆատէ Ի մէրամ էտիյօր . « Պու քիթապը գալէմէ ալմագտան մագսէտիմ շու խուսուսը պէյան ու իզահ էթմէք օլմուշ տըր . շէօյլէ քի մէպատի Ի տինիյեէ կէնճլէրին էֆքեար ու աթվա-րընտա նէ սուրէթլէ թէճէլլի օլա պիլիրլէր : »

Շու նօգթա տախի փիշ նազար ը տիգգաթտան տուր թուրթուրմամըշ տըր քի , պու քիթապ պիր րէհպէր ը մէսլէք ու հարէքէթ մագամընտա նէվ-րէսիտէկեան էլինէ կէշէճէք տիր : Միւնտէրիճաթը-նըն գըսմ ը էքսէրի՝ պիզզաթ թէտգիգ Ի անվալ վէ թէճրիպէ մահսուլը պուլուռնան մա՛լիւմաթլարտան 'իպարէթ իսէ տէ , խուսուսա կէնճլէր իչիւն թէ՛էլիֆ օլուռնմըշ օլան սա՛իր էսէրլէրտէն տախի պա՛զը ֆըզ-րալար ախզ օլուռնմըշ տըր :

Գարիուռն ը քիրամա թագտիմ օլուռնան իշպու-թիւրքճէ թէրճէմէսի փէք զիյատէ մուխթասաթ պուլուռնըյօր իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր , միւնտէրիճ օլտըղը էֆքեար ը հաքիմանէ վէ վէսա-յա Ի միւֆիտէտէն տիգգաթ ը թամմէ իլէ միւթա-լա՛ա էտէն կէնճլէրին ֆէվզէլա՛տէ իսթիֆատէ էտէ-ճէքլէրի շիւպհէտէն միսթաղնի տիր :

ՖԻԶՐԻՍԹ

ՊԱՊ	ՍԱՀԻՖԷ
1 ԱԽԼԱԳ	4
2 'ԷՕՄՐՏԷ ՄՈՒՎԱՅՈՒԳԸՑԷԹ	43
3 ԹԷ'ԷՍԻՐ Ը ՇԱԽՍԻ	26
4 ՏՕՍԹԼԱՐ	39
5 ՓԱՐԱ	53
6 ՎԱԳԸԹ	65
7 ՍԸՀՀԷԹ	78
8 ՂԱՅՐԷԹ	94
9 ԱՏԱՊ ՈՒ 'ԻՐՅԱՆ	102
10 ՄԷՇՐԷՊ	111
11 ԹԷՆԷԶԶԻԻՀ	122
12 ԳԻԹԱՊԼԱՐ	135
13 'Ա'ԻԼԷ 'ԷՕՄՐԻԻ	149
14 ԳԻԼԻՍԷ	161

ԴՅՈՄՐ ՎԷ ԱԽԼԱԳ

Պ Ա Պ 1

Ա Խ Լ Ա Գ

ԴՅՈՄՐԻՆ Կ'ԱՄԷԼ ՈՒ ԿԱՐԵՔԵԹԼԵՐԻՆՈՒՏ ԿԵՐ ՆԷՅ
ԽԻՆԱԳԱ ՄԻԼԹԵՎԱԳՂՔԻ ՄԵՐ :

ԱԽԼԱԳ ՆԷ՞ ՄԻՐ : ԱԽԼԱԳ ՄԵՄԵՔԷ ՆԷ՞ ԿՆԼԱՐԸ :
ՄԵՍԷԼԱ , « ՖԻԼԱՆ ԿԱՏԷՄ ԷՅԻ ԿԱԽՕՈՒ ՓԷՆԱ ԿԽ-
ԼԱԳԸ ՄԵՐ , » ՄԵՐ ԻՍԷՔ , ՎԷ ԿԱԽՕՈՒ , « ՇՈՒ ԿԱՏԷՄԻՆ
ԿԽԼԱԳԸՆՆՐ ԿԵՎԷՄ , » ԿՕՐԸՆԱՄ ԿԻՐ ՍԷՕԳ ՍԷՕՅԼԵՐ
ԻՍԷՔ , ՆԷ՞ ԿԵՄԵՔ ԻՍԹԵՄԻՂ ՕՂՈՒՐԸ :

ԱԽԼԱԳ ՄԵՄԻՅԻՄԻԳ ՆԷՅԷ ԿԻՐ ԿԱՏԷՄԻՆ , ՔԷՆ-
ՄԻՆԻՆ ԿԻԼԹԻՆ 'ԿԱՄԷԼԵՐԻՆԻ ՎԷ ԿԱԼ ՈՒ ԿԱՐԵՔԵԹԻ-
ՆԻ , ՎԷ 'ԿԱՄԷՄ ԳԷՆՄԻ ԿԱԳՂՔՆՄԱ ՆԷ՞ ԷՖԷԿՄՈՐ ՈՒ
ԳՄԱՆԻՅԱԹՄԱ ԿՂՈՒՈՒՆՄԵՂԸՆՐ ՄԱԽԻԼԻ ԿԻՍԱԿ ԷԹ-
ՄԵՅԵՐԷՔ , ՔԷՆՄԻՆԻՆ ԿԱՐԸ ԿԱԼԻ , ԿԱՆԸՆ ԿԻԼԹԻՆ
ԹԱԿԻՅԱԹ , ԿԹՎԱՐ ՈՒ ՄԻՂՎԱՐԸՆՆՆ ԿԷ ՄԵՐՔԵԳՄԵ
ՕՂՄԵՂԸ , ՎԷ ԿԱ ԽՈՒՍՈՒՍ ՃԻԼՄԷ ԳԱԼԿԼԵՐԷ ԿԱՅԻՆԱ ,
ՃԻԼՄԷ ՄԵՐԳՈՒԿԱՐԱ ՎԱԳՐՔԻ , ՎԷ ՃԻԼՄԷ ՍԵՐՐՈՒՐՄ
ԿԿԵԱՆ ՕԼԱՆ ԱԼԼԱՆ ՆԱԳԱՐԸՆՄԱ ԿՂՈՒՈՒՆՄԵՂԸ ԿԱԼԻ
ԿԱՆԿԱՅԸՐԸ :

ՇՈՒՆԵՐԱՄԱՆ ՊԵՐՆԱ ԿԱԳՂՔՆՄԱ ԿԻՔԵԿԵՅ ՕՐԸՆՐԸ
ՔԻ , ՄՈՒՄԱԽԷՅԻ ԹԱՆՐԱՐԳԱՐԸՆՄԱՆ ԻՒՍԹԻՒ ԿԱՅԸ
ՄԻԼԳԿԻՆ , ՔԻԿԱՐ ԿԻՐ ԳԱԹ ԻՂԷ ԷՄԻՆԿՈՒՐԿ ՍՕ-

գազլարընտա տօլաշմագտա իքէն, ֆագիր գըյա-
ֆէթլի պիր ատէմ կէօրէրէք, թանըտըգ պիր տօս-
թու իմիշ կիպի օնա եագլաշըպ անը սէլամլամըշ
տըր: Արգատաշը պուռնը կէօրէրէք, գըլըգ գըյա-
ֆէթի պայաղը պիր հալտէ պուլուռնան պէօյլէ 'ատի
պիր ատէմ իլէ սէլամ քէլամ էթմէյէ նասըլ թէնէզ-
զիւլ էթտիյինտէն տօլայը պէյան ը թէ'աճճիւպ էյ-
լէտիյինտէ, շա'իր, կէօզլէրի փարըլտամագտա օլ-
տըղը հալտէ, «Շա'շգըն սէն տէ. պէն անըն գըլըգ
գըյաֆէթիյլէ, քիրլի շափգասըյա, վէ ապա փալ-
թօսըյա լագըրտը էթմէտիմ եա. պէն պու քիրլի
շափգանըն ալթընտա պիր գաֆասը, վէ պու ապա
փալթօնըն ալթընտա պիր գալպի օլան, վէ գըլըգ
գըյաֆէթի սիզին կիպի տիւզկիւն օլան պինլէրճէ
քիմսէլէրտէն զիյատէ գըյմէթլի օլան ինսան իլէ
կէօրիւշիւպ գօնըշտըմ,» տէտի: Շա'իրին «գը-
յաֆէթ ալթընտաքի ինսան» թա'պիրիյլէ իֆատէ
էթտիյի, վէ Գիթապ ը Մուգատտէսին «մախֆի
օլան պաթընի ինսան» թէսմիյէ էյլէտիյի շէյ՝ ախ-
լագ տըր. եանի, պիր ատէմին հագիգաթէն միւթ-
թասըֆ պուլուռնտըղը շէյ տիր: Իմտի «իւլէ հագ-
գընտա զիքը ու միւթալա'այա շայան պէշ խու-
սուս վար տըր:

1. ԱԽԼԱԳ ԿԻԹՏԻՔՃԷ ՆԵՄԱ ՊՈՒԼԱՆ, ԿԻԹ-
ՏԻՔՃԷ ՀՈՒՍՈՒԼԱ ԿԵԼԷՆ ՊԻՐ ՇԵՑ ՏԻՐ:— Խարիճի
ինսան, ե'անի ինսանըն վիւճուտը վէ պէտէնի պէօ-
յիւտիւշիւ միսիլու, պաթընի ինսան, ե'անի տխլագ
տախի պէօյիւր, նէմա պուլուր — եա քէօթիւլիւք-
տէ վէ եա էյիլքտէ, եա կիւզէյիլքտէ վէ եա չիր-
քինլիքտէ կիւն պէ կիւն իլէրի կիտէր: Միւսթագ-

պէլտէ տիւննէ վիճէ է' օմրիւմիւզտէնէ օլաճադ իսէք, հէմ տախի պու է' օմր խիթամփէզիր օլընճա նէ օլաճադ իսէք, կիւնլէր վէ աէնէլէր կէշտիքճէ օլմադ տա իզ: Պիր քիմսէ, իսթէր էյի օլտուն, իսթէր քէօթիւ օլտուն, նէ հալտէ իսէ, պիրտէն պիրէ օլմադ: Գըշ մէվսիմինտէ խանէլէրին սաչազլարը ալթընտա ուճու սիվրի մոււմ չէքլինտէ փէյտա օլան պուզ փարչալարընը էլպէթթէ կէօրմիւշ օլմալը սընըզ: Սաչազտան տամլա տամլա ագան սուտան 'իպարէթ օլան պու պուզ, պէօյիւյէ պէօյիւյէ, նիհայէթ պիր էնտազէ գատար ուզանըր: Էկէր սու տամլալարը պէրրագ իսէ, պուզ փարչասը տախի պէրրագ գալըր, վէ կիւնէչէ գարչը փարըլ փարըլ ըշլար: Լաքին էյեր սու պուլանըզ իսէ, պուզ տախի պուլանըզ կէօրիւնիւր վէ պիր կիւզէլլիյի պուլունմադ: Ախլազըմըզ տախի իշթէ թըպզը պէօյլէճէ թէչքիլ օլունըր: պիր վազըթ հիսս օլընան խաֆիֆ պիր տուլդունըն վէ խաթրա կէլէն քիւչիւք պիր միւլթալա'անըն թէ'էսիրի ախլազըմըզտա կէօրիւլիւր: Էկէր պու էֆքեար վէ հիսսիյաթ տօղրու վէ փաք իսէլէր, ախլազ տախի փաք վէ լաթիֆ օլաճադ վէ զիյա կիպի փարլայաճադ տըր: պիլ'աքս էկէր նափաք վէ ֆէնա իսէլէր, ախլազ տախի ֆէնալաշաճադ վէ չիրքինլէչէճէք տիր:

Փէրիլէր մասալլարընտա պիր կիճէտէ կէօրիւնմէզ էլլէրլէ պինա օլունմըշ սէրալարտան պահս օլընմազտա տըր: հէր նէ գատար պու հիքեսայէլէրէ 'ազլ էրտիրէմէտիյիմիզտէն թէ'աճճիւպ էտէր իսէք տէ, պունընլէ պէրապէր պունլար պիզտէն հէր պիւրիմիզին տէրունինտէ վուզու' պուլան հալլէր գա-

տառ մուճիպ ը հայրէթ ու խթիզրապ օլամազլար :
 Կիճէ վէ կիւնստիւզ , եռազ վէ գըշ , տէրունիմիզտէ ,
 'էօմբիւմիւզիւն խաթիճի փէրտէսի ալթընստ , պիր
 պինսա եռաթըլմագտա տըր : Պու լպինանըն եփվար-
 լարը ետտիզ սէսասըզնատընա եռաթըլմագտա տըր :
 Խման թէմէլի իւզէրինէ ֆազիլէթ , վէ ֆազիլէթ
 իւզէրինէ մ'ալիւմաթ , վէ մ'ալիւմաթ իւզէրինէ գա-
 ընսաաշ մուհապսէթի , վէ գարընսաաշ մուհապսէթի
 իւզէրինէ տախի եինէ մուհապսէթ գուրուլըր : Ես-
 խօտ , 'աքսի օլարագ , խօտպինիք իւզէրինէ ալչագ-
 լըզ վէ ալչագըզ իւզէրինէ թամ'ա . վէ ֆըսզ ու
 ֆիւճուր վէ պուղզ ու 'ստապէթ տախի պու պի-
 նանըն գաթլարընը թէշքիլ էտէրլէր : Պու թագաթը-
 տէ էկէր խաթիճի 'էօմբիւմիւզիւն փէրտէսի գաթ-
 տըրըլսա , օլաճագըմըզ չաւ տըր . տէրունիմիզտէ
 ալչագ , վէ հէր կէօնէ զիյնէթ ու տարաթտան մա-
 ղում պիր գուլիպէ գալաճագ տըր :

2. ԱԽԼԱԳԸՆ ԽԱՐԻՃԻ ԵՆՕՆԵԹ ՎԷ ԱՀՎԱԼ
 ՈՒ ՔԷՅՅԻՑԷԹԼԷՐԼԷ ՊԻՐ ԿԷՕՆԷ ՄԻՒՆԱՍԷՊԷԹԻ
 ԵՅԳ ՑԸՐ : — Պիր ասէմ 'ալէմ նազարընստ փէք
 պէօլիւք շէօնէթ ու իթիպարա մալիք օլապիլիր ,
 վէ ֆագաթ պուճընլէ պէրապէր հաստ ը գաթինտէ
 սա ի ախլագըլսա փէք 'ատի , փէք միսքին պիր
 մախլուզ տախի օլա պիլիր : Թէմախլատ պէյան օլու-
 նան զէնկին ասէմ չօզ մալտար իտի , վէ ինթիմալ
 քի օլադգնա խաթըր սալըլըր պիր քիմէէ իտի , ֆա-
 գաթ եինէ Ալլահ անը 'ազըլսըզ թ'ապիր էտիյօր
 (Ղուկ. 12. 16—21) : Մէսէլա , պիր եէրաէ պիր ասէմ
 կէօրիւլիւր քի խալզ պէյնինտէ զիյաւտէսիլէ միւհ-
 թէրէմ վէ միւ'թէպէր տիր , վէ քէնտիսինէ հէր

վէճնիլէ հազար ը թագաւոր վէ իսթիհանիլէ պաղըլըր :
 Անըն արգասընտան էվինէ գասար կիտինիզ , վէ
 կէօրէճէք սինիզ քի օ՝ 'այալ ու էվլատը նէզտինտէ
 ալչադ վէ խապիս պիր քիմնէ տիր : Ատէմին պոյսաը
 վէ ֆոյասը օրատա մէյաանա չըգար : Պինա պէրին
 պիր տտէմի անըն մալիք օլտըզը շէյլէրտէն , եախօտ
 պիզէ կէօրիւնտիւյիւ անվալ ը զահիրիյիէսինտէն
 տա'իմա հիւքմ էտէմէյիզ . զիրա պէլքի կէօրիւն-
 տիւյիւնտէն , զանն օլընտըղընտան պամ պաչգա պիր
 հալտէ տիր : Վէլինթըն տուգասը տէյօր քի , « Պս-
 քիսվէթ ու գըլաֆէթլեր խապլի շէյլէր տիրլէր : Ա-
 տէմի քիսվէթ ու գըլաֆէթլինտէն թէճրիտ էտինիզ
 վէ կէօրէճէքսինիզ քի օլտըզմա էյի զանն օլընտէն
 նիչէ քիմնէլեր խապիս , խա'ին վէ նամէրա տիրլէր : »
 Դիսվէթ պաչգա , վէ ինտան իտէ պամ պաչգա տըր .
 պսւ իքի շէյլէրի թէշվիշ էթմէմէլիյիզ . էքսէրիյա
 ինտանըն գըլաֆէթի իլէ ինտանըն թա քէնտիսինի
 պիրի պիրինտէն թէֆրիզ էթմէմէյէ մէյեսալ ըզ : Ա'տ
 մաֆիհ պիր տտէմին նէ օլտըղընտ տա'իր անըն գը-
 լըզ գըլաֆէթլինտէն պի Կէրէճէէ Կապառ պիր ֆիքր
 հասըլ էտէ պիլիր իզ : Ճիւտի փէթլէշմիշ էյլէր չա-
 լըչգանլըզա , վէ կէնիշ նապիյէ իլէ պէօյիւճէք գա-
 ֆիսլար 'տզլ ու զէքեալէթէ տէլալէթ էտէ պիլիր :
 Թա'պիր ը տիկերլէ , պիր տտէմի իգամէթկեալընըն
 սուրէթ ի հալինտէն հիւքմ էթմէյէ հազըքմըզ վար
 տըր : Էկէր պիր էվին թախթա փէրտէ կիպի պիֆէր
 տիվարլարը երզըլմըշ , պաղչէնին իչինտէքի հօլլար
 հալ ը ինթիզամլարընը զա'իպ էթմիշ , չիչէքքիսի եա-
 պան օթլար իլէ տօլմըշ իտէ , իչինտէ իգամէթ էտէն-
 լէրին թէնպէլ , խտարէճիլիք պիլմէզ , վէ պէլքի տէ

իչքիյէ միւսկթէլա օլտըզլարընա օլտըզճա էմին օլտ-
 պիլիր իզ : Իշթէ պոռնըն կիպի տախի, փարլազ պիր
 կէօզ, թէմքինլի պիր թավր, կիւլէր պիր եիւզ՝ էյի,
 սաֆ վէ խայրխահ պիր բուհա տէլալէթ էտէր :
 Լաքին ունութմամալըյըզ քի մուհաքէմաթըմըզտա
 պ'ալէն Եանըւ պէլէր էլ : Մէսէլա, սօղուզ չէհրէլի
 եախօտ սախթէ իլթիֆաթա ֆէվզէլ'ատէ մա'իլ
 կէօրիւնէն պիր ատէմ հէփ պու հալլէրի թահթըն-
 տա հէրարէթլի պիր գալպա մալիք պուլունա պիլիր-
 թավր ու հարէքեաթը խօրեաթ օլան պիր ատէմ
 տախի, մուղայիրի օլարազ, նազիք էֆքեար ու հիս-
 սիյաթա մալիք օլա պիլիր քի պէլլի էթմէզ, էքէր
 տէֆ'ա ինսանլար իլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ փէյտա
 էտէրէք ալլարճա կէօրիւլիւպ գօնըչտըղըմըզ հալ-
 տէ, անլէրին հագիգաթէն նասըլ ատէմ օլտըզլարը-
 նը անլայընճայատէք ուզուն պիր վազըթ սիւրէր,
 վէ անլէրին էվվէլքի հալի իլէ քէչֆ էթտիյիմիզ էն
 ասնրաքի հալի պիրի պիրինէ բուպար էթտիյիմիզտէ
 'ազիմ պիր հայրէթ պիզի իսթիլա էտէր :

3. ԱԽԼԱԳ ՏԱ՛ԻՄԱ ՔԵԹՄ ՈՒ ԻԽՅԱ ՕԼԸՆԱ-
 ՄԱԶ : — Էօյլէ ատէմլէր վար տըր քի պոռնլար քէն-
 տիլէրի իչիւն պիր թագըմ էֆքեար ու մէպտէլէրէ
 վէ խարիճի 'ալէմ իչիւն իսէ պաչգա էֆքեար ու
 մէպտէլէրէ մալիք օլա պիլիրլէր տէյու աիւլիւնիւ-
 յօրլար . պոռնլար զանն էտիյօրլար քի քէնտի գալպ-
 լէրինտէ պիր տիւրլիւ, վէ 'ալէմէ գարչը պաչգա
 տիւրլիւ օլտ պիլիրլէր . էօյլէ պիլիյօրլար քի պիր
 ախլազա, վէ պաչգա պիր շէօհրէթէ մալիք պու-
 լունա պիլիրլէր : Պոռնլար խօտպին վէ մաղըուր
 օլտըզլարը հալտէ, միւթէվազը՝ վէ ալչազ կէօնիւլիւ-

օլմագ իւղրէ շէօհրէթ պուլածագ գատար քիպը ու
ղուրուրարընը քէթմ էտէ պիլիւրլէր . եալան սէօյլէ-
մէքտէ օլտըզլարը հալտէ , եինէ տա"իմա տօղրու
սէօյլէմէք ճիհէթիյլէ օլան շէօհրէթլէրինի մուհա-
ֆազա էտէ պիլիւրլէր . նամուսսըզ վէ իֆֆէթսիզ օլ-
տըզլարը հալտէ , եինէ ֆազիլ վէ էհլ ի նամուս օլ-
մագլըզ շէօհրէթինէ մալիք օլա պիլիւրլէր : Լաքին
հազիզաթէն նէ օլտըզլարը էր եա կէճ մէյտանա
չըգար : Շէօհրէթ ու ախլագ նիհայէթ պիր օլուրլար
Կիզլի սագլամագ իթթէտիքլէրի շէյ արթըզ քէթմ
ու իսֆա օլընամագ պիր հալէ կէլիր : Եիւզլէրինի
էօրթէն մասքէ պէրթարաֆ օլարագ , մասքէնին ալ-
թընտաքի ասըլ շէհրէ մէյտանա չըգար :

(Ա) Միւրուր ը գէման՝ ախլագը գահիրէ չը-
գարըր : Սէնէլէր միւրուր էթտիքճէ , ատէմին նէ օլ-
տըզը տահա զիյատէ մալիւմ վէ աշիքեար օլուր :
Մէսէլա , պիր իտարէխանէտէ չալըշան պիր տէլի-
զանլը կիզլիճէ գասատան ազչէ չալա պիլիր , վէ
պէլքի ուզոն միւտտէթ պու 'ատէթինտէ տէվամ
էտէր , վէ զանն էտէր քի հիյլէսի մէյտանա չըգա-
մագ . ֆագաթ հէլէ հալ ու հարաքեաթը ճիւզի"ճէ
օլարագ թահթ ը թէտգիզ վէ թէճէսսիւսէ ալընսա ,
իշ մէյտանա չըգար , վէ օլ կէնճ նազար ը ի'թիպար-
տան աիւշէրէք 'ալէմ ինտինտէ բէզլի վէ պէտ-
նամ օլուր :

(Բ) Տէրտ ու քէտէր ախլագըն նէ օլտըզընը
մէյտանա չըգարըր : Հիշ պիր շէյ՝ պիր ատէմին
նէ օլտըզընը , անըն՝ 'էօմրիւն էլէմ ու իզթիրապլա-
րընըն թահթ ը թէ"էսիրինտէ պուլունտըզը սըրատա
իթթիխազ էյլէտիյի թավր ու հարէքէթինտէն վէ

մէսլէք ու մէշրէպինտէն զիյատէ գաթիի վէ հա-
զըզի սուրէթտէ իզհար ու իրա՞ն է տէմէզ : Հա՛վա-
նըն սաքին օլտըղը պիր կիւնտէ պայրազ տիրէյէ
սարըլմըշ օլուրսա, զէ հիշ պիր բիւզկեար էսմէյիպ
պայրազ թէմէվվիւն էթմէզտէ, իւզէրինտէքի նիշան
վէ 'ալամէթին նէ օլտըղընը անլահամայըզ . լաքին
բիւզկեարըն էսմէսիյէ պայրազ թէմէվվիւն էյլէտիյի
թազտիրտէ, իւզէրինտէքինի էյիճէ կէօրիւրիւզ վէ
էյէր պիր եազըսը տա վար իսէ էյիճէ օգուրուզ :
Իշթէ պունըն կիպի թախի, 'էօմրիւն բիւզկեարը-
տէրս ու էնտիշէլէրի - ինսանլար իւզէրինէ հիւճուժ
էյլէտիքլէրինտէ, անլէրին նէ ալազառէ պուլուն-
տըզլարընը էյիճէ անլայա պիլիբ իզ : Վէ երնէ, պիր
եազ կիւնիւ պիր եօլտան կէշտիյիմիդաէ, աղան-
լարըն եափրազլարը արասընտա միւլթէֆի օլտն
խանէլէրի էքսէրիյա կէօրէմէյիւզ . լաքին գըշ մէվ-
սիմինտէ աղաճլար եափրազաըզ վէ չըպլազ պիր
հալտէ պուլունտըզլարընտա, խանէլէրին նէ պի-
շիմտէ, պէօյիւնէք գօնազ մը, եօգոտ ուֆաճըզ
գուլիպէ մի, օլտըզլարընը էյիճէ ֆէրզ էտէրիզ :
Պունուն կիպի թախի, 'էօմրիւն գըշ մէվսիմինտէ-
շէօհրէթ վէ խարիճի հալ ու հարէքէթլէր եափրազ-
լարընըն տէօքիւլտիւլիւնտէ - ինսանլար 'իւրեան
գալարազ, անլէրին 'էօմիւրլէրինին խարիճի փէր-
տէսի ալթընտա նասըլ պիր ախլազ եափրազ պի-
նա էյլէմէքտէ օլտըզլարընը անլարըզ :

(Գ) Էկէր միւրուր ը գէման վէ տէրոտ ու քէտէր
ախլազը մէյտանա չըգարմազ իսէ, էպէտիյէթ չը-
գարաճազ տըր : Օ գէման սուրէթ ը գահիրէտէ նա-
սըլ կէօրիւնտիւլիւմիւզ տէյիլ, իլլա սուրէթ ը առ-

և ինչէ՛ վէ հազարդիյէսէ նէ օլտըղըմըզ աշիքետը օլտ-
 ճագ տըր : Քրիստոսս պիղիմ հաքիմիմիզ օլանագ
 տըր : Պիր տէֆ'ա միւրահագա էտիլմէլի տիր քի
 Քրիստոսս հայաթտա իքէն ինսանլարա նէ գատար
 տիգգաթլէ նազար գըլըյօր իտի . տօղրուճա անլէ-
 քին գալալինէ , միւխթէֆի օլան շէյէ , պաթընի ին-
 տանա , 'աթֆ ը նազար էտիյօր իտի : « Քէնտիսի ին-
 տանըն տէրուճինտէ նէ օլտըղընը պիլիր իտի : » Օ
 հէյքէլտէ օթուրմագտա իքէն , գըլըզ գըլյաֆէթի
 փէրիշան պիր հալտէ պուլուճան պիր գատըն Ա-
 նըն ետնընտան կէշէրէք ի'անէ չէքմէճէսինէ եագ-
 լաշար , վէ հէտիյէսինի չէքմէճէյէ պըրագտը : Քրիս-
 տոսս մէզպուրէնին խաբիճի կէօրիճնիւշիճնիճն , ա-
 նըն լա շէյ տէնէճէք գատար ճիւզ"ի հէտիյէսինին
 էօթէսինէ , տօղրուճա անըն ախլազընա վէ անը
 ոլու հէտիյէյի վէրմէյէ սէվզ էտէն սէպէպ ու սա"ի-
 գաթա նազար գըլար : « Պալ գարը ճիւլէսինտէն
 զիյաստէ աթար : » Անըն էթրաֆընտա հէր ճինս
 խալզ պուլուճմագտա իտի . Ֆէրիսիլէր , քէնտի
 նուսխէլէրիլէ . 'իւլէմա , քէնտի շիւպհէ վէ թէրէտ-
 տիւտլէրիլէ . Սամադիալըար , քէնտի գատիմ ըի-
 վայէթլէրիլէ . լաքին Օ տա"իմա տօղրուճա խաբիճի
 կէօթէրիշ էօթէսինէ նազար գըլմըշ տըր : Սամա-
 դիալը՝ վազա'ա թագվա իլէ մա'արուֆ տէյիլ իտի
 իտէ տէ , պուճընլէ պէրապէր էլի վէ խաթրիսահ իտի .
 Ֆէրիսիլէր կէրշի թագվա իլէ զիյատէսիլլէ մա'ա-
 րուֆ իտիլէր իտէ տէ , ֆասիա վէ խօտպին իտիլէր .
 Կէօրիւքճիւ Ալլահըն սատըզ գուրու իտի , հալ պաւ
 քի պուճընլէ հիշ պիր քիմսէ իւլֆէթ էթմէզ իտի :
 Քրիստոսս ինտանլարըն էյի թանըմըզ զանն էթտիք-

լէրի, վէ ֆազաթ գաթ'իյէն թանճամտորդարը քիմ-
տէլէր հազգընտաքի հիւքմլէրինի չաքսինէ չէվիրտի :
Սօն սօնընա պիզ տախի պէօյլէ օլաճաղըզ . նէ օլ-
տըղըմըզա կէօրէ հիւքմ օլունաճաղըզ :

4. ՆԱԼԸՆԸՋ ԱԽԼԱԳ ՊԱԳԻ ՑԻՐ . — Պիր ատէ-
մին մալը վար իսէ, ախրէթէ կէօշտիւլիւ զէման
անը թէրք էտէր . ֆազաթ ախլազը վար իսէ, Օնու
պէրապէր կէօթիւրիւր : Հիքեայէ օլունըր քի,
պէօյիւք Ալէքսանտր էօլմէքտէ իքէն, հէր քէս կէօ-
րէպիլսին տէյիւ, էլլէրինին քէֆինինտէն տըշարը
պըրազըլմասընը էմր էթտի, չիւնքի տիւնեանըն
ֆաթիհի օլմըշ օլտըղը հալտէ քէնտիսիլէ պէրապէր
հիչ պիր շէյ ալըպ կէօթիւրէմէզ իտի : Իշթէ պու
վէճհլէ կէօրիւլիւյօր քի ինսանլէր հէր 'ասըրտա
զանի' օլմուշլար տըր քի էօլիւմ՝ գազանմըշ օլտըզ-
լարը հէր շէյտէն քէնտիլէրինի թէճրիտ էթմէքտէ
տիր : Ճազաթ քէնտիլիլիմիզտէն նէ իսէք, պի-
զիմլէ անը կէօթիւրիւրիւզ : Խայր օլտուն, շէրր օլ-
տուն, միւրուր ը զէման իլէ հէր նէ ախլազտա
պուլունմըշ իսէք, պիւթիւն պու ախլազըմըզը պէ-
րապէր կէօթիւրիւր իւզ : Քէնտի նէֆսիմիզտէ էօյլէ
խաղինէլէր եըղապիլիւր իզ քի պունլարը նէ կիւ-
վէ եէր, նէ՝ փաա պօզա պիլիւր, վէ նէ՝ տախի խըր-
տըզ չալա պիլիւր : Պիր ատէմին պէրապէրինտէ տիւ-
րէթէ կէօթիւրէպիլէճէյի հէփ շանլը խաղինէլէր՝
էյի ետտիկեարլարտան, էյի նամ ու շէօհրէթտէն,
փաք վէ մուհապպէթլի պիր գալպտան, հիլմ ու
թէվազ'ու, տիրայէթ վէ հիւմն ի մու'ամէլէտէն
'իպարէթ տիրլէր :

Պիր Պուտտա միւ'էլլիֆի տէյօր քի, « Պիր ա-

տէմին ստղըղընտա երդմըն օլտըղը հէփ ալթուն վէ միւնէվհէրաթ էօլտիւլիւ վազըթ անըն էլլէրին-
տէն տէօքիւլիւր, ֆազաթ եսփմըն օլտըղը էլիք-
լէր վէ խայր 'ամէլլէր ճանընա եսփընըր վէ անը
հիչ պիր վէճհլէ թէրք էտէմէզ : »

Տ. ՄԻԻԹԹԱՍԸՅ ՕԼԱ ՊԵԼՄԵՄԻՋ ԼԱՋԸՄ ԿԵ-
ԼԵՆ ԷՆ 'ԱԼԻ ԱԽԼԱԳ' ԱԽԼԱԳ Ը ԽՐԻՍԹԻԱՆԱՆԵ
ՏԻՐ : — (Ա) Քրիստոս 'ալի պիր ախլազըն վէրի-
ճիսի տիր : Տալըն աղաճ իլէ պիրլէշմիշ օլտըղը
կիպի Քրիստոս իլէ պիրլէշմէք միւմքին տիր .
պէօլլէ օլտըղըմըզ հալտէ , Անըն հայաթը պիզիմ
հայաթըմըզա ինթիզալ էտէր . պաթընի ինսան
թէճէտտիւտ էտէր . էսքի ախլազ զա"իլ օլուր , վէ
հէր շէյ եէնի պիր հալ քէսպ էյլէր : Քրիստոսա կէլ-
մէնին ախլազ իւզէրինէ նասըլ պիր թէ"էսիր հասըլ
էթտիյինէ տա"իր Պօղոս րէտուլուն 'էօմրիւ պիր մի-
սալ ը ճէլլի տիր : Օ էվվէլ նէ իտի իսէ , էօլլէ տէյիլ
իտի . շիմտի պաշգա պիր ատէմ օլմըն իտի . պա-
թընի եէնի պիր 'էօմրէ մալիք օլմուշ , պիւթիւն
ախլազը իւզէրինէ պիր թէպէտտիւլ ը 'ազիմ հու-
սուլէ կէլմիշ իտի . թէնտէ եաշառըղը 'էօմրիւն
Իպն Ուլլահա իման 'էօմրիւ օլմուշ տըր քի անա
վազը' օլան հալլէրի պաշգալար թէճըրիւպէ իլէ պի-
լիլլէր : Էն 'ալի , էն նէճիպանէ ախլազըն մէնպ'ար
Քրիստոս տըր :

(Բ) Քրիստոս 'ալի պիր ախլազըն միյ'արը
տըր . ինսանիյէթին ասըլ քէմալիյէթի Անտէ պու-
լունըր : Ֆիքրիմիզի իյզահ էտէլիմ . մէսէլա Ֆիլէ-
մէնք մէմլէքէթինտէ եօլճուլըզ էթտիյիմիզտէ Ֆի-
լէմէնք սիքքէսի , Ֆրանսասաա՝ Ֆրանսա սիքքէսի ,

Ալմանիա՛տա՛ Ալմանիա սիքքէսի գուլլանմաղա մէ՛ն-
 պուր ըզ : Գուլլանըլան սիքքէլէրին աւուլ 'այարը
 հէր մէմէքէթտէ թէպէտտիւլ էտէր : Ինկիլթէրառա
 ֆիլան սիքքէ գուլլանըլըր . էլիմիզէ պիրազ մաղ-
 շուշ եախօտ պիրազ խաֆիֆ սիքքէ կէչէպիլիւր . պու-
 ճիւմէ իլէ պէրապէր մէսքիւքեթըն աւուլ 'այարը
 եախօտ թարթըսը պիր տիր : Խրիպիյան իչիւն
 տախի հէր զէման ու մէքեմանտէ 'այար պիր տիր .
 Է'անի Գրիստոսըն մին էլ էվլէլ օլան սիյրէթ ի մու-
 գատտէսէսի տիր : Էն էյի ատէմէր՝ պու ա'յարա էն
 եազըն կէլէն ատէմէր տիրլէր : Պաւ 'այարա էն
 զիյատէ եազըն կէլէնլէր՝ 'էօմրլէրինտէ էն զիյատէ
 մուվաֆֆազըյէթէ նա'իլ օլտնազ տըրլար :

Պ Ա Պ 2

ՆՅՕՄՐՏԷ ՄՈՒՎԱՅՅԱԳԸՅԷԹ

Մ—ԼճՖՖ—ԷՆԵՆ ԼՄՖՊՆՆՐ ԱԷՅՆ ԷՆ ՆԱՍ ՓԷՔ ՀՅՁ ԻՆԻԹԻՐ ԻՊ : ԽՍԱՆՆԼԱՐՆ ԷՆ ԱԷՅԻԼՔ ԱՐՂՈՒՍՐ ԿԷՐ ՇԷՄԷ մՈՒՎԱՓՓԱԳՐՅԷԹ ՊՈՒՐՄԱԳՄԱՆ 'ԻԱԿԱՐԷԹ ՄԻՐ : ՊԻՐ ՍՄԷՄԻՆ ԺՐՂԱՅՈՒՆՆԱ ՎԻՐ ԱԿԱՉԳԱՍՐ ԻՆԻԼՆ , « 'ԱՏԷԱԿ ՆԱՍՐԸ , մՈՒՎԱՓՓԱԳ ՕԼՄՐՆ ՄՐ » ՄԷՅԱԼ ԱԲԼ՝ՄԸ ԷԹՄԷՍԻ ՓԷՔ ՀՅՁ ԿԷՐԻԼԱՊ ԻՆԻԹՄԻՆԻՊ ԱԲԻՐ ՔԷՅՖԻԵԹ ՄԻՐ :

'ԷՄԼՄԷ մՈՒՎԱՓՓԱԳՐՅԷԹ ՆԷ՝ ՄԻՐ : ՊՈՒ մՈՒՎԱՓՓԱԳԻՅԷԹ ԱԷԼՔԻ ՆՈՒ ԵՐՄԱ իՊԿԱՆ ՕԼՐՆԱ ԱԲԻԹԻՐ : ՄՈՒՎԱՓՓԱԳՐՅԷԹ ՄԷՄԷՔ ՄԻԼՆԵՄԱՍ ՄԻԼՔՐԻՆ ՕԼՄՐՂՐ զԱՄԱՐ ՍԱ՛ՄԱԷԹ Ը ԿԱԼԷ մԱՂԻՔ ՕԼՄԱԳ ՄՐՐ :

ՄՈՒՎԱՓՓԱԳՐՅԷԹԻՆ ՆԷ ՕԼՄՐՂՐՆՐ Թ՛ՄԱՂԻՆ ՈՒ ԻՊԿԱՆ ԷԹՄԻՂԻՄԻՊԿՄԷ ԽԱԹՐՄԱ ԹՈՒԹՈՒՄԱՐ ԼԱՊՐՄ ԿԷՂԷՆ ԻՔԻ ԽՈՒՍՈՒՄ ՎԱՐ ՄՐՐ :

1. 'ՆՅՕՄՐՏԷ ՊԱ՛ՋԸԼԱՐԸՆՃԱ ՄՈՒՎԱՅՅԱԳԸՅԷԹ 'ԱՏՏ ՕԼՈՒՆԱՆ ԵԷՅԼԷՐ ՎԱՄԻ՝ ՊԻՐ ՄԱ՛ՆԱ ԻԼԷ ՄՈՒՎԱՅՅԱԳԸՅԷԹՄԻՋԻԻԲ 'ԱՏՏ ՕԼԸՄԱԼԸ ՑԸՐԼԱՐ : — ՁՕՂՄՐՆ ՖԻՔՐԻ ԱՊՈՒ ՄՐՐ ՔԻ մՈՒՎԱՓՓԱԳՐՅԷԹ ԱՊՈՒՄԱԳ ԱԲԻՐ մԷՄԱՐ Ը ԹԷ՛ՄԱՂԻԼՈՒ ՕԼՄԱԳ , ԵԱԽՈՍ ՄՈՆ ՆԷՖԷՍԻՆԷ զԱՄԱՐ ԿԷՂԻՆԷԷՔ ԻՐՄԱՄ ՎԷ 'ԱՊԱՐԱԹՐ ԱՊՈՒՐՈՒՄԱԳ , ՎԷ ԵԱԽՈՍ զԷՆԿԻՆԷՂՄԷՔ ՄԷՄԷՔ ՄԻՐ : ԼԱՔԻՆ ԷԿԷՐ ԱԲԻՐ ՄԱԷՄՄՐՆԷԹԻՆԻ ԽԱԹԷ ՎԷՐԷՐԷՔ զԷՆԿԻՆ ՕԼՄԱՐ , ԵԱԽՈՍ ԿԻՂԷՔՄԱՐՂՐ ՎԷ ՆԱՄՈՒՍԱՐՂՂՐՂԷ ՍԷՐՎԷԹ ՔԷՍԱՊ

էտէրսէ, անըն իշիւն մուկաֆֆազ օլմուշ տըր տէ-
նիլէպիլիրմի: Չիւնքի պու եօլ իլէ հագիզաթէն
սա'ատէթ ը հալէ նա'իլ օլամազ: Պիր ատէմ պիւ-
թիւն տիւնեայը գազանըր տա քէնտի ճանընը զա'իպ
էտէր սէ, պէօլէ պիր ատէմ իշիւն պախթիյար
վէ մուկաֆֆազըյէթէ մազհար օլմուշ տըր տէնիլէ
պիլիրմի: 'Էօմրտէ հազըզի մուկաֆֆազըյէթ' պէ-
տէնճէ, վէ ֆիքըճէ վէ հաթթա ախլազճա օլան
սա'ատէթ ը հալէ խալէլ կէլմէքսիզին տիւնեանըն
պախշ էթտիյի 'աթիյէլէրտէն օլտըզճա հիսսէտար
օլմազտան 'իպարէթ տիր:

2. 'ԷՕՄՐՏԷ ՊԱՂԸԼԱՐԸՆՃԱ ՄՈՒՎԱՅԱԳԸ-
ՅԵԹՍԻՋԼԻԹ 'ԱՏՏ ՕԼԸՆԱՆ ՇԷՑԼԷՐ ՎԱՍԻ՝ ՊԻՐ
ՄԱՆԱ ԻԼԷ ՄՈՒՎԱՅԱԳԸՅԵԹ 'ԱՏՏ ՕԼԸՆՄԱԼԸ
ՏԸՐԼԱՐ: — Բապպըմըզըն 'էօմրիւ, պիր նօգթա ի
նազարտան, մուկաֆֆազըյէթսիզլիք իտի: Չիւնքի
ֆազը ու զարուրէթ, վէ զիլլէթ ու զուլմէթ իշին-
տէ միւրուր էթմիշ իտի: Պաշընա թիքէն թաճը կէ-
շիրիլմիշ, եիւզիւնէ թիւքիւրիւլմիւշ վէ թօզաթ
վուրըլմըշ, խաշա կէրիլմիշ իտի: պոււնընլէ պէրապէր
Անըն գատար մուկաֆֆազըյէթ վէ մուկաֆֆէրի-
յէթէ քիմ նա'իլ օլա պիլմիշ տիր: Եափմազ իշիւն
Քէնտիսինէ հէվալէ օլընան իշի, եա'նի նէ'վ ի պէ-
շէրի կիւնահատան խէլաս իթմէքլիյի, իքմալ էյլէմիշ
տիր: « Ճանընըն էմէյինի կէօրէրէք տօյմուշ իտի: »

Միլտօն քէնտի Բէրէրայ» Լօֆ նամ մէշհուր է-
սէրինի եազըպ իքմալ էթտիքտէն սօնրա անը պիր
քիթապճըյա կէօսթէրտիքտէ, քիթապճը անըն ի-
շիւն եալընըզ օն պէշ լիրա իւճըրէթ ը թահրիթիյե
վէրտի իսէ տէ, պու խուսուս Միլտօն իշիւն եինէ

մուվաֆֆազըյէթսիզլիք 'ատտ օլունամատը . զիրա
անըն նամ ու շէօհրէթի էպէտլէրէ գատար պագի
գալաճագ տըր :

Էյ Թարիխ, ա'չ սահիֆէլէրինի, սէօյլէ' քիմ տիր
'էօմրիւն ղալիպլէրի . տիւնեանըն ղալիպ թէսմիյէ
էթտիյի զաթլա'ր մը, Նէրօնլա'ր մը, Եօգսա անըն
էմրի իլէ շէհիտ օլանլա'ր մը, էն փարլագ մուվաֆ-
ֆազըյէթէ մագհար օլմուշլար տըր : Քսէրքսէ'ս մի,
Իրանիլէ'ր մի, Եօգսա Սպարթալըլա'ր մը, Սօգրա-
թը հիւքմ էտէն հաքիմլէ'ր մի, Եօգսա Սօգրա'թ
մը . Պիղատո'ս մը, Եօգսա Քրիստո'ս մը :

Պա'զըլարընճա խէսարէթ 'ատտ օլունան շէյլէր
հագիգի մա'նա իլէ մուվաֆֆազըյէթ 'ատտ օլընա
պիլիր :

Պիր Թագըմ շէյլէր վար տըր քի տօղրուտան
տօղրույա մուվաֆֆազըյէթէ միւնճէրր օլուրլար :

Պէրնէնէ շալըշլա Գըր : — Չալըշլա չապալամագ-
սըզըն հիչ պիր մուվաֆֆազըյէթ Եօգ տըր : Էմէք
սարֆ էթմէքսիզին հիչ պիր շէյ իսթիհսալ օլընա-
մագ : Վէ էկէր պիր տտէմ չալըշլա չապալամագսա,
չօգ սիւրմէզ թիճարէթտէ եախօտ 'իլմ ու սէնա'թ-
տա քէնտիսինէ ըագիպ օլանլար կէչէճէքլէր, վէ
քէնտիսի կէրիտէ գալաճագ տըր : « Չալըշլա-
լարըն էլի գէնկին էտէր » սէօզիւ, Սողամոնըն կիւ-
նիւնտէ օլտըղը կիպի, չիմտի տախի 'այնի հագի-
գաթ տըր :

(Ա) Պա'զըլար տիւշիւնիւրլէր քի չալըշլա չա-
պալամագսըզըն տախի պաշգա տիւրլիւ իշ կէօրէ-
պիլիւրլէր, զիրա խըլգաթէն պէօյիւք իսթի'տատ վէ
իզթիտարլարա մալիք տիրլէր, շէօյլէ քի կիւսա

մէհարէթ վէ չէվիքլիք եախօտ ֆէթմնէթ ու զէքեւ-
 վէթ՝ չալըշգանլըզ ետրինէ կէչէ պիլիր իմիշ : Պու-
 րատա թաւշան իլէ գապլըպաղայա տա՛իր օլտն
 էպքի մէսէլ խաթրըմըզա կէլիր քի զիքրի հէր հալ-
 տէ միւնասիպ օլա պիլիր : Պունլար դօշմազ իշիւն
 ետրըշ էաէրլէր : Թաւշան քէնտի չէվիքլիքի վէ չա-
 պուզլըղնա կիւվէնէրէք, պիր թարաֆա չէքլիք
 վէ ույգուլա տալար : Փագաթ գապլըպաղա աղըր
 աղըր եիւրիւյէրէք նիհայէթ ետրըշ գազանըր : Պիր
 տիւզիյէ վէ սէպաթ իւզրէ չալըշմագլըզ ինսանը
 մագսէտինէ վասըլ էթտիրիր : սէպաթսըզ վէ սա՛յ
 ու զայրէթսիպ օլտն մէհարէթ իսէ, ինսանը միւ-
 յէսսէր գըլամազ : Թաքիխ պիղէ տէյօր քի ՚իւմ ու
 մէա՛րիֆտէ էն զիյատէ զէքի վէ ֆէթին օլտնլար՝
 'ազլ ու զէքեալարընը իթթ՛իմալ էյլէմէտէ էն զիյա-
 տէ իզտասմը օլտն քիմսէլէր տիր : Պէօյլէնէ էն զի-
 յատէ մահիր օլտնլար՝ սէպաթ ու մէթմնէթ իւզրէ
 չալըշըպ չապալամըշ օլտն քիմսէլէր տիր : Չալըշըպ
 չապալամագտտ օլտն առէմտէն պաշգա հագիգաթէն
 շէօհրէթլի պիր առէմ տիւնեատտ եօզ տըր :

(Բ) Պա՛գըլար զտնն էտէրլէր քի մուվաֆֆա-
 գըյէթ «պախթ ու թալի՛» տէնիլէն վէ քէնտիլէ-
 րինին չօզլըզ ի՛թիպար էթմէաիքլէրի եախօտ հիշ
 նազար ը ի՛թիպարա ալմատըզլարը քէյֆիյէթլէր-
 տէն իլէրի կէլէն պիր հալ տըր : էկէր «պախթ ու
 թալի՛» միւսա՛խտ իսէլէր, չալըշմաղա ինթիյանլարը
 եօզ տըր : էկէր միւսա՛խտ տէյիլլէր իսէ, եինէ չա-
 լըշմաղա ինթիյանլարը եօզ տըր : չիւնքի թալիլէրի
 էօյլէ իմիշ : Ինսան թէսաաիւֆաթա թապի՛ օլտն-
 մալը տըր : պիլ՛աքս անլէրին մի՛մարը օլմալը տըր :

Պիր ատէմ 'այնի Թուղլա վէ քերէսթէլէրտէն պիր գուլիպէ եափտըղը հալտէ , տիկէր պիր ատէմ ա'յնի լէվազիմտէն պիր գոնագ եափար : Թուղլա վէ լէվազիմը սա'իրէ եինէ 'այնի շէյլէր իտիլէր . ֆագաթ մի'մարըն էլինէ տիւշտիւքտէ օնլարտան պաշգա պիր շէյ մէյտանա կէլտի : Չալըշգան պիր ատէմ թէսատիւֆաթը եէնէր , վէ թէսատիֆաթ չալըշգան պիր ատէմի նատիրէն եէնէրլէր :

Տիւնեատա ինսանիյէթէ պէօյիւք խըտմէթլէր էտէնլէր հէր կէօնէ էնկէլլէրէ դարշը կէօյիւս կէրէրէք նա'իլ ի մագսէտ օլմուշլար տըր : Միլտօն Բերեհայե Լեւի ընը սէֆալէթ վէ 'ամալըգ իշինտէ եաղտը : Լուտէր իսլահաթը մէզհէպիյէյի վիւճուտէ կէթիրինճէյէ գատար , պիր չօգ միւշքիլաթէ թէսատիւֆ էթմիշ : 'Ալէմը նէպաթաթըն թէտգիդիլէ իշթիդալ էտէն Լինասուս օ տէրէճէ ֆագիր իտի քի , այագ գապլարընը գալընճա քեաղըտ փարչալարըլա թ'ամիր էթմէք վէ չօգ տէֆատօթլարընտան եէյէճէք տիլէմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլուճըր իտի : Ամէրիգանըն քեաշիֆի օլան Գօլումպոս իւշ կէմի վէ 120 մա'յէթ էֆրատը պուլընճայա գատար , սըրա իլէ ճէնօվա , ֆօրթուգալ , վէնէտիք , Ֆրանսա , Ինկիլթէրա վէ Սպանիա հիւքիւմէթլէրինէ միւրաճա'աթլէ անլէրին հիմայէ վէ մու'ավէնէթլէրինի մուսիրրանէ թալէպ էյլէմէյէ մէճպուր օլտու : Քէնտի 'ասընըն էն մէշհուր էհլ ի թապագաթ իւլ 'արգը օլան Հուղ Միլլէր պիր թաշճընըն չըրագը իտի , վէ թաշ օճաղընտա չալըշըր իքէն գըրմըղը պալչըգ վէ գըրմըղը գում թապագալարընըն թէտգիգ ի մահիյեթիլլէ իշթիդալ վէ

Թէվէղղիւլ էթմէյէ պաշլամըշ իտի: Շըմէնտըֆէր մաքինասընըն մուճիտի օլան ճօրճ Սթիվէնսըն քէօմիւր մա'տէնինտէ չալըշան 'ատի պիր իշնի իտի: Վափօր մաքինասընըն մուճիտի օլան ճէյմա Վաթմէքթէպէ կիտիպ կէլմէքտէն 'անիզ, ֆագիր վէ խասթամիզաճ պիր չօճուզ իտի: Օն եէտինճի վէ օն սէքիզինճի 'ասըրլարընա միւքէմմէլ պիր 'իւմը իւանի —քի հէնուզ պու եօլտա պուճա ֆա"իզ պիր էսէր վիւճուտէ կէթիրիւմէմիշ տիր — վէրմիշ օլան ճօն Գալվին պիւթիւն կիւնլէրինի խասթալըզ վէ իզթիրապլար իշինտէ կէչիրմիշ տիր: Պէնի ի պէշէրէ պու եօլտա խըտմէթի խայրխահանէ իշիւն հալ ու քէյֆիյեթթլէր նէրէտէ վէ նէ՝ վազըթ միւսա'իտ իտիլէր: Էվլէթ, հալ ու քէյֆիյեթթլէր օ վազըթ միւսա'իտ օլմուշլար, նէ վազըթ ինսանտա 'ազմ ու սէպաթ, մագսէտ ու նիյեթթ օնլարա եարտըմ էթմիշ տիր:

(Գ) Հաթթա էկէր հալ ու քէյֆիյեթթլէր հէր հալ ու քեարտէ միւսա'իտ կէօրիւնսէլէր պիլէ, մուվաֆֆազ օլմագ իշիւն եինէ տէվամ ու իզտամ իւզրէ չալըշմագ լազըմէտէն տիր: «Ազըըմըզ իլէ գուշթութսագ», եինէ չալըշպ չապալամագտան քէնտիմիզի ազատէ 'ատտ էթմէմէլի իզ: Չալըշպ չապալամատըզճա, պիզիմ իշիւն հայաթ պիր պարը 'ազիմ օլմուշ օլաճագ տըր: Չալըշմագ՝ պիզի պալթթիյար, 'էօմրիւմիւղիւ նէշաթավէր գըլար: պիւթիւն ֆասիտ թասավվուրլարը ֆիքրիմիզտէն տէֆ՝ ու ըէֆ՝ էլլէր: ճանըմըզըն քեաֆֆէ ի հարէքէթլէրինէ պիր մուվագէնէ վէ ինթիզամ պախշ էտէր:

Էկէր 'էօմրիւմիւզտէ մուվաֆֆազըյեթէ մագ-

հար օլմագ իսթէր իսէք, չալըշլպ չապալամագ լիւ-
զումընը ֆիքրիմիզտէ էյիճէ ետրլէշտիրմէլի իզ :
Չանն էթմէմէլիյիզ քի տիւնեատա պէօյլէք ատէմ-
լէր չալըշլպ չապալամագտան մու'աֆ տըրլար :
Թէնպէլլիք քէօթիւ ատէմլէրէ եագըշլըր : Թէնպէլ-
լիք ինսանը քէօթիւ 'ամէլլէրէ, վէ պիլ'աքս չալըշ-
զանլըզ էյի 'ամէլլէրէ սէվզ էտէր : Ճէնապ ը Հագգ
չալըշզան ատէմ իչիւն փէզ չօգ նի'յմէթ ու պէրէ-
քէթլէր վ'ատ էթմիշ տիր, ֆագաթ Թէնպէլլէրին
էճրի սէֆալէթ վէ փէրուշանիյեէթ տիր : Ալլահ
Քէնտիսի չալըշլյօր, վէ արզու էտիյօր քի Քէնտի
զուլլարը տախի չալըշսընլար :

Ինսանն 'ամէլլէրի'ն Գօղրու-Գան Գօղրու-յա Տաւաֆֆա-
գըշէթիէ Դեշէր Գըլան Իսիմի Խոստա Տա'այէէն պէր
Տաֆէթ Կէր : — Փարզ էտէլիմ քի պիր ատէմ պիր
զօշը մէյտանընտա պիր տիւզիյէ գօշլյօր, ալնըն-
տան Թէրլէր ագմագ տէրէճէսիստէ ճէպը ը նէֆս
էտիյօր, լաքին էկէր տօղրու պիր իսթիգամէթտէ
գօշմայօր իսէ, էկէր նիշանկեահա տօղրու գօշմայօր
իսէ, պիւթիւն սա'յ ու ղայրէթլէրի պօշա կիտէճէք
տիր : Իշթէ պուսըն կիպի տախի, եալընըզ չալըշ-
մագ քիֆայէթ էթմէզ . չալըշմագլա պէրապէր, պիր
մագսէտ ի խայրըմըզ տախի օլմալը տըր քի ծնա
տօղրու Թէվճիհ ը հարէքէթ էտէլիմ : Տիւնեա
գարարսըզ ատէմլէրլէ տօլու տըր, վէ պէօյլէ ա-
տէմլէր էնճամ հիչ օլուրլար : Քէնտիլէրինէ պիր
խաթթ ը հարէքէթ Թա'յին էտէրէք անտէն ա-
րըլմայանլար իչիւն հուսուլ ը մուվաֆֆագըլյեէթ
մուհագգագ տըր :

(ա) Պիր սանա'աթ եախօտ պիր իշ ինթիխապ

էթմէք էհէմմիյեթ ը 'ազիմէյի հա"իզ պիր մատտէ տիր։ Զօգլար քէնտիլէրի իչիւն էօյլէ պիր մէսլէք եա պիր սանն'աթ ինթիխապ էտէրլէր քի պունըն իչիւն պիր իսթ'իտատ ը մախսուսլէրի օլմատըղըն տան մուվաֆֆագըյեթ պուլամազլար։ Պիր իչ եա պիր մէսլէք ինթիխապընա տա"իր պիր գանուն ը մախսուս վազ' ու թա'յին էթմէք միւշքիլ տիր։ Պա'զըլար ֆըրսաթ հէր նէ կէօսթէրի իսէ անը գապուլէ մէճպուր օլուրլար, վէ պաշգալար իսէ, էն զիյատէ նէ իշտէ իսթ'իտատ ը մախսուսլարը պուլունտըղը հագգընտա պիր ֆիքը ը հագըղի հասըլ էտէպիլմէքտէն 'աճիզ օլտըզլարը պիր զէմանտա, ե'անի փէք սաղիր սիննլէրինտէ, պիր իչ իլէ մէշղուլ օլուրլար, վէ ասըլ քէնտի արզու վէ հէվէսլէրինտէն զիյատէ, պաշգալարըն արզու վէ հէվէսլէրինէ թապլի' օլմաղա մէճպուր պուլունուրլար։ Եալընըզ շունու տէյէ պիլիր իղ քի, քէնտիմիզէ պիր սանն'աթ, պիր իչ ինթիխապ էտինճէյէ գատար, մէյլ ու թապի'աթըմըզա էն զիյատէ մուվաֆըզ օլան պիր խըտմէթլէ իշթիզալ էթմէլիյիզ։ Պիր ատէմ նէ կիպի պիր խըտմէթ ու մէսլէքէ սիւլուք էթմէսի լազըմ կէլտիյինէ տա"իր պիր նաթիհաթ ալմագ իչիւն 'ազլը պիր ատէմէ միւրաճա'աթ էյլէտիքտէ, պու 'ազլըզաթ, « Սէնին իսթ'իտատ վէ գապիլիյեթլէրինէ սօր, պանա սօրմա, » տէմիշ տիր։ Հէր քէսին այրը այրը մէյլ ու իսթ'իտատլարը վար տըր, վէ չալըշմաղա միւզթէտիր օլտըզճա, պու իսթ'իտատլարըմըզ կէօզէթմէլիյիզ։ Էքթէրիյա էն զիյատէ նէ իչէ մէյլ ու իսթ'իտատըմըզ պուլունտըղըն փէք քիւշիւք եաշըմըզտա էյիճէհ իսա ու իտրաք

էտէրիզ : Պիր չօճուղըն օյունլարընտան անըն պէօ-
 յիւտիւյիւնտէ նասըլ իշլէրլէ մէշղուլ օլաճաղընը
 քէշֆ էտէ պիլիր իզ : Մէշհուր սա'աթճը Ֆէրկիւսօն՝
 չօճուգլըղընտա աղաճտան սա'աթլար ի'մալ էտէ-
 րէք, էրպապ ը ֆիւնոււն ը էլէքթրիգիյեէտէն մէշ-
 հուր Ֆարատէյ՝ չօճուգ իքէն 'ատի շիշլէրտէն է-
 լէքթրիգ մաքինասը եափարագ, մէշհուր բէսամ-
 լարտան Գլօտ Լօրէն վէ Գանօվա մէքթէպէ կիտիպ
 կէլտիքլէրինտէ տիւքքեանլարըն տիվարլարը իւզէ-
 րինտէ քէօմիւր վէ թէպէշիր իլէ չիշէք վէ ինսան
 բէսմլէրի չըզարագ օյնամըշլար տըր :

(բ) Հէր նէ սան'աաթա վէ մէշղուլիյեէթէ գա-
 րար վէրմիշ իսէնիզ, անտէ սէպաթ էտինիզ, Նալընըզ
 պիր սան'աաթ եախօտ պիր մէսլէք ինթիխապ էթ-
 մէք պիր իքի սան'աաթ վէ մէսլէքտէ պուլունմագ-
 տան զիյատէ հազգըմըզտա խայրլը տըր : Միւքէմմէլ
 սուրէթտէ պիր իշ կէօրմէք, եարը պուշուգ օլարագ
 պիր գաշ իշ կէօրմէքտէն էվլա տըր : Իքի գարփուզ
 պիր գօլթուղա սըղա պիլսէ էյի օլուր, ամմա գապիլ
 տէյիլ տիր : Պիր եայ իլէ իքի օգու պիրտէն աթմագ
 էյի օլա պիլիր, լաքին պիր եայ իլէ պիր օգ աթըլա
 ճագ օլուր իսէ, նիշանկեահա իսապէթ էթտիրմէք
 հէր հալտէ տահա գօլայ օլուր : « Նուվարլանան
 թաշ եօտուն պաղլամագ : » Օ ատէմքի սըրա իլէ հէր
 շէյի եափար վէ պիր շէյտէ սէպաթ էթմէզ, հիշ պիր
 շէյ պաշա չըզարամագ :

(գ) Մագսէտիմիզ նէ գատար 'ալի օլսա, նա'իլ
 օլտըղըմըզ ն'իյմէթ ու պէրէքէթլէր օ գատար պէօ-
 յիւք օլաճագ տըր : Թասավուրըմըզ նէ գատար
 նէճիպանէ օլսա, մուվաֆֆազըյեէթիմիզ տախի

« գատար նեճիպանէ օլաճագ տըր : Հէր նե գատար ղարիպ կէօրիւնիւր իսէ տէ , սահիհ տիր քի պիր քիմսէ՝ պիր իշի էվլէլճէ քէնտի զիհնինտէ իքմալ էթմէքսիղին տնտէ մուվաֆֆագ օլմագ :

Սէնին սա՛յ ու զայրէթինի ալչագտա վէ մագ-սէտ ու թասավվուրլարընը եիւքսէքտէ թութար իսէն , միւթէվազի՛ վէ 'ալիճէնապ օլաճագ սըն : Էֆքեար ու խայալաթըն ալչագ շէյլէր իլէ մէշղուլ օլմասըն :

'Էօմրտէ իլէրլէտիքճէ , 'էօմրտէ նե նիյեթ ու թասավվուրտա վէ նե իշիլէ մէշղուլ օլաճաղըմըզ զարարլաշտըրմալըյըզ : Ալլահա տու՛ա էյլէտիքտէն սօնրա գարար վէրինիզ , վէ պու գարարընըզ մէվ-զը՛ ի իճրայա վագ՛ էթմէյէ չալըշընըզ :

Մուվաֆֆաթ օլմաթ իշիւն իշիւնճէ- շարֆ տիւտ Կըր : Ա՛խլագ՝ պիր քիմսէնին հէր հալ ու քեարընտա հէր վէճհլէ տօղրուլըզլա , վէ էտէպ ու նամուս տա՛իրէ-տինտէ հարէքէթ էթմէսինտէն վէ զապթ ը նէֆսի էլտէն պրագմամասընտան 'իպարէթ տիր : Էն կիւ-զէլ մէսլէք միւսթագիմ իւլ աթվար օլմագ տըր : Ուֆաճըզ պիր տէլիքտէն պէօյիւճէք պիր վափօրա սու կիրմէսիյլէ վափօր ղարզ օլուր : Պիր ուտտա ֆէնա սէս չըգարմագտա օլան պիր թէլ պիւթիւն տիկէր թէլլէրին լաթիֆ սէտասընը իխլալ էաէր : Իշթէ պէօյլէճէ տախի էվսաֆ ու ախլագըմըզտա պիր տիւզէնսիզլիք , պիր պօզուզլըզ պուլունուր իսէ , պու հալ էր եա կէճ խարապիյեթիմիզի մուճիպ օլաճագ տըր : Տէրեաի՛ ալէմտէ ղարզ ու նապէտիտ օլանլար՝ հիւսն ի տիլագ ու էվսաֆա մալիք օլմա-տըզլարընտան մուվաֆֆազըյեթսիզլիյէ տիւչար

օլան ատէմլէր տիրլէր : Պինլէրճէ քիմսէլէր վար
 տըր քի քէնտիլէրինտէն , փէք չօգ խըտմէթլէր
 մէ՞մուլ իքէն , հիչ պիր խայր հուսուլէ կէմէմիչ
 տիր : Հիքեայէ օլընտըղընա կէօրէ , Գէմպըրճ
 տարիւլֆիւնուլնտաքի նամտար փրօֆէսօրլարտան
 պիրի քէնտի շակիրտանընըն ֆօթօկրաֆլարընը
 սագլամըլ տըր : Պունլարը իքի սընըֆա թագսիմ
 էթմիչ տիր . պիրինճի թագըմընա ճըլգ եուսուր-
 թալար թէսմիյէ էթմիչ տիր քի , պունլար մուվաֆ-
 ֆագըյեթսիպլիյէ տուչար օլմուլ , քէնտիլէրինտէն
 փէք չօգ շէյլէր մէ՞մուլ իքէն հիչ պիր ֆաիտէյի
 մուճիպ օլմամըլ օլանլարըն ֆօթօկրաֆլարը իտի :
 Անլէրտէն պիր խայլիսինին շայան ը թէ՞էսսիւֆ հայլի
 հիւսն ի ախլագ ու աթվար ֆըգտանընտան նէշ՞էթ
 էթմիչ տիր : Անլէրտէն պա՞ղըլարը — փէք չօգլա-
 րը — քէնտիլէրինի 'իյ ռ 'իչըթէ վէրմիչլէր , տի-
 կէրլէրի լէզա՞իզ ը տիւնեթվիյէյէ ետփըյըպ գալմըշ-
 լար , պաշգալարը իսէ սա՞իր կէօնէ ֆէնտըղլարա
 տալմըշլար իտի : Էյի մէսլէքին գըյմէթի թագտիր
 օլընամագ : Պիր ատէմին էյի մէսլէքտէ պուլունմա-
 ոը շարթ ը 'ազամ տըր : Պիր ատէմին — մէսէլա ,
 թէնպէլլիք , մէհարէթսիպլիք վէ իշինտէ կիւճիւն-
 տէ պէհրէսիպլիք կիպի — պիր չօգ հալլէրի քէնտի-
 սինին իլէրի կիթմէսինի միւշքիւլլէշտիրէ պիլիր :
 Պու գուսուրլարըն չօղու ինսանտա ուզուն միւտ-
 տէթ պագը գալապիլիր , վէ պիզ տախի պու գու-
 սուրլար իլէ ղայրէթլէ ուղրաշապիլիր իզ . ֆագաթ
 ախլագըմըղտա պիր պօղուզլըզ վար իսէ պիղի
 մահվ էտէր : Էտէպ ու նամուստան , 'իֆֆէթ ու իս-
 թիզամէթտէն մահրուսմիյեթ՝ էնճամքետր ինսանը

փերիչան էտէր : Սատագաթօրդ պիր խըզմէթ-
քեար Ալլահ վէ ինսան 'ինտինտէ պիր ազչէ էթ-
մէզ : Պէյան էթտիյիմիզ իւզրէ , մուվաֆֆազըյեթի
թէ'էմին էտէն — չալըզգանլըզ վէ մու'այեէն պիր
մագսէտ կիպի — սա'իր պիր թագըմ խասիսէլէրէ
մալիք օլտ պիլիւրիզ , լաքին պօզուզ ախլագ պուճ-
լարը ֆա'իտէսիզ գըլաճագ տըր : Աղըրլըզ վէ էմնի-
յեթ էքսէրիյա պէրապէր կիտէրէր : Աղըր հարէ-
քէթ էտէն թրէն էքսէրիյա սէյր ու սէֆէր իճրասընտ
էն զիյատէ էմնիյեթպախշ օլուր , լաքին վա'յ օ թրէ-
նէ քի խաթթտան տիչարը չըգար :

Մուվաֆֆազըյեթի պուճնըն մի շարի՛ք Տէնդարանէ
Ի-Պիւլուրլէ Դըր : — (ա) Չալըզգանլըզմըզ , մագ-
սէտիմիզ , մէպտէ" վէ մէսլէքլէրիմիզ նասըլ օլմագ
կէրէք իսէ թամ էօյլէ օլտ պիլիւրէր տէ պագարսըն
եինէ մուվաֆֆազըյեթէ նա'իլ օլմայըզ : Ամմա
նէ վագըթ մուվաֆֆազըյեթ փօճալար իսէ , նէ
վագըթ եարըչը զա'իպ էտէրիզ վէ միւշքիլաթ պիզի
իհաթա էտէր , պու հալտէ էկէր Ալլահա կիւվէնիւր
իսէք , եինէ թէճըրպէ էթմէյէ ճէսարէթ պուլաճա-
ղըզ . պիւթիւն պիւթիւնէ թէրք օլունմայաճաղըզ :
Խրիսթիյան տինի խրիսթիյանը , պիր չօգ ֆիւթուր-
լարա տիւչար օլտա պիլէ , եինէ մ'էյուսիյեթէ կի-
րիֆթար էթմէզ :

(բ) Հաթթա էկէր պիր էրքէք եախօտ պիր գա-
տըն զէնկին եախօտ մէհարէթլի օլուր , վէ էթրա-
ֆընտաքի հալլէրի փէք միւսսա'իտ վէ փէք խօշ պու-
լուր իսէ , 'էօմրիւնիւն խիթամընտա , էկէր միւս-
թագպէլ գարանլըզ իսէ , հիսս էտէմէզ քի քէնտիսի
մուվաֆֆագ օլմուշ տըր : Գարտինալ վօլսէյ , ին-

Վիլթէրրա գրաւընըն կէօղիւնիւն պէպէյի իքէն վէ
 գիմամ ը հիւքիւմէթինի ուզուն միւտտէթ ետին-
 տէ պուլունմըլ օլտըղը հալտէ , մագամ ը իգթիտար-
 տան վէ գրաւըն կէօղիւնտէն տիւշտիւյիւնտէ տէմիշ
 տիր քի , « Էկէր գրալ Հանրիյէ սատըգանէ խըտ-
 մէթ էթտիյիմ գատար Ալլահիմա խըտմէթ էթմիշ
 օլսա իտիմ , սաչլարըմըն աղարտըղը շու գէմանտա
 Օ պէնի թէրք էթմէյէճէք իտի : » Տիւնեանըն էտէ-
 ճէյի սօն սօնընտա իշթէ պու գատար տըր . Տիւնեա
 պիղիմ իշիւն միւքէմմէլ վէ միւէսսիր պիր թէսէլլիճի
 օլսամագ , Հիշ պիր քիմսէ , էրքէք օլսուն գատըն
 օլսուն , քէնտինին անվալ ը խարիճիյեյսի էօթէսին-
 տէ էսասը վէ հագըգի պիր սա'ատէթ ը հալ պու-
 լունմատըգճա , քէնտիսինի մուվաֆֆազ օլմուշ
 զանն էտէմէզ : Քրիստոսա օլան իմանըն — օլ իման
 քի միւսթագպէլէ նուֆուզ ու թէ'էսիր էտէրէք
 սէմատան միւպարէք վէ փարլագ պիր իւմիտվարըգ
 նուրը էնտիրիր , վէ հալ ը հագըրըմըլ իւզէրինէ
 փէրթէվփաշ օլարագ հայաթըն մագսէտ ը 'աղիմինէ
 պիղի ակեան էտէր — հագըգի մուվաֆֆագըրյեթ
 իշիւն իշթէ պու իմանըն էշէտտ ի լիւզումը վար
 տըր :

Պու պապըմըզըն միւհիթէվի օլտուզու թա'լիմա-
 թը պէր վէճի ի աթի խիւլասա էտէրիզ :

Հայաթտա մուվաֆֆագըրյեթ պուլմանըն եօլու
 իշթէ Ալլահա թէվէքքիւլ էտիպ թէսիլմիյեթ վէ
 թագվա իլէ վաղիֆէյի իճրա էթմէքտէն իպարէթ
 տիր :

ՊԱՊ 3

ԹԵ՛ՆՍԻՐ Ը ՇԱԽՍԻ

Պէնի ի պէշէր, եանի պիզտէն հէր պիրիմիզ սը-
զը ըապըթա վէ միւնասէպէթլէրլէ եէքտիկէրիմիզէ
մէրպութ ըզ, Տիւրլիւ տիւրլիւ եօլլար վէ վասըթա-
լարլէ պիրի պիրիմիզէ պաղլը ըզ, 'Այնի պիր ֆա-
միլեա ա'զասը, 'այնի պիր ճէմա'աթ 'ազասը, 'այնի
պիր քիլիսէ 'ազասը իմիշ իզ կիպի, պիրի պիրիմիզէ
օ տէրէճէ սըզը 'ալազալարլէ 'ալազատար ըզ քի
պիզտէն հէր հանկըմըզ պիր շէյ եափարօա, անըն
թէ՛էսիրի տէրհալ պաշգալար իւզէրինէ կէօրիւլիւր:
Ղալէպէլիք իշինտէ պիր ատէմին էթտիլի պիր հա-
րէքէթ պիւթիւն զալէպէլիյէ նասըլ թէ՛էսիր է-
տէրսէ, կէօլէ աթըլան պիր թաշ աթըլտըզը եէրին
սոլլընը տալղալանտըրտարագ կէօլիւն թա ուզագ
սահիլինէ գատար տալղալարընը նասըլ եայար իսէ,
պէօյլէճէ պիզիմ ա'մալ ու հարէքէթիմիզ տախի
պիզիմ վուգուֆ ու մա'լիւմաթըմըզըն խարիճինտէ
օլան թէ՛էսիրլէրի մուճիպ օլուր:

Թէ՛էսիր իի ղի-րըն ղի-ր, Տօղրուտան Դօղրուտա վէ
Տօլայըսըլլա օլան ըէ՛էսիր: — Տօղրուտան տօղրուտա
օլան թէ՛էսիր, մէսէլա, պիր ատէմին տիկէր պիրի
իլէ կէօրիւշէրէք անընլա մուպահէսէյէ կիրիշմէ-
սի, պիր նաթըգէփէրտագըն պիր ճէմա ի զաֆիրէ
խիթապ ըքէլամ էյլէմէսի կիպի 'ան գաստ գու-
լանըլան թէ՛էսիր տիր: Տօլայըսըլլա օլան թէ՛էսիր

տախի՝ մէսէլա, եանմագտա օլան պիր խանէտէն չրգան 'ալէվլէրին եանընտաքի խանէյէ սիրայէթ էթտիյի, եախօտ գութպը չրմալի տէնիզլէրինտէքի պուզ քիթլէլէրի նէրէյէ կիտէրլէր իսէ օրաւարըն հավառընը պիր տէրէճէյէ գատար թէպտիլէյլէտիյի միսիլու, իսթէր իսթէմէզ պիզտէն միւնթէշիր օլան թէ՛էսիր տիր։ Բիթապը Մուգատտէստէ իքի այէթ վար տըր քի պու իքի նէվ՝ թէ՛էսիրլէրի կիւզէլճէ իզահ էտէր։ «Տէմիր տէմիրլէ պիլէնիր, վէ ատէմ տօսթընըն եիւզիւնիւ պիլէր։ Սու՝ եիւզիւ եիւզէ, հաքէզա գարպ՝ ատէմի ատէմէ կէօսթէրիր։» (Էմսալ 27. 17, 19) Պու տարպը մէսէլէրին պիրինճիսի տօզրուտան տօզրույա օլան թէ՛էսիրի իմա էախօր։ չէօյլէ քի «տէմիր տէմիրլէ պիլէնտիյի» միսիլու, պէօյլէճէ տախի պիր ատէմ գտնտըրարագ, եախօտ պաշգա տիւրլիւ եօլար գուլլանարագ պաշգալարը քէնտի իսթէտիյի հալու սուրէթէ կէթիրիր։ «Սու՝ եիւզիւ եիւզէ կէօսթէրիր,» մէսէլի տէ պաշգալար իւզէրինէ սէսսիզ սէտասըզ պիր թէ՛էսիր հասըլ էթմէքլիյիմիզի իմա էլլէր։ Պու հալտէ պէլլի գուվվէթ իսթ՝իմալ օլունմագ, գաստէն իզթիտար սարֆ օլընմագ, տէմիրին տէմիրէ վուրուլաըղընտա չրգարտըզը սէս կիպի սէս չրգարմագ եօգ տըր։ շու գատար վար քի եիւզիւմիւզ պէրրագ պիր սուտա սէսսիզ սէտասըզ ինիքեսա էթտիյի միսիլու, ախպագ ու էվսաֆըմըզ տախի պէօյլէճէ սէսսիզ սէտասըզ պաշգալար իւզէրինէ ինիքեսա էտէր, վէ պաշգալարըն գալպի տախի պիզիմ գալպիմիզտէն սիւտուր էտէն էֆքեսար ու հիսսիյաթլէ միւթէ՛էսիր օլուր։

1. ՅՕՂՐՈՒՑԱՆ ՅՕՂՐՈՒՑԱ ՕԼԱՆ ԵԱԽՕՑ ԱՆ ԳԱՍՑ ՕԼԱՆ ԹԵ՛՛՛՛՛ՍԻՐ: — Պու խուսուստա հէր քէս քէնտինճէ պիր խաթթ ը հարէքէթ թա՛յին ու ինթիխապ էթմէլի տիր: Հէր քէսին քէնտինէ մախսուս պիր իսթի՛տատը, քէնտինէ մախսուս ֆուրսաթ ու միւնասէպէթի վար տըր: Լաքին տողրուտան տողրույա օլան թէ՛՛՛սիրէ տա՛իր իթթիխազը լազըմ կէլէն պա՛զը խաթթ ը հարէքէթ վար տըր քի, պունլար թա՛յին օլունա պիլլըր վէ պունլարը հէր քէս տախի գապուլ էտէ պիլլըր:

(ա) Պաշգալարը տողրու եօլա իրշատ էթմէք: — Պիզ տա՛րմա պիր չօզ քիմաէլէր կէօրիւյօր ըզ քի պունլար աշիքեարէն չարփըզ պիր եօլա սափմըշ տըրլար: Իմտի պունլարա տողրու եօլու կէօսթէրմէք, վէ անլէրի պու եօլտան եիւրիւմէյէ իգնա՝ վէ իլզամ էթմէք պօրճըմըզ տըր: Նէ զէման ֆէնա խույլար, ֆէնա արգատաշլար, եախօտ ֆէնա էֆքեար ու զիւ՛իւմլէր փէյտա էթմէքտէ օլան քիմաէլէր կէօրիւր իսէք, անլէրէ լազըմ կէլէն իխթար ու նասիհաթը վէրմէյէ վէ ֆէնա եօլըն մազարրաթլարընտան անլէրի խապէրտար էթմէյէ չալըշմալըյըզ: Էլպէթթէ պու իշին իճրասընտա փէք՝ ազիլտնէ տավրանըպ վէ չալըշըպ Ալլահըն պու պապտէ պիզէ տէլալէթ ը մախսուսէ իհսան էթմէսի իշիւն տու՛ա էթմէլի յիզ: «Վազթըյլէ օլան սէօզ նէ կիւզէլ տիր:» (Էմա. 15. 23) Պէօյլէ պիր սէօզ չօզ տէֆ՝ա սէմէրէտար վէ պէրէքէթէ մէտար օլտըղընտան, պունու սէօլէմէք իշիւն ֆուրսաթ գաշըրմամալըյըզ: Անը սէօյլէմէք իշիւն թամ միւնասիպ վազթը կէօզէթմէլիյիզ, լաքին սէօյլէմէք վազ-

Թը կելտիյինտէ իսէ, չէքինմէյիպ սէօյլէմէլիյիզ, Մէշահիր ը ախլագիյունտան Մր. Բէյլի՝ Քէմպրիճ. աար իւլ ֆիւնոււննտա թալէպէ իքէն վագթիւնի թէնպէլլիքլէ վէ պօշ շէյլէրլէ սարֆ էթմիշ, վէ մէքթէպ արգատաշլարընա կիւլիւնճ օլմուշ իտի ։ Պիր կիւն անլէրտէն պիրի քէնտիսինէ պիր թագըմ սէրզէնիշլէրտէ պուլունմաղա գալզըշտը քի, պու սէրզէնիշլէր անըն ախլագը իւզէրինէ հիւսն ի թէ՛է-սիր հասըլ էյլէտի, Միւմաիլէհ պիր կիւն արգատաշլընըն եաթագ օտասընա կիրէրէք, սիթէմամիզ պիր թավը իլէ օնա սէօյլէտի քի, « Բէյլի, սիզին պու հալինիզ իւզէրինէ տիւշիւնէրէք ուշգու ուշույամայօրըմ ։ Տիւշիւնիւյօրըմ քի սիզ նէ՛ գատար տիւլանէ սինիզ ։ Պէն թէնպէլլիք էթսէմ վէ վագթըմը պօշ շէյլէրլէ կէշիրսէմ, զարարը եօգ տըր ։ լաքին սիզ ֆագիր սինիզ, վագթ ու հալինիզ պունա միւսաա՛ատէ էթմէզ ։ Պէն խայրըլ պիր շէյ եափմազ իսթէսէմ պիլէ, եափամամ. լաքին սիզ հէր շէյէ միւզթէտիր սինիզ ։ Սիզին պու տիւլանէլիյինիզ հագզընտա տիւշիւնէրէք պիւթիւն կիճէ ուշույամատըմ, վէ իշթէ պունըն իշիւն շիմտի սիզէ ճիտտէն իսթար էյլէմէյէ կելտիմ ։ Էկէր պու թէնպէլլիքտէ իսրար վէ պու եօլտա տէվամ էտէրսէնիզ, սիզինլէ պիւթիւն պիւթիւնէ գաթ՝ ի միւնասէպէթ էթմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ ։ » Պու սէօզլէր քեարկէր ը թէ՛է-սիր օլտու ։ Բէյլի թէպտիլ ը մէսլէք էթտի, վէ քէնտի տօսթընըն պու իսթար ու նասիհաթը սայէսինտէ պէօյլէք պիր ատէմ օլտու ։ Պու վագա՛ա կէօսթէրիյօր քի պիր ատէմին պու եօլտաքի թէ՛էսիրի պաշգասընըն իւզէրինէ նէ՛ գատար՝ աղիմ օլա պիլիր ։

(բ) Ֆէնալըղա գարշը շէհաաթէթ էթմէք։—Պուտա տօղրուտան տօղրույա օլան թէ՛ էսիրին պաշգա պիր ճիհէթի տիր քի հէր քէս տախի պունըն իճրասըն-տա պուլունա պիրիր։ Լավիլիէր քիթապընտա ֆէ-նալըղա գարշը շէհաաթէթ էթմէք իսթէմէյէնլէր 'ա-լէյհինտէ շու մէ՛ալտէ պիր հիւքմ վար տըր։ «Վէ պիր քիմսէ կիւնան իշէյիպ, եէմին թէքլիֆինի ի-շիտէրէք, կէօրմիւշ եախօտ պիւմիշ իքէն՝ շահա տլարղը հալտէ, խապէր վէրմէզ իսէ, կիւնանընըն ճէզասընը շէքէճէք տիր։» (Լավիլ. Ծ. 1) Պիր քիմսէ ֆէնա պիր շէյ կէօրիւպ տէ անը սէօյլէմէսի քէնտիսինէ զարարը օլսա պիլէ մէյտանա չըգար-մատըղը հալտէ, եինէ կիւնան իշէմիշ օլուր։ Հէր նէ օլուրսա օլսուն, պիր տտէմին պիր գապանաթ էթտիյինի կէօրտիւլիւմիւզտէ, հասպ էլ ինսանիյեէ պունա գարշը պէյան ը ի'թիրազ էթմէյէ մէճպուր ըզ, վէ պիզիմ պու ի'թիրազըմըզ, էկէր նիզամը տա՛իրէսինտէ իսէ, պիր նէթիճէ հուսուլէ կէթիրէ պիրիր։ Պու կիպի հալ ու քէյֆիյեթլէրտէ սիւքիւ-թի իխթիյար էթմէք՝ կիւնանա միւշթէրէք օլմազ տէմէք տիր։ պիլ'աքս սէօյլէյիպ պէյան ը ի'թիրազ էտէր իսէք, մէսուլիյեթտէն գուրթուլմուշ օլուրըզ։ Էտէպէ մուղայիր պիր հիքեայէյի լալ ու էպքէմ օ-լարազ տինլէմէք, եախօտ եօլսուզ պիր իշէ տա՛իր օլան պիր նազլիյեթէ սէսսիզ սէտասըզ գուլազ ասմազ, վէ պունու թագպիհ ու թա՛յիպ էյլէմէք գատար հայսիյեթ ու ճէսարէթ իպրազ էթմէյիպ իշի միւսամէհա իլէ կէյիշտիրմէք՝ էօյլէ պիր գա-պանաթա ճէվազ վէրմէք տէմէք տիր։ Ֆէնալըղը վէ եօլսուզլուղը թագպիհ էթմէք պիւթիւն իրիս-

Թիսյանլար իշիւն պիր վաճիպէ ի զիմմէթ տիր :

(գ) Ուսումը խայրիյեէյէ վէ էֆ'ալը իրիսթի-
յանանէյէ հիսսէտար օլմագ—Պէտիհի տիր քի շափէն
հիսսէտար օլունապիլէճէք պիր չօգ եօլլար վար տըր :
Տիւնեատա էն պէօյիւք իշիւն վէ խըտմէթլէր ֆէրա-
լէր Թարաֆընտան կէօրիւմիւշ տիւր : Ամէրիգա՝
'ալիմլէրին պիր հէյեթի Թարաֆընտան քէշֆ օլուն-
մատը . անը պիր Թէք Գօլօմպօս պուլտու : Իսգօ-
յիանըն քէնտի քիլիսէվի տիւշմէնլէրինտէն գուր-
Թարըլմասը միւթթէֆիգ միլլէթլէր մա'րիֆէթիյէ
օլմայըպ , անճագ Նօքս իսմինտէ պիր ֆէրտին եէ-
տիյէ վուգու՝ պուլտու : Ճէնապը Հագգ էֆրատը
նաս Թարաֆընտան սարֆ օլունան իգտամ ու դայ-
րէթլէրի հէր 'ասը ու զէմանտա պէրէքէթտար էյ-
լէմիշ տիր , վէ էկէր պիգ եափապիլտիյիմիգ պիր
խըտմէթը հասէնէ վէ խայրիյե իճրասընտա մախ-
սուսէն պիր խաթթը հարէքէթ իթթիխագ էտէ
պիլիւր իսէք , չէքինմէյիպ անըն իճրասընտա պու-
լունմալըրը , Հէր ճէմա'աթտա միւհթաճ օլանլարա
մո'ւալէնէթտէ պուլունմագ իշիւն Թէշքիլ օլունմըշ
հէյեթի ը խայրիյէլէր պուլունուր քի , պունլար հէր
քէսէ քէնտի քիլիսէսինտէ Թէ'էսիրինի ֆա'իտէլի
սուրէթտէ իսթ'իմալ էթմէյէ ֆուրսաթլար Թէտա-
րիք էտէրլէր : Պու խուսուս պիլխասսա իրիս-
թիյան Քիլիսէսի իշիւն պիր հագըգաթը հալ տըր :
Իրիսթիյան Քիլիսէսի իշիւն «տիւնեատա խայր
իշիւմէք իշիւն Թէշքիլ օլունմըշ պիր չիւքէթ տիր»
տէնիլմիշ տիր : Զիրա միւթէնէվվի՝ եօլլար իլէ
պաշգալարըն խայրը իշիւն չալըյմագտա տըր : Հէր
Խրիսթիյան պիր Թագըմ խըտմէթը խայրիյէ պու-

լունամալը տըր քի 'ազասընտան հէր պիրի, նէ հաջ աւ մէրքէզտէ օլուր իսէ օլսուն, պու խըտմէթլէ-րին պիրիսինտէ պուլունապիւսին, վէ անլէրտէն հէր պիրի պու սուրէթտէ պաշգալարա մու'ավէնէթտէ պուլունարագ, անլէրին տահա զիյատէ ըէֆահ ու սա'ատէթ ի հալ քէսպ էյլէմէլէրի խուսուսընտա պիր խըտմէթտէ պուլունսուն:

2. ՏՕԼԱՅԸՏԱՆ ԵԱԽՕՏ ԱՆ ԳԱՍՏ ՕԼՄԱՅԱՆ Թէ"ԵՍԻՐ: — Հէր ատէմին էթրաֆընը հավա իհաթա էթտիյի կիպի, պէօյլէճէ տախի մա'նէվի պիր հավա էթրաֆըմըղը սարմըլ տըր. շէօյլէ քի նէրէյէ կիտէր իսէք մատտի հավատան գուրթուլամատըղմըղ կի-պի, պէօյլէճէ տախի նէրէյէ կիտէրսէք, պէրապէ-րիմիզտէ կէօրիւնմէզ պիր թէ"էսիր կէօթիւրիւ-րիւզ: Պու թէ"էսիրի իւզէրինիզտէ թաշընըզ քի պաշգալար անըն մէվնուտիյէթինի սէրի'էն հիսս էթսինլէր: Իմտի պու թէ"էսիրին պ'ազը ճիհէթլէ-րինի իզահ էտէլիմ:

(Ա) Պիր տէֆ'ա պիր ա-գէլըն թէ"էսիրի հազ-զընտա միւլահազա էտինիզ: Քրիստոս քեահին ը ա'զամըն հավլուսընտա գօրգադ շակիրտինին գար-շըսընտա օթուրմուշ իքէն անըն ֆէնտիսինի եէ-մինլէր իլէ ինքեար էյլէտիյինի իշիթտիյինտէ, տէ-նիլմիշ տիր քի, «Բապպ Պետրոսա պագտըլ» Եա-լընըզ պագտըլ, պաշգա պիր շէյ ետփմատըլ, ֆա-գաթ Անըն պու պագըլը օգ կիպի Պետրոսըն թա գալպկեահընա գատար իշլէտի: Անըն պու պագըլը անը օ տէրէճէ միւթէ"էսսիր էյլէտի քի, պաշգա հիշ պիր շէյ պու տէրէճէ միւթէ"էսսիր էտէմէզ իտի: Պու թէ"էսիրին նէթիճէսի նէ՞ օլտու: «Պետրոս

առջարըյա չըզըպ աճը աճը աղլատը :» Շուէրատան
Քէպլ հագզընտա տէնիւմիշ տիր քի , « չէհրէսի կի-
ճէլէրի թէնվիր օլընան սա'աթլար կիպի օլուպ
չա'իրլիք վէ հիքմէթ զիյասըյա փարլամագտա
իտի . » վէ Ըսգօշիանըն էն քէսկին ֆիքիրլի վա-
'իզլէրինտէն պիրի օլան Լինլաթէնլի էրսքին իչիւն
մուհարրէր տիր քի , « Անըն սիմա վէ իմասը պին-
լէրճէ վա'ղլարտան զիյատէ միււէ"սսիր իտի : » Ա-
նըն նասիյէ ի հալինտէ էօյլէ պիր շէյ վար իտի քի
քէնտիսինէ պագանլարա հայաթ ը տէրուհիյէտէն
վէ Ալլահ իլէ օլան բուհանի պիր 'ալագատան պահա
էտիյօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի :

(Բ) Պիր տէֆ'ա պէր Բեպէսի-Ռէն թէէ"սիրինէ
պագընըզ . պիր տօսթըմըզըն խանէսինէ կիթտիյի-
միգտէ , « խօշ կէլտինիզ » տէյէրէք միւթէպէսսիմ
պիր չէհրէ իլէ պիզի իսթիգպալ էթմէսինի , սօ-
գագտա պիր տօսթըմըզա թէսատիւֆ էթտիյիմիզ-
տէ անըն պիզի կիւլէր պիր եիւզ իլէ սէլամլամա-
սընը , ճէմա'աթըն նազար ը լէթաֆէթ ու իպթիսամ
իլէ վա'իզլէրինի տինլէմէսինի , 'աճիզ պիր քիմսէյէ
պիր էյլիք եափտըղըմըզտա անըն պիր թէպէս-
սիւմ ը մէմնուհիյէթ իզհար էյլէմէսինի կէօրմէք նէ'
գատար խօշ վէ լաթիֆ պիր շէյ տիր : Պիզիմ սիմա
վէ իմամըզ իլէ պաշգալարա իճրա ի թէ"էսիր էտէ-
պիլիր իզ . անլէրին 'էօմիւրլէրինի տահա զիյատէ
մէսէրրէթ էնկիզ եախօտ տահա զիյատէ հիւզնէն-
կիզ գըլա պիլիր իզ , էօյլէ ատէմլէր վար տըր քի
քէնտի թավը ու հարէքէթլէրինին լէթաֆէթիյլէ
պիր խանէտէ պուլուհան խօշ չիչէքլէր կիպի կիւ-
զէլ րայիհալար , կիւզէլ թէ"էսիրլէր նէչը էտէրլէր :

Անլերին թէ՛սիրի պիր գարննն Քրիստոսն պաշը
իւզերինէ տէօքտիւիւ « զիգըյմէթ խալիս նարտին
եաղը » կիպի տիրլէր — օլ եազ կիպի քի իշինտէքի
րայիհա ի թաիպէ պիւթիւն խանէյի տօլտուրտու :

(Գ) Պիր տէֆ'ա Ռէվէնդէ-հիւն հիւսն ի թէ՛էսի-
րի հագգընտա միւլահագա էտինիզ : էօյլէ թապի-
յաթլը ատէմլէր վար տըր քի հէմճինսլէրինէ թէ-
սէլլիպախշ օլաճագ միւլարէք պիր իզթիտարը
հա՛իզ օլտըզլարընտան նաշի, անլէր իլէ պիր տէֆ'ա
կէօրիւշիւպ գօնուշտըն մը , պիր տէրտին , պիր
գասաւլէթին տէ վար իսէ տէրհալ տէֆ' ու զա՛իլ
օլուր : Տէյիլ տիր քի անլէր տիւպագ վէ սուխէն-
փէրտագ օլուրլար , իլլա էօյլէ պիր մէշրէպ ու
թապիյ'աթա մալիք տիրլէր քի , զանն էտէրսին
անլէրին պիր սէլամ եա պիր քէլամը մահզուն գալ-
պինի մէսէրրէթլէ տօլտուրըր : Ա'տի ֆագաթ
կիւզէլ պիր 'ամէլ վասըթասըյա — քի պունը պիզ
տա՛իմա հիշ պիր շէյ եէրինէ գօմայըզ — պաշգա-
լարա միւլէ՛սսիր պիր լիսան իլէ սէօյլէրլէր վէ գալպ-
տէ պիր մէնսլա՛ ի մուհապպէթ ու շիւքրանիյէթ
քիւշատ էտէրլէր :

(Դ) Պիր տէֆ'ա 'Էպրէ՛ն « Էօրնէյն հիւսն ի
թէ՛էսիրինէ պագընըզ : Պիր շէյ եէրինէ գօնըլմա-
յան 'ատի պիր հիւսն ի 'ամէլ , պիր խանէտէ պիր
փէտէրին եախօտ պիր վալիտէնին հիւսն ի հալ ու
աթվարը վէ հարէքեաթը , պիր իշճինին քէնտի
իշտաշլարը միյանընտաքի , եախօտ պիր չօճուղըն
մէքթէպտէքի լէքէսիզ աթվար ու միշվարը պաշ-
գալար իւզերինէ . նէ՛ գատար հիւսն ի թէ՛էսիր
հասըլ էտէր :

Տօգթօր Սմայլս տէյօր քի, ռէօրնէք վէ 'լու-
րէթ, հէր նէ գատար լիսան ը սիւքիւթլէ թ'ալիմ
էտէր իսէ տէ, էն մահիր վէ միւգթէտիր մու'ալ-
լիմէրտէն պիրի տիր: 'Իպրէթ վէ էօրնէք ինսան
ճինսինին պիր մէքթէպ ը 'ամէլիյաթը տըր քի, պու
'ամէլիյաթ տա'իմա քէլամ վէ քիթապլարտան զի-
յատէ գուվվէթլի վէ միւէ'սսիր պիր քէլամ իլէ
թ'ալիմ էտէրլէր: Գիթապլար պիր նասիհաթ եօլու
պիզէ կէօսթէրէ պիլիւրէր իսէ տէ, լաքին պիզի օ
եօլտա իլէրի կէօթիւրէն՝ սա'իր քիմսէլէրտէ կէօր-
տիւլիւմիւզ 'լուրէթ ու էօրնէքլէր տիրլէր: Էյի պիր
փէնտ ու նասիհաթ չիւպհէսիզ զըյմէթլի պիր չէյ
տիր, լաքին էյեր էյի պիր էօրնէք իլէ պիրլէշմիշ
տէյիլ իսէ, պիննիսպէ թէ'էսիրի զա'իֆ օլուր:»
Էյլիքտէն էյլիք տօղար: Պիր ատէմ սօգագ իւզէ-
րինտէքի պաղչէսինի թէգեին էտէրէք անը կիւզէլ
պիր հալէ կէթիրմէսիլէ, վազըթ կէլէճէք քի գօմ-
շուսը տախի անըն պու միսալընա իմթիսալ էթ-
մէյէ, եախօտ հիշ օլմասա քէնտի պաղչէսինին
գօմշուսընընքինին եանընտա փէք չիրքին պիր հալ-
տէ կէօրիւնտիւլիւնտէն տօլայը հիճապ էտէրէք
քէնտիսի տախի պաղչէսինի իսլահ ու թէգեին
էյլէմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր: Իշթէ պէօյլէճէ
տախի ճիտտի պիր իրիսթիյանըն ա'մալ ը հասէնէ
վէ միւսթագիմանէսի պաղչալարըն իւզէրինէ սէս-
սիզ սէտասըզճասընա իճրա ի թէ'էսիր էտէր:
Պունլար պէլլիսիզճէսինէ իճրա գըլընան թէ'է-
սիրին գուվվէթինի կէօսթէրէն պա'ղը միսալար
տըր, վէ զաթ ը մատտէ՝ շու աթիտէքի խուսուս-
լարը պիզէ կէօսթէրիյօր:

(1) Պէշէ՛ Դե՛ս — լէյէ՛նէ՛ Դէ՛ն : — « Պէ՛ն գարընտա-
 չըմըն պէ՛քճիսի՛ միյիմ , » տէյէմէ՛զսին , չիւնքի
 պէ՛օյլէ օլմագտան քէնտինի մէն՝ էտէմէ՛զսին :
 Պիր ինսան գուզվէ ի ճագիպէ տէնիլէն գանուն ը
 թապիյ՝աթա թապի՛ օլմագտան ասլա գուրթու-
 լամատըղը կիպի , մէս՛ուլիյէթտէն տախի հիչ պիր
 վէճհիլէ գուրթուլամագ : Ատէմին պիրի սալղըն
 պիր խասթալըզա տուչար օլմուչ օլան չօճուգլա-
 ընը եաթըրըպ գալտըրմագտա պուլունտըղը էս-
 նատէ կիյինմիչ օլտըղը էլպիսէյի տէյիչթիրմէքսիզին
 քէնտի միւչթէրիլէրինէ խըտմէթ էթմէքտէ օլտըղը
 կէօրիւլէրէք՝ալէյհինտէ իզամէ ի տա՛վա օլունմըչ ,
 գիրա ՚իլլէթին պիր չօգ միւչթէրիլէրինէ սիրայէթ
 էթմէսինէ պու սուրէթլէ վասըթա օլտուղը թէ-
 հագգուգ էթմիչ տիր : Շիմտի պու ատէմ , « Սիզէ
 նէ՞ . պէնիմ կիյինտիյիմ չամաչըրլար իլէ նէ՞ ի-
 չինիզ օլա պիլիր , » տէյէրէք թէպրիյէ ի գիմմէթ էտէ
 պիլլի՛ր մի : Խայր : Օ՝ ճէմա՛աթըն պիր ա՛զասը իտի :
 Անըն մու՛ամէլէ ի վագը՛ասը սէսսիզ սէտասըզճա
 վէ ֆագաթ մութլագ սուրէթտէ պաչգալարըն մէվ-
 թինի մուճիպ օլմուչ իտի : Պինա՛էն՝ալէյհ թէ՛է-
 տիպ օլունմըչ , վէ հագզըյլա թէ՛էտիպ օլունմըչ
 իտի : Պաչգալարա թէ՛էսիր էթմէքսիզին եա-
 շամագ մուհալ գապիլինտէն տիր : Պէլքի « Նիյէթի-
 միզ ֆէնա տէյիլ տիր , » եախօտ « Քիմսէյէ գտրար
 վէրմէք իսթէմէյիզ » տէրիզ , լաքին թէ՛էսիրիմիզ
 գարարսըզ մը տըր : Պու թէ՛էսիր պուլաչըգ պիր
 խասթալըղըն թօխուլարը կիպի կէօրիւնմէզ պիր
 եօլտա պիզտէն պաչգասընա ինթիգալ վէ սիրա-
 յէթ էտէր :

(2) Էյլէ՛ Եւթմագ Իշիւն հեր լեւորէ պիւ իգնէրար զար Կըր : — Պա՛ղըլար էօյլէ զանն էտէրլէր քի տն-
ճագ տօղրուտան տօղրույա վէ գաստի եօլլարլա ,
վէ ումուր ը խայրիյէտէն մա՛տուտ օլան պիր իշին
պիր շիւ՛պէսինի էլէ ալարագ օնա վագֆ ը մէսա՛յ
էթմէքլէ Ալլահա վէ ինսանլարա խըտմէթ էտիլէ
պիլիր . վէ էյեր պիր իշտէ պիր իսթի՛տատ ը մախ-
սուսէ մալիք տէյիլ իսէլէր , քէնտիլէրինի սա՛յ ու
ղայրէթտէն խարիճ պիր հալաէ զանն էտէրլէր :
Լաքին իշ պէօյլէ տէյիլ տիր : Հէր ատէմ տախի
Գրիստոսա պէնզէր պիր 'էօմր սիւրմէք իլէ Ալլահա
խըտմէթ էտէպիլիր : Պիզիմ թէ՛ էսիրիմիզին տա՛խ-
րէսինէ պիր հուտուտ թա՛յին էթմէք միւմքին տէ-
յիլտիր : Ալփ տաղլարընըն տէրին սիւքիւնէթի ի-
շինտէրէֆ՝ օլունան պիր նիտանըն 'աքս ի սէտասը
նիտանըն ըէֆ՝ինտէն սօնրա ուզուն վագըթ տա-
ղըն պիր սիւսիլէսինտէն թա ուզագ սիւսիլէլէրինէ
գատար ինթիշար էթտիյի կիպի , թէ՛ էսիրաթըմըզ
տախի

Պիր ճանտան պիր տիկէր

Ճանա 'աքս էտինճէ ,

Տուրամագ իլէրլէր

Էպէտլէր էպէտինճէ :

Հիշ պիր քիմսէ քէնտի հալինտէ , վէ եալընըզ
քէնտի շախսը իշիւն եաշայամագ : Պէօյլէ էթմէք
իսթէսէ պիլէ , եափամագ :

(3) Էյէ Բէ՛"Ե-իւ հաւըլ Եթհնին «բըրը՝ Լեւորէրին
Էյէ Բէ՛"Ե-իւ Խիշ Եթհնիւրէ Կիւր : — Էվլէլ էմրտէ
քէնտի գանտիլիմիզ եանմալը տըր քի պունտան

պաշգալար տախի թէնւիր օլունսընլար: Բուհանի
իշլէրտէ թէ՛էսիր մէնպա՛ը հիւքմինտէ օլմագ իշիւն
պիզգաթ քէնտիմիզին բուհանի թէ՛էսիր ախգ էթ-
միշ օլմասը լազըմ կէլիր: Էյէր պիր ատէմտէ Գրիս-
տոսըն բուհու մէվճուտ իսէ, օ զէման պէօյլէ պիր
ատէմ հէր նէրէտէ պուլունսա, պու բուհըն թէ՛է-
սիրի, կիւնէշին հէր թարաֆա նէշր ի գիյա էթմէսի
միսիլլու, անտէն գիյափաշ օլարագ հէր ատէմտէ
տախի թէ՛էսիր հասըլ էտէճէք տիր: Անըն «պաթ-
նընտան տիրի սու ըրմագլարը ճէրէյան էտէճէք
տիր:»

Տօղրու օլմագ տըր իսէ փէնտին,
Տօղրու օլմալը սըն սէն քէնտին.
Սէն հագզը էթմէլիսին ինշատ,
Քի հէր քէսի հագզա էտէսին իրշատ:

Հէր հալ ու քեարտէ հագզ իւզրէ տիւշիւն,
Քի Հագզ միւեէսսէր գըլսըն հէփ իշին:

Սէն հագզանիյէթի էլտէն պըրագմա,
Քի հէր գաւլին օլսուկն աճլարա լօգմա:

Պ Ա Պ 4

ՏՕՍԹԼԱՐ

ՏՕՍԹԼԱՐ ՏԵՄԵՔԼԵ ՔԵՆՏԻԼԵՐԻՆԻ ՏԱ՞ՐԵ Ի ԻՒՆՍԻՑԵԹԻՄԻՋԵ ԳԱՊՈՒԼ ԵԹՄԵՔ ԻՍԹԵՑԻՑԻՄԻՋ ԱՑԵՄԼԵՐԻ ԱՆԼԱԹՄԱԳ ԻՍԹԵՐԻՋ : — Հէփիմիդ տէ պիր չօգ ատէմ թանըրըզ, վէ թանըմալըյըզ, հէր Երնըֆա, հէր էֆքեար ու մէզհէպէ մէնսուպ օլան ատէմլէր իլէ կէօրիւշմէլիյիզ : Լաքին թանըտըզ լարըմըզ իչինտէ պիր թագըմ ատէմլէր վար տըր քի անլէր իլէ սա՞իրլէրտէն ֆարգը պիր սուրէթտէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթտէ պուլունըրըզ : Անլէր իլէ խուսուսի վէ սամիմի պիր սուրէթտէ կէօրիւշիւպ դօնուշըրըզ : Անլէրին ըէֆագաթընտա պուլուն մագտան խասսէթէն մահգուզ օլուրըզ . պիւթիւն էֆքեար ու նիյէթլէրիմիզի անլէրէ սէօյլէրիզ : պաշգալարա տէյէմէտիյիմիզ շէյլէրի անլէրէ տէրիզ . պիր սըրըրըմըզ օլուր իսէ անլէրէ պիւտիրիւր իզ, պիր տէրտիմիզ եախօտ պիր սէվինճիմիզ վար իսէ, անլէրէ պէյան էտէրիզ : Պու տա՞իրէ ի խուսուսիյէտէն, վէ պու տա՞իրէյէ գապուլ էտէճէյիմիզ քիմ Ելէրտէն տիր քի շիմտի պահա էթմէք իսթէրիզ :

ՄԻՒՆԱՍԵՊԵԹ Ը ՏՕՍԹԱՆԵՑԵ ՀԷՐ ՎԱԳԸԹ ԻՆՍԱՆ ԻՋԻԻՆ ԷՆ ՋԻՑԱՑԵ ԵՀԵՄՄԻՑԵԹԻ ՀԱ՞ԻՋ ԽՈՒՍՈՒՍԼԱՐՑԱՆ ՊԻՐԻ ՆԱՋԱՐԸՅԼԱ ՊԱԳԸԼՄԸԾ ՏԸՐ : — Զիչէրօն , Թօսթըզ հագգընտա գալէմէ Թլմըշ օլտըղը պիր ըէսալէսինտէ , տէյօր քի ,

«Գատր ու զըյմէթ վէ մէզիյէթ ու էհէմմիյէթի հազգընտա պիւթիւն ինսանլարըն միւթթէֆիզ իւր րէյ պուլունտըզլարը պիր շէյ վար իսէ, օ տա տօսթլըզ տըր:» Ինկլիզ միւլ"էլլիֆլէրինտէն մէշհուր Մր. Ատտիսըն՝ տօսթլուղը «Եէկտիկէրինին խայր ու սա'ատէթը հալինի թէրվիճ ու իլթիզամ էթմէք խուսուսընտա իքի քիշիտէ հուսուլփէղիր օլլան գուվվէթլի պիր մէյլ ու արգու» օլմագ իւզրէթա'րիֆ էթմիշ տիր: Տիկէր պիր միւլ"էլլիֆ տախի տօսթլըղը «Տիւննատա ինսանլարըն գալպլէրինի պիրի պիրինէ պաղլայան պիր ալթուն զէնճիրի» մագամընտա թա'րիֆ էթմիշ տիր: Պիր տիկէրի տէ տէյօր քի, «Սատըզ պիր տօսթ 'էօմրիւն քէտէր ու էլէմլէրինէ գարշը պիր տէվա կիպի տիր:» Գիլիսէ 'իւլէմասընտան պիրի տախի տէյօր քի, «Պիր ատէմին՝ էյէր 'էօմրիւնտէ պիր մէտարը թէսէլլիսի վար իսէ, օ տա՝ քէնտիսինէ գալպինի աչա պիլէճէք, վէ սըրրլարընը տէյէ պիլէճէք պիր քիմսէսի օլմասը, շէօյլէ քի կիւլտիւլիւ վագըթ քէնտիսիյէ պէրապէր կիւլէն, վէ աղլատըղը վագըթ քէնտիսիյէ աղլայան սատըզ պիր քիմսէսի պուլունմասը տըր:» Պիր ատէմին «Պէն պիւթիւն պիւթիւն սէնին իմ,» տէմէսի՝ փէք գօլայ պիր շէյ տիր, լաքին հազիզաթէն պէօյլէ օլմասընը կէօրմէք փէք նատիր տիր: Վա'իզը մէշհուր Թէյլըր տօսթլըզտան պահսլէ տէյօր քի, «Տօսթլուզ՝ պիր հիտտէթ ու շիտտէթիմիզ վար իսէ, օլ հիտտէթ ու շիտտէթիմիզին թէսքինինի, պիր իզթիրապըմըզ վար իսէ, օլ իզթիրապըմըզըն թախֆիֆինի, պիր շէյ հազգընտա պիր շիւպհէմիզ վար իսէ, օլ շիւպհէմիզին տէֆ՝ ու

իզալէսինի մուճիպ օլտըղը կիպի, զիհնիմիզին թէ-
նէվվիւր էթմէսինէ, թասավվուրաթըմըղըն գուվ-
վէտէն ֆի'իլէ կէլմէսինէ, մա'լիւմաթըմըղըն միւ-
թալա'ա վասըթասըյլա քէսպ ը վիւս'աթ էյլէմէսինէ
եարտըմ էտէր:» Հէր 'ասըն պէօյիւք վա'իզլէրի,
ֆէյլէսօֆլարը, վէ շաի'րլէրի տօսթլըղըն նէ գա-
տար էհէմմիյէթլի վէ լէթաֆէթլի պիր շէյ օլտու-
ղընը տա'իմա քէնտի վա'զլարընտա, էսէրլէրինաէ
վէ շի'րլէրինաէ պէյանտան խալի գալմամըշլար տըր:

ՏՕՍԹԼԸՂԸՆ ՊԻԻԹԻԻՆ ՄԻՍԱԼԼԱՐԸՆՏԱՆ ԷՆ
ԵԻԻԲԵԻՔ ՄԻՍԱԼԸ ՔՐԻՍՏՈՍՏԱ ՊՈԽԼՈՒՆՈՒՐ:—
Քրիստոսըն ինսանլար իլէ միւնասէպլթ ը տօ-
թանէսինտէքի հիւսն ի հարէքէթի պիր այինէ տիր
քի պիւթիւն հազըգի տօսթլար պու այինէյէ պա-
զըպ քէնտիլէրինի կէօրմէլի տիրլէր: Տօսթլըգ վէ
տրգատաշլըղըն միւպարէք սէմէրէլէրինի Անըն հա-
յաթընտա կէօրիւյօրըգ. «Վէ Յիսուս Մարթայը վէ
հէմիլրէսի իլէ Ղազարոսը սէվէր իտի:» Քրիստոս
քէնտի շայիրալէրինին հէյէթի իշինտէ ճանտան
տօսթլարա մալիք իտի. Պետրոս, Յակոբոս վէ
Յովհաննէս Քրիստոսա պու գապիլտէն օլան խու-
սուսի պիր տօսթլուգ րապըթասըյլա մէրպուլթ ի-
տիլէր: Պուըն իշիւն տիր քի Քրիստոս անլէրի
պա'զը միւպարէք եէրլէրէ պէրապէրինճէ կէօթիւր-
մէք սուրէթիլէ անլէրի թալթիֆ էյլէտիյի հալտէ,
օ պիրլէր իսէ պու կիպի իլթիֆաթլարա նա'իլ օլա-
մատըլար, վէ Քրիստոստան պու տէրէճէ տօսթ-
լըգ էսէրի կէօրէմէտիլէր: Պու խաս ահպապ միյա-
նընտա պիր քիմսէ վար իտի քի Քրիստոսըն գալ-
պը պիր մուհապպէթ ը մախսուսէ իլէ պունա եա-

փրչըպ գալմըշ վէ միւմաիւէյն տախի Անըն էն սէվ-
կիւլիւ շայիրտի օլմուշ իտի : Գրիստոսըն միսալը
ինսանլար արասընտաքի միւնասէպաթ ը տօս-
թանէյի մուգատտէս վէ մու'ազղէզ գըլմըշ տըր :
Գրիստոս քէնտիսինի ճիւմլէմիղէ պիր Կօմի կիպի
կէօսթէրմիշ տիր . « Էյէր սիղէ էմր էթտիյիմ շէյլէ-
րին ճիւմլէսինի իճրա էտէր իսէնիզ , տօսթլարըմ
օլուրսընըզ : »

Իքի շէյ վար տըր քի , խասսէթէն տօսթլըղըն
էհէմմիյէթինի կէօսթէրիւլէր .

(Ա) Տօսթլուգ աիւէլըշն յի'յալը միսալէսինի
տիր : « Եախշի եիկիտ եարանընտան պէլլի տիր »
առարպ ը մէսէլի Ֆէհլասընճա , պաշգալար պիղիմ
'այար ու տէյէրիմիղի կէօրիւշիւպ գօնուշմագտա
օլտըղըմըզ ագրան ու էմսալըմըզտան հիւքմ էտէր-
լէր : Էյէր եարան եօլտաշըմըզ իփսիզ սափսըզ
քիմսէլէր իսէ , պաշգալարըն պիղիմ հազղըմըզտաքի
հիւքմլէրի տախի « իփսիզ սափսըզըն պիրի տիր »
վատիսինտէ օլաճագ տըր : Պու հիւքմ հէր հալ ու
քեարտէ սահիհ օլամագ , լաքին սահիհ օլմանըն իհ-
թիմալը վար տըր : Էյէր մի'ւթէպէր , միւսթագիմ
իւլ աթվար վէ էհլ ի 'ըրզ ատէմլէր պիղի քէնտի
տօսթլարը սիլքինէ գապուլ էտէրլէր իսէ , պաշգա-
լար տախի հազղըմըզտա հիւսն ի զաննա զահիպ
օլուրլար . պիլ 'աքս էյէր նամուսըզ վէ չափզըն
քիմսէլէր իլէ կէօրիւշիւր իսէք , հազղըմըզտա խալ-
զըն սու ի զաննա զահիպ օլմասընա սէպէպիյէթ
վէրմիշ օլա պիլիւր իզ : Զիրա պէլքի հազղըյա զանն
էտէճէքլէր տիր քի անլէր իլէ հէմէֆքեար օլմուշ
օլմասա իտիք , անլէր իլէ իւլֆէթ վէ իւնսիյէթ

փէյտա եթմիշ օլմայանազ իտիք: Պինա՞նն 'ալէյհ
էյեր պաշգալարըն հագգըմըզտա հիւսն ի զաննա
զահիպ օլմալարընը իսթէր իսէք, միւնասէպէթ ը
տօսթանէտէ պուլունտըղըմըզ վէ 'անսամիմ իւլ
գալի կէօրիւշիւպ գօնուշտըղըմըզ քիմսէլէրճէ խաս-
սէթէն տիգգաթ էթմէքլիյիմիզ վաճիպէտէն տիր:

(Բ) Տօսթլար «Իւթէլլէն Ռէշիլէ խուսուսըն-
տա խասսէթէն պիր գուվվէթէ մալիք տիրլէր:
Ճօրճ Հէրպէրթ հագգըյլա տէյօր քի, «էյի արգա-
տաշլար փէյտա էյլէ քի, անլէր կիպի էյի օլասըն:»
Տիկէր թարաֆտան, չափզըն վէ սէֆիհլէր իլէ
պիրլիքտէ պուլունմագլա պէրապէր անլէր կիպի
չափզըն վէ սէֆիհ օլմամագ միւշքիլ պիր շէյ տիր:
Ֆէնա արգատաշլար իլէ կէզիպ տօլաշան պիր կէնճ
իչիւն, պաշտան չըգմըշ նագարըյլա պագըլմասը
թապի՛ի տիր: Հիւսն ի ախլագըմըզը մուհաֆազա
էթմէքլէ պէրապէր ֆէնա արգատաշլար մէճլիսինէ
կիրիպ նասըլ կիրտիք իսէ էօյլէճէ տախի չըգապի-
լիր իզ զաննընտա օլսագ տա գա՛իտէ ի 'ուսուսիյէ
օլարագ, քէնտիմիզի իզվայա տիւշմիւշ կէօրէճէյիզ:
Չիւնքի էն զիյատէ մէթանէթ ը ախլագիյէյէ մալիք
օլան ատէմ պիլէ սըզըճա կէօրիւշիւպ գօնուշտըղը
ատէմլէրին ախլագընտան էր եա կէճ միւթէ՛'էսսիր
օլաճագ տըր: Անլէր քէնտի իւզէրինէ էօյլէ պիր
շէտիտ սուրէթտէ իճրա ի նուֆուզ ու թէ՛'էսիր է-
տէրլէր քի, պունա գարշը մուգավէմէթ էտէմէզ.
միւճէրէյա օնլարա ույանագ տըր: Պուրատա պիր
գաշ տարպ ը մէսէլ զիքրիյլէ իզահ ը մէրամ էտէլիմ:
Պիր Լաթին տարպ ը մէսէլի ֆէհվասընճա, «Թօփալ
պիր ատէմ իլէ եիւրիւյէն պիր քիմսէ՛ պիլ ախէրէ

քէնտիսի տէ թօփալ թօփալ եիւրիւմէյէ պաշտ-
յաճագ տըր:» Պիր Սպանեօլ տարպը մէսէլինճէ,
«Գուրտլար իլէ տօլաշանլար՝ մուլթազ ուլուճաղը
էօյրէնէճէքլէր:» Էմսալը Սիւլէյմանտա օգունտըղը
իւզրէ, «Տէմիր տէմիրլէ պիլէնիր, վէ ատէմ տօս-
թընըն եիւզիւնիւ պիլէր:» Շէրիր արգատաշլար
իշինտէ պիր ատէմին ախլագընըն սիւր'աթլէ պօ-
զուճասը միւսէլլէմ պիր քէյֆլյէթ տիր: Սխլագը
թէմիզ, փաք, վէ լէքէսիզ օլան պիր տէլիզանլընըն
Ֆէնա արգատաշլար իլէ ըէֆագաթ էտէրէք ախլա-
գընըն չար չապըզ պօզուլաճաղընը վէ լէքէտար
օլաճաղընը կէօրմէք նէ՝ դատար շայանը թէ՛էս-
սիւֆ պիր հալ տըր: Շիմէք թէ՛էսիրը մուխրի-
պանէսինի պունտան նատիրէն տահա զիյատէ չա-
պըզ լոճրա էտէ պիլիր:

Տօսթըղըն թէշքիլաթընա տա՛իր մո՛ւլայեէն
գաի՛տէլէր վէրմէք կիւճ տիւր: Սօղոմոն տէյօր քի,
«Տօսթլարը օլան ատէմ տօսթանէ տալլանմալը:»
Էլի ճէօմէրտ վէ եիւզիւ կիւլէր օլան ատէմ չօզ
տօսթլար փէյտա, վէ քէնտի ախլագընտա օլանլա-
րը քէնտիսինէ ճէլպ էտէր: Թէճրիպէ ի շախսիյէ-
միզտէն, սա՛իրլէրէ ըէհպէր օլա պիլէճէք պիր գաշ
գաի՛տէլէր զիքը էտէրիզ:

1. (Ա) ՏՕՍԹ ԳԱԶԱՆՄԱԳ ԽՈՒՍՈՒՍԸՆՏԱ Ա-
ՂԸՐՃԱ ՏԱՎՐԱՆՄԱԼԸ ԵԸԶ, ՎԷ (Բ) ԳԱԶԱՆՏԸՂԸ-
ՄԸԶ ՏՕՍԹԼԱՐԸ ԶԱՊԸԳ ԹԵՐԳ ԷԹՄԵՄԷԼԻ ԻԶ:—

Պա՛գըլար փէք չապըզ տօսթ փէյտա էտէր-
լէր: Պա՛գը կէնճլէր պալըզլար կիպի տիրլէր քի
փաթլագ վէ ըէնկարէնկ պիր սինէք կէօրտիւքլէ-
րինտէ տէրհալ սուլըն ալթընտան եօգարը չըգար-

լար։ Պէտք է կենճլէր՝ պաշտօնաւորն տա քէնտիլէրինի՝
 ճէլպ էտէն պիր հալ կէօրտիւքլէրինտէ , անընլա
 տէրհալ ահպապ օլուրլար։ Լաքին պէտք է օլմամա
 լը տըր։ Քրիստոս էֆէնտիմիդին ըիվայէթէն պիզէ
 ինթիգալ էտէն միւպարէք քէլամլարընտա , « էյի
 սարրաֆլար օլունըդ » մէ՛ ալինտէ հիքմէթ իլէ տօ
 լալ օլան պիր քէլամ վար տըր։ Պիր սարրաֆ ա
 լաճաղը ալթոռնն գալպ վէ վէզնի նօգսան օլուպ
 օլմատըղընը անլամագ իչիւն անը մէհէք թաշընա
 վաւրտուղու վէ թարթտըղը միսիլու , պիզ տախի
 պիր ատէմ իլէ տօսթ օլմագտան էվվէլ անը էյիճէ
 տէնէմէլիյիզ , Պիր ատէմի քէնտի տա՛իրէ ի իւլֆէթ
 ու իւնսիյէթիմիզէ ալմագտան էվվէլ անըն գալպընը
 հօզլամալըյը , անըն ախլագ ու թապիյ՝աթընը պիր
 էյիճէ թահգիզ ու թէֆթիշ էթմէլիյիզ։ Էսքի պիր
 տարպ ը մէսէլ ֆէհվասընճա , « Պիր ատէմ իլէ
 տօսթըդ փէյտա էթմէզտէն , անընլէ պիր պաթման
 թուզ եէմէլի։ » Պիր ատէմէ ըու ի իթիմատ վէ
 էմնիյէթ կէօսթէրմէզտէն , էվվէլտէն անըն շայան ը
 իթիմատ օլուպ օլմատըղընը թէճրիպէ էթմէլիյիզ։
 Պիր ատէմի տա՛իրէ ի իւլֆէթիմիզէ գապուլ էթ
 տիյիմիզտէ նասըլ պիր թէ՛էննի վէ տիգգաթ իլէ
 տավրանմալը իսէք , անընլա գաթ՝ ը ըիշթէ ի իւլ
 ֆէթ ու միւնտօէպէթ էյլէտիյիմիզտէ տախի էօյ
 լէճէ տիգգաթը վէ ինթիմամը տավրանմալըյը .
 « Տօսթընը վէ փէտէրինին տօսթընը թէք էթմէ։ »
 Պա՛ղըլարտա տօսթըդ ըապըթասը ուֆաճըզ վէ
 էհէմմիյէթսիզ պիր սէպէպտէն պօզուլուր։ Անլէր
 տա՛իմա քէնտի տօսթ վէ ըէֆիզլէրինի տէյիշտի
 ըրլէր։ Անլէր պու կիւն սէլամ քէլամ էտէրլէր ,

եարըն սէնի կէօրսէլէր թանըմազլար : Տօսթլըգտտ սատագաթսըզլըգ ֆէնա պիր շէյ տիր : Պու հալ՝ 'ալ էլ 'ուժուժ էյիճէ թահգիգ ու թէֆթիշ էթմէյէ-րէք տօսթլըգ փէյտա էթմէքտէն իլէրի կէլիր : Չապըգ փէյտա օլունան տօսթլըգ չապըգ պօզուլըր : Հագըգի տօսթլըղըն ճէվհէր ի ասլիսի սատագաթ տրր : Հագըգի տօսթլըգ պօզուլտու մը , արթըգ թա'միրի գօլայ տէյիլ տիր : Մա'րազալարըն էն չիտտէթլիսի վէ էն տէվամլըսը տօսթլար պէյնինտէ գուհուր էտէրլէր : Տօսթլըգ պիր տէֆա' պօզուլտը մը , թա'միր օլունա պիլիր իսէ տէ , արթըգ էվվէլքի կիպի օլամազ :

Շէյքսփիր տօսթլըղըն գա'իտէսինի շու վէճհլէ թա'րիֆ ու պէյան էտիյօր քի , պունտան կիւզէլ թա'րիֆ ու թավսիֆ օլընամազ : « Սատագաթ վէ խուլուս ը նիյէթլէրի միւճէրրէպ վէ միւսէլլէմ օլան տօսթլարըն վար իսէ , ճան ու տիլտէն անլէրէ սարըլ . լաքին տօսթլըգլարը սաթհի պիր թարգտէ օլան բէֆիգ վէ արգատաշլար իլէ թէքլիֆսիգճէսինէ կէօրիւշմէքտէն իճթինապ էյլէ : »

2. ԻՍԹԻԳԱՄԵԹԷ ՏԱ'ԻՐ 'ԱՅԱՐԸ ՊԻՋԻՄՔԻՆՍԵՆ ԱՇԱՂԸ ՕԼԱՆ ԱՏԵՄԼԷՐ ԻԼԷ ՏՕՍԹԼԸԳ ՓԵՑՏԱ ԷԹՄԵՔՏԵՆ ՍԱԳԸՆՄԱԼԸՑԸՋ : — Պիր ատէմտէ եախօտ պիր գարըտա ախլագ պօզուգլըղընը , վէ եա մէսլէքսիզլիյի անտըրան պիր հալ կէօրտիւյիւմիւղտէ , անլէր իլէ միւնաապէթ ը տօսթանէյի գաթ' էթմէլիյիգ : Պուրատա մէսլէքսիզլիքտէն ուզուն ուզատիյէ պահա էթմէնին լիւզումը եօգ տրր . անըն նէ օլտըղընը ճիւմլէմիգ տախի պիլիր իգ : Մէսլէքսիզլիք պիր ատէմին տօղուշընտան մարազլը օլմա-

սընա պէնդէր պիր հալ տըր : Պիր քիմսէ խասթա
 օլա պիլիր , լաքին խասթա օլմագ՝ տօղուչտան
 մարազլը օլմագտան ֆարզլը պիր հալ տըր : Պէօյ-
 լէճէ տախի պիր ատէմին պէտպախթլըզլարը , գու-
 սուրլարը վէ գապահաթլարը օլա պիլիր , լաքին
 էյէր մէսլէքսիզ իսէ , օ ատէմ ճիպիլլի պիր գու-
 սուրա մալիք տիր քի , պու գուսուրը անընլէ
 տօսթլըզ փէյտա էթմէքլիյիմիզէ մանի՝ օլմալը տըր :
 էքսէրիյա քիւչիւք պիր շէյ պիր ատէմին մէպտէ՝ ու
 մէսլէքտէն մահրում օլտըղընը պիզէ կէօսթէրիր :
 Պիր գուշըն երթըճը օլուպ օլմատըղընը անլամագ
 իչիւն անըն եալընըզ փէնչէլէրինի կէօրմէք քի-
 ֆայէթ էտէր : « Պիր կէմի պուզտայըն պիր ալուճ
 մօսթրասը օլուր : » Պիր էթին գօգմըշ օլուպ օլմա-
 տըղընը անլամագ իչիւն անտէն պիր պուտ եէմէք
 իզթիզա էթմէզ . պիր լօգմասը քեաֆի տիր : Իշթէ
 պուշըն կիպի տախի ատէմին եալընըզ պիր սէօզիւ՝
 անըն նէ տէրէճէ թա՛լիմ ու թէրպիյէ կէօրմիւշ
 իտիյինի , վէ նէ մէսլէք ու ախլագտա պուլուշտը-
 ղընը կէօսթէրէ պիլիր : Պիր քիմսէնին էտէպ ու
 նամուս , 'իֆֆէթ ու իսթիզամէթ կիպի ճիտաի
 շէյլէր հագզընտա վագիֆէսիզճէսինէ իտարէ ի քէ-
 լամ էթմէսի՝ անտէն սագընմագ իչիւն սէպէպ ի
 քեաֆի օլմալը : Անընլա քէմալ ը նէզաքէթ իւզ-
 րէ կէօրիւշէ պիլիր իզ , օնա էլիմիզտէն կէլէն
 էյլիյի եափա պիլիր իզ , անը խալահա չալըշա պի-
 վիր իզ , լաքին անը պիզէ տօսթ եափամալըզ :
 էտիպ ը մէշհուր Գուվըր տէյօր քի , « Պիր ատէմ ,
 վէլէվ աթվար ը զարիֆանէ վէ էֆքեար ը նա-
 զիքեանէ իլէ թէզեին ը զաթ ու սըֆաթ էթմիշ

օլստ պիլէ, անըն լիւղումարդ եէրաէ պիր գարըն-
ճայը ինճիթտիյինի կէօրսէմ, անը տօսթլըզ տէֆ-
թէրիմէ գայտ էտէմէմ:» Պիր գարընճանըն իւզէ-
րինէ պասմագ տա նէ իմիշ տէրիզ: Լաքին եէրի
հօգ իքէն միւճէրրէտ քէյֆիմիզ իշիւն պէօյլէ հափ-
մամըզ դատտար վէ մէրհամէթսիզ պիր գալպէ մա-
լիք օլտըղըմըզա տէլալէթ էտէր: Իմտի պու թա-
պիյ'աթլէ մէ"էլուֆ օլան պիր քիմսէ էմին պիր
տօսթ օլա պիլլիր մի:

3. SÖYÜLÜĞÜSÜ MİHİSULULAK OLUMULU SÖYÜ —
Հալ ու հայսիյէթ, մէվզը՝ վէ քէյֆիյէթլէրճէ միւ-
սավաթ օլմալը: Պու խոուսուստա տախի իսթի'ճալ
կէօսթէրիլմէմէլի տիր: Մէսէլա, կէնճլէր մէճլի-
սինտէ հէր հալ ու մէվզը՝տան օլան ատէմլէր միւ-
սավաթ իւզրէ պիրի պիրլէրիյլէ կէօրիւշիւրլէր: Անլէր դայէթ սամիմի ըէվապըթ իլէ եէքտիկէրինէ
մէրպուլթ պիր ուխուվլէթ հէյէթի թէշքիլ էտէր-
լէր: Պու գա'իտէ անլէրէ ույզուէն կէլմէզ: Պու կի-
պի պիր ուխուվլէթ հէյէթինին 'ազալարը միյա-
նընտա, պիր կէնճ տա'իմա միւնասիպ պիր տօսթ
պուլա պիլիբ: Պէօյլէ պիր տա'իրէ խարիճինտէ
փէյտա օլընան տօսթլըզլար հազգընտա տըր քի
պուրատա պէյան ը միւթալա'ա էթմէք միւրա-
տընտա իզ: պու գապիլ տօսթլըզլար հազգընտա
հէմ պիզիմ մաֆէվզիմիզտէ վէ հէմ տախի պիզիմ
մատուէնըմըզտա օլմայանլարտան սամիմի տօսթլար
փէյտա էթմէքլէ էյի հափարըզ տէր իսէք, ինթի-
մալ տըր խաթա էթմիշ օլմայըզ: Պիր ատէմ ֆա-
զիր օլուպ տա զէնկին պիր ատէմի քէնտիսինէ
տօսթ հափար իսէ, պէօյլէ պիր ատէմ հա տալ-

4. ՄՈՒԳԱՏՏԵՍ Ա՛ՏՏ ԷՅԼԷՏԻՅԵՄԻՁ ՎԷ ՄՈՒ-
ԳԱՏՏԵՍ Ա՛ՏՏ ԷԹՄԵԹԷ ԱԼԸՇՏՏԸՂԸՄԸՁ ՇԷՅԼԷՐԷ
ՀԻՒՐՄԵԹ ՈՒ ՐԻ՝ԱՅԵԹ ԷԹՄԵԹԷՆ ՊԻՐ ՔԻՄՍԷ ԻԼԷ
ՏՕՍԹԼԸԳ ՓԷՏՏԱ ԷԹՄԵՄԷԼԻՑԻՁ : — 'Ալի վէ մու-
գատտէս օլան շէյլէրէ հիւրմէթսիզլիք զայէթ պէօ-
յիւք գուսուրլարտան տըր : Պիր քիմսէնին քիլի-
սէյէ կիրիպ ալանի ի մուգատտէսէյի սիրգաթ էթ-
միշ օլտըղընը իշիթտիյիմիզտէ , անընլա միւնասէ-
պէթ ը տօսթանէտէ պուլունմազ խուսուսընտա նէ
գատար աղըր տալրանմալը իսէք , մուգատտէս շէյ-
լէրէ հիւրմէթ էթմէյէն պիր ատէմ իլէ տօսթլըգ
փէյտա էթմէք պապընտա տախի էօյլէճէ աղըր
տալրանմալըյըգ : Իւզէրիմիզտէ թաշտըղըմըգ
նրիսթիյան նամ ը մուգատտէսինէ ըու ի թա'զիմ
ու թէքրիմ կէօսթէրէն վէ պու նամը լիսան ը իւ-
թիրամլէ եատ էյլէյէնլէր իլէ արգատաշլըգ էթ-
մէլիյիզ :

'Ալէլխուսուս տինսիզլէր վէ ումուր ը ըուհանի-
յէտէ գայտսըզլըգտա պուլունանլար իլէ միւնասէ-
պէթ ը տօսթանէ փէյտա էթմէքտէն սագընմալըյըգ :
Պիր թագըմ իսմէն խրիսթիյանլար վար տըր քի
տին ի Մէսիհիյի ինքեար էտէրլէր , վէ Ալլահ իլէ
էպէտիլիյէ իսմի վար ճիսմի եօզ նազարըյլա պա-
գարլար : Պու կիպի քիմսէլէր զիյառէսիյլէ շայան ը
թէ'էսսիւֆ վէ մէրհամէթ տիրլէր . իմտի ֆէտէրին
խանէսինի թէրքլէ էօթէտէ պէրիտէ սէրսէրիյանէ
տօլաշան պէօյլէ քիմսէլէրի թէքրար խանէ ի ֆէ-
տէրանէյէ գըլաւուզլամազ իշիւն էլիմիզտէն կէլ-
տիյի գատար ճէհտ ու զայրէթ էթմէլի իզ : Լաքին
անլէրի պիզէ ասլա ահպապ եափմամալըյըգ : Վի-

ճոռտիմիզին սըհնէթ ու 'աֆլյէթինէ խալէլ կէլմէք-
սիզին հավասը նավաք, միւսթէքրին վէ մուզիւրը
գոգուլար իլէ տօլու օլան պիր էվտէ իգամէթ է-
տէմէյիզ : Պուենըն կիպի տախի հայաթ ը բուհանի-
յէմիզի թէհլիքէյէ իլգա էթմէքսիզին տինսիզլէր վէ
ուսուր ը բուհանիյէտէ շիւպհէ վէ թէրէտտիւտ
կէօսթէրէնլէր իլէ սըգըճա արգատաշլըգ էտէմէյիզ :
Բուհանի խուսուսլարտա շիւպհէ վէ վէսվէսէ պու-
լաշըգ խասթալըզլար կիպի տիր : Մէշահիր ը ախ-
լազիյուենտան Սըր Բօպէրթ Բիլ տէյօր քի , « Պէնի
տինլէյինիզ . Ալլահա վէ ախրէթէ իման էթմէյէն-
լէրէ էմնիյէթ ու ի'թիմատ էթմէք ապա քեար ը
'ազիլ սայըլամազ : » Տօսթլարըմըղը էյի էֆքեար վէ
հիսսիյաթ սահիպի օլանլարտան ինթիխապ էթմէյի-
յիզ քի , կիւն պէ կիւն պիզ տախի անլէրին բէֆա-
զաթընտան իաթիֆատէ էտէրէք էյի օլալըմ :

Պուրաճըգտա շա'իր ը շէհիր միւթէվէֆֆա Լօրտ
թէննիսընըն պա'զը էշ'ար ը հաքիմանէսինին մէ"ա-
լինի տէրճ էտէրիզ քի , պուենտա միւմա'իլէյի ա'զիզ
տօսթլարընտան Արթիւր Հալամըն նասըլ պիր
տօսթ ը վէֆաշի'ար օլտուղընը թա'րիֆ էտէրէք ,
անըն քէնտի իւզէրինէ հասըլ էյլէտիյի պա'զը
թէ"էսիրաթը սէրտ էյլէյօր . թէ"էսիրաթ ը մէզ-
քիւրէնին մահսուլը թէճրիպէ ի շախսիյէ օլմագ
ճիհէթիյլէ հէր հալտէ հէր քէսէ 'իպրէթպախշ օլա-
ճաղը տէրքեար տըր .

« Խօշ սօհպէթիյլէ 'ալիմլէրի սէվինտիրիպ քէն-
տինէ ճէլպ էտէր իտի . ճէհալէթլէրի եիւզիւնտէն
մահճուպ գալմըշ օլանլար՝ հուզուրընտա ճէհալէթ-
լէրինի ունուտուրլար իտի . սատըգ գալպլար՝ քէն-

տինէ մէրպուլթ օլուրլար, վէ մաղըուր օլանլարըն քիպրի անըն եանընաա սայքի հէման գըրըլըր իտի-խա"ինլէր՝ երլան տիլի կիպի օլան չիֆթէ տիլլէրինի անըն նէզտինտէ օյնաթմաղա հիչ ճէսարէթ էտէ-մէզլէր իտի. սէրթ չէհրէլլէր օնա եազլաշընճա, միւլա"իմ օլուրլար իտի. քիւսթախլար՝ հիլմ ու լէ-թաֆէթ քէսպ էտիպ, անըն սէօզլիւնիւ տինլէր, վէ լազըրտը անլամազ օլանլար իսէ, սէպէպինի քէնտիլէր տէ պիլմէյէրէք, անըն սէօզլէրինէ ույար-լար իտի: »

Նէ՛ մութլու օ տտէմլէրէ քի պու սաթըրլարըն միւլայէյին օլտըղը ախլազ ը համիտէ վէ էվսաֆ ը պէրկիւզիտէ իլէ մէ"էլուֆ վէ միւթթասըֆ օլան տօսթլարա մալէք տիրլէր:

ՊԱՊ 5

ՓԱՐԱ

Փարա՝ յիշար վէ ինքեանս ը հըյոթն , վէ վաւընս է
 յիշարից մազամընտա թահտիտ օլունմըչ տըր : Փա-
 րա՝ սաթըն ակընա պիլէն հէր շէյէ գարշըլըգ օլմագ
 իւզըէ կէօսթէրիլիր : Փարասը օլանլար՝ փարա իլէ
 մուպանա՝ օլունան հէր շէյի էլէ կէշիրմէյէ մուգ-
 թէտիր տիրլէր : Պէօյլէճէ կէօրիւյօրըզ քի փարա
 պիր իգթիտար , պիր գուվլէթ տիր : Պու տիւնեա-
 տա իսթիհասլը իմքեան տախիլինտէ օլան հէր շէյ
 փարա վասըթասըլլա էլտէ էտիլիր զանն օլունըյօր :

Պինա պէրին իւշ շէյ վար տըր քի փարա մատ-
 տէսինտէ խաթրա կէթիրմէք կէրէք տիր :

1. ՓԱՐԱ՝ ՀԱՅՏ Ը ԶԱԹԻՆՏԵ ՆԵ՛ ԷՏԻ ՆԵ ՏԵ
 ՅԵՆԱ ՊԻՐ ՇԵՑ ՏԵՑԻԼ ՏԻՐ : — Փարա սատէճէ
 պիր գուվլէթ տիր : Փարա երլտըրըմ եախօտ կիւ-
 նէշ զիյասը կիպի տիր քի , սուրէթ ի իսթ'իմալը-
 մըզա կէօրէ պիզի մահվ էտէր վէ եա պէսլէր , պի-
 զի եա փէրիշան էտէր վէ եախօտ իսթէտիլիմիզի
 եափար , պիզի խարապ էտէր վէ եախօտ իհեա էյ-
 լէր : Փարանըն էյի եախօտ Ֆէնա օլմասը՝ տնըն
 հագզլը եախօտ հագզսըզ եօլլարտա գազանըլմա-
 տընա , 'ազիլանէ եախօտ 'ազըլսըզճասընա սարֆ
 էտիլմէսինէ , մէնուլթ վէ միւլթէվագզըֆ տըր . իս-
 րաֆ օլընտըղընտա գարար վէրիր , սուրէթ ը հա-
 աէնէտէ իսթի'մալ էտիլտիլինտէ իսէ , մուճիպ ը նիյ-
 մէթ ու մուհասսէնաթ օլուր :

(Ա) Փարսըն Նաֆէ Վէ Խոյրու շէնքէ Եւն-ն Պէր
 Գո-Վիշէն օլա Պէլի-ն Կէր քէս իշիւն մա'լիւմ վէ աշի-
 քեար պիր մատտէ տիր։ Զիրա ինսանը Կէմճինսլէ-
 րինէ էյլիք եափմաղա միւզթէտիր գըլար։ պիր ա-
 տէմի էլլէրէ միւհթաճ օլմագլըգտան գուրթարըր։
 ինսանա էօյլէ գօլայլըգլար, էօյլէ ըահաթլըգլար
 պախշ էտէր քի, պուռլար պաշգա սուրէթլէ էլտէ է-
 տիլէմէգ։ Իմտի հագգըյլա տէնիլմիշ տիր քի, փարա՝
 Նէվ'ը պէնի պէշէրի պարպարլըգտան մէտէնիյէթէ
 գալտըրմըշ օլան պիր մանիվէլա տըր։ Նէվ'ը պէշէր
 սալթ եաշամագտան դայրի հիշ պիր շէյ եափամա-
 տըգճա, հայվանտան փէք ազ Ֆարգլը պիր մախլուգ
 օլմուշ օլուր։ պիլ 'աքս տիւշիւնիւպ թաշընմաղա,
 պիր շէյ թէրթիպ ու իճատ էթմէյէ վէ եարըն իշիւն
 չալըշպ փարա թէտարիք էթմէյէ պաշլար իսէ,
 իշթէ օ զէման կէրչէքտէն ինսան օլմաղա պաշլար։
 Պու կիւն մէտէնիյէթ վէ թէրազգըյաթ վատիսինտէ
 հիշ պիր շէյ եօգ տըր քի փարա մա'րիֆէթիյլէ վիւ-
 ճուտփէգլիր օլմուշ օլմասըն, վէ անըն թէ'էմին ը
 տէվամը փարայա մէնութ վէ մէրպութ պուլուռնմա-
 սըն։ (Բ) Եինէ Գարսըն Ֆէն-լըէ Եւն-ն Պէր Գո-Վիշէն
 օլա՞ս տախի մա'լիւմ վէ աշիքեար տըր։ Տիւնեատա
 կիւնահլարըն, ճինայէթլէրին վէ կէօնա կէօն Ֆէ-
 նալըգլարըն չօղու փարանըն սու ի իսթի'մալընտան
 իլէրի կէլմէյօր մը։ Բիթապ ը Մուգատտէսին տէ-
 տիյի կիպի, «Մալփէրէսթլիք ճիւմլէ քէօթիւ շէյ-
 լէրին ասլը տըր» Ինսանլար զէնկին օլմագ դայրէ-
 թինէ տիւշէրէք փէք չօգ տէֆ'ալար ասըլ ինսանի-
 յէթի դա'իպ էտէրլէր։ Էքսէրիյա հագգըյլա տէնիլ-
 միշ տիր քի, փարա 'աճա'իպաթ իշլէր, լաքին անըն

ի չլէտիյի էն զիյատէ 'աճա'իպ շէյ ինսանն՝ գալ-
պինի մա'տէն կիպի փէքլէշտիրմէսի տիր :

2. ՓԱՐԱ ՎԷ ԱՆԸՆԼԱ ՕԼԱՆ 'ԱԼԱԳԱ ՎԷ
ՄԻԻՆԱՍԵՊԵԹԻՄԻՋ՝ ԱԽԼԱԳԸՄԸՋԸՆ ՄԵՂԷԲ ԹԱ-
ԵԸ ՏԸՐ : — Փարա գազանմազ վէ սարֆ էթմէքլիք
հիւսն ի թէրպիյէյէ եարտըմը տօգուճա պիլիր : Պիր
ատէմին նասըլ փարա գազանմասընը վէ նասըլ
սարֆ էթմէսինի պիլիր իսէք , անըն նասըլ ատէմ
օլտըղընը տախի անլարըզ : Փարանըն ինսանն ախ-
լազ ու հայաթը իւզէրինէ օլան թէ'էսիրի օ գա-
տար չօգ տըր քի , պիր ատէմին փարաճա օլան
սուրէթ ի հարէքէթինէ քէսպ ը վուգուֆ էտէպիլիր
իսէք , հէման անըն պիւթիւն թապ'իյաթ ու մա-
հիյէթ ի զաթիյէսինէ տէ վազըֆ օլա պիլիրիզ : Պօ-
ղոս րէսուլ կիպի , եօգսուլըզ չէքմէյի տէ պօլլըզ-
տա պուլունմաղը տա էօյրէնմիշ օլան քիմսէ փէք
պէօյիւք պիր պիլկիյէ մալիք տիր : զիրա փարանըն
մուճիպ օլա պիլտիյի պիւթիւն ֆազիլէթլէրի — տօղ-
րուլըզ , ատալէթ , սախալէթ , մէրհամէթ , իտարէ-
ճիլիք , վէ անլէրին զըտտը օլան էնվա'ի ֆէզա-
հաթը — նազար ը տիզգաթա ալտըղըմըզտա , ինսա-
նիյէթին քեաֆֆէ ի տհվալինէ շամիլ պիր պիլկի
մէյտանա չըգար : Պիր ատէմին փարայը գազան-
մազ , արթըրմազ , սարֆ էթմէք , ախզ էյլէմէք ,
էօտիւնճ վէրմէք , էօտիւնճ ալմազ վէ վասիյէթ
էթմէք եօլընտաքի մէշրու' վէ 'ազիլանէ հարէքէթ-
տէ պուլունմասը՝ անըն քեամիլ վէ ֆազիլ պիր
քիմսէ օլտըղընը սայքի իսպաթ էտէր : Հէման
քեաֆֆէ ի ֆազիլէթլէր վէ քեաֆֆէ ի ֆէզահէթլէր
փարայա մէնուլ վէ մէրպուլ տըրլար : Անըն սու-

ընթաց Ը ախար ու գապղը վէ թէվզի՝ ու թագսիմի՝ մա՛նէն վէ ախլագէն նէ հալտէ պուլունարղըմըղը հէման սահիհէն թա՛յին ու պէյան էտէ պիլիը :

3. ՊԱ՛ՁԸ ԵՅԹԼԵՐ ՎԱՐ ՅԸՐ ԳԻ ՓԱՐԱՑԱՆ ԶԻ՝ ՅԱՏԵ ԳԸՅՄԵԹԼԻ ՏԻՐԼԵՐ, ՎԷ ԱՆԸՆԼԱ ՍԱԹԸՆ ԱԼԸՆԱՄԱԶԼԱՐ : — Հալիլէ պուլ շէյլէր էն զիյատէ մագպուլ վէ միւսթահանէն տիրլէր : Սաթըլան հէր շէյ՝ փարա իլէ էլէ կէշիրիլէպիլիը . լաքին պա՛ղը շէյլէր վար տըր քի սաթըլամագ : Մուհապպէթ, տօսթըղ, նէզագէթ, զէքեապէթ, սաթըլըր շէյլէր տէյիլ տիրլէր :

(Ա) Նա՛հա — Է Է Է Է փարատան զիյատէ գըյ-մէթլի տիր : Պիր ատէմ նամուս ու ի՛թիպարընա, վէ սատագաթ ու իսթիգամէթինէ խալէլ կէթիրէ-րէք փարա գաղանըր իսէ, չօգ շէյ իւսթէ վէրմիշ օլուր : Պէօյլէ պիր ատէմ՝ էլմասը ճընճըգ պօնճըգ իլէ թրանփա էտէն վահշիլէրէ պէնզէր :

(Բ) Սա՛հա — Է Է Է փարատան զիյատէ գըյ-մէթլի տիր : Պիր ատէմ, զէնկին օլմագ իշիւն կէճէ կիւնաիւզ չալըշըպ չապալայարագ, ֆամիլեառընըն րահաթ ու իսթիրահաթընը տիւշիւնմէյէ, վէ սէ-ֆա ի խաթըր իլէ չօլուգ չօճուղընը էթրաֆընտա թօփլամաղա վագըթ պուլմագ իսէ, վէ 'այալ ու էվլատ մուհապպէթինին պախշ էթտիյի զէվգ ու սէֆատան պի խապէր իսէ, պէօյլէ պիր ատէմ զէն-կինլիյի տէյէրինտէն զիյատէ պիր գըյմէթլէ սաթըն ալմըշ օլուր : Միւքէլլէֆ պիր խանէ վէ զիյգըյմէթ մէֆրուշաթ՝ 'այալ ու էվլատ մուհապպէթինին եէ-րինի տօլտուրա պիլիը մի :

(Գ) Թա՛լէ՛ — Նիւղէյէ փարատան զիյատէ գըյ-մէթլի տիր : Պիր ատէմ ճահիլ վէ գապա գալըր,

սանա՛ւթ , քիթապէթ , վէ 'իւլում ու ֆիւնուէնտան ,
վէլհասըլ ֆիքրի թէվսի՛ վէ թէրֆի՛ էտէն չէյլէր-
տէն մահրում ոլուր իսէ , պէօյլէ պիր ատէմ՝ վէլէվ
թամա՛քեարլըզլա փարա արթըրմը շլսա պիլէ ,
զէնկինլիյի պահալը սաթըն ալմը շլուր :

(Դ) Ինսնէյէն փարատան զիյատէ գըյմէթլի տիր :
Ֆազիր Ղազարոսը խանէսինին գափուսընտա աճ վէ
պի ի՛լաճ պըրագան , ֆազիր ֆուգարանըն ֆիղան ը
սէֆալէթլէրինի իչիթմէմէք իչիւն խանէսինին էթ-
րաֆընա գալըն տիվարլար չէքէն թամա՛քեար , խա՛ին
վէ խասիս վէ խօտիէսէնտ զէնկին՝ սէրվէթ երզ-
մագ ուղուրընա փէք չօգ չէյ իւսթէ վէրմիշ շլուր :
Պէօյլէ պիր ատէմ իչիւն Բիթապ ը Մուգատտէս-
տէ տէնիլմիշ տիր քի , «Ճէհէննէմտէ ա՛զապտա ի-
քէն» կէօզլէրինի գալտըրտը : Պու զէնկինին տիւն-
եատաքի ախզ ու ի՛թաթը , նասըլ , հազիգաթէն
ֆէնա պիր ախզ ու ի՛թա տէյիլ մի իտի :

(Ե) Հայաթ Է Էոհանէյէն փարատան զիյատէ գըյ-
մէթլի տիր : Բէնտի սէրվէթ ու սամանընա փութ
կիպի թափընան , սէրվէթ երզմագ սէվտասըյլա ճա-
նընը զայ՝ էտէն , թամա՛քեարլըզ կէօզլէրինի քէօր-
վէթմիշ շլտըղընտան Ալլահը կէօրէմէզ շլմուշ շլտն
պիր ատէմին սէրվէթի քէնտիսի իչիւն չօղա մաղ
շլմուշ շլուր : Խըթնէյան Էօճըլէ նամ քիթապտա
պէօյլէ պիր ատէմին հալի չօգ կիւղէլ թա՛րիֆ
օլունմը թըր . չէօյլէ քի պու կիպի պիր ատէմ՝
պաշը իւզէրինտէ թութուլան ալթուն պաշըղը
կէօրմէյիպ տէ սաման սափլարը թօփլայան պիր
քիմսէյէ պէնղէտիլմիշ տիր : Բրիստոս պէօյլէ պիր
ատէմի՝ ազըլսըզ եէրինէ գօյըյօր :

Փարա խոստուսընտա պիր թագըմ գա'իտէլէր վար տըր քի, պուսլար կէրէք Գիթապը Մուգատտէստէն վէ կէրէք թէճրիպէ ի շախսիյէտէն էօյրէնիլէ պիլիր: Իշ պու գա'իտէլէրի պէր վէճհ ի զիյր պէյան էտէրիզ:

1. Խասսէնէն Գերեմ-Բըր Ենիէնիլ Ին Ղիլ Երմէ-Բիթիլն Խահպէ Գէյիլ Լնճաթ Էմանէլ-Գարը Իլ: — Փարա պիզէ թէսլիմ օլունան պիր էմանէթ տիր քի, պուսնըն իչիւն Ալլահա հիսապ վէրէճէյիզ: Անըն սուրէթ ի սարֆ ու իսթի'մալընտան տօլայը Ալլահա մէ'սուլ ըզ: Փարա երղմըշ վէ զէնկին օլմըշ իսէք, պէօյլէ եափապիլմէք իչիւն պիզէ գուվվէթ Ալլահա տան կէլմիշ տիր: Մալիք օլտըղըմըզ ճիւմլէ շէյլէր — պիզիմ տէյիլ — Անըն տըր: Հէր պիրիմիզէ շուսէօզլէր խիթապ օլունաճագ տըր: «Քէթխիւտալըղընըն հիսապընը վէր, զիրա արթըզ քէթխիւտա օլամագ սըն:» Եյէր պու պէօյիւք հագիգաթը տա'իմա խաթըրտա թութար իսէք, կէրէք փարա գազանմագ վէ կէրէք փարա սարֆ էթմէք խոստուսընտա հագգանիյէթ իւզրէ հարէքէթ էտէճէյիզ: 0 վագըթ զէնկինլիյէ աշուրի տէրէճէտէ արղուքէշ օլմայաճաղըզ, զիրա պիլմէլիյիզ քի անըն արթմասըյլա 'էօհտէմիզէ տախի եէնի եէնի մէ'սուլիյէթլէր թէրէթթիւպ էտէճէք տիր: Վէ փարայը նասըլ սարֆ էթմէք կէրէք իտիյինէ տիգգաթ էտէճէյիզ, զիրա «Հիսապ վէրէճէք օլտըղըմըզ պէօյիւք էֆէնտի պիզիմ անը ն'ասըլ գուլլանտըղըմըզը իսթէյօր» միւլահագասը խաթըրըմըզտա գալաճագ տըր: Փարալարընը 'ազլ ու պասիրէթ տա'իրէսինտէ սարֆ էթմիշ օլանլար՝ քէնտի քէթխիւտալըզարընըն թէ-

սամվուրընը լայնգը վէճհ իւզրէ մէվզը՝ ի իճրայա վազ՝ էյլէմիշ օլան ատէմլէր տիրլէր : Քէմալ ը ինսաֆ ու հազգանիյէթ իւզրէ ումուր ը թիւճճարիյէտէ պուլունմըշ օլան Մր. Նօրմըն Սմիթհըն թէրճէմէ ի հալինտէ պուլ խուսուս փէք կիւզէլ կէօսթէրիւմիշ տիր : Շէօյլէ քի միւմաիւլէյհ կէրէք թէշէպպիւսաթ ը սէնաիյէ վէ կէրէք թիւճճարիյէ իլէ փէք չօգ սէրվէթ ու սաման ճէմ՝ էթմիշ , վէ 'ալիւճէնապանէ վէ քիրիմանէ պիր սուրէթտէ իմրար ը հայաթ էյլէմիշ տիր . ախլագ ու էվսաֆ ը հասէնէսի վէ սախավէթ ը ֆէվզէլատէսիյլէ ճիւմլէնին հիւրմէթ ու բիա'յէթինի գաղանմըշ տըր : Չիւնքի մալիք օլտըղը շէյլէրին ճիւմլէսի քէնտիսինին օլմայըպ Ալլահ թարաֆընտան էմանէթէն քէնտիսինէ թէսլիմ օլընմըշ օլտըղը միւլահագասը էսաս ը հայաթ ու հարէքէթ իթթիխագ էյլէմիշ իտի :

2. Հէր Կէն էյլէ Եթիս Եթիս — Պա'զըլար փարա իլէ էյլիք եափմազըզ վիւճուպընը գապուլ էտէրլէր իսէ տէ , ֆիլան վազըթ շու տէրէճէ ղէնկին օլուր իսէմ , օ վազըթ փէք չօգ էյլիքլէր եափարըմ տէյերէք նիյէթլէրինին իճրասընը պաշգա պիր վազթա թէ"էլիւր էտէրլէր : Պունըն մուվաֆըզ ը մասլահաթ օլմատըղը աշիքեար տըր : Ջիրա , (ա) էն հագիր քիմսէլէրին կիւնիւ կիւնիւնէ քիւշիւք էյլիքլէր եափմազլէ հիսս էտէճէյի սա'ատէթի , վէ (բ) Արզուլատըզլարը պէօյիւք ֆըրսաթըն գուհուրի թագտիրինտէ պիր շէյ եափմաղա քէնտիլէրինի մուզթէտիր գըլան գուվվէթի ղա"իպ էտէրլէր :

Հագզըյլա տէնիւմիշ տիր քի , « էյլիք եափմազ պիր իգթիտար վէ գապիլիյէթ ը մախսուսէ տիր քի ,

պուլ իգթիաւար վէ գապիլիյէթ , մալիք օլտըղըմըզ մատտի վէ մա'նէվի պաշգա խասսէլէր կիպի , իսթի'մալ օլընմատըղը հալտէ զա'աֆ ու սագաւմէթէ տուչար օլուր : Պիր սէնէտէ եախօտ իքի սէնէտէ պիր այ օնա վէրէճէք վազըթ պուլաճագ սընըզ զաննըյա փիանօ չալմագլըղը թէրք էտէ պիլիր սինիզ : Լաքին պէօյլէճէ փիանօ չալմագլըզ իգթիտարընըզ զա'իպ էտէճէք սինիզ : Ելինիզի վէ ճէպլինիզ պիրի պիրինէ եափըչաճագ տըր : շէօյլէքի էօլիւմին փարմաղընտան պաշգա գուվվէթլի հիշ պիր շէյ անը սէօքէմէյէճէք տիր : Նէ գատար ազ փարայա մալիք օլսաք , եինէ անըն պիր միգատարընը էյլիք եափմագ եօլընտա գուլլանմալը իզ : Տուլ գարընըն իքի փուլարը՝ Բրիստոսըն նազարընտա կիւզէլ պիր հէտիյէ իտիլէր : Վէրմէք՝ տա'իմա գազանմագ իլէ պերապէր կիթմէլի տիր : Ազիզ ծօրճ Հէրպէրթ տէյօր քի , « Ալթուն էօյլէ պիր շէյ տիր քի հատտը զաթինտէ պիր զարար վէրմէզ : Լաքին ալթունա եափըչըպ գալըր իսէք , մազարրաթընը • զէման կէօրիւր իզ : Թիւճճարտան ծօրճ Մուր նամ մէշհուր Ինկլիզ ըուզնամէ ի հայաթընտա հէր սէնէ շու քէլամը հիքմէթէնճամը եազար իտի :

Հէր նէ էսիրկէտիմ իսէ զա'իպ էթտիմ ,

Հէր նէ սարֆ էթտիմ իսէ էլիմտէն չըգտը .

Լաքին հէր նէ վէրտիմ իսէ էլիմտէ գալտը :

Փարամըղըն նէ միգտարը վէրմէք կէրէք իտիյի-նի հէր պիրիմիզ քէնտիլիյիմիզաէն թա'յին էթմէլիյիզ , լաքին ճէօմէրտլիք եափմազա ալըչատըզճա ըուհանիյէթէն սէլամէթտէ օլամայըզ : « Ալլահ ճան

ու կէօնիւլտէն վերէնի սէվեր:» Իսթիհա եօլլու տէնիւմիշ տիր քի, Զէյթ եաղը վէ իքի տինարը վերմէք լազըմ կէլմէսէ իտի, չօգլար էյի Սամարիալլար օլուրլար իտի: Հէր պիրիմիզ, հէր նէ տէքէճէ ֆազիր վէ հազիր հալ ու մէվզը'տա պուլունս սաք պիլէ, «Ալլահտան նա'իլ օլտըղըմըզ պէրէքէթէ կէօրէ,» Գրիստոսըն ուղուրընա վէ միւհթաճ օլանլարըն թէհվին ը իհթիյաճաթը խուսուսընա վերմէքլիյի 'էօհտէմիզէ միւթէրէթթիպ պիր վաճիպէ ի զիմէթ պիլմէլիյիզ քի, պու վաճիպէնին իֆասը պիզիմ իչիւն տիւնեատա էն պէօյիւք պիր զէվզ ու սէֆա 'ատտ օլընաճազ տըր:

3. Իտարէճիկէ ալլա'ալլալ: — Իտարէճիլիք տէնիլէն չէյ պիր նէվ' 'ազըպէթէնտիլլիք վէ իհթիյաթքեարլըզ տէմէք տիր: Տար կիւն իչիւն թէտարիքտէ պուլունմազ տըր: Էյէր գըսմէթիմիզ ֆազիրլիք օլմուշ իսէ, մէրտանէ սուրէթտէ ճնա գաթլանմալլըզ. ֆազաթ ֆազիրլիքտէ խուսուսի օլարազ հիշ պիր պէրէքէթ եօզ տըր: Պու հալ էքսէրիյա թա'րիֆ ու թավսիֆ օլընամազ պիր սէֆալէթ տիր: Ֆազիրլիք էքսէրիյա պիզիմ ֆէնա եօլլարտաքի հավա վէ հէվէսաթըմըզտան, միւսրիֆլիյիմիզտէն վէ գայտսըզլըղըմըզտան իլէրի կէլիր: Պու հալէ գարչը սազընմազ իչիւն օլանճա գուվվէթ ու իզթիտարըմըզ սարֆ ու իսթի'մալ էթմէլիյիզ:

Էքսէրիյա էհալի իւզէրինէ չէօքէն ֆազր ու զարուրէթ՝ ազչէլէրինին սարֆ ու իսթի'մալը ճիւհէթինտէ ճիւզի պիր թէ'էմիւլ վէ տիգզաթ կէօսաթէրմէմիշ օլտըզլարընտան նէչէթ էտէր: Ճիւզի պիր ճէհտ ու իգտամ՝ անլէրի, վէ անլէրէ թէ'ալ-

լիւգիւ պուլունանլարը , պիր չօգ զամմ ու գասա-
վէթլէրտէն գուրթարա պիլիր : Իտարէճիլիք էյի
պիր շէյ տիր : Փարա սարֆ էթմէքլիյի ճէօմէրտ-
լիք , եախօտ փարա արթըրմագլըղը խասիսլիք իլէ
թէշվիլ էթմէմէք կէրէք տիր : Պիր ատէմ հաֆթա
պէ հաֆթա , եախօտ սէնէ պէ սէնէ , զուհուրի
մէլհուզ օլան իհթիյաճաթա գարշը պիր ազ փարա
պիր թարաֆա գօր իսէ , 'ազլըլըգ էթմիշ օլուր :
Ծա'աշ վէ թախսիսաթըմըղ նէ գատար ազ վէ վա-
րիտաթըմըղ նէ գատար մահտուտ օլուր իսէ օլ-
սուն , անըն պիր միգտարընը արթըրմագա վէ պիր
եանա գօյմաղա չալըշմալըյըղ : Հէր ատէմ էմնի-
յէթ սանտըղընա , վէ եա պիր սիկուրթա գում-
փանեասընա վազըթ վազըթ փարա պըրագմալը
տըր քի , պու սայէտէ միւսթագպէլ իչիւն թէտա-
րիքտէ պուլունմըշ օլսուն : Պու կիպի իհթիյաթ-
քեարլըգտա պուլունմագ եօլընտաքի ճէհտ ու իգ-
տամլար ինսանը թէճրիպէլի գըլարլար :

4. Պօրճ էլիֆէտէն կէրէյի կէպ «աբընալըշ : —
Պօրճլու օլմագ պիր նէվ' էսիր օլմագ տէմէք տիր :
Պօրճլու օլան պիր ատէմ պաշգասընըն քէօլէսի
մէսապէսինտէ տիր : Պօրճլու օլմագ' հագիգաթէն
սէֆալէթտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր : Պիր Իս-
պանեօլ տարպը մէսէլի ֆէհվասընճա , « Բահաթ
ույգուտան չիքեայէթ էտէն' պիր պօրճլընըն եիւզ
եաստըղընը էօտիւնճ ալսըն , » Թախսիսաթըմըղըն
մաֆէվգինտէ սարֆ էթտիյիմիդ հէր պիր զուրուշ
պիրիքէ պիրիքէ սօնրա պիզի ալթընտա էզէճէք
գատար աղըր պիր եիւք օլա պիլիր : Վէրէսիյէտէն
սագընմագ գա'իտէսի էյի պիր գա'իտէ տիր : Պիր

խարճ մասրաֆ տէֆթէրի թութմազ գա'իտէսի տախի պաշգա պիր գա'իտէ ի 'ուսումնայէ տիր : « Պիր շէյ սաթըն արմազտան էվվէլ, հալ ու վազթըմըզըն պունա միւսա'իտ օլուպ օլմատըզընը նազարը թէ'էմմիւլէ արմալըյըզ » գա'իտէսի տէ իւչիւնճիւ պիր գա'իտէ ի քիւլլիյէ տիր : Լաքին մէսարիֆճէ հէր նէ կէօնէ ուսուլ վէ գա'իտէ իթթիխազ էթմիշ օլուր իսէք օլալըմ, շու գաաար վար քի պունըն վարիտաթըմըզը թէճավուզ էթմէմէսինէ տիգգաթ էթմէլիյիզ : Հօրաս Կրիլէ նամ Ամէրիգալը թէճրիւ պէքեար պէօյիւք պիր միւ'էլլիֆին շու քէլամլարը գիյատէսիյէ միւլէ'սսիր տէյիլ մի տիր . « Աճլըզ , չըպլազլըզ , երըթըզ էլպիսէլէր , աղըր խըզմէթլէր , մէզէլլէթէ վէ սա'իրէյէ օղրամազլըզ , ֆիլ հազիգա չէքիլմէզ շէյլէր տիրլէր , լաքին պունտան պէտթէրի վար տըր . պօրճլու օլմազ՝ պունլարըն ճիւմլէսինտէն տէրէճէ ի նիհայէտէ աճը պիր հալ տըր :

Ասլա պօրճ ալթընա կիրմէյինիզ . եուսուրճազ իլլէթինտէն նասըգաչար իսէնիզ , պօրճտան տախի էօյլէճէ գաչընըզ : Մէսէլա , էկէր կէչինմէք իչիւն պիր հաֆթատա եալընըզ օն զուրուշտան գիյատէ պիր փարան եօզ իսէ , պօրճ ալթընա կիրմէմէք իւչիւն , պու օն զաւրուշ իլէ էքմէք ալաճազ եէրտէ , մըսըր պուղտայը ալըպ եէսէն , տահա էյի տիր :

5. Գոհար օյառլարընդան Գաթ'իէն Եիւլ չէվլէրճէլլէ : — Գուսմար օյնամազ 'ասըմըզըն մուսիպէթ վէ լա'նէթլէրինտէն պիրի տիր . պու՝ ալըն թէրի տէօքմէքսիզին փարա էլաէ էթմէք իչիւն պիր ճէհա ու զայրէթ տիր , նամուսքեարանէ սուրէթտէ չալըշմազսըզըն փարա գազանմազ սէվտասընա տիւշ-

մէք տիր : Պոլ իպթիլա՝ տխլագ պօղուզըղընը վէ սէֆալէթ ու խարապիյէթի մուճիպ օլուր : Անըն ինթաճ էթտիյի նէթիճէլէր էքսէրիյա զայէթ տէհ- շէթէնկիզ տիրլէր : Գուճար օյնամագ հէվէսի, սէր- խօյլըգ կիպի, պիր տէֆ'ա պաշ կէօսթէրտիյինտէ, էօյլէ մաղլուպ օլունմոզ պիր իպթիլա օլուր քի, միւպթէլտոր սանքի մուզապէմէթ էթմէյէ գուտ- րէթեապ օլամագ : Գուճար օյունը, միւհլիք նէթի- ճէլէրինտէն գաթ՝ ի նազար, հատտ ը զաթինտէ պիր պէլա տըր : (ա) Չալըշմայան վէ լիյագաթ կէօս- թէրմէյէնլէրէ, իւճրէթ վէրմէք, միւքեաֆաթա- միւսթահագ օլմայանլարը միւքեաֆաթլանտըրմոգ- տէմէք տիր : (բ) Գօմշուճըզա զիյան վէրմէքլէ իս- թիֆատէ էթմէք, եանի ֆա՝ իտէմիզի պաշգասընըն զարարընտա արամագ տիմէք տիր :

Հէրպէրթ Սթէնսըր, Աիււէ ը Էնսնէ նամ էսէ- րինտէ, գումարտան պահալէ, տէյօր քի, « Գու- մարտա գազանըլան փարատա ալըն թէրի եօգ տըր- գազանանըն սա՛ատէթի՝ զա՛իպ էտէնին սէֆալէթի տիր : Պոլ եօլտա պիր հարէքէթ իսէ ինսանիյէթէ հազիգաթէն մուղայիր տիր . շէօյլէ քի պիւթիւն մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհ հիսսիյաթընը քէօրլէն- տիրիր, ինսանըն խօտպինլիյինի աթթըրըր, ատտաղ ու տխլագ ը ու՛մուճիյէնին ֆէսատա վարմասընը մուճիպ օլուր : » Կէնճլէր օճագ պաթըրըճը իշպու իպթիլատան խասսէթէն սագընմալը տըրլար, զիրա պու իպթիլա էօյլէ պիր գայա տըր քի քէնտիլէ- րինտէն միւսթագալէլտէ փէք չօգ շէյլէր մէ՛մուլ օլընան նիշէ կէնճլէրին սէֆինէ ի հայաթլարը պու գայայա չարփարագ մահվ ու խարտապ օլմըչլար տըր :

Պ Ա Պ 6

Վ Ա Գ Ը Թ

«Վազըթ նազըտ տըր,» տէնիւմիշ տիր : Շիւպհէ եօզ տըր քի պու պէօյլէ տիր : Լաքին կէնճ պիր քիմսէ իչիւն վազըթ՝ նազըտտան տա զիյատէ գըյմէթլի տիր : զիրա անլէր իչիւն վազըթ՝ ախլա- գը թէհզիպ էթմէքլիյէ վէ հէմճինալէրինէ ֆա՛խտէլի օլմագլըզա պիր ֆուրսաթ թէշքիլ էտէր : Զիրա անլէր վազըթլարընը հիւան ի սուրէթտէ սարֆ էթ- մէքլիյի էօյրէնախքլէրի տէրէճէտէ, ախլագը հա- սէնէ վէ չէօհրէթը ը մէմաուհէ սահիպի օլուրլար : Շիմտի նէ օլտըղըմըզ, վէ շիմտէն սօնրա նէ օլտ- ճաղըմըզ՝ վազթըմըզը սուրէթը ը հառէնէտէ իսթի- մալ էթմէքլիյիմիզէ մէնուլթ վէ մէրպուլթ տըր : Բօմալը պէօյիւք ֆէյլէսօֆ Սէնէկա տէյօր քի, «Հէ- փիմիզ տախի վազթըն գըսալըղընտան չիքեայէթ էտէրիզ, վէ ֆագաթ փէք չօզ վազթըմըզ վար տըր քի նէ եափաճաղըմըզը, նասըլ կէչիւրէճէյիմիզի պիւ- մէյիզ : Պիզ վազթըմըզը եա հիչ պիր շէյ եափմա- մագլէ, եախօտ ֆա՛խտէլի հիչ պիր իչ կէօրմէմէքլէ, եա վազիֆէ ի զիմմէթիմիզ պուլոււնան պիր իշտէ պուլոււնմագլէ կէչիւրի իզ : 'Էօմրիւմիւզին գըսալը- ղընտան տա՛խմա չիքեայէթ էթմէքտէ օլտըղըմըզ հալտէ, 'էօմրիւմիւզիւն սանքի հիչ պիր նիհայէթի եօզ իմիչ կիպի հարէքէթ էտէրիզ : »

Վազթըն սուրէթը ը հասէնէտէ իմրարը գըմնընտա

խաթրա կէթիւրէճէք վէ խաթրութեան ապա չըզար-
մայաճազ պա՛զը խոռոտեալ վար տըր քի, պոռն-
լարը պէր վէճի ի թիւ տէօրթ մաառէլէրէ թազ-
սիմ էտէ պիլիւր իզ . Իրօրէ . Խնիշլա . Իշ լադի ու
սաալընդա կէօրթի վէ իհալ էթիթի :

1. ԻՏԱՐԻ : — Իտարէնին նէ օլտըղընը հէփիմիզ
տէ պիլիւր իզ : Փարա ճիհէթինաէքի իտարէ՝ մէսա-
րիֆիմիզի էյիճէ պիլմէք վէ հէրի օլմաաղզճա պիւր
փարա սարֆ էթմէմէք տէմէք տիր : Էսքի պիւր
տապալ ը մէսէլ ֆէհվաաընճա, « Փարապարը սազլա,
լիւրալար քէնտիլիյինտէն սազլանմը զուլար : »
Վազթըն հիւսն ի իտարէսի տալի տազիզալարը,
տա՛աթլարը վէ կիւնլէրի կէօզէթլէմէք տիր քի,
պէօյլէ հափաղըղմըզ հալտէ, սէնէլէրի կէօզէթմիշ,
գազանմը զուլ ըզ : Իտարէ՝ վազթըն հէր տազի-
զասընք էյի շէյլէր իլէ կէչիւրմէք, շէօյլէ քի կիւ-
նիւն հէր տա՛աթլարընը ֆա՛իտէլի շէյլէրէ հաթր
էթմէք, վէ թէնպէլիքլէ, պօշ վէ նախօշ շէյլէրլէ
հիշ պիւր տազիզա ֆէվթ էթմէմէք տէմէք տիր :

Զարպիսանէյի զիյարէթ էտէն պիւր քիմսէ ալ-
թուսն մէսքիւքեաթըն զարպ օլունաղըղը օտայա կիր-
տիյինտէ, մա՛տէն ը մէզքիւրիւն հիշ պիւր զէրրէսի-
նին զա՛իպ օլմամասը իշիւն աղաճտան աղ շէքլին-
տէ մոսվազգաթ պիւր տէօշէմէ եափըլմը զաղըղընը
կէօրիւր : Իշ պիթտիյինտէ, տէօշէմէ գալաըրըլըր,
վէ արալարընտա գալան ալթուսն թօզլարընը եինէ
էրիթմէք իշիւն սիւփրիւլիւպ գալաըրըլըր : Պիզ
տախի վազթըն իշթէ պէօյլէ թասարրուֆքեաթանէ
տուրէթտէ գուլլանմալըլըզ . անըն ալթուսն թօզ-
լարընը գալաըրմալըլըզ . Եա՛նի պօշ եէրէ հիշ պիւր

սանկոյն զա՛խպ էթմէմէլի յիզ : Հէր պիր թանէճիք
սանկոյնյէ պիլէ տիգգաթ էտէր իսէք , պունըն նէ-
թիճէսի օլարագ պէօյիւք պիր թա՛լիմ ու թէրպիյէ
տէրվէթի երզմըչ օլանաղըզ : Էփրօփատա պիր ուլու
քիլիսէնին փէնճէրէլէրինին ըէնկլի ճամլորընը
թագմագ իշիւն կէլէն պիր ճամճը սօն փէնճէրէնին
ճամընըն գըսա կէլտիյինի կէօրիւր : Պունըն իւզէ-
րինէ չըրաղը քէնարլարընտան գըրլլան ճամ փար-
չադարընտան պիւթիւն պիր փէնճէրէյի գափլայա
պիլէճէյինի սէօյլէր : Իմտի եէրտէն ճամ փարչալա-
րընը թօփլար , անլէրի պիր պիրի իւզէրինէ գօր
վէ հէփսինտէն կիւզէլ տէնէճէք պիր փէնճէրէ մէյ-
տանա կէթիրիւր : Խնսանլար տախի իշթէ պու սու-
րէթլէ հարէքէթ էտէրէք , վագթըն փարչալարըն-
տան իսթիֆատէ էթմէլի տիրլէր :

Վագթըն 'ազիլանէ վէ թասարրուֆքեարանէ
սուրէթտէ իտարէ վէ իսթ'իմալ էտիլմէսիյէ նէլէր
վիւճուտէ կէթիրիլէպիլիւր օլաղընա տա՛լիր թա-
րիխտէն տախի փէք չօգ միսալլար կէթիրէ պիլիւր
իզ : Սըր Հըմֆրի Տէյվի՝ քէնտի խանէսինին թա-
վան արատընտա պիր քիմեախանէ եափարագ ,
կիւնտիւզ միւլթատ օլան իշինի կէօրիւպ պիթիր-
տիքտէն սօնրա թէտգըզաթ ը ֆէննիյէ իլէ իշթի-
ղալ էթմէյէ պաշար իտի : Գօպպէթ՝ պիր 'ապէր
իքէն 'իլմ ի սարֆը թահսիլ էթտի : Ամէրիգանըն
չէօհրէթ շիար ըէ՛լսի պուլունան Լինգօլն՝ 'իլմ ի
հիսապը գըչ կէճէլէրինտէ , իլմ ի սարֆը տիւք-
քեանճը օլտուղու զէման աօշ գալաղը վագթ
քիթապընը օգույարագ էօյրէնմիշ տիր , վէ 'իլմ ի
հուզուզը տախի միւհէնտիսլիք էթտիլի վագթլա-

բընտալ Թահսիլ էթմիշ տիր : Տուկլաս ձէրրօլտ , չըրագլըզ էթտիյի զէման , շաֆագ սէօքիւմիւնտէ գալգարագ Լաթինճէ 'իլմ ի սարֆ , վէ չալըշտըղը մաթալա'ատա իշէ պաշլամազտան էվվէլ Շէյքսփիր վէ սա'իր քիթապլար օգուր իտի : Կիւնտիւզքի իւ շինի պիթիրտիքտէն սօնրա , կիճէ իտէ , իքի սա'աթ տահա միւթալա'ասընա տէվամ էտէր իտի : Պու վէճհլէ , օն եէտի եաշընա տախիլ օլտըգտա , Շէյքսփիրին էսէրլէրինին միւնտէրիճաթընա էօյլէ պիր վուգուֆ ը Թամմ քէսպ էյլէտի քի , էկէր պիր քիմնէ պոնլարըն պիր սաթըրընը օգուսա իտի , ձէրրօլտ սօնրաքի սաթըրլարը էզպէրտէն օգուլա պիլիր իտի : Հէնրի Քիրք Հուայթ Եունանիճէյի մահալ ը մէ'մուրիյէթինէ կիտիպ կէլտիյի զէման Թահսիլ էթմիշ տիր : Ալման պիր Թապիպ' խասաթալարընը զիյարէթէ կիտիպ կէլտիյի սըրատա Հօմէրօսըն իլէաբընը էզպէր էտիպ պիթիրմիշ տիր : Հուկօ Միլլէր՝ Թաշ օճագլարընտա չալըշտըղը էսնա-տէ պօշ գալտըղը վագըթլարընտա 'իլմ ի Թապա-գաթ իւլ արղըն միւթալա'ասընա իշթիղալ էտէր իտի : Էհլիյէթի հասէպիյլէ «'Ալիմ տէմիրճի» տէյուլ Թէսմիյէ օլունմըշ օլան իւայհու Պըրրիթ խալի գալ-տըղը վագըթլարընտան իսթիֆատէ էտէրէք օն սէ-քիզ լիսան էօյրէնմիշ տիր : Ֆրանքլին միւթալա'ա սա'աթլարընը քէնտի արգատաշլարընըն ուլգու վէ էյլէնճէ իլէ կէշիրտիքլէրի վագըթլարտան գաղանըր իտի : Նիշէլէրին նաղար ը ի'թիպարա ալմատըղտ-ըր տագիզա վէ սանիյէլէր կէօգէտիլէրէք վէ սու-րէթ ի 'ագիլտնէտէ սարֆ ու իսթ'իմալ էտիլէրէք նէլէր եափըլապիլմէքտէ օլտըղընա տա'իր օլան

պուլ միսալար կիպի տահա պիր չօգ միսալար
ղիքը ու պէյան էտէ պիլիր իտիք : Գա'իտէ ի 'ու-
մումիյէ շու տըր . ասլա պօշ տուրմամալը իզ .
անճագ իշիմիղին նէվ'ինի թէպտիլ էթմէքլէ եօր-
զունլուգ ալմալը իզ . մա'մաֆիհ միւնասիպ վէ լա-
յըզլը պիր վագըթ տախի էլպէթթէ էյլէնճէ վէ իս-
թիրահաթա թախսիս էտիլմէլի տիր : 'Ազըլլը ատէմ
փարահա նասըլ թասարրուֆքեար օլուր իսէ , վա-
զըթճա տախի էօյլէ թասարրուֆքեար օլմալը տըր :

2. ԻՆԹԻԶԱՄ :— Շայան ը թէ'անճիւպ տիր
քի վագըթմըզը ինթիզամ իւզըէ կէշիրտիյիմիզտէ ,
եանի կիւզէլճէ անը թագսիմ , վէ պիր իշին ար-
գասընտան մունթագամէն տիկէր պիր իշ կէօր-
տիւյիւմիւզտէ , պիր կիւն զարֆընտա նէ գատար
չօգ իշ կէօրէ պիլիր իզ : 'Ահէկլի'ն հախօտ Թե'դէր-
օի'նէ-նէ հարէքէթ էթմէքլէ , պիննիսպէ տահա
ազ իշ կէօրիւրիւզ : Պիր վագըթաա պիր իշ կէօր-
մէք , տա'իմա պիր վագըթաա իքի հա իւշ իշի
պիրտէն կէօրմէքտէն զիյատէ ֆա'իտէլի տիր : Պիր
տտէմ պու ուսուլ իւզըէ հարէքէթ էտէր իսէ , պիր
կիւնտէ , պաշգատընըն պիր հաֆթատա կէօրէճէյին-
տէն զիյատէ իշ կէօրէճէք տիր : Թօմաս Ֆուլլըր
տէյօր քի , ճեափահաղըն իշլէրի կիւզէլճէ սըրտսը-
նա գօյմալը սըն . պիր տտէմ էյիճէ պիր պիրի իւ-
զէրինէ իսթիֆ օլունմամըլ օլան վէ ումուզընտան
աշաղը սարգըլմըլ պուլունան պիր եիւքիւ կիւճ
հալ իլէ թաշըյա պիլտիյի հալտէ , պիլ 'աքս կիւզէլճէ
իսթիֆ օլընմըլ վէ թէրթիպ էտիլմիշ օլուր իտէ ,
անըն իքի միսլինի գօլայճա կէօթիւրէ պիլիր : Ճէէփ
կէօրիւլէճէք իշլէրտէ իթթիխազ օլընտան մու'այեէն

գա'իտէլէր՝ իշնինին էն պէոյիւք եարաւը տըր ,
 գիրա տէվամը վէ գարաւըր օլուպ , սուհուլէթլէ
 կէօրիւպ իքմալ էթմէսինէ մէտար օլուր : Իշնէ-
 րինաէ ուտուլ վէ ինթիզամ իւզրէ հարէքէթ էթ-
 մէսին մուհաասէնաթը թագաիր օլունսա իաի , նիշէ
 ատէմլէր մուվաֆֆազըյէթսիպլիքլէրէ տուչար օլ-
 մագտան վիզայէ էտիմիշ օլանագլար իաի : Կէրէք
 քէօյլիւնին գուլիպէսինաէ , կէրէք սանա'աթ քեարն
 տիւքքեանընաա , վէ կէրէքսէ քիմիակէրին 'ամէլի-
 յաթխանէսինաէ , շու իքի գա'իտէլէր հիւքմ էթմէլի
 տիրլէր . շէօյլէ քի «հէր քէս քէնաի վագիֆէսի
 պաշընտա ,» վէ «հէր շէյ քէնաի եէրինաէ» պու-
 լունմալը տըր :

Վագթը թագաիմ էթմէք , եա'նի ֆիլան սա'աթ
 ֆիլան իշէ թախսիս էտիլէրէք , եափըլանագ իշ էվ-
 վէլնէ գիհնէն թէրթիպ ու թասալվուր էտիլաթ-
 տէն սօնրա իշէ պաշլամագ 'ագիլանէ պիր հարէ-
 քէթ տիր : Զօգ իշ կէօրմէնին էն գըսա եօլու պիր
 վագթթաա անճագ պիր իշ կէօրմէք տիր : 'Յլմ ի
 իլահի միւթէհայիզան ը 'իւլէմասընտան Ամէրիզայը
 Ալպէրթ Պարնզ Գիթապ ը Մուգտտէսին թէֆ-
 սիր ի միւքէմմէլինի պէօյիւք պիր շէհրաէ վա'իզ-
 լիք մէմուրիյէթինի իճրա էթաիյի էսնատէ եազմըշ
 տըր : Մումաիլէյի վագթթընը ուտուլ վէ ինթիզամ
 իւզրէ թէրթիպ ու իտարէ էթմէքլէ պու իշինի
 իքմալ էթմիշ տիր : Շէօյլէ քի կիւնիւնիւ գըսմա-
 քա թագաիմ էյէմիշ , հէր պիր գըսմընը պիրէք
 վագիֆէյէ հասր էթմիշ , վէ պու թէրթիպաթընը
 քէմալ ը տիգզաթ ու ի'թինա իլէ մուհաֆազա է-
 տէրէք , պու սուրէթլէ հագիզաթէն շայան ը հայ-

րեթ տէրէճէտէ պէօյիւք իշլէր կէօրմիւշ տիւր :
Մէշահիր ը հիքեայէ նիւվիսանտան Անթօնի Թրօշ-
լօփ հազգընտա տէնիլի քի քէնտիսի իշիւն պիւր
զա'իտէ իթթիխազ էթտիյինտէ, անըն մուհաֆա-
զասընա 'ազմ ու տէպաթ իւզրէ տէվամ ու իգտամ
էթմէքտէն ասլա ֆարիղ կէլմէզ իտի . իշթէ պու-
զա'իտէ մուճիպինճէ հարէքէթլէ, հէր կիւն մըզ-
տար ը մու'այեէն եազը եազար վէ հէր սէնէ ճէսիմ
պիր իշ մէյտանա կէթիթի իտի : Պու սուրէթլէ
պիր չօգ քիթապլար նէշը էթմիշ, վէ պու եիւզտէն
պիր խայլի փարա գազանմը տըր :

Պէնճամին Ֆրանքլինին պու պապտէ իթթիխազ
էթտիլի ուսուլ ը հարէքէթ շունտան 'իպարէթ իւ-
տի : Կիւնիւնիւ պըր պըր գըսմլարա թագսիմ
էթմիշ իտի : Անըն կիւնիւք փրօզրամը շու իտի—

Սապահ	Ալաֆրանգա	5 6 7	} Եթապտան գալգմագ, եր- գանմագ վէ Բազդ ֆէտե- րէ տու'ա սուհմագ. նէ իշ եաֆանաղըմը տիւշիւնմէք վէ գարար վէրմէք. գահ- վաթը էթմէք :
[Սիւալ, Պու կիւն նէ՞ էյ- իք եաֆանաղըմ:]	Սա'աթ		
	5		
Էջլէն	8	} 2ալըշմագ :	}
	9		
	10		
	11		
	12		
Էջլէնտէն ոօնրա	1	} 0գումագ եաֆօթ հիւազ փու- սուլալարընա պաղմագ վէ թա'ամ էթմէք :	}
	2		
	3		
	4		
	5		

Ագշամ		
[ՍԻ՛ԼԱԼ, Պու կիւն նէ՛ էյ. իք ետփառմո՛ւ]	6	Գուլանըլան շէյլէրի եերէ- րինէ գումագ. Թա՛ամ էթ- մէք. մուղիգա վէ սա՛իր էյլէնճէ ետփառ մուսա- հէպէթատ պուլունմագ. օլ կիւն կէօրիւլէն իյլէրի նազար ք թէտգիգտէն կե- շիրմէք :
	7	
	8	
	9	
Կեճէ	10	Ույունագ
	11	
	12	
	1-4	

Մա՛լիւմ տիւր քի պէօյլէ պիր հայաթ փրօկ-
թամը հէր քէս իշիւն գապիլ ի Թաթպիգ տէյիլ
տիր վէ օլամագ : Անճագ նասըլ Թագսիմ ք էվգաթ
էթմէք լաղըմ կէլտիյինէ տա՛իր պիր նիւմուսնէ օլ-
մագ իւզրէ տէրմիյան օլունմըշ տըր : Շու՛էրատան
Բօք տէմիշ տիր քի, « Նիզամ ու ինթիզամ Սէ-
մանըն իլք գանուսը տըր, » վէ նիզամ ու ինթի-
զամ իւզրէ Թէրթիպ ու Թագսիմ օլընան վագըթ-
լարտա տըր քի ինսան 'ալէլ 'ումուլմ էյի չալըշմա-
ղա վէ իշի իքմալ ու իթմամ էյլէմէյէ միւսէսսէր
օլուր :

3. ԻՇԻ ՎԱԳԹ ՈՒ ՍԱ՛ԱԹԸՆՏԱ ԿԵՕՐՄԷՔ : —
Կերէք քէնտիմիղ իշիւն վէ կերէք պաշգալար իշիւն
Թայ՛ին էթտիյիմիղ վագթ ու սա՛աթ հազգընտաքի
վատըմըրն իճրասընա խառսէթէն վէ քէմալ ք
իթինա իլէ ղայրէթքէշ պուլունմալը յըգ : Հէր նէ
վագըթ պիր իշին իճրասընը գարարլաշտըրըր
իսէք, օ վագըթտան նէ էվվէլ վէ նէ տէ սօնրա
անը ետփմամալըյըգ. իլլա Թամմ վագթ ու սա՛ա-
թընտա կէօրմէլի յիղ : Սօնրա ետփմագտան իսէ,

էվվէլ եափմագ տահա էվլա տըր: Լաքին թամմ
 տագիգասընտա կէօրմէք իսէ հէր հալտէ տահա
 էլի պիր չէյ տիր: Պաշգալար իլէ մուա'յեէն պիր
 միււտտէթ իչիւն թէ'ահիւտաթտէ պուլունուր ի-
 սէք, իչի թամմ վագթ ու սա'աթընտա կէօրմէյէ
 տիգգաթ էթմէլի յիզ: Ինկլիզ թաճիրի Պըքսթըն
 մէքթէպտէքի օղլունա եազտըղը պիր մէքթուպ-
 տա, տէմիշ տիր քի, «Օղլում, միւքէլլէֆ օլտըղըն
 վագիֆէնի վագթ ու տագիգասընտա կէօրմէյէ,
 մաթլուպ օլան սա'աթտա իչինին պաշընտա պու-
 լունմաղա դայրէթ էյլէ: Պունընլա սալթ տէմէք
 իսթէմէյօրըմ քի տէրսլէրինէ վագթ ու գէմանիյլէ
 եէթիշմէլի սին, անճագ տէմէք իսթէյօրըմ քի
 դայրէթլի ատէմլէրին եէկեանէ 'ալամէթ ը ֆարի-
 դասը օլուպ վագթ ու սա'աթընտա իչինի կէօր-
 մէյէ մէրազը օլմագտան ի'պարէթ օլան պիր
 թուհա մալիք օլմալը սըն: Վագթինտէ իշ կէօր-
 մէքլիյին հէր չէյէ տախի — եանի տօթլար իլէ
 կէօրիւշմէքլիյէ, պօրճլարընը վագթինտէ վէրմէք-
 լիյէ, քիլիսէյէ կիթմէքլիյէ, մահալ ը խըտմէթինէ
 եէթիշմէքլիյէ, վէ անտէն չըգմագլըղա, վա'տլարընը
 թութմագլըղա կէճէ եաթմագ վէ սապահ գալգ-
 մագլըղա չուսուլի վար տըր:» Հէր պիրիմիզ քէն-
 տի նէֆսիմիզ իչիւն պիրէր ուսուլ ը հարէքէթ
 թա'յին էտէ պիլիր իզ, Լաքին մուա'յեէն օլան
 վագթ ու սա'աթտա իշէ պաշլամագ վէ իչի թէրք
 էթմէք 'ատէթ էտինմէտիքճէ, պու ուսուլըն չօգ-
 լուգ հիւսն ի սէմէրէսի կէօրիւշմէզ: Պիր սա'ա-
 թըն իչինի պաշգա պիր սա'աթա թէրք էտէր իսէք,
 պու իշ պիւս պիւթիւն եափըլմամըշ գալմագսա

պիլէ, պաշտօն պիր վազիֆէյէ թախսիս օլուսանն
 վազթըմըզը իշղալ էտէճէք, վէ պու վէճհլէ պիր
 կիւնտէ կէօրէճէյիմիզ պիւթիւն իշլէր ինթիզամ-
 սըզլըզ քէսպ էտէճէքլէր տիր: Պիր առէմ սասպահ-
 լարը կէճ գալգմազլա եարըմ սա'աթ զա'իպ էտէք
 իտէ, պիւթիւն կիւնիւնիւ պու զայպընը արա-
 մազլա կէշիրիր: Սըր վօլթէր Սքօթ եալընըզ ին-
 թիզամ իւզրէ իշ կէօրմէյէ ալըշմըշ օլմայըզ, իլլա
 վազթ ու սա'աթընտա խըզմէթինտէ պուլուսմազա
 ֆէվզէլ'ատէ մէրազլը պիր զաթ իտի: Մուսաիլէյհ
 եազտըզը պիր քիթապընտա տէյօր քի, «Պիր պէօ-
 լիւք 'ասքէրին էսնա ի հարէքէթինտէ էօնտէքիլէ-
 բին պիր գարտր իւզրէ վէ լաեէնգաթ'ի եիւրիւմէ-
 մէլէրինտէն արգատաքիլէր չօզ աէֆ'ա պիրի պի-
 բինէ գարըշըրլար: Իշ վէ կիւճտէ տախի հալ պէօյլէ
 տիր: Պիր առէմ էն էվվէլ եափըլաճազ պիր իշի
 տէրհալ կէօրիւպ պիթիրմէզ իտէ, իշլէր գարմազա-
 բըշ օլարազ իւսթ իւսթէ եըզըլըպ գալըրլար, վէ
 պու գարըշըզլըզ իշինտէն չըզըլմազ օլուր:» Տա'ի-
 մա վազթ ը մաթլուպընտա իշ կէօրմէյէ ալըշմալը
 յիզ, թա քի պու 'ատէթ պիզճէ իքինճի պիր թա'-
 պիյաթ հիւքմիւնէ կիրսին, թա քի պիզիմ իշիւն
 «Շու առէմ սա'աթ կիպի իշինի իշլէր» աէնգին:
 Սասպահլայըն գալգմազ վէ ազլամ եաթաղա կիրմէք,
 շու եա պու իշլէրի կէօրմէք, էթտիյիմիզ վա'ալարը
 իճրա էթմէք կիպի խուսուսաթլա տազիզա գա-
 չըրմամալըլըզ: Վազթ ու սա'աթընը կէօզէթմէյէն
 պիր առէմ հէք քէս իշիւն պիր եիւք օլուր: պէօյլէ
 պիր առէմ հէմ քէնտի վազթընը վէ հէմ տախի
 պաշտալարըն վազթընը իֆնա էտէք: հասըլ քի

հասարկ քի թրլըք փեք կիւզել տէմիւ տիր քի, « իշ սահիպի օլտն տտէմլէր պէօղէ քիմսէլէր իլէ իշ կէօրմէյէ առլա ըազի օլմազլար: »

4. ԻՀՄԱԼ ԷԹՄԵՄԵԹ: — Պու թա'պիրլէ իշի տէրհալ կէօրմէք, եանի իշիմիդի « հէլէ շիմտի սը-
րաաը տէյիլ » աէյէրէք պաշգա պիր վազթ ը միւնա-
սիպէ — քի պու վազթ ը միւնասիպլին ինթիմալ քի
հիշ կէլէճէյի եօզ աըր — թէ'էխիր էթմէմէյի տէմէք
թաթէրիզ. թա'պիր ը ախէրլէ « իհմալ էթմէմէք, »
չապուզ իշ կէօրմէք օլուպ' « իւշէնմէք » լիյին, « օ-
յալանմազ » լըղըն գըտաը աըր: Լաթինճէ էսքի պիր
աաբպ ը մէսէլ Ֆէհվասընճա, « Չապուզ վէրէն իքի
վէրիբ: » Պու սէօղ իշ հազգընաա աախի տէնիլէ
պիլիր, « Չապուզ իշ կէօրէն իքի գաթ իշ կէօրիւր: »
Իշ իշինաէ, իլք մաթլուպ օլտն շէ' իշի էյի կէօ-
մէք տիր. լաքին էյի կէօրմէք չապուզ իշ կէօրմէյէ
մանի' տէյիլ տիր: Էօյլէ տտէմլէր վար աըր քի,
կէօրէճէք պիր իշլէրի օլտըզընաա, տէրհալ պաշ-
լայաճազ անը կէօրիւպ պիթիրէճէք եէրտէ իւշէ-
նիլլէր, իհմալլըզ էտէրլէր. վէ անը կէօրմէյէ պաշ-
լաաըզլարընաա, նէշէ'սիղ վէ իաթէքսիզ պիր սու-
րէթտէ կէօրիւրլէր: Էօյլլէր աախի վար աըր քի,
պիր իշ կէօրէճէքլէրի վազըթ աէնիզէ կիրմէք ի-
չիւն սօյոււնմըշ իքէն հէման տէնիզէ կիրիպ աալա-
ճազ եէրտէ քէնարընաա տուրուպ թիթրէյէն պիր
աաէմ կիպի, աուրուպ պազարլար: Սիմնէյ Սմիթ
աէյօր քի, « Պու տիւնեաաա լիւզոււմ վէ լայըզ
կէօրաիւթիւմիւր պիր իշ կէօրմէք իշիւն, սօուղը վէ
սըճազը տիւշիւնմէլի իզ. անճազ աթըլմալը իզ,
վէ կիւճիւմիւրգիւն եէթտիյի գաաաբ չալըշըպ չա-

պալայարագ, անը կէօրիւպ պիթիրմէլի իզ : Ուզուան
ուզատիյէ հիսապ քիթապ էթմէքլէ, ինճէաէն ին-
ճէյէ աիւլիւնիւպ թաշընմագլէ, վագըթ զայ՝ էթ-
մէմէլի իզ : Եկէր թուֆանաան էվվէլ պէօյլէ եա-
փըլսա խտի, զարարը եօգ խտի, զիրա օ վագըթ
պիր առէմ քէնաի տօսթլարը իլէ եիւզ էլլի սէնէ
միւշապէրէ էթաիքաէն սօնրա իշինի կէօրէ պիլիր,
վէ ալթը եա եէտի 'ասը գատար առաի պու իշի-
նին մուվաֆֆագըլէթինի կէօրմէք իշիւն պէքլէյէ
պիլիր խտի, հալ պու քի շիմտի 'էօմը գըսա օլաը-
ղընտան, պէր առէմ պէքլէր իսէ, թէրէտտիւա
էտէրսէ, վէ 'Պիրաաէրիմ', 'ամնամ', 'ամնագաաէ-
լէրիմ' վէ խուսուսի տօսթլարըմ իլէ միւշապէրէ
էաէյիմ՝ տէր իքէն, 60—70 եաշընա վարմըշ օլ-
աըղընը, 'ամնագաաէլէրի վէ խուսուսի տօսթլարը
իլէ մէշվէրէթ էթմէքլէ փէք չօգ վագըթ զա'իպ
էթաիյինաէն անլէրին իսթար ու նասիհաթլարընա
թէվֆիգ ը հարէքէթ էթմէք իշիւն արթըգ վագըթ
գալմամըշ օլտըղընը կէօրիւր : »

Հէր նէ գատար պու գըյաս լէթա'իֆ նէվին-
աէն պիր շէյ իսէ աէ, պունընլէ պէրապէր 'ադլ ը
աէլիմ էրպապընըն անը գապուլ էտէ պիլէճէյի տէր-
քեար աըր : Իհմալճըլըգ էթմէմէք կիւզէլ պիր խառ-
սէ աիր քի, պէօյլէ պիր խառսէյէ մալիք օլմագ
իշիւն քէմալ ը տիգգաթ ու ի'թինա իլէ չալըշմալը
իզ : Մաթլուպ օլան վագըթ ու սա'աթտա իշինին
վէ վագիֆէսինին պաշընտա պուլոււնմագլըգա ալըշ-
մագլըգ զիյաաէսիյլէ գըյմէթլի պիր 'աաէթ տիր :
Պիր տարպ ը մէսէլ ֆէհվասընճա « Իհմալճըլըգ
վագըթըն խըրսըղը տըր : » Պու տարպ ը մէսէլ

հիքմէթլէ տօլու տըր : Պիր ատէմին աղզընտան
« Պէն իլէրուտէ շէօյլէ պիր ատէմ օլաճաղըմ , »
« Շունու պունու եափաճաղըմ , » « Իլէրուտէ պու-
նըն չարէսինէ պաղաճաղըմ » կիպի սէօղլէր իշիթ-
աիյիմիզտէ , անըն ախլազընտա պիր պօզուգլըզ ,
պիր զա'իֆլիք , պուլունտըղընա էմին օլա պիլիր իզ :
Պու կիպի ատէմլէր ասլա չօգ իշ կէօրմէղլէր . « Լաֆ
իլէ փիշմէզ փիւաֆ : » Էն էյիսի « Ֆիւան շէյի եա-
փաճաղըմ » տէյիւ սէօյլէմէք օլմայըպ , աշ Էն-
էնիս , վէ Դեհն-Լիճրա էթմէք տիր :

Վազթըն սուրէթ ը սարֆ ու իսթ'իմալը հազ-
զընտաքի պու միւթալա'աթա Գիթապ ը Մուգաա-
տէսին ճէլիլ քէլաժլարընը տախի պիլմիւնասէպէ
'իլավէ էտէ պիլիր իզ . « Կիւնլէրիմիզի սոյմաղը
պիզէ էօյլէ թա'լիմ էյլէ , քի տիրայէթլի գալպէ
նա'իլ օլալըմ : » (Մէղ. 90. 12) « Վազթը սաթըն
ալընըզ , զիրա պու կիւնլէր Ֆէնա տըր : » (Եփես .
5. 16) Վազթը սուրէթ ը հասէնէտէ սարֆ ու ի-
տարէ էթտիյիմիզ թազտիրտէ , էպէտիյէթ գատար
վազըթ գազանմըշ օլուր ըզ :

Պ Ա Պ 7

ՍԸՀՀԻԹ

Սըհհէթին մա'նասը ֆիքր ու պէտէնճէ սաղլամ օլմադ, թէշքիւթ ք վիւճուախյէմիդի՝ իշիմիդի գօլայճա, ադրըսըճա, վէ բահաթճա կէօրէ պիւմէքլիք հալինաէ մուհաֆազա էթմէք, վէ ֆիքրիմիդի պէտէնէ խալէլ վէրմէյէճէք զատար իշէթմէք տիր։ Պու մասաէյէ տա'իր խաթըրտա թութուլաճազ պա'զը միւթալա'աթ ք էսասիյէ վար աըր։ Շէօյլէքի,

1. ՅԻՔՐ ՈՒ ՊԵՏԵՆ ՍԸԳԸՃԱ ՊԻՐԻ ՊԻՐԻՆԵՅ ՄԵՐՊՈՒԹ ՏԸՐ։ — Պուշլար 'աճա'իպ պիր թարզատ եէքաիկէրիյէ պիրլէշմիշ տիրլէր։ Անլէրին 'ալազա-սը օ տէրէճէ սըզը վէ գավի տիր քի, պիրինին խաաթալըզը տիկէրինէ թէ'էտիր էթմէմէք միւմքին տէյիլ տիր։ Պիրինին սաղլամ օլմասը՝ տիկէրինին սաղլամ պուլոււնմասընա մէնութ վէ մէրպուլթ աըր։ Յիքրին պէտէն վէ պէտէնին ֆիքր իւզէրինէ օլան գուվլէթ վէ թէ'էսիրի պիր միւ'էլլիֆ ք զէմանէ թարաֆընտան փէք կիւզէլ պիր սուրէթտէ թա'րիֆ ու պէյան գըլընմըշ աըր։ Մումախլէյի տէյօր քի, « ինսան պիր մախլուգ ք միւրէքքէպ տիր։ Շէօյլէ քի վիճտանընա սօգոււնսան, երւզիւ գըզա-րըր։ պիր խասթալըզա աուշար օլարազ պինա'էն- 'ալէյի ճէվլէլան ք տէմինէ խալէլ կէլտէ, ֆիքրի տա-խի իշէմէքտէն աուր օլուր։ եէտիյի չէլլէրի հազմ էտէմէյէճէք պիր տէրէճէտէ մի'տէսի ֆէսասա օղ-րասա, հիսս ի մա'նէվիսի տախի խալէլփէզիր օլուր,

մէջ ու արդոււարը գուժվէթտէն քէտիւր, իւմիտ վէ մուհապպէթ տէնիլէն տույզուարը տախի զա-
 'նիֆլէշիւր . պու մի'տէ ֆէսաաը պիրազ տահա
 քէսպ ը չիտտէթ էթսէ, • զէման պիր հայվան հա-
 լինէ կիրէր, Պիր գատէհ շարապ՝ թապի'յաթ ը ախ-
 լագիյէսինի մահվ էտիպ քէնտիսինի պիր ճանվէր
 մէնգիլէսինէ էնտիրիւր . վէ եինէ բիգգաթէնկիզ եա-
 խօտ տէհէթամիզ պիր հալ կէօրսէ, մի'տէսինաէ
 պիր պուլանթը հասըլ օլարազ գուսմազա պաշտար
 քի, ղէօյլէ հալլէր մուհարէպէ էանալարընտա չօգ
 կէօրիւմիւշ տիր, Ֆիքրի փէրիշան օլան պիր խաս-
 թատան պիր տզ գան ալընտա, 'տգլը պաշընտ կէ-
 լիւր, Պիր շէյտէն տօլայը տէրէճէ ի նիհայէտէ մէ-
 րազ էթսէ, գուժվէ ի պէտէնիյէոինէ տախի խալէշ
 թարի օլուր, Հարէքէթ ը պէտէնիյէճէ իֆրաթ վէ
 թէֆրիթ՝ ֆիքրինին ճըլառընը մահվ ու զա'իլ է-
 տէր . պիր հէյէճան անըն ազա'լէրինին գուժվէթի-
 նի արթըրըր . վէլհասըլ, պիր իյնէ սօգուշը եախօտ
 պիր սաշմա տանէօի անըն ճան ու թէնինին պիր-
 լիյինի պիր սանիյէտէ միւ'էպպէտէն իխլալ էտէ
 պիլիւր, » Ճիտմ իլէ ճան արառընտաքի բապըթա ի
 գալիյէշի վէ պիրինին սուրէթ ի հալի տիկէրինէ
 նառըլ թէ'էսիրպախշ օլառըրընը նազար ը տիգգաթա
 ալառըրմըզտա կէօրիւրիւզ քի, հէր իքիոինին տա-
 խի սըհհէթ տէնիլէն պիր հալ ը ինթիզամտա պու-
 լունմալարը նէ՝ գատար մուհիմմաիւր, վէ պուշու-
 րըն իշպու տհէնկ ու ինթիզամընը իխլալ էթմէք
 իաթ'իտատընը հա'իզ օլան շէյլէրէ գարշը նէ գա-
 տար տիգգաթ ու ինթիմամ իւզրէ տալրանմազ
 կէրէք տիր :

2. ՀէՐ ՆԵ ԻՇՏԵ ՕԼՈՒՐՍԱ ՕԼՍՈՒՆ, ՀՈՒՍՈՒԼ Ը ՄՈՒՎԱՑՅԱԳԸՑԵԹ ԻՁԻՒՆ ՍԸՀՀԵԹ Ը ՊԵՑԵՆԻՆ ԼԻԻՁՈՒՄԸ ՍԱՆՔԻ ԳԱԹԻՒՆ ՏԻՐ: — Ահա վալ ը սըհհիյնէ ի պէտէնիյնէնին լիւզումը հա՛նլաֆ հա՛նլաֆ տէյիլսէ, հա՛նլաֆ հա՛նլաֆ հա՛նլաֆ տէյիլսէ:

(Ա) Հոսսուլ ը մուվաֆֆազըյէթ իշիւն սըհհիյնէթ ը պէտէն շարթ ը ետկեանէ տէյիլ տիր: Միւ՛նէլ լիֆ ը մէշհուր Փրօֆ. Հըքսլէյ տէյօր քի, «Եկէր պիր ատէմին մի՛տէսի սաղլամ վէ կէօքսիւ տէ կէնիշ օլուրսա, պէօյլէ պիր ատէմ հէր հալ ու քեռրինտէ մուվաֆֆազըյէթ պուլուր:» Հաքին պուտէօզ անճազ գըսմէն տօղրու տըր, զիրա կէօրաիւ յիւմիւզ կիպի, պիր չօզ ատէմլէր տէ վար տըր քի պու հալ ու շարթլար թահթընտա տօղմուշ պուլուրնտըզլարը հալտէ հիշ պիր իշէ եարամազլար: Պու կիպի ատէմլէր, պիր միւ՛նէլ լիֆին տէտիյի իւզըէ, սալթ ետմէք եէյիպ հազմ էթմէք իշիւն ճանլը պիր մաքինա հիւքմինտէ տիրլէր:

(Բ) Պէտէն սըհհիյնէթի ճիհէթիյլէ զա՛յիֆ օլան ատէմլէր տախի տիւնեատա փէք պէօյիւք իշէր կէօրմիւշ տիրլէր: Բալվին խասթամիզան պիր ատէմ իտի. Ֆրանսըզ էտիպլէրինտէն Բաքալ զնսէքիզ եաշընտան սօնրա միւքէմմէլ պիր սըհհիյնէթ ու ա՛ֆիյէթ եիւզիւ կէօրմէմիշ տիր. շա՛իր Փօփ զա՛յիֆ միզան վէ զանպուր գուլպուր պիր ատէմ իտի. Օրէնճ Բրէնսի Ուիլեմ 'էօմրիւնտէ տըզ նէֆէստէն կէօղիւնիւ աշամազ պիր զաթ իտի. մէշհուր վա՛րդլէրաէն Հօլ իղթըրապ ը պէտէնտէն սալթ տա՛իմա բահաթսըզ իտի. շա՛իր Միլտօն 'ամա, վէ Ամիրալ

Նէլսըն թօփալ իախլէր . Պօղոս Րէսուլ իսէ սըհ-
հէթ ը պէտէնճէ զա'յիֆ պիր հալտէ իտի : Հալ պու-
քի պու աստէմլէրտէն պա'զըլարը , էկէր սըհհէթ ու
'աֆիյէթլէրի պէր քէմալ օլմուշ օլսա իտի , տահա
զիյատէ իշ կէօրէ պիլիւրլէր իտի : Ֆիլվագը' սըհհէթ ը
պէտէն փէք գըյմէթլի պիր մէվհիպէ տիր : Տիւն-
հատա էն զիյատէ իշ կէօրէնլէր էքսիրիյա անվալ ը
պէտէնիյէճէ ֆէվգէլ'ատէ պիր գուվլէթէ մալիք օ-
լանլար տըր : Պէօյլէ քիմսէլէր սա'իր խուսուսլար-
տա պաշգալարա միւսավի օլուրլար իսէ , անլէրճէ
մուվաֆֆագըյէթ հուսուլի մուհագգագ տըր : Իմտի
հէփ պու շէյլէր կէօսթէրիյօր քի պէօյիւք աստէմլէ-
րին պէօյիւքլիյիւ հէման գուվլէ ի զիհնիյէ գա-
տար գուվլէ ի պէտէնիյէտէն նէշ'էթ էյլէմիշ աիր :
Հիսապ օլունմըշ տըր քի մէշհուր էհլ ի հիքմէթլէ-
րին , էրպապ ը թարիխ ի թապի'ինին , թապիպ-
լէրին , մուսիգիշինասլարըն , շա'իրլէրին , էաիպ-
լէրին , վէ սա'իր 'ալիմլէրին միւտտէթ ը 'էօմիւր-
լէրի օրթա հիսապլէ ալթմըշ պէշ սէնէ տիր : Իմտի
պու հալ կէօսթէրիյօր քի էն զիյատէ մուվաֆֆա-
գըյէթէ նա'իլ օլանլարըն ճիւմլէսինին սըհհէթ ը
պէտէնիյէլէրի պէր քէմալ պուլոււնմըշ տըր :

3. ՍԸՀՀԵԹ Ը ՊԵՏԵՆԻՅԵՆԻՆ ՄՈՒՀԱՅԱԶԱՍԸ-
ՆԱ ՏԻԳԳԱԹ ՈՒ ԻԹԻՆԱ ԷԹՄԵՔ ՖԵՐԱՒԶ Ը ՏԻ-
ՆԻՅԵՏԵՆ ՏԻՐ : — (Ա) Մուհաֆազա ի սըհհէթ ը
պէտէնէ տիգգաթ էտիւմէլի տիր , զիրա էֆքեար ու
հիսսիյաթ ը բուհանիյէմիզ խայլիտէն խայլի հալ ը
սըհհէթիմիզէ մէնուլ վէ միւթէվագգըֆ տըր : Ին-
քեար օլունամագ պիր քէյֆիյէթ տիր քի պէտէնին
պա'զը անվալը' հէվէտաթ ը նէֆսանիյէմիզի գըզտըրըր

վէ ա'լէվլէնտիրիր . պոռնարը զապթ ու իտարէ էթ-
մէք իսէ խրիսթիյանլըղըն պէօյիւք պիր մագսէտի
տիր : Բուհ պա'ղէն թէնէ գարշը միւտհիշ պիր միւ-
ճատէլէտէ պուլունմաղա մէճպուր օլուր : Սէրխօշ-
լըգ չօգճա ֆէնա սուրէթտէ պէսլէնիլմէնին նէթի-
ճէսի տիր : Պիր տէվէնին պիր իյնէնին կէօզիւնտէն
կէչմէսի՝ գուվլէ ի հազմիյէսի զա'իֆ օլան պիր ա-
տէմին հալիմ, միւթէվազի', նէզաքէթլի վէ սապրլը
օլմասընտան զիյատէ գօլայ տըր : Թէվէքքիւլ էթ-
մէյէրէք, Ալլահ հազգընտա եանլըչ էֆքեարա զա-
հիպ օլմագ չօգ տէֆ'ա պէտէնին անվալինտէն
նէչ"էթ էտէր : Էկէր ինսանլարըն մուհաթ պուլուն-
տըզլարը անվալ ու քէյֆիյէթլէր քէնտիլէրինին
հալ ը սըհէթտէ գալմասընա միւսա'իտ օլմուչ օլսա
իտի, անլէրին անվալ ը բուհանիյէ վէ մա'նէվիյէ-
լէրի խայլիտէն խայլի իսլահ օլունմըչ օլուր իտի :
Ինսանլարըն խանէլէրինի իսլահ էթսէք, անլէրէ
հավատար վէ սըհէթէ նաֆի' էվլէր, թէնէֆֆիւս
էտէճէք փաք վէ թէմիզ հավա, իչէճէք խալիս վէ
սաֆ սու վէրսէք, անլէրին անվալ ը մա'նէվիյէ վէ
բուհանիյէսինին իսլահը իչիւն անլէրէ եարտըմ
էթմիշ օլուրըզ :

(Բ) Ճէնապ ը Հագգ պիզտէն պէտէն իլէ վէ
պէտէն վասըթասըյլա կէօրիւլէճէք պիր թագըմ
խըտմէթլէր թալէպ էտէր : Կէօրիւլէճէք խըտմէթին
վասըթա ի իճրասը օլան մաքինայը խարապ էտէր
իսէք, նա'սըլ իշ կէօրէ պիլիր իզ :

(Գ) Քէլամ Ուլլահ պէտէնիմիզ հազգընտա տիգ-
գաթ ու ի'թինատա պուլունմազլըղը պիզէ խասսէ-
թէն թավսիյէ էտիյօր : «Ճէսէտլէրինիզ Քրիստոսըն

ազասը տըր : » Ճէսէտ « Բապպ իշիւն տիր , վէ Բապպ ճէսէտ իշիւն » տիր : « Ճէսէտինիզ՝ Ալլահ թարաֆընտան իհսան օլունըպ տա տէրունինիղտէ պուլունան Բուհ իւլ Գուտսըն հէյքէլի տիր : » « Եկէր պիր քիմսէ Ալլահըն Հէյքէլինի պօզար իսէ , Ալլահ տախի անը պօզաճագ տըր : » « Ա'զանըզը սալահ աւլէթլէրի օլարագ Ալլահա թէսլիմ էտինիզ : » « Կիւնահ ֆանի ճէսէտլէրինիզտէ սալթանաթ էթմէսին : » « Ճէսէտինիզլէ Ալլահը թա'զիզ էլլէինիզ : » « Ճէսէտլէրինիզի տիրի վէ մուգատտէս , վէ Ալլահա մագպուլ պիր գուրպան տէյիւ թագաթիմ էթմէլի սինիզ . րուհանի 'իպատէթինիզ պուլ տըր : »

(Դ) Ճէսէտ՝ ինսանլըղըն պիր գըսմը տըր քի Գրիստոս Գէնտինին Լէն հալնէ կերֆէյէ անը խէլաս , թագաթիս ու թա'զիզ պուլյուրմըլ տըր :

(Ե) Բապպըմըզ մի'ւճիզէլէրինի հէման քեամիլէն ինսան թէնի իւզէրինէ իշլէմիշ իաթի քի , պուլ թէն տէֆ' ի իզթիրապ , քէսպ ը չիֆա , վէ իա'տէ ի հայաթ էլլէսին :

4. ՀԱԼ Ը ՍԸՀՀԵԹԻՄԻՋԻՆ ՄՈՒՀԱՅԱԶԱՍԸ ՊԻՐ ՏԵՐԵՃԵՑԵ ԳԱՏԱՐ ՊԻՋԻՄ ԲԵՆՏԻ ԷԼԻՄԻՋՏԵՏԻՐ : — Քեամիլէն պիզիմ էլիմիզտէ տէյիլ տիր , զիրա պա'զըլար խիլգաթէն սագաթ տըրլար , վէ 'իլէլ ու էմրագա միւլպթէլա պուլունըրլար քի պուլ էմրագ իլէ տօզմուշ , վէ պէլքի անլէրի թէվէրրիւս էթմիշ օլուրլար : Լաքին խասթալըզլարըն պիր խալլիսինին էօնիւ ալընմասը գապիլ տիր , չիւնքի էօյլէ սէպէպլէրտէն զուհուրա կէլիլլէր քի , պիզ պուլ սէպէպլէրի կէօզ էօնիւնտէ պուլունտըրըպ անլէրտէն սագընա պիլիր իզ : Հիսապ օլունմըլ տըր :

քի գօլայճա էճնիւ արնա պիլիւր օլան խասթարզ-
լարտան, եա՛նի հըֆզը սըհհէթ գաւա՛իտինէ գար-
չը իթա՛ւթսըզլըզլարտան սէնէվի եիւզ պինլէրճէ
քիմսէլէր վէֆաթ էտէրլէր քի, պու հըֆզը սըհ-
հէթ գաւա՛իտի Ալլահն գանոււլարը օլուպ, ան-
լէրի գաստէն թէճավուզ էթմէք իսէ կիւնաիւ իր-
թիքեապ էյլէմէք տէմէք տիր: Շիւպհէտէն միւս-
թաղնի օլտըղը իւզրէ, պիր չօգ խասթարզլար
ֆէնա սուրէթլէ 'էօմիւր կէչիրմէտէն, եէմէք
իչմէք խուսուսընտա ի՛թիտալսըզլըգտան, ֆէնա
հավա թէնէֆֆիւս էթմէտէն, գաւա՛իտը հըֆզը
սըհհէթէ մուղայիր պիր թարգտէ եափըլմը խա-
նէլէրտէ իգամէթ էյլէմէտէն իլէրի կէլիւլէր: Խաս-
թարզլարտան վէ իղթիրապլարտան պիննիսպէ
մասոււն պիր հալտէ 'էօմիւր սիւրմէք՝ անճադ
հըֆզը սըհհէթ գաւա՛իտինէ թէվֆիգ ի հարէքէթ-
լէ միւմքին օլա պիլիւր:

Հագդ թէալա հագրէթլէրի էկէր պիզտէն սըհ-
հէթը պէտէնիյեէ տիրիղ էտէր իսէ, պունա քէ-
մալը սապը ու թէհամմիւլ իւզրէ գաթլանմալը
յըզ: Եկէր գա՛յիֆլիյիմիզի էպէվէյնիմիզտէն թէ-
վէրրիւս էթմիչ իսէք, եինէ մալիք օլտըղմըզ
գուվվէթտէն խօշնուտ օլարադ անը հիւսն ի սու-
րէթտէ իսթ՛իմալ էյլէմէյէ դայրէթքէչ օլմալը յըզ:
Լաքին պիննէֆս քէնտի թագսիրաթըմըզն նէթի-
ճէսի օլարադ սըհհէթտէն մահրում օլուր իսէք,
եազը՛գ պիզէ: Կիւնաի իչլէմիչ օլմազլա մահքիւմ
վէ միւճըիմ իղ:

Հըֆզը սըհհէթին գաւանիյն ու գաւա՛իտին-
տէն լայըզը վէճհ իւզրէ պահս էթմէք սիւթոււլար

տօլտուորը մաղա միւթէ վագղը քիւր, վէ պուն-
տան գաթի նազար պէօյլէ պիր քիւլիւք քիթա-
պըն մագսէտի պու տէյիլ տիր : Մա'մաֆիհ մու-
հաֆազա ի սըհհէթէ խատիմ պա'զը ահվալ ու շէ-
րա'իթ մէվնուա տըր քի, պունլար հէր քէտին
հետը իգթիտարընտա օլուպ, ի'թիտալփէրվէրլիք,
հարէքէթը պէտէնիյէ վէ իսթիրահաթ կիպի իւչ
քէլիմէլէրտէ միւնտէրիճ տիրլէր : Պունլար իւչ հէ-
քիմլէր տիր քի, անլէրին վէրտիքլէրի իլաճլար հէմ
մէճճանէն ալընըր, վէ հէմ տախի վիւնուտա հիչ
պիր զարար վէրմէզլէր :

1. Ինթափէրվէրլէ : — Ինսան պէսլէնիպ գուվ-
վէթ քէոպ էթմէք իչիւն պիր միգտար զըտայտ
միւթաճ տըր, լաքին էկէր պու միգտար՝ միգ-
տարը քիֆահէթի թէճափուղ էտէրսէ, օ զէման
սըհհէթէ մուզիրր օլուր : Զիրա հազմ օլունա-
մայըպ մի'տէյէ պար օլուր քի, պունըն նէթիճէտի
խասթալըգ տըր : Պինա'էն 'ալէյհ հատտը ի'թի-
տալը թէճափուղ էթմէմէք իչիւն հէյէճէյինիզ վէ
իչէճէյինիզէ պիր տիւզլիյէ տիգգաթ ու ի'թինա
էթմէք կէրէք տիր : Հէր քէս քէնտի վիւնուտինին
իսթիյաճը նէ իսէ անլամալը վէ իսթիյաճընա կէօրէ
զըտա ալմալը տըր : Էսքի պիր տարալը մէսէլ
ֆէհվապընճա, ճեաշամագ իչիւն հէմէլի, լաքին
հէմէք իչիւն եաշամամալը տըր : Նէ ազ վէ նէ
տախի չօգ հէյիպ իչմէյէրէք հատտը քիֆահէյի
մուհաֆազա էտէր իսէք, պազա ի սըհհէթիմիզէ
փէք պէօյիւք եարտըմ էթմիչ օլուրըզ : Պու խու-
տուստա հէր պիր քիմսէ իչիւն այրը այրը գա-
թիտէլէր թա'յին էթմէք միւմքին տէյիլ տիր : Պիր

ատէմին զըտասը պաշգա պիր ատէմ իչիւն զէհիր
 օլա պիլիր : Պիր ատէմ նէ եէյէճէյինի, նէ գատար
 եէյէճէյինի, նէտէն հազէր էտէճէյինի պիթ թէճ-
 րիպէ քէնտիսի թա'յին էթմէլի տիր : Ի'թիտալըզ-
 լըզ քէլիմէսի պա'զէն իչքիլէրին սու ի իսթի'մալը
 մա'նասըյլա գուլլանըլըր : Պու խուսուստա չօգ
 շէյ եազըլմըշ տըր . պա'զըլար իչքիլէրտէն պիլ
 քիւլլիյեէ հազէր ու իճթինապ էտիլմէսի, վէ սա-
 "իրլէր տախի անըն հատտ ը ի'թիտալ իւզըրէ վէ
 'ազիւանէ սուրէթտէ իսթի'մալընը թաւսիյեէ էթ-
 միչլէր տիր : Պիզ պուենըն մուպանէսէսինէ կիրիչ-
 մէյէճէյիզ : 'Իչրէթճիլիյին մազարրաթը հէր քէսճէ
 տախի միւսէլլէմ տիր : Իպթիլա ի 'իյշ ու 'իչրէթ
 հէյեէթ ը իճթիմաի'յեէ իչիւն պիր պէլա, պիր
 լա'նէթ , վէ էֆրատ ը նաս իչիւն միւտհիշ պիր
 թէհիլքէ տիր : Պու իպթիլա տըր քի քէնտիլէ-
 րինտէն նիչէ հիւսն ի խըտմէթլէր մէ'մուլ օլան
 կէնճլէրի մահվ ու փէրուշանհալ էթմիշ տիր : Էք-
 սէր քիմսէլէր անճազ 'իյշ ու 'իչրէթտէն քիւլլիյէն
 իճթինապ էթմէքլէ սէլամէթ եիւզիւ կէօրիւրլէր :
 Սու հիչ պիր քիմսէյէ զարար վէրմէզ, հալ պու քի
 սա"իր մէշրուպաթ զարար վէրէ դիլք : Պու խու-
 սուստա հէր քէս քէնտիսի իչիւն պիր գարար
 վէրմէլի տիր : Լաքին շունու էյի պիլմէլիյիզ քի
 «հէր շէյտէ ի'թիտալփէրվէր օլմազ» հէր պիր
 խրիսթիյան իչիւն ֆարզ տըր : Գաթի'ի, տէվամի
 վէ ֆի'իլի սուրէթտէ ի'թիտալփէրվէր օլմատըզճա,
 սըհիէթ ը պէտէնիյեէյէ մալիք օլամայըզ :

2. Հարեհէի ք դեդէնէյեէ : — Պու տախի զըտա
 գատար մուհաֆազա ի սըհիէթէ էլզէմ տիր : Եալը-

նըզ հարեքէթ ը պէտէնիյեէ սայէսինտէ տիր քի
 ա'զալէլէրիմիզ, ա'զամըզ, վէ սինիրլէրիմիզ սըհ-
 հէթճէ պէրքէմալ պուլունուրլար. չիւնքի եալընըզ
 անըն սայէսինտէ տիր քի վիւճուտիմիզին հէր թա-
 րաֆընա գանըն միւսաւի սուրէթտէ ճէրէյանընը
 թէ'էմին էտէ պիլիր իզ. եալընըզ հարեքէթ ը պէ-
 տէնիյէ սայէսինտէ տիր քի շէն ու շաթըր պիր հալ-
 տէ պուլունա պիլիր իզ, զիրա հարեքէթ ը պէտէ-
 նիյէ հազմը թէսհիլ վէ թանգիմ էտէր. սուհուլէթ ը
 հազմ իսէ տա'իմա նէշաթսըզլըզըն տէֆ' ու զա'իլ
 օլմասընա մէտար օլուր. եալընըզ հարեքէթ ը պէ-
 տէնիյէ իլէ տիր քի պէյին քէնտինտէն մաթլուպ
 օլան խըտմէթի իճրա էթմէք իչիւն գուվլէթ քէսպ
 էտէր: Հիչ պիր 'ազլը ատէմ հարեքէթ ը պէտէնիյէ
 իճրասընտան վազ կէչմէյէ գալզըշմազ: Էկէր պիր
 քիմսէ օնսըզ եաշար իսէ, էր եա կէճ անըն սու ի
 նէթիճէսինի կէօրէճէք տիր: Նէ գատար վէ նասըլ
 հարեքէթ ը պէտէնիյէտէ պուլունմագ լազըմ կէլ-
 տիյի պահսընա կէլինճէ, հէր քէս քէնտի նէֆսի
 իչիւն պիր գա'իտէ թա'յին էթմէլի տիր: Պա'զըլար,
 մէշղուլիյէթ վէ սանա'աթլարը իգթիզասընտան,
 սա'իրլէրտէն ազ հարեքէթ ը պէտէնիյէեէ միւհթաճ
 տըրլար. մէսէլա, աչըզ հավատա չալըշան պիր
 րէնճպէր՝ կիւնիւն պէօյիւք գըսմընը եազըլսանէ
 պաշընտա կէչիրէն պիր եազըճըտան ազ հարեքէթ ը
 պէտէնիյէյէ միւհթաճ տըր: Պիր ատէմ եօլ եիւրիւ-
 մէքլէ, պիր տիկէրի աթա պինմէքլէ, պիր պաշ-
 գասը տախի աչըզ հավատա վուգու՝ պուլան սա'իր
 կէօնէ էյլէնճէլէրտէ պուլունմագլա հարեքէթ ը պէ-
 տէնիյէ իճրա էտէ պիլիր: Ճիմնասթիզ վէ ինկիլիզ-

լէրէ մախսուս օլան թօփ օյունլարը կիպէ էլլէնճէ-
լէր կէնճլէրճէ հարէքէթ ը պէտէնիյէնին խօշ պիր
թարզը տըրլար , վէ պունլար տէրէճէ ի իֆրաթա
վարտըրըմատըղը թագաիրտէ , զիյատէսիյլէ ֆա՛ր-
տէլի տիրլէր : Այըգ հավատա կէզմէք չօզլարճա էն
միւնասիպ հարէքէթ ը պէտէնիյէ տիր : Լաքին պէօ-
յիւք քիւչիւք մունթազամ սուրէթտէ վէ լայըզը
վէճհ իւզրէ հարէքէթ ը պէտէնիյէտէ պուլունմա-
տըգճա , սըհէթլէրի եօլընտա օլամազ : Հարէքէթ ը
պէտէնիյէ սինիր գուվվէթի վէ զիհն աչըզըղը վէ-
րէրէք , պիզտէ շէվգ ու նէշաթ իլէ չալըշմազ իչիւն
պիր գուվվէթ հուսուլլէ կէթիրիր :

3. Իօթէրահաթ : — Ինսան քէնտի վիւճուտինի
քէմալ ը սըհէթ ու գուվվէթտէ մուհաֆազա էթ-
մէք իչիւն պիր միւտտէթ իսթիրահաթ էթմէյէ
միւհթաճ տըր : Նէ գատար վազըթ իսթիրահաթ
էթմէյէ միւհթաճ օլտըղըմըղը պիզ քէնտիմիզ թա՛յին
էթմէլիյիզ : Ույգուսըզ գալմազ՝ սըհէթ ու գուվ-
վէթիմիզտէն վէ հայաթըմըզտան պէօյիւք պիր շէյ
սարֆ էթմէք տէմէք տիր : Նէ գատար վազըթ
ուլգու ուեուճազ լազըմ կէլտիլինի պիզ քէնտիմիզ
թա՛յին էթմէլի իզ : Պիր ատէմ չօգ ուլգու ուեու-
ճազա միւհթաճ օլտըղը հալտէ , պաշգա պիր ատէմ
փէք ազ ուլգու ուեուճազլա իքթիֆա էտէ պիլիր :
Էրքէն գալգմազ , — քի սըհէթճէ զիյատէսիյլէ
ֆա՛րտէլի պիր 'ատէթ տիր , — եալընըզ էրքէնճէ
եաթաղա կիրմէյի մի՛ւթատ էտինմիշ օլանլար իչիւն
էյի պիր շէյ տիր : Էկէր պիր քիմսէ հառպ էլ վա-
զիֆէ կէճ եաթմաղա մէճպուր իսէ , սապահլայըն
աախի կէճ գալգմալը տըր : Միգտար ը քիֆայէտէ

Ուլզուռ ուեռունմատըգճա , էրքէն գալզմագտա հիչ
 պիր ֆա"իտէ եօգ տըր : Սըհնէթ ու 'աֆիյէթինին
 պէրքէմալ օլմատընը իսթէյէնլէր իչիւն տէրէճէ ի
 քիֆայէտէ ույումագ կէրէք տիր : Էյի չալըչմագ իւ-
 թէյէն պիր քիմսէ էյի աէ ուլզուռ ուեռումալը տըր .
 հէր քիմ , հէր նէ սէպէպտէն , պիր տիւզիյէ ուլզուռ-
 սընը ազալթըր իսէ , 'էօմրիւնիւ ազալթմըչ օլուր :
 յիթէ սըհնէթ կիպի պէօյիւք պիր մատտէնին գըյ-
 մէթ ու էհէմօյէթինի թա'րիֆ էթմէք իչիւն տն-
 ճագ պիր նէպզէ գատար մա'լիւմաթ վէրէպիլի-
 յօրըղ : Մատտէ ի մուհիմմէ ի մէզքիւրէ հագզընտա
 պէր վէճհ ի աթի պա'զը գաւլայի'տ ը 'ումումիյէ
 տէրմիյան էտիլէ պիլիր :

1. Հէր կիւն միւմքին իսէ աչըգ հաւաատ հա-
 րէքէթ ը պէտէնիյէ իճրա էթ , վէ պոււնը օալթ
 պիր վազիֆէ տէյիլ , պիր էյլէնճէ մագամընտա թէ-
 չագզը էյլէ :

2. Սըհնէթէ եարար վէ պէպէյիճի եէմէքլէր եէ ,
 վէ խալիս սու իչ :

3. Օթուրտըղըն օտանըն եախօտ խանէնին հա-
 վասընը տա"իմա կիւզէլճէ թէճտիտ էյլէ :

4. Ուլզուռ իչիւն քեաֆի վագըթ պրագ : Ուլ-
 զուսըզլըզլա քէնտինի իւզմէ :

5. Սանա նասըլ հարէքէթ ը պէտէնիյէ , նասըլ
 հաւա , նասըլ եէմէք , վէ սա"իրէ էյի կէլտիյինի
 անլամագ իչիւն քէնտինի սընա , լաքին չօգ ինճէ-
 սինէ պագմա : Պու խուսուստա հէր քէս իչիւն
 պիր գա'իտէ ի 'ումումիյէ եօգ տըր :

6. Էյէր քէնտինի պիր հէքիմէ մու'այէնէ էթտի-
 քէճէք իսէն , տահա էյի տիր քի խասթա օլմագտան
 էվվէլ քէնտինի հէքիմէ կէօսթէրէսին :

Վէրհասը թօմաս Գարլայլին էտինպուրկ տար
 իւր ֆիւնուկը շակիրտանընա խիթապէն իյրատ էթ-
 տիյի շու միւ"էսսիր սէօզլէրլէ իշպու պապըմըզա
 խիթամ վէրիր իզ . « Խիւլասա ի քէլամ սիզէ վէրէ-
 ճէք պիր նասիհաթըմ վար տըր քի , հագիգաթէն
 փէք պէօյիւք էհէմմիյէթի հա"իզ տիր : Սըհէթ
 իշիւն նէ գատար տիգգաթ ու ի'թինա էթսէնիզ
 ազ տըր . սըհէթ իշիւն նէ գատար իգտամ ու իհ-
 թիմամ էթսէնիզ եէրի վար տըր . սըհէթէ քեաֆ-
 ֆէ ի տիւնեէվի շէյլէրտէն չօգ զիյատէ 'ալի պիր
 մատտէ ի ֆէվգէլա'տէ նազարըյլէ պագմալը սընըզ :
 Տիւնեատա սըհէթ ը քեամիլէյէ մալիք օլմագլըգ
 գատար գըյմէթլի հիշ պիր շէյ եօգ տըր : Սըհէթ-
 թին եանընտա ալթուն վէ էլմասըն նէ" էհէմմիյէթի
 վար տըր : »

ՊԱՊ 8

ՂԱՅՐԵԹ

Ղայրէթ քելիմէսի իլէ հէմ մա'նա օլան քելիմէ
կերօյէն տիր : Պուսնըն մա'նասը՝ եափըլաճագ օ-
լան պիր իշէ ճան ու կէօնիւլտէն եափըլմագ տըր :
Ղայրէթ՝ ճօշմուշ պիր ըրմագ կիպի , գարշը տու-
րուլմագ պիր հըզ իլէ էօնիւնէ կէլէն հէր շէյի ա-
լըպ կէօթիւրիւր :

ՂԱՅՐԵԹ ԹԵԼԱՇ ՎԵ՛ ՏԱՂՏԱՂԱ , ԵԱԽՕՏ ԽԱ-
րիճի ԿԵՕՍԹԵՐԻՇԼԵՐՏԵՆ ՖԱՐԳԼԸ ՊԻՐ ՀԱԼ ՏԸՐ :
Ղայրէթլի պիր ատէմ , չօգ տէֆ'ա կէօսթէրիշսիզ
վէ սէսսիզ սէտասըզ իշինի կէօրիւր : Տիգգաթ
էթմի'շ մի սինիզ . պիր վափօրըն մաքինալարը իշ-
լէմէքտէն տուրտըղը վագըթ , իսլիմ պօրուսընտան
պուխար 'ազիմ պիր շամաթա իլէ նա'սըլ չըգար ,
ֆագաթ պուխար մաքինալարա չէվիրիլտիքտէ ,
պիւթիւն պու շամաթա վէ կիւրիւլթիւ զա'իլ օ-
լուր : Շիմտի պու հալի կէօրէրէք իսլիմ եօ'գ մը
տըր տէյէլիմ : Իսլիմ պաշգա պիր ճիհէթէ չէվի-
րիլմիշ , վէ քէնտինէ մախսուս օլան խըզմէթի իֆա
էթմէքտէ պուլունմըշ տըր : Ղայրէթ վէ Ռէւշ տէ-
նիլէն շէյին 'այնի շէյ օլտըղընը զանն էթմէք պէօ-
յիւք պիր եանլըշ տըր : Էն զիյատէ զայրէթլի ա-
տէմլէր չօգ տէֆա՝ էն զիյատէ սաքին կէօրիւլէն-
լէր տիր : Լիվինկսթըն միսիլու պիր ատէմին
զայրէթինտէն քիմսէ չիւպհէ էտէմէզ : Մուսաի-

լէյն՝ իւրում ու ֆինոն, ինսանիյէթ վէ տիյանէթ ուղոուրընտա ճէնտ ու ղայրէթլէ մութթաաըֆ պիր զաթ իտի։ Օ՝ եօրուլմագ օսանմագ նէ տիր պիլմէզ, անըն աղզընտան հիշ պիր քէլիմէ ի թէֆախ-խիւր վէ թէքէպպիւր իշիտիլմէզ իտի։ Օ՝ հէր նէ իշ կէօրմէյի թասմիմ էտէրսէ, պիլա թէլաշ, քէմալ ը սիւքուն ու սիւքիւթ իւզըէ իճրա էտէր իտի։

ՂԱՅՐԵԹԷ ԶՕԳ ՏԵՖ՝Ա ՆԱԶԱՐ Ը ԻՇԹԻՊԱՋ ԻԼԷ ՊԱԳԸԼԱՐԱԳ ԵԱՅԱՆ Ը ԹԱԳՊԻՋ 'ԱՏՏ ՕԼՈՒՆՄԸՏ ՏԸՐ։ — Ղայրէթլի պիր ատէմի զէվզլէնմէք չօգլարճա պիր մօտա հիւքմիւնտէ տիր։ Ղայրէթլի պիր ատէմ չօգ տէֆ'ա եալընըզ պաշընա իշ կէօրիւյօր, վէ օ հալտէ հիւրմէթ ու իլթիֆաթա լայըզ 'ատտ օլունմայօր։ չօգ տէֆ'ա ղայրէթի տէրէճէ ի իֆրաթա վարտըրմըշ օլուր քի պու հալտէ ֆա'իտէսիզ սայըլըր։ չօգ տէֆ'ա պաշգալարըն հուզուր ու րահաթընը իխլալ էտէր, վէ պինա'էն 'ալէյն անլէր քէնտի 'ալէյնիւնտէ պուղզ ու 'ատաւլէթ կէօսթէրիւլէր։ Ֆէրիսիլէր Բապպըմըզըն ղայրէթինէ իֆրաթա վարտըրմըշ պիր ղայրէթ նազարըլա պապարլար իտի։ Պօզոս րէսուլ ղայրէթի սէպէպիլլէ Ֆէսթօս 'ինտինտէ տէլի պիր ատէմ իտի։ Իլք խրիսթիյանլար փութփէրէսթլէր նազարընտա չըղըն քիմսէլէր 'ատա օլունմըշլար իտի, գիրա անլէր 'ալէմ ը փութփէրէսթիլի գիյր ու զէպէր էթմէքտէ իտիլէր։

ՆԵՎ՝ Ի ՊԵՆ Ի ՊԵՇԵՐԻՆ ԹԵՐԱԳԸՍԸՆԱ ԻԸԶՊԵԹ ԷԹՄԻՇ ՕԼԱՆ ԶԷՎԱԹԸՆ ԳԵԱՖԵՍԻ ՂԱՅՐԵԹԼԻ ԻՏԻԼԷՐ։ — Էմէրսըն հազգիլլէ տէմիշ տիր քի, «Տիւնեատա վուգու պուլմագտա օլան հէֆ

Թէրագգըյաթ վէ իսլահաթ զայրէթ էսէրի տիրլէր :»
Գօլօմպօսըն զայրէթ ը ճիտտիյէսի իտի քի պիզէ
պիր Ամէրիգա պաղըչլամըչ տըր . Գնօքօրն շէվգ
ու զայրէթի իտի քի Ըսգօչիա Գիլիսէսինի իսլահ
էթմիշ տիր . Ուէսլէյին զայրէթի իտի քի ինկիլ-
թէրրանըն անվալ ը տինիյէսինի իսլահ ու Թէրֆի-
էյլէմիշ տիր : Պու առէմլէրին ճիւմլէսի տախի քէն-
տի վագըթլարընտա եիւզտէն կէօզտէն տիւշմիւշ-
լէր իտի , անլէրին էֆքեար ու Թէսապվուրլարընա
տաւա էհէմմիյէթ վէրիլմէմիշ իտի , լաքին անլէրին
գալպինտէքի զայրէթ վէ կէրմիյէթ տիր քի անլէր-
իչիւն հուսուլ ը մուվաֆֆագըրյէթի Թէէմին էթ-
միշ տիր :

ՆԱ՞ԻԼ Ի ՄՈՒՎԱՅՅԱԳՐՅԵՔ ԻՋԻԻՆ ՂԱՅՐԵՔ-
ՅԱՐՔ Ը ԱԶԱՄ ՏԸՐ : — Մէշհուր վա՛րդ վէ միւ՛էլ-
լիֆլէրտէն օլան Տօզթ . Արնօթ՝ պիր չըմէնտըֆէր
ըթասիօնընտա պիր բէնճպէր իլէ պիր մաքինիսթ
արասընտա ճէրէյան էտէն աթիտէքի միւքեալէ-
մէյի զիքը էտիյօր :

Բէնճպէր — « Նի՛շիւն պու գատար միւտտէթ
պէքլէյօր սընըզ : Սուլընըզ ե՞օգ մը տըր : »

Մաքինիսթ — « Էվվէթ , սուլըմըզ վար , ամմա-
գայնար սու տէյիլ տիր : »

Պունըն կիպի տախի հիւնէր ու մա՛րիֆէթ , ա-
լաթ ու էտէվաթ , վէ մուվաֆֆագըրյէթէ մէտար
օլանագ տահա պիր Թագըմ սուհուլէթլէր պու-
լունա պիլիր իսէ տէ , ասըլ լիւզուսը օլան՝ գայնար
զայրէթ տիր : Ղայրէթին գուվվէթ ու Թէ՛էսիրի՝
իրատ ը քէլամ տա՛իրէսինտէ տախի կէօրէպիլիրիզ :
Պիր ասէմ տօղրուսընը սէօյլէյէ պիլիր , վէ անը-

մէմնունիյէթպախշ վէ թէրպիյէլի պիր թարգտէ տիյէ պիլիր . հէր սէօզիւնիւ հալ ու մէվզըյէ կիւ- զէլճէ ույտուրմըշ , հէր քէլամը միւզէյեէն վէ հէփ պիւրհանլարընը ասըլ ետրինտէ սէրտ էթմիշ , լա- քին սէօզիւնիւն հիշ պիր թէ՛էսիրի կէօրիւմէզ օլա պիլիր : Պէլքի տիկէր պիր ատէմին էլֆազընտա հիշ պիր զէրաֆէթ , քէլամլարընտա հիշ պիր զիյ- նէթ , շիյվէ ի լիսանընտա հիշ պիր լէթաֆէթ պու- լունմազ . լաքին պունընլա պէրապէր , սէօզլէրին- տէ էկէր էսէր ը զայրէթ վէ հէրարէթ կէօրիւնիւր իսէ , ըիւզկեարըն էսմէսիյլէ եափրազլար իհթի- զազա կէլտիքլէրի միսիլու , սէօլէտիյի սէօզլէր տինլէյէնլէր իւզէրինէ ա՛զլիմ թէ՛էսիր հասըլ էտէ պիլիրլէր : Խրիսթիյանլարըն խայրաթ ու հասէ- նաթ կիպի ումուր ու խսւսուսաթտա տախի 'այնի պու հալի միւշահէտէ էտէրիզ : Պիր քիլիսէ միւ- քէմմէլէն թէշքիլ ու թէ՛էսիս օլունապիլիր , անըն իտարէսի իչիւն լազըմ կէլէն վարիտաթ մէվճուտ օլա պիլիր , վէ միւքէմմէլ թա՛լիմ ու թէրպիյէ կէօրմիւշ պիր թազըմ միւզթէտիր ատէմլէր անըն մա՛մուրիյէթի եօլընտա իֆա ի խըտմէթէ հազըր պուլունա պիլիր . լաքին մուհապպէթ ու կէրմիյէթ վէ շէվզ ու զայրէթ օլմատըգճա , պիւթիւն ճէհտ ու իգտամլարը պօշընա կիտէր , հիշ պիր սէմէրէ ի հասէնէսի կէօրիւմէզ : Խամսին կիւնիւնտէ օլտըղը կիպի , Րուհ իւլ Գուտտըն աթէշ տիլլէրի սուրէ- թինտէ քիլիսէ ա՛զալարը իւզէրինէ նիւզուլ էթ- տիյի վազըթ անլէր ճանլանարագ զայրէթէ կէլիր- լէր : Պիր քիմսէնին քէնտի հալ ու թապի՛յաթըն- տա ազ չօգ գայնար զայրէթի օլմատըգճա , պաշ-

գալարըն իւզէրինէ ասլա պէօյիւք պիր թէ՛եսիր հասըլ էտէմէզ :

Ղայրէթ հագգընտա նաղար ը տիգգաթա ալը-
նաճագ իւչ խոռսոռ տէրմիյան օլընա պիլիր :

1. Պաշտարտա կէօրէ-լէն զայրէթ Ռաֆֆէր ու Ռահ-
օն Էթիմէի տէր : — Ղայրէթէ շայան ը թագաւոր ու
թահսին օլմայան պիր խասսէ նազարըլլա պա-
գանլարա եիւզ վէրիլմէմէլի : Ղայրէթ ու հէրա-
րէթ տա՛րմա պիւրոտէթէ միւրէճճահ տըր : Հա-
յաթ էօլիւմտէն էվլա տըր , վէ էկէր հայաթ վար
իսէ , զայրէթ վէ Փա՛ալիյէթ տախի վար տըր :
Հաթթա զայրէթլի պիր ատէմ էկէր հիչ պէյէնմէ-
ալիյմիզ հալ ու հարէքէթլէրտէ պուլունսա պիլէ ,
եինէ հիւրմէթ ու ըր՛այէթէ լայըզ տըր : Բօմա
Քիլիսէսինին պէօյիւք պիր միսիօնէրի վէ ՛ազիզի
պուլունան Ֆրանսիզ Քոսալիէնին էֆէեար ու միւ-
թալա՛աթընըն չօղընը գապուլ էտէմէյիզ իսէ տէ ,
անըն Քրիստոս ուղուրընտաքի աթէշին շէվզ ու
զայրէթինի թագաւոր ու թահսին էթմէմէք , վէ ա-
նըն միւպէշիլիլիք խըտմէթինէ ճան ու կէօնիւլտէն
վազֆ ը նէֆա էյլէմէսինէ հայրան օլմամագ գապիլ
աէյիլ տիր : Միւշարիլէյի էօյլէ պիր գայնար զայ-
րէթէ մալիք իտի քի , պու զայրէթինէ պիր սա-
նիյէ պիլէ ֆիւթուր կէթիրմէտի , վէ էօնիւնէ հէր-
նէ միւշքիլաթ չըգտը իսէ ճիւմլէսինէ զալլպէ չա-
լարագ , մէրամ ու մագսէտինին իլէրլէմէսինէ չա-
լըշպ չապալատը :

Բիւրիթանլար քէնաի վազըթլարընտա իֆրաթ
տէրէճէ զայրէթ ը տինիլէլէրի սէպէպիլլէ օ տէրէ-
ճէաէ թագալի՛ օլընըրլար իտի քի , վա՛իզ ը մէշիուր

Տօգթ. Սառութ, «Իֆրաթ տէրէճէ տին զայրէթ-
քէչիյինտէ պուլունանլար Րուհ իւլ Գուտստան
գըլաւիւզլանմամըչ տըրլար» 'իւնվանիյլէ տնլէր 'ա-
լէյինտէ պիր վա'զ իրաա էթմիշ տիր : Լաքին հէ-
փիմիզ աէ պիլիր իզ քի, պունլար նէ՛ գատար պէօ-
յիւք առէմլէր իտիլէր , վէ վա'իզ ը միւշարիւնյհ
թարաֆընտան թազպիհ օլունտն զայրէթ ը տինյէ-
լէրի սայէսինտէ նէ՛ գատար պէօյիւք իչլէր իչլէտի-
լէր : Պիր տարպ ը մէսէլ ֆէհվասընճա, «Թէնճէրէ
հիչ գայնամատան իսէ գայնայըպ թաշմառը էվլա
աըր : »

Ձ. Ղայրէթն ինտիգիւտէ ինտէ երիւննէ չալըմ-
ւըյը : — Ղայրէթ տախի, պաշգա ֆաղիլէթլէր մի-
սիլու, քէմալէ էրտիրիլէ պիլիր : Շու շաթթլէրլէ քի-

(Ա) Պիր իշի կէվլէք վէ հարը երւրէքի պիր
հալաէ կէօրմէքլիքտէն գաթի'էն երւզ չէվիրմէքլէ :
Էկէր պիր իշի կէօրէճէք իսէք, պիւթիւն երւրէք-
աէն վէ պիւթիւն գուվլէթիմիզլէ կէօրմէլի յիզ :

(Բ) Պէօյիւք առէմլէրին էֆա'լ ու հարէքեաթը-
նը տա'իմա նազար ը տիգգաթ էօնիւնտէ պուլուն-
աըրարագ անլէրին միսալլարընա իմթիսալ էթ-
մէքլէ : Պէօյլէ եափտըղըմըզ հալաէ , անլէրին մա-
լիք օլտըզարը զայրէթ կիպի պիր գայրէթէ մաղիք
օլտըրըզ : Թէրճէմէ ի հալ միւթալա'ա էթմէնին էն
կիւզէլ սէմէրէսի պու աըր : Էսքի զէմանլէրտէ կէլ-
միշ կէչմիշ օլան պէօյիւք գաթլարըն զայրէթ ու
համիյէթլէրի նէ գատար 'ալի վէ նէճիպ օլտըղընը
հիսս էտէրիզ, վէ անլէրին պու սայէտէ նէ գատար
պէօյիւք իչլէր կէօրմէյէ գատիր օլմըչ օլտըզաըրընը
պիլիր իզ :

(Գ) Ղայրէթլի ատէմէրլէ բէֆագաթ էթմէքլէ : Ղայրէթ գատար սիրայէթ էտիճի պիր շէյ եօզ տըր, վէ էկէր պէօյլէք պէօյլէք մագսէտլէր ուղուրընա եաշայանլար իլէ իսթիլաթ էտէր իսէք, անլէրին գուվվէթ, Ղայրէթ ու ֆա'ալիյէթլէրինտէն պիր շէյ պիզէ սիրայէթ էտէճէք տիր : Պէօյլէք բուհ' զա'յիֆ բուհ'ը գուվվէթլէնտիրիր : Մանղալտա պիր թէք քէօմիւր փարչատը պուլունըրսա եանմայըպ կիթ-տիքճէ սիմ սիյան օլուր . լաքին էկէր պաշգա քէօմիւր փարչալարը պունըն իւզէրինէ եըղըլըր իսէ, 'ալէվլէնիր :

Էյ կիւնէշ, սէն քի թէնվիր ը 'ավալիմ էթմէք-տէն եօրըլըպ օսանմազ սըն, սէն քի մէտարընտա տէվը էյլէմէքտէն պիր ան տուրմազ սըն, սէն քի եօլընտան տալտ ստփմազ սըն, թարիգ ը Ղայրէթ ու սէպաթը պանա տա թա'լիմ էյլէ քի, պէն տա-խի սէնին կիպի սէպաթ ու Ղայրէթ, վէ տէվամ ու իգտամ իւզըէ իմրար ը հայաթ էտէյիմ :

3. Տէրփուրլէ Խոսուուրդա Գաթի Ղայրէթ իգրու էնիւլէ յէշ . պու խոսուուր էն զիյատէ էլզէմ տիր : Պիր չօգ ատէմլէր պաշգա խոսուուրարտա Ղայրէթ-լի օլմաղա ճէվազ վէրիրլէր իսէ տէ, տիյանէթ պա-պընտա Ղայրէթլի օլմազըղա թէհլիքէլի պիր հալ նազարըլա պագարլար : Պու Ղայրէթի շայան ը թէվալիս 'ատտ էտէրլէր, վէ պունընլա միւթէ-հալլի օլան ատէմէ յիւպհէ վէ սու ի զանն իլէ նա-զար գըլարլար : Պիր ատէմ տու'ատա, իշինտէ կիւճիւնտէ հէրարէթլի վէ Ղայրէթլի օլտու մը, եախօտ հէր նէ սուրէթլէ օլուրսա օլսուն, պիր չօգ ատէմլէրին մէհուունէն գալմազ իսթէտիքլէրի գայա-

սըղըրդ հալինտէն չըզըպ թէրադգը էսէրի կէսթէր-
մէյէ պաշլատը մը, հէր քէս անըն 'ալէհինտէ սէօյ-
լէմէյէ, եախստ անը սօֆուըղլա իթհամ էտէրէք
ղէվղէնմէյէ, վէ եա միւղէվվիրլիքլէ անը թա'յիպ
էյլէմէյէ պաշլար: Գիլիսէ ի Մէսիհիտէ օլան զա-
րէթ 'ալէյհինտէ չօգ տէֆ'ա կէսթէրիլէն սու ի
զաննըն սէպէպ ու հիքմէթի չու տըր քի: (ա) Տի-
յանէթէ տա'իր Գիլիսէտէ ֆէվղէլա'տէ պիր շէվզ
ու զայրէթ կէսթէրիլմիշ իսէտէ, ոլու շէվզ ու
զայրէթ չօգ տէֆ'ա տինտարըրդ ուղուըրնտա օլ-
մայըպ անճագ 'ային ու 'ատէթլէրտէ քիլիսէ իտա-
րէսինտէ վէ պուճա միւմասիլ խաւաւաթտա իպ-
րազ օլունմըշ տըր: (բ) Չօգ տէֆ'ա թ'ալիմաթը
Մէսիհիյէնին օ զատար էհէմմիյէթի հա'իզ օլմա-
յան քիւլիւք մէս'էլէլէրի վէ հաթթա էսրար փէր-
տէսի ալթընտա կիզլէնմիշ օլտըրարը հազընտա
պէզլը զայրէթ էաիլմիշ տիր: (գ) Շէվզ ու զայրէթ
չօգ տէֆ'ա Գրիստոս ուղուըրնտա օլտըղընտան
տահա զիյատէ մէզհէպճէ ֆըրգալար վէ թարաֆ-
տաղար մէնաֆի'ի իլթիզամ օլունարագ իզհար օ-
լունմըշ տըր: (դ) Շէվզ ու զայրէթ' չօգ տէֆ'ա Գի-
լիսէնին տիւշմէնլէրինէ գարշը զուլմ ու թէա'տաթի
վէ տիւննէվի մուհարէպէ իճրասը եօլընտա իզհար
օլունմըշ տըր: Իշթէ պու սէպէպաէն Գիլիսէտէ
իպրազ օլունան շէվզ ու զայրէթէ չօգ տէֆ'ա, հէր
տազիկա մազարաթ, խարապիյէթ վէ թէլէֆաթը
մուճիպ օլտասը մէլհուղ օլան պիր պաղութ ան-
պարընա նէ եօլտա նազար էաիլմիշ իսէ, օ տու-
րէթտէ նազար էաիլմիշ տիր:

Գիլիսէ ը Մոսթաֆաթէ-Գիլիսէն սահաբընդա

Տէրութիւնն վն զարեւելն ղեր շարն և հոռութի հաճահանա
 Կեանքիւնէն ղեր : Քիթապս ը Մուգատտէնս գայասըզ-
 լըղա , վէ նէ սողուգ վէ նէ տէ որճադ օլուպ ըլըզ
 օլմագլըղա մէքրուհ պիր հալ կիպի նազար էտիյօր
 (վահի 3. 15, 16) : Քիթապս ը Մուգատտէնս պիպի
 սուրէթ ը ճիտտիյէտէ ինթիխապս ը մէսլէք էթ-
 մէքլիյէ վէ մատամ իւլ հայաթ խըտմէթ էյլէմէքլիյէ
 տա'վէթ էտիյօր : Քիթապս ը Մուգատտէնստէ գիքր
 օլունան օլ պէօյիւք տտէմլէր՝ Պրէնէրաին «Ահ,
 քեաշքի պէն Բապպըմըն խըտմէթինտէ 'ալէվ սաշան
 աթէշ կիպի օլա իտիմ» տու'ասը հիւքմիւնէ թէվ-
 ֆիգ ը հարէքէթլէ 'էօմր կէշիրմիշ օլանլար տըր-
 լար : Լուտէրին պիր թէմսիլի վար տըր քի պու-
 րատա պիլ միւնասիպէ գիքր ու պէյան օլընա
 պիլիր : Շէօյլէ քի , «Շէյթան , երլ պաշը կէլտիյին-
 տէ , ինսանլարը իղֆալ ու իֆսատ էթմէյէ մէմուր
 օլան խըտմէթճիլէրինի եանընա չաղըրարագ , ան-
 լէրին նէ իշ կէօրտիւքլէրինէ տա'իր հիսապ վէր-
 մէլէրինի էմր էտէր : Խըտմէթճիլէրտէն պիրի տէր
 քի , «Չէօլիւն վահշի հայվանլարընը Խրիսթիյան-
 լարըն պիր գաֆիլէսի իւզէրինէ սալաըրարագ ան-
 լէրի թէլէֆ էթտիրտիմ քի , քէմիքլէրի գուժար
 իւզէրինտէ տէօշէնմիշ տիրլէր :» Օ վագըթ Շէյթան
 ճէվապէն , «Շաշգըն սէն տէ , պէօյիւք պիր իշ մի
 կէօրտիւն . թէնլէրի թէլէֆ օլտըլար իսէ , անլէրին
 ճանլարը գուրթուլտըլար եա ,» տէտի : Պիր տիկէ-
 րի տէ տէտի քի , «Պիր պօրա գուհուր էթտիրէ-
 րէք , Խրիսթիյանլար իլէ եիւքլիւ պիր կէմիյի
 պաթըրտըմ , վէ անլէրին ճիւմլէսի պօղուլտըլար :»
 Շէյթան պունա տա «Սէն տէ մի պէօյիւք պիր իշ

իշխեալին տէյու զանն էտէրսին . պողուլտըլար իսէ
թէնլէրի պողուլտը . անլէրին ճանլարը տա թէլէֆ
օլմատը եա,» տէտի : Իւշիւնճիւ պիր խըզմէթճի
տախի, «Պիր թէք Խրիսթիյանը տինտարլըզ խու-
սուսընտա գայտըզ վէ զայրէթսիզ պիր հալէ կէ-
թիրմէյէ օն սէնէ գատար չալըշտըմ, վէ մուվաֆ-
ֆազ տա օլտըմ քի, հալա պու հալտէ գալըյօր,»
տէմէսիյլէ, օ զէման Շէյթան քէյֆլէնտի, վէ ճէ-
հէննէմտէ պէօյիւք պիր մէսէրրէթ վուգու պուլ-
տու :

ՏԻՆՏԱՐԼԸԳ ՏԱ՛ԻՐԵՍԻՆՏԵ ԽԱՍՍԵԹԵՆ ՂԱՅ-
ՐԵԹ ԿԵՕՍԹԵՐԻԼԵՃԵՔ ԻԻԶ ՃԻՀԵԹ ՎԱՐ ՏԸՐ : —

1. Տ՝—տրա . — Տո՛ւտտա զայրէթքէլլիք՝ Բապ-
պըմըզըն «Նահագգ Գատը» վէ «Կէճէ Տօսթը»
թէմսիլլէրինտէ, վէ Քէնտինին «Տիլէյինիզ, սիզէ
վէրիլէճէք . արայընըզ, պուլաճագսընըզ . գափույը
չալընըզ, սիզէ աչըլաճագ տըր,» մէ՛ալինտէքի քէ-
լամլարընտա կիւզէլճէ թա՛լիմ ու իզահ էտիլմիշ
տիր : Բիվայէթ օլունըր քի, պիր ատէմ նութգ-
փէրտազ ը մէշհուր Տէմօսթէնէ կիտէրէք տա՛վա-
սընը միւտաֆա՛ա էթմէսինի անտէն ըէճա էթմիշ :
Պու ատէմ մատտէյի սաթհի պիր սուրէթտէ Տէ-
մօսթէնէ անլաթտըղընտան, օ տախի անըն սէօ-
զիւնիւ տիգգաթլէ տինլէմէմիշ : Հէրիֆ պունըն
ֆարզընա վարարագ, հիքեայէ ի վազը՛ասընըն
սահիհ օլտըղընը թէլաշ իլէ սէօյլէմէսի իւզէրինէ,
Տէմօսթէն, «Սէօզիւնէ շէֆէ ինանըրըմ,» ճէվա-
պընը վէրմիշ : Ինտ Ալլահ մագպուլ տ՛ուա՝ զայ-
րէթլէ էտիլէն տ՛ուա տըր :

2. Ֆէրափէպլէթ Խոստաքեարլըզ

ղայրէթ վէ ճիտտիյէթին մէհէք թաշըսը մէսապէս
սինտէ տիր: Մէսէլա, 'իւմ թահսիլ էթմէք իշիւն
վազթընը սարֆ էտէն պիր թապիպ, իշինի գո-
վալամագ իշիւն կիւնլէրինի կէշիրէն պիր թահիր,
պիր շէյ քէշֆ էթմէք զայրէթիյլէ մինթագա ի
հարրէնին սըճագլարընա վէ գուլթալարըն սոուգլա-
րընա գարշը կէօյիւս վէրէն պիր սէյեան՝ ֆէտա-
քեարլըգ իլէ զայրէթ վէ ճիտտիյէթլէրինի իսպաթ
էտէրլէր: Տինտարլըգ խոուսոուսընտա տախի 'այնի
գա'իտէ ճարի տիր: Պօղոս Րէսուլ կիպի, « Հէր
շէյի գա'յ էթմիշ օլուպ անլէրի հիշ հիւքմինտէ
'ատտ էթմէլիյիզ, թա քի Բրիստոսը գազանըպ
Անտէ պուլոււնալըմ: »

3. Պաշտաւրս իհրս ի թէ"ե-իւ եթիւս իոստոսընդոս .
— « Աղըզ գալպին ֆագլասընտան սէօյլէր: » Պաշ-
գալար իւզէրինէ թէ"էսիր հասըլ էթմէք իզթի-
տարը եալընըզ ճան ու տիլտէն սէօյլէյէնլէրէ, վէ
եիւրէքլէրի պաշգալարըն խէլաս ը ճանլարը իշիւն
շէվզ ու զայրէթլէ 'ալէվրիզ օլմագտա պուլոււնան-
լարա վէրիլիր: Ինսանլարը թարիզ ը հիտայէթէ
իրչատ էթմէք խոուսոուսընտա Ալլահըն 'ինայէթիյլէ
նա"իլ ի մէրամ օլանլար՝ հէր 'ասրտա պու կիպի
քիմսէլէր օլմուլլար տըր: »

ՊԱՊ 9

ԱՏԱՊ ՈՒ 'ԻՐՖԱՆ

Առաջ ու 'իրֆան էֆքեար ու մէքամլարըմը-
զըն կէրէք գալէն վէ կէրէք ֆի'իլէն միւսթահանէն
պիր սուրէթտէ պէյանը եախօտ իճրասը տըր: Պիր
սէօզիւ եախօտ պիր իշի խօշ եա նախօշ պիր
թարգտա սէօյլէյէպիլիր վէ կէօրէ պիլիր իզ: Գալէն
վէ ֆի'իլէն խօշ եա նախօշ պիր սուրէթտէ հարէ-
քէթ էթտիյիմիզէ կէօրէ, աստապըմըզ տախի միւս-
թահանէն եախօտ զայր ի միւսթահանէն օլուր:

ԱՏԱՊ Ը ՀԱՍԵՆԵ ԻՔԻ ՀԱԼԻՆ ՆԵԹԻՃԵՍԻ ՏԻՐ:
(ա) Գէնտի հայսիյէթ ու վազարըմըզըն մուհաֆա-
զասընըն վէ (բ) պաշգալարըն էֆքեար ու հիսսիյա-
թընը նազարը ի'թիպարտա թութմազըզըմըզըն նէ-
թիճէսի տիր: Վազար ու հասսիյէթինի մուհաֆազա
էտէն ատէմ՝ պաշգալարըն 'իզզէթ ը նէֆսինէ խա-
լէլ կէթիրէպիլէճէք սէօզլէրտէ վէ իշլէրտէ պուլուն-
մազտան իճթինապ էտէր: Պաշգալարըն էֆքեար ու
հիսսիյաթընը նազարը ի'թիպարտա թութան ա-
տէմ՝ նէ գալէն նէ ֆի'իլէն անլէրի ինճիթէպիլէ-
ճէք, եախօտ անլէրի կիւճէնտիրէպիլէճէք հալ ու
հարէքէթլէրտէ պուլունմազտան ի'թիրազ էտէր:

ԱՏԱՊ Ը ՀԱՍԵՆԵ ԱԽԼԱԳԸՄԸԶԸ ԿԻԻՋԵԼԼԵՇ-
ՏԻՐԻՐ: — Պիր եպիսկոպոսըն մէշհուր պիր քէլա-
մընա կէօրէ, «ինսանը ինսան էտէն աստապը տըր:»
Ֆազաթ պու սէօզ անճագ զըսմէն տօղրու տըր:
Կիւզէլ էլպիսէ պիր ատէմի ատէմ էտէմէտիյի կիպի,

ատապ տախի պիր տաէմի տաէմ սըրտաընա կէշի-
րէմէզ . լաքին էկէր պիր տաէմ հազիգաթէն ապէ՛
օլն-ը իսէ , տաապ սայէսինաէ տահա զիյատէ
կիւզէլլէշիր : Պա՛ղըլար վար աըր քի հազիգաթէն
էյի տաէմ օլաըզլարը հալաէ , թավը ու հարէքէթ-
լէրինաէ նէզաքէթսիզլիք կէօթիւլիւր քի , պու հալ
քէնտիլէրինէ չօզ զարարը մուճիպ օլուր : Խա՛մ
էլմաս աա՛իմա գըյմէթլի իսէ տէ , եօնըլմըշ վէ
փէրտահլանմըշ օլուրասա , գըյմէթինէ նազիսէ կէլ-
մէմէքլէ պէրապէր , տահա զիյատէ կիւզէլլէշիր :
Աթ՛վար ը նազիքեանէ , քէլիմաթ ը էաիպանէ , վէ
հարէքեաթ ը տիլնիւվազանէ՝ պիր տաէմին զաթը-
նը թէզեին էաէն խաառէլէր տիր . հալ պու քի
գապալըզ , նէզաքէթսիզլիք , աթ՛վար ու հարէ-
քեաթտաքի խօրեաթլըզ ինսանըն գատր ու գըյմէ-
թինէ խայլիտէն խայլի նազիսէ իրաս էտէրլէր , վէ
անը հէման խայրսըզ պիր տաէմ հալինէ գօրլար :

ԱՅԱՊ ՌԻ 'ԻՐՖԱՆ ԻՆՍԱՆ ԻԶԻՆ ՄՈՒՎԱՅ-
ՅԱԳՈՅԵԹԷ ՄԵՏԱՐ Ը 'ԱԶԻՄ ՏԻՐ : — Գապա վէ
խույսըզ պիր տաէմ՝ գափուլարը էօնիւնաէ գափա-
լը պուլուր . հալիմ վէ նէզաքէթլի պիր տաէմ ի-
շիւն իսէ գափուլար հէր եէրաէ աչըզ տըր . թէր-
պիյէսիզ վէ նէզաքէթսիզ աաէմտէն հէր քէս իհ-
թիրազ էլլէր : Ֆարազա պիր ճէմա՛աթա իրաս ը
քէլամ էտէն պիր նութգփէրտազըն հալինէ պազը-
նըզ : Տէաիյի սէօզլէր գըյմէթլի վէ մուհիմ տիր-
լէր : Անըն սէրա էթտիյի տէլի ու պիւրհանլար
գուվվէթլի վէ կիւզէլճէ թէրթիպ էաիլմիշ տիր .
լաքին թարզ ը խիթապը նախօշ վէ գապա տըր :
Էօյլէ շէյլէր սէօյլէյօր քի նէզաքէթ ու լէթաֆէթ-

տէն քեամիլէն 'արի տիրլէր : Անըն ասապ ու աթ-
վար Ը զայր Ը լայրգանէսի՝ արզու էթտիյի թէ՛նսի-
րի հասըլ էթմէզ . հալ պու քի սուրէթ ի խիթապը
միւնասիպ օլմուչ օլտա իտի , արզու էթտիյի թէ՛ն-
սիրի հասըլ էտէճէյի շիւպհէսիզ իտի :

Վէ եինէ ֆարազա իքի կէնճ պիր մաղազատա
չալըշըրլար : Պիրի հէր հալ ու խուսուստա նազի-
քեանէ տաւրանըր , միւշթէրիլէր իլէ օլան մու՛ա-
մէլէսինտէ կիւլէր եիւզլիւ վէ խօշ սէօհպէթլի ,
վէլհասըլ տա՛իմա թէրպիյէլի տիր : Տիկէրի իսէ
աթվար ու հարէքեաթընտա թէրս տիր . քիմլէր իլէ
մու՛ամէլէտէ պուլուընըր իսէ անլէրին քէնտիօին-
տէն խօշնուտ օլուպ օլմատըզլարընը վազիֆէ էթ-
մէզ : Պիրի հէր քէս թարաֆընտան սէվիլիր . տի-
կէրի իսէ , միւսթազիմ պիր առէմ օլտա պիլէ ,
միւշթէրի ճէլպ էտէմէզ :

ԱՅԱՊ Ը ՀԱՍԵՆԵ ՊԻՐ ԹԱԳԸՄ ՄԻԻԵՔԻԼԱ-
ԹԸՆ ՊԵՐ ԹԱՐԱՅ ՕԼՄԱՍԸՆԱ ՏԱԻԻ ԵԱՐՏԸՄ
ԷՏԵՐ : — Խալզըն՝ շախսէն պիզէ գարշը , եախօտ
էֆքեարըմըզա գարշը պիր զարէզի պուլուընա պի-
լիր : Լաքին թէա՛ճճիւպ օլունաճազ պիր խուսուս
տըր քի անլէր հազզընտա նէզաքէթ ու լէթաֆէթ
իպրազ էթմէքլէ , վէ անլէրին հիտտէթինի թահրիք
էտէրէք անլէրի կիւճէնտիրէճէք սէօզլէրտէն քէ-
մալ Ը տիզգաթլէ իհթիրազ էյլէմէքլէ , անլէրին
մուխալէֆէթինին պէր թարաֆ օլմասընա եարտըմ
էտէ պիլիրիզ : Պիր առէմ էկէր 'ազըլը իսէ , քէն-
տիսիյէ հէմէֆքեար պուլուընմայանլար իլէ տա՛իմա
նազիքեանէ սուրէթտէ տաւրանըր : Րիվայէթ օ-
լուընըր քի Մ . Ամէրիզատա էսարէթին լազվը խու-

ԽՈՒՍՏՆՈՒՄ ԳՈՒՆԻՐԱ ԿԵԼԷՆ ԳԱՐԸՆԳՐԳՐԱՐ ԷՍՆԱ-
 ՍՐՆՈՒՄ ԻՔԻ ՔԻՂԻ ՎԱ՛Ղ ՎԵՐՄԵՔ ԻՆԻՆ ՔԵՕՅԹԵՆ
 ՔԵՕՅԵ ԿԵՂՏԻԼԵՐ . ԿՈՒՆԼԱՐՄԱՆ ԱԽՐԻ 'ԱԽԻՄ, ՃԵՌԸՐ
 ՎԷ ՍԻՔԻՆԵԹԼԻ ԱԽՐ ԻԽԹԻՅԱՐ ԳՈՒՆԵՐՐ ԻՄԻ .
 ԽԻԿԵՐԻ ՂԱՅԵՌՐ ՎԷ ԿԵՐԱՐԵԹԼԻ ԱԽՐ ՄԵԼԻԳԱՆԼՐ
 ԻՄԻ : ԳՈՒՆԵՐՐ ԻՐԱՄ Ը ՔԵԼԱՄ ԷԹՄԻՅԻՆՄԵՆ , ՃԵ-
 ՄԱ՛ՎԹ ՔԵՄԱԼ Ը ՄԻԳԳԱԹԼԷ ՄԻՆԼԵՄԵՄԵՆ , ՎԷ Ա-
 ՆՐՆ ՍԵՐՄ ԷԹՄԻՅԻ ՄԵԼԻՆ ՈՒ ԱԽԼՐԿԱՆԼԱՐ 'ՈՒՄՈՒՄ
 ԹԱՐԱՓՐՆՄԱՆ զԱԿՈՒՆ ՈՒ ԹԱՍՄԻԳ ԷՄԻԼԵՄԵՆ
 ԻՄԻ : ԼԱՔԻՆ ՍՐՐԱ ԱԹԵՂԵՂԵՄԱՆ ՄԵԼԻԳԱՆԼՐՅԱ ԿԵԼ-
 ՄԻՅԻՆՄԵՆ , ՃԵՄԱ՛ՎԹ ԱՐԱՍՐՆՄԱ ԱԽՐ ՓԱԹՐՐՄՐ ,
 ԱԽՐ ԿԻԼՐԻԼԹԻԼ ԳՕՓԱՐԱԳ , ՄԵԼԻԳԱՆԼՐ ԷՆՃԱՄ ՄԻՆ-
 ԱԿԵՐՄԵՆ ԷՆՄԵՅԵ ՄԵՃԱԿՈՒՐ ՕԼՈՒՐ ԻՄԻ : ՏԵԼԻԳԱՆԼՐ
 ԻԽԹԻՅԱՐ ԳՈՒՆԵՐՐՄԱՆ ԱՊՈՆՐՆ ՍԵՂԵՂԻՆԻ ԻԽԹԻ-
 ՂԱՆ ԷՄԻԱ ՄԵՄԻ ՔԻ , «ՏՕՍԹՐՄ , ԻՔԻՄԻԳ 'ԱՅՆԻ
 ՄԷ՛ՄՈՒՐԻԵԹՄԵՆ ԻԳ . ԻՔԻՄԻԳ ՄԱԽԻ 'ԱՅՆԻ ՂԵՅԻ ՎԱ՛Ղ
 ԷՄԻՅՐՐԸ . ՆԱՍՐԼ ՕԼՈՒՅՐ ՄԱ ՍԻԳ ՄԱԳԿԱՐ Ը ԳԱ-
 ԱՊՈՒԻՅԵԹ Ը 'ԱՄՄԵ ՕԼՈՒՅՐՍՐՆՐԸ ՄԱ , ԱԷՆ ԱԽԼԱ՛ՔԻԱ
 ՂԵԹՄ ՈՒ ՍԻԹԵՄԼԵՐԵ ԿԵՄԵՓ ՕԼՈՒՅՐՐՄ » ՊՈՒՆՐՆ ԻՒ-
 ՂԵՐԻՆԵ , ԳՈՒՆԵՐՐ ՃԵՎԱՊԵՆ ՄԵՄԻՂ ՄԻՐ ՔԻ , «ՊՈՒ-
 ՆՐՆ ՍԵՂԵՂԻՆԻ ՍԱՆԱ ՍԵՕՅԵՅԻՄ . ՍԷՆ ՄԵՅՐՍՐՆ ՔԻ ,
 'ՍԻԳ ՂԵՕՅԵ ՎԷ ԱԵՕՅԵ ԵԱՓԱՃԱԳ ՕԼՈՒՐՍԱՆՐԸ , ՃԵ-
 ՂԱՅԱ ՂԱՐԻՐԼԱՃԱԳ ՍՐՆՐԸ , ' ՎԷ ԱԷՆ ԻՍԵ ՄԵՅՐՐՄ
 ՔԻ , 'ՏՕՍԹԼԱՐՐՄ , ԵԱԼԵՂՂ ՂԵՕՅԵ ՎԷ ԱԵՕՅԵ ԵԱՓԱ-
 ՃԱԳ ՕԼՈՒՐ ՍԱՆՐԸ , ՃԵՂԱ ՄԻՄԵ ՕԼՄԱՅՐԱ ՄԵՍՈՒՄ
 ՎԷ ԱՊԱԽԹԻՅԱՐ ՕԼԱՃԱԳ ՍՐՆՐԸ , ' ԻՂ ՍԵՕՅԵՄԻՅԻՄԻԳ
 ՍԵՕՂՄԵՆ ՄԻՅԻՆ , ԱՆՃԱԳ ԱՊՈՒ ՍԵՕՂԻՆ ԹԱՐԳ Ը ԻՓԱ-
 ՄԵՍԻՆՄԵՆ ՄԻՐ : » ՍԱԽԻՆԵ ՊԻՐ 'ԷՍԻԵՆ ԽԱԼԵՐԵԼԵԼԵ
 ՆԱՄ ՔԻԹԱՊՄԱ ՄԵՂԱԿԻՐՄԵՆ ԱՎԿՈՒՄԹՕԱ ՀԵՐ ԿԱԳ-
 ԳՐՆՄԱ ՄԵՆԻԼԻՂ ՄԻՐ ՔԻ , ՄԻԼՂԱՐԻԼԵՅԻՆ ՀՕԳ ՄԵՓ՛Ա

կէջիպ տէօնտիւյիւ եօլ իւղէրինտէ եօլըն թա՛միրաւ թըյլա մէշգուլ պիր իշնի պուլունուպ, պու առէմ՝ միւշարիւէյինն քէնտիսինէ նազիքեանէ սուրէթտէ թէվնիւ ը խիթապ էթմէսինէ գարշըլըզ, թէրս պիր չէհրէ իւէ ճէվապ վէրմէքտէ իտի: Լաքին միւշաքիւլէյինն հէր կէջիպ տէօնտիւքնէ քէմալ ը նէզաքէթ իւզրէ իֆառէ ի մէրամ էթմէսինտէքի ասար ը հիւմ ու նէնապէթի միւշահէտէ էթտիյինտէ, հէրիֆին թէրսլիյի տախի կնճամ զա՛իլ օլմաղա պաշլայըպ, սուրէթ ը իֆառէսի միւլայիմանէ պիր հալ քէոպ էթմիշ տիր: Նէզաքէթ եազըլ պիր տնախթար մէսապէսինտէ տիր քի պիր չօզ փասըլ քիլիտլէրի աչա պիլիր:

Պու պապըմըզտա մէվզուլ ի պահա ու միւթալա՛ա օլան մէսէ՛լէյէ տա՛իւր պա՛զը նէսա՛իս վէ թէնապիհաթ իթա օլունա պիլիր:

1. Պաշաւարա խօշ կէօրիւնէճէ+ աթլար ու միշլարապա պաշաւարալըզա ալըշըշը: — Պիր առէմ նէզաքէթլի օլմազըլըզ քէնտիսինէ գարարլաշտըրըր իսէ, օ առտէմ իթթէտիյի կիպի օլա պիլիր: Պա՛զըլար էօյլէ զանն էտիյօրլար քի միւլայիմ թապիյաթլը օլմազլըզ՝ մէրտ առտէմէ եազըշմազ, չիւնքի էկէր պէօյլէ օլսալար, հէր իշլէրինտէ կէվշէք օլուրլար իմիշ, վէ պինա՛էն՝ալէյի սէրթլիք իւէ մէրալիք պէրապէր կիտէրլէր իմիշ: Պա՛զէն պիր թագըմ քիմսէլէրինն & ֆիլան առտէմ խամ էլմաս տըր՝ տէյէրէք օնու մէտի ու սէնա էյլէտիքլէրինի իշիթմիշ իզ: Լաքին թարիխ պիզէ կէօսթէրիյօր քի էն զիյատէ նէնիպ վէ էն զիյատէ մէթին օլանլար՝ էն զիյատէ նազիք վէ էն զիյատէ տիլ նիւվազ օլմուշ օլանլար տըր: Գրալ Ռօպէրթ Պրուս ճարսլան կիպի պապա երկիթ

վէ գարը կիպի շէֆիգ իւլ գալպ իտի : » Սըր Ուօլթէր Րօլի՝ մէրտ պիր ատէմ, սէօզիւնտէ վէ սէօհպէ-
թինտէ զայէթ զէրաֆէթլի, պուճննլէ պէրապէր
նիւֆաւնէ ի նէզաքէթ տէնմէյէ շայէսթէ պիր զաթ
իտի : Քիմսէ Սըր Ֆրէյք Սիտնէյթ մէրտլիքտէ գու-
սուրլը օլմագտան տօլայը իթհամ էտէմէղ . պու-
նընլա պէրապէր անըն ատապ ու 'իրֆանը նաս
պէյնինտէ վէրտը զէպան իթթիխազ գըլընմը իտի :
Ատապ ու նէզաքէթլին սէպէպը հուսուլինի թէտ-
գիգ էթմէք մէրտ պիր ատէմէ եագըշմազ տէմէք
եանլը տըր : Ատապ՝ պաշլըճա ճիպիլլէթէն նէզա-
քէթը հիսստէն վէ զէրաֆէթը ը մէշըէպ ու միզաճ-
տան թէվէլլիւտ էտէր : Պուճննլա պէրապէր, ինսան
թա'լիմ ու թէրպիյէ իլէ տախի իհրազը ատապ է-
տէպիլլիր : Հագգըլլա տէնիլմիշ տիր քի, «Աթվար ու
էվզա՝ ի զարիֆանէ ճիհէթիլլէ էյի նամ գազանմը
օլանլարա տիգգաթ էտինիզ : Քիթապէթ ու էտէ-
պիյաթտա իհրազը ը շէօհրէթ էթմիշ օլանլարըն —
մէշըէպ ու թապի'աթլարընը — թագլիտ էտինիզ : »
Լայըգ տըր քի նէրտիւպանը հայաթըն իլք գատէ-
մէլէրինտէ պուլուճնան հէր կէնճ՝ ութուպ ու աթ-
վարը նագիքեանէնին նէ օլտըղընա վուզուֆը ը
թամմ հասըլ էթսին, վէ նագիք իւլ աթվար պիր
ատէմ օլմաղա հէր զէման ճէհտ ու զայրէթ էյլէսին :

Զ. Դաբադէն ը հալ ու լալթառն ինիլնապ էտինիլ : —
Ղարապէթը ը հալ ու թապը՝ քէնտիմիզի էթրաֆը-
մըգտա օլանլարտան ֆարգլը կէօսթէրմէյէ ճիտտէն
ճէհտ ու իզտամ էթմէք տիր :

(Ա) Պա'զըլար զարապէթը ը հալի քէնտի գըլըգ
գըյաֆէթլէրինտէ կէօսթէրէրէք, չօգ տէֆ'ա միւ-

նասէպէթսիզ շէքլ ու բէնկլէրտէ էլպիսէլէր կիյի-
նիրլէր :

(Բ) Պա'զըլար անը քէնտի քէլամլարընտա իզ-
հար էտէրէք, խասսէթէն թօհաֆ զանն էթտիքլէ-
րի սէօզլէր սէօյլէմէյէ չալըշըրլար :

(Գ) Պա'զըլար անը քէնտի 'ամէլլէրինտէ իպ-
րազ էտէրէք, ա'տէթտէն խարիճ թօհաֆ թավը ու
հարէքէթլէր թագընըրլար, վէ քէնտիլէրինի 'ալէմէ
կիւլիւնճ օլաճազ պիր մէվզը'յա գօյարլար :

Պու հալ՝ անլէրին էթրաֆընտաքիլէրինտէն
ֆարզլը կէօրիւնմէք արզուսընտան վէ շէօհրէթ
գազանմագ սէվտասընտան իլէրի կէլիր : Պու պիր
նէվ՝ հօփփալըզ վէ տիվանէլիք ա'լամէթի , վէ
զա'աֆ ը ախլագ նիշանէսի օլուպ, էսասէն մագ-
պուլ տէյիլ տիր : Իւտէպատան ճօնսընա՝ ատապ
ու աթվարընըն գապավէթինտէն տօլայը «գօճա
այը» նամը վէրիմիշ իտի : Իհթիմալ քի պու հալ
օնա ճիպիլիլ պիր շէյ իտի, լաքին չօզլար վար տըր
քի պաշգալարըն նազարընտա զարիպ կէօրիւնմէք
սէվտասըլլա պու կիպի թավըլար թագընըրլար :
Հէյէթ ը իճթիմա'իյէ իչինտէ պուլոււնան «այը»լար
մէնֆուր ը 'ալէմ տիրլէր : Ճօնսընըն քէնտի քէ-
լամլարը պու կիպիլէրին հալինէ փէք մուվաֆըզ
կէլէ պիլիր . «Պիր ատէմ պիր տիկէրիյլէ թէրպի-
յէսիզճէ մու'ամէլէտէ պուլոււնամատըղը, մէսէլա՝
«պիր պաշգասընը եէրէ վուրմաղա մէ"զոււն օլմա-
տըղը կիպի, օնա սէրթ պիր քէլամտէ պուլոււնմա-
ղա տախի հագգ ու սալահիյէթի եօզ տըր : » 0 տ-
տէմլէր քի լաթիֆէ էտէ էտէ հատտընը աչըրըր-
լար, պէօյլէ քիմսէլէրէ ասլա եիւզ վէրմէյէ կէլմէզ :

3. Գործօրէն Վէ Իւրեւնի շէնքի երկրի շէնքը — Պա՛ղըլար տողուշտան գորգազ վէ Իւրքէք օլուրլար . լաքին պէօյլէ իքէն երնէ պիր չօգ կիւճ-
լիւքլէրի կէօզէ ալտըրարազ պու թապի՛աթտան
վազ կէչէ պիլիրլէր : Իւրքէք ատէմ հալ ու թաւ-
րընտա չօգ տէֆ՛ա եագըշըգսըզ օլուր . վէ տահա
ֆէնասը շու տըր քի իսթէմէյէրէք քէնտիսիւնի պաշ-
գալարա գապա վէ խօրեաթ պիր ատէմ կիպի կէօս-
թէրիւր : Էօյլէ քիմսէլէր վար տըր քի , քէնտիլէրինին
ֆամիլեասը վէ քէնտի տօսթ վէ ահըպպասը արտ-
սընտա գալպէն նագիք , քէրիմ վէ հալիմ օլմագ
իւզրէ թանըլմըչար իսէ տէ , Իւրքէք օլտըզլարը սէ-
պէպտէն , սայթ ու շէօհրէթլէրի ղըպթէպախշ ը ագ-
րան օլաճագ պիր հալտէ տէյիլ տիր : Պու կիպի պիր
գուսուրա միւպթէլա օլան հէր քիմսէ՛ պունու եէն-
մէքլիյի քէնտինճէ դաթի՛էն գարարլաշտըրմալը տըր :

4. Հաւ ու մէլէ՛ ճիհէթիյէ պէշի՛ մարաշըշըտ օ-
լաշար հաթէշարա խոսեթէն խալընի-վաշ օլմալըշ : —
Էվիմիղտէքի խըտմէթ քեարլարա , մայէթիմիղտէ
միւսթախտէմ ատէմլէրէ վէ ֆագիրլէրէ էօէր ը
լութֆ ու բիայէթ կէօսթէրմէքտէն խալի գալմա-
մալըյըզ : Էսալէթ վէ զատէկեանլըղըն իւսս իւլ է-
սասը՝ զայիֆլէրէ , ֆագիր ու հագիրլէրէ , սէֆիլ
ու զէիլլէրէ , պիքէս վէ պիպէհրէլէրէ , վէհասըլ
մ՛անէն մատտէթէն տիւշկիւն օլանլարա բու ի լէ-
թաֆէթ ու նէզաքէթ իզհար էթմէքտէն իպարէթ
տիր : Բապպըմըզըն պու միսիլու ատէմլէր իլէ
օլան թաւր ու մու՛ամէլէսի հէր զէման պիգճէ
նիւմունէ ի իմթիսալ օլմաղա շայան տըր : Ֆիւ-
վազը՝ էրքէք վէ գատընլարըն ախլագ ու էվսաֆը՝

պաշգա սուրէթլէ անլալըմագտան զիյատէ քէն-
 տիլէրինին մատուռնտա պուլունանլար իլէ օլան
 թարզ ը մու'ամէլէլէրինտէն պէլքի տահա էյի ան-
 լալըլըր . զիրա անլէր իլէ նատիրէն ըիյաքեար-
 լըզլա տավրանըրլար : Օ առէմ քի քէնտիսինտէն
 ազ սէրվէթ ու գուվվէթէ մալիք օլանլարա գապա-
 տայըլըք թասլայարագ անլէր իլէ նարէվա մու'ամէ-
 լէլէրտէ պուլունըր , հագիգաթէն պէօյլէ պիր առէմ
 էսէֆ էտիլէճէք պիր մախլուզ տըր . իսթէրսէ քէն-
 տի ազրան ու էմսալը իլէ օլան մու'ամէլէսինտէ
 խաթըրնիւվաղլըղը վէ էտէպ ու էրքեանը էլտէն
 պրագմասըն , եինէ մագպուլ տէյիլ տիր : Մէսէլա ,
 Քինկսէյ՝ Սըր Սիտնէյ Սմիթ իչիւն տէյօր քի , Վէր
 քէս անը սէվէր իտի , զիրա զէնկին վէ Փագիրլէր ,
 քէնտի խըտմէթճիլէր վէ քիպար միւսաֆիրլէրիյլէ
 'այնի միւսավաթ , նէզաքէթ , հիւրմէթ ու ըի'ա-
 յէթ , վէ խաթըրչինասլըզլա մու'ամէլէ էտէր իտի .
 հէր նէրէյէ կիթսէ , հազըր պուլունանլար իւզէրինէ
 պիր հիւան ի թէ'էսիր հասըլ էտէր , հէր նէրէտէ
 պուլունասա , օրատան պիր հիւան ի 'իպրէթ ախզ էյ-
 լէր իտի : » Մէչհուր պիր առէմ պիր զէնկինին սէ-
 լամընը ալտըղընտա , դայէթ նապէճա պիր հալտէ
 պուլունմըլ իտիյի տօսթլարը թարաֆընտան պէյան
 օլունմասը իւզէրինէ , մու'ամիլէյի տէմիչ տիր քի ,
 Վէլքի տէտիյինիզ սահիհ տիր , լաքին հիւան ի
 թավրտա պիր զէնճիտէն աշաղը՝ մը գալմալը իտիմ : »
 Թաթլը սէօզլէրին սէրմայէսի փէք ազ վէ տէ-
 յէր ու զըյմէթի իսէ փէք չօգ տըր : Հիւան ի թավր
 ու մու'ամէլէ իչիւն տախի հալ պէօյլէ տիր :

ՊԱՊ 10

ՄԵՇՐԵՊ

Մէշրէպ ֆիքրին միւլթէլիֆ գուվլէթլէրինին մուսթազամ վէ ահէնկամիզ պիր հալտէ իճրա ի ֆի'իլ ու հարէքէթ էտիչի տիր : Պու ահէնք ու ինթիզամ մուհաֆազա էտլիբ իտէ, ինսան խօշ-մէշրէպ օլուք . պիլա'քս ֆիքրին պու նիզամ ու ինթիզամը իխլալ էտէն ինսան պէտ մէշրէպ օլուք : Պիր ինկիլիզ եպիսկոպոսը տէմիշ աիր քի , Մէշրէպ խրիթիյանլըղըն օնտա տօգուզու տըր : Պու սէօզ միւպաղաղալը կէօրիւնիւր իտէ տէ, տօղ-րու տա տայըլա պիլիր : Ալլահըն Ռուհընըն մէյվէսի սէլամէթ ու սալահ տըր , վէ սալահ ու սէլամէթ պիր գաղղըն հալ ը հուզուք ու սիւքիւնէթի տիր , Ալլահ վէ ինսան իլէ հէմ ահէնք օլմասը տըր :

ԻՕԵՄԵՇՐԵՊ՝ ՐՈՒՀԸՆ ՄԻՒԻԹԵԼԻՅ ԳՈՒՎՎԵԹ-ԼԵՐԻՆԻՆ ՏԱՒԻԲԵ Ի ԱՀԵՆՔ ՈՒ ԻՆԹԻԶԱՄՅԱ ԻՃ-ՐԱ Ի ՖԻ'ԻԼ ՈՒ ՀԱՐԵՔԵԹ ԷԹՄԵՍԻՆԵ ՏԵԼԱԼԵԹ ԷՏԵՐ : — Մէսէլա , հավա նէ զայէթ սըճազ վէ նէ տախի զայէթ սօուզ , նէ զայէթ գուրու վէ նէ տախի զայէթ թութուպէթլի օլմազսա , եախօտ՝ ֆէնէնէն տէօլէյէրէք՝ հավատա նէ փէք չօզ վէ նէ տախի փէք ազ էլէգթրիղիյէթ պուլունմազսա , օ վազըթ հավա կիւզէլ տիր տէրլէր : Օ վազըթ եա-չամազ՝ խօշ պիր հալ տըր : Հալա ֆէնա օլուքսա , 'անասըր ը էրպտ'անըն մուվաղէնէսի պօղուլըր , վէ պինա'էն 'ալէյհ եաչամազըզ չէքիմէզ վէ զայէթ

սագիւ պիր հալ քէսպ էտէր : Սինիրլէր , գանըն
 ճէվէլանը վէ միտէ , ճիւմէսի անէնկ ու ինթիզամ
 իւզընէ իճրա ի հարէքէթ էյլէտիքլէրի վազըթ , վիւ-
 ճուտ էյիճէ գարար ու գըվամընը պուլուր : Վիւ-
 ճուտ ը ինսանինին պու իւչ պաշլըճա գըսըմլարը՝
 պիրի պիրինէ նիսպէթէն հալ ը մուվազէնէտէ
 իսէլէր , նէթիճէսի սըհէթ ու 'աֆիյէթ օլուր :
 Պիր մէքթէպ թալէպէսի հարէքէթ ը պէտէնիյէ
 իճրա էթմէզ վէ 'ազլ ու գիհինի պէսլէմէք վէ
 սէմիրթմէքտէն պաշգա պիր շէյէ պագմագ իսէ ,
 անըն վիւճուտը միւքէմմէլ գարար ու գըվամընը
 պուլամագ : Քէզա սինիր վէ 'ազալէլէրինի սէմիրթ-
 մէքտէն պաշգա շէյէ պագմայան պիր փէնլիվան
 տախի , վիւճուտինին գըվամընը դա'իպ էտէր : Պու
 գըվամըսըզըզըն վէ մուվազէնէսիզլիյին նէթիճէսի՝
 խասթալըգ տըր : Ճիւմէմիզ տէ քէման տէնիլէն
 մուսիգա ալէթինի կէօրմիւշ իւզ տիր : Պունըն հէփ
 թէլլէրինէ պիր 'այարտա , պիր անէնկտէ տիւզէն
 վէրիլմիշ տիր : Շայէտ թէլլէրտէն պիրի գապա
 փէրտէտէն պիր սէս չըգարըրսա , չալըրճը եանլըշ
 պիր իշ եափտըղընըն ֆարգընա վարարագ , եէնի-
 տէն չալըրսընա տիւզէն վէրիր : Ահէնկսիզլիք՝ չալ-
 ղընըն պա'զը թէլլէրինին տիւզէնսիզլիյինէ տէլա-
 լէթ էտէր : Իմտի , իշթէ պունըն կիպի տախի ,
 պէտ մէշրէպ օլմագլըգ՝ թէշքիլաթ ը մա'նէվէյէմի-
 գին պա'զը գըսմլարընըն անէնկսիզ օլտըղընա 'ա-
 լամէթ օլուպ , պունլարա տիւզէն վէրիլմէսի իգ-
 թիզա էտէր :

ԽՕԵ ՄԵՇԵՐԷՊ ԻՍԹԻՀՍԱԼ ՕԼՈՒՆԱ ՊԻԼԻՐ : —
 Խօշ մէշրէպ՝ թա'լիմ ու թէրպիյէնին նէթիճէսի տիր :

Զօգ տէֆա՛ մէշրէպ՝ իքի շէյտէն — (Ա) էյի թա-
պի՛աթ վէ (Բ) նէզաքէթտէն թէֆրիգ օլունմայօր :
էյի թապի՛աթ՝ պիզիմլէ պէրապէր տօղան պիր շէյ
— եա՛նի պիլա թէլաշ վէ մա՛ էլ մէմնունիյէ հարէ-
քէթ էթմէքլիք իսթի՛տատը, խօշնուտիյէթ մէյլի—
տիր : Պիզ պունու էպէվէյնիմիզտէն թէվէրրիւս
էտէրիզ : Պունա մալիք օլմագլըղըմըզտան տօլայը
մէտի ու սէնա օլունըր իսէք, պու մէտի ու սէնա
պիզէ 'աիտ տէյիլ տիր : Նէզաքէթ իսէ չօգ տէֆ՛ա
էթրաֆըմըզտա ճէրէյան էտէն խօշ հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէրին նէթիճէսի տիր : Զօգ վազըթ պիր ա-
տէմ հէր շէյ եօլընաա ճէրէյան էթտիյինտէ նէ-
զաքէթլի օլուր . իշլէր միհվէր ը լայըզընտա ճէ-
րէյան էթմէզսէ, անըն խուլը տախի թէպէտտիւլ
էտէրէք պէտխուլ օլուր : Լաքին խօշմէշրէպ՝ թա՛-
լիմ ու թէրպիյէմիզին վէ քէնտիմիզի գուլլանմագ
վէ գօլլամագլըղըմըզըն — էֆքեար ու հիսսիյաթ
վէ հէվա ու հէվէսաթըմըզը տա՛իմա հիւսնի ի
տարէ վէ հէր շէյտէն էվվէլ Ալլահըն էվամիր ու
թա՛լիմաթընա կէօրէ թէվֆիգ ը մ՛ուլամէլէ էթ-
մէքլիյիմիզին — նէթիճէսի տիր . զիրա Ալլահ իլէ
պարըշըգ օլան ատէմ ինսան իլէ տախի պարըշըգ
օլուր, վէ ի՛թիտալընը մուհաֆազա էտէր :

Պէտ մէշրէպին միւխթէլիֆ 'ալամէթ եա սու-
րէթլէրի վար տըր քի, աթիտէ պէյան օլունուր :

ՊԵՏ ՄԵՇԵՐԵՊԻՆ ՊԻՐ 'ԱԼԱՄԵԹԻ ԹԻԹԻՋԼԻԳ
ՏԻՐ : — Պէլքի հէփիմիզ տախի չէ-րէ-+ յէր յէշ
օլմֆ, եախօտ ֆէննէն սէօյլէյէրէք սինիրի ֆէնա
հալտէ ինճինմիշ նէ տէմէք օլտըղընը պիլիր իզ :
Պունա պիր շէյ տօգոունտըմը, պիւթիւն վիւճու-

առմըզտա պիր իզթիրապ հիստ էտէրիզ : Պա՛ղը ա-
տէմլէր վար տըր քի անլէրին ահվալը մա՛նէվիյէ-
լէրի թըպզը պէօյլէ տիր : Ճիւ՛ղի պիր շէյ անլէրի
շաշըրտըր , անլէրին ճանընը սըզար , անլէրին 'ազլ
ու ֆիքրինի փէրիշան էտէր : Պիր առէմ պէօյլէ
պիր հալէ տիւշտիւյիւնտէ , պիլմէլի տիր քի քէն-
տինտէ եանլըշ պիր շէյ վար տըր — պիր շէյ՝ մու-
վազէնէսինի ղա՛խպ էթմիշ , եախօտ պիր սինիրի
ֆէնա հալտէ ինճիթմիշ տիր : Իմտի օնա էյի պազ-
մալը , վէ տէրտինտէն անլար պիր թապիպէ միւ-
րաճաաթ էթմէլի տիր :

ՊԵՏ ՄԵՇԵՐԷՊԻՆ ՏԻԿԷՐ ԷՄԱՐԷՍԻ ՏԱԽԻ ԳՈՒ-
ՍՈՒՐ ՊՈՒԼՄԱԳ ՄԵՐԱԳԸ ՏԸՐ : — Պու հալ՝ պիր
եէրտէ սէօքիւլմէքտէ օլան պիր վիտայա թէշպիհ
օլունա պիլիր : Պէտ մէշրէպ քիմաէ , կէօյա քէնտի-
նի ֆէնա գուլլանմըշ 'ատտ էտէրէք մէվզը՝ վէ վա՛ղի-
յէթինտէն խօշնուտ , վէ հալ ու քէյֆիյէթլէրինտէն
րազի օլմայարազ , տա՛խմա ասըլսըզ չիքեայէթլէր-
տէ պուլունըր : Պէօյլէ պիր առէմ պու հալտէն աօ-
լայը քէնտիսինի գապահաթլը սայմայըպ հէր շէյի
պաշգասընա 'աթֆ էտէր : Պէօյլէ պիր առէմ՝ քէն-
տինտէ հիշ պիր գապահաթ պուլմայըպ տա՛խմա
էլինտէքի ալէթտէն չիքեայէթ էտէն . չօլփազ պիր
իշճիյէ , եախօտ տա՛խմա աթընտա գապահաթ
պուլան ֆէնա պիր արապաճըյա պէնզէր :

'Ազլ ու ֆիքրիմիզ պէօյլէ պիր հալէ տուշար
օլտըղընտա , թամմ վազըթ տըր քի եանլըշմըզըն
նէրէտէ օլտըղընը թէտգիզ ու թէճէսսիււ էտէլիմ :

ՊԵՏ ՄԵՇԵՐԷՊԻՆ ՊԱՇԳԱ ՊԻՐ ՃԻՀԷԹԻ ՏԱԽԻ
ՀԻՏՏԷԹ ՏԻՐ : — Պա՛ղը առէմլէր հիտտէթլէնմէյէ

գլխատէտիլէ մէյեալ տըրլար։ Անլէր «պարութը» տըրլար, չէօյլէ քի ուֆաճըզ պիր գըղըճըմ անլէրէ թէմաս էյլէտիքտէ, տէրհալ թութուչըրլար։ Պու հալ՝ պիր ատէմին ախլազ ու էվաաֆընըն էն չիր-քին ճիհէթի տիր, վէ էկէր պիր քիմսէ կէօղլէրի գըղմըչ, գաչլարընը չաթմըչ, սուրէթինի ասմըչ օլարագ հիտտէթլէնտիյի վազըթ քէնտիսինի այի-նէտէ պագա պիլսէ, չիւպհէսիզ քէնտի քէնտիսին-տէն ութմանաճագ տըր։ Պիր ատէմ ֆէնա հալտէ գըղաըգտան սօնրա, չօգ տէֆա՝ չօգ պէօյլէք էչէք-լիք էթտիմ տէյերէք քէնտի քէնտիսինի թագպիհ էտէր, վէ հարէքեաթ ը վազը՝առընտան տօլայը փէչիման օլուր։ Իմտի պէօյլէ քէրթէլէրտէ թէք-բար՝ ալէմէ կիւլիւնճ օլմամաղա գաՎիէն գարաթ վէրմէլի իզ։

ՊԵՏ ՄԷՐԵՊԻՆ ՊԵԼԲԻ ԷՆ ՋԻՐԲԻՆ, ԷՆ ՄԷՋ-ՄՈՒՄ ՃԻՀԵԹԻ ՔԻԻՍԿԻԻՆԼԻԻԲ ՑԻՐ։ — Պու հալ գէվալ պուլմայան պիր հիտտէթ օլուպ, հիչ պիր՝ ալէվ չըգարմայան աթէչ գօրլարը կիպի, աղըր տ-ղըր ֆագաթ պիր տիւզիյէ եանար։ Քիւտկիւնլիւք՝ պիր ատէմին թապի՝աթընտա պիր ույղոճնսըզլըզ մէվճուտ իտիյինէ՝ ալամէթ տիր։ Պու հալ տօգ-թօրլարըն «պառաըրըլմըչ նիգրիս» թա՝պիր էթ-տիքլէրի՝ իլլէթէ միւչապիհ տիր։ ՚Իլլէթ տախիլ ը վիւճուտա սիրայէթ էթմիչ, վէ էօյլէ գուվվէթլի սուրէթտէ եէրլէչմիչ տիր քի, անը եէրինտէն իւ-բաճ էթմէք գօլայ տէյիլ տիր։ Պիրտէն պիրէ գա-պարան վէ փիւսկիւրէն վէ պիր ազ սօնրա հիտտէթի գա՝իլ օլան ատէմ՝ պու հիտտէթի իւզէրինտէ յազլայըպ, պիր կիւն տէյիլ իլլա պիր չօգ կիւնլէթ

կիւնէշին քէնտի զազապը իւզէրինէ պաթմաօրնա մէյտան վէրէն տտէմտէն տահա էյի տիր :

Խօշ մէշրէպին մուհաֆազասը վէ պէտ մէշրէպ տէն սազընմասը նէ կիպի էսպապ ու վէսա"իթէ միւթէվազզըֆ օլտուզը խուսուսլարընա կէլինճէ , պալատէ տէտիքլէրիմիզ սէօզլէրէ 'իլավէթէն , պէլ-քի պիր եա իքի սէօզ տէմէք լազըմէտէն տիր :

1. Պէր Ռէշրէպին հեր չեմնէ — է Նէլիճէլէրինէ Գարշը Դերին վէ Գո-վէլիլէ Պէր հե- է Նէֆրէլի Պէսլէպիլէ էլ : — (Ա) Պէտ մէշրէպ պէտէնճէ սու ի նէթիճէյի մուճիպ օլուր . սըհհէթէ զարարլը պիր նէթիճէ հուսուլէ կէթիրիր : Օ առէմքի պէտ մէշրէպ օլմագտա պէր տէվամ տըր , պուհըն սու ի նէթիճէսինի մութլագ չէքէճէք տիր : Հէքիմլէր քէնտի խասթալարընա հիտտէթի տա'ի միւնազա'ալարտան էլ չէքմէլէրինի , վէ զազապլանմալարընը մուճիպ օլմասը միւհ-թէմիլ օլան առէմլէրտէն վէ չէյլէրտէն իճթինապ էյլէմէլէրինի 'ալ էտ տէվամ իխթար ու թավսիյէ էաէրլէր :

(Բ) Փէնա միզաճըն ինսանըն օա"իրլէր իլէ օլան 'ալագասընա սու ի թէ"էսիրի վար տըր : Պէտ մէշրէպ առէմ խալգ թարաֆընտան նատիրէն սէվիլիր : Ինսանլար նիհայէթ իւլ էմր անտէն նէֆ-րէթ էաէրլէր վէ անը կէօրտիւքլէրինտէ , պիր պէլատան սազընըր կիպի , անտէն գաչարլար : Ա-նըն ֆամիլեասը — էկէր վար իսէ — անա նազարը մուհապպէթտէն իսէ նազարը խալֆ ու տէհէթլէ պազար :

(Գ) Պէտ մէշրէպ առէմ տիւնեատա մուվաֆ-ֆազըյէթ կէօրմէք խուսուսընտա միւշքիլաթտ

օգրար : Պիր տարալ ը մէսէլ ֆէհվաարնճա , «Թէք-
քէյի պէքլէյէն չօրպայը իչէր :» Սապրը վէ նէֆսինի
զապթ էտէն ատէմ՝ հատիտ իւլ միզաճ վէ խա-
րապաթի մէշրէպ օլան ատէմտէն զիյատէ էրքէն
մագսէտինէ նա՛իլ օլուր : Պէտ մէշրէպ ատէմին
թէսավվուր վէ թէրթիպլէրի էքսէրիյա պօչա չը-
գար : Պիր ատէմ քէնտի թէսավվուր վէ թէրթիպ-
լէրինէ պաշգալարըն մուվաֆագաթընը զօրլէ թահ-
սիլ էտէմէզ , վէ թէհտիտ՝ մուխալէֆէթի թէսքին
էթմէքտէն իսէ անը թէշտիտ էյլէր :

(Դ) Պէտ մէշրէպ օլմանըն սու ի նէթիճէսի բու-
հանիյէթէն տախի կէօրիւլիւր : (1) Պէտխույ պիր
ատէմ՝ Ալլահ իլէ 'ալագատար օլմագլըղըն իճա-
պաթընտան օլան բուհանիճէ սիւքիւնէթ ի թապ-
տան մահրում տըր : Անըն 'ալէմ ը բուհանիյէ
պագաթըրըր տուրպին պուլուլթըր օլտըղընտան , 'ա-
լէմի էյիճէ կէօրէմէզ : Բուհը շիտտէթ վէ հիտ-
տէթլէ տօլու օլան ատէմ տու'ա էտէմէզ : Զէպի-
հէսինի մէզպահ իւզէրինէ գօմագտան էվվէլ , պի-
րատէրիյէ պարըշմալը տըր : (2) Գիթապ ը Մու-
գատտէս քէօթիւ միզաճլը ատէմէ իխթար ու նա-
սիհաթլէրլէ տօլու տըր : — « Զապուգ զազապլա-
նան՝ համագաթ էտէր :» « Դազապնաք ատէմէ բէ-
ֆագաթ էթմէ , վէ հիտտէթլի ատէմ իլէ կիթմէ ,
օլմայա քի անըն եօլլարընը էօյրէնէսին վէ ճանընը
տուզաղա տիւշիւրէսին :» « Դազապլը ատէմ նի-
զա՝ չըգարըր , վէ հիտտէթլի ատէմին չօգ գապա-
հաթը օլուր :» « Դազապա կէշտիյինիզտէ կիւնահ
իչլէմէյինիզ . զազապընըզ իւզէրինէ կիւնէշ պաթ-
մասըն :» « Հէր աճըրգ վէ խըշմ վէ զազապ վէ

պաղըրը՝ վէ քիւֆը՝ հէր քէօթիւիւք իլէ պերա-
պէր սիզտէն տէֆ՝ օլունսըն : Վէ պիրի պիրինիզէ
հալիմ վէ շէֆիզ օլուպ , Ալլահ տախի Բրիստոս
վասըթասըյլէ սիզի 'աֆվ էյլէտիյի կիպի եէքտի-
կէրինիզի 'աֆվ էտինիզ : » Բապղըթըզըն սիրէթ ը
մուգատտէսէսի տախի խասսէթէն 'այնի տէրօի
պիզէ թա'լիմ էտէր : Օ տախի քէմալ ը սիւքիւ-
նէթ վէ սուլի ու սալահ իւզրէ խըտմէթ ը իլահի-
յէսինի թա'ազիպ էյլէմիշ տիր : « Շէթմ օլունտը-
ղընտա անա մուգապիլ շէթմ էթմէզ իտի . անճազ
հազգ իւզրէ հիւքմ էտէնէ քէնտինի հէվալէ էտէր
իտի : » Քեահին ի 'Ազամ , Պիղատոս վէ Հերովդէս
հուզուրընտա Անըն սիւքիւթիւ իխթիյար էտիշի՝
աթէշին սէօզլէրտէն տահա զիյատէ պէլիզ վէ
միւէ"սսիր իտի :

2. Քեմալ ը կերօ իլէ Նեֆէթիլէ Ղալի էմօյի ուլըշ-
հալըշ : — Պիր շըմէնտըֆէր գաթարընըն եօլ ալ-
մազտա պուլունտըղը էսնտտէ , մաքինիսթի եօլ
իւզէրինտէ պէր շէյ կէօրիւրսէ , թէքէրլէքլէրի ա-
լէթ ը մախտուսըյլէ սըգար , վէ պու վէճհլէ միւ-
սատէմէնին էօնիւնիւ ալըր : Պէտ մէշրէպ օլմազ
խուստընտա զապթ ը նէֆա արապալարըն թէ-
քէրլէքլէրինի սըգտն ալէթ կիպի տիր քի , պիզ
պունը գուլլանմաղա տա'իմա հազըր պուլունմա-
լըյըզ : Պիր ատէմ էկէր ֆէնա խուլարա գարշը
էրքէնտէն այըզ վէ ույանըզ տուրուրսա , միւրուր ը
զէման իլէ , պունլարը գօլայ զապթ էտէպիլէճէք
տիր : Պէն պիր կէնճ թանըրըմ քի պիր վազըթ
պէտ մէշրէպ իտի . պա'զը վազըթ հիտտէթինտէն
մէճնունա տէօնէր իտի . լաքին զապթ ը նէֆա վէ

խալահ ը հալ էթմէյի գաւիլէն 'ազմ էտէրէք, նի-
հայէթ իւլ էմր էն զիյաաէ շիրին միզաճ պիր ա-
տէմ օլտու քի, հէր քէս տախի քէնտիսինտէն
խօշլանըր թաի: Զիւնքի տէրունինտէքի վահշի
ճանվէր իլէ փէնչէլէշմիշ, անը եէնմիշ վէ եէրէ
վուրմըշ իաի: Թիւճճարըն պիրի պիր Գուէյքըրը
Ֆէնա հալտէ Թահգիր էթմիշ օլտըղը հալտէ, Գու-
էյքըր՝ անըն խույսըղըղընըն պու Ֆէվէրանընա
գարշը սիւքիւթլէ մուգապէլէ էթաի: Թաճիր հա-
րէքէթ ի վազը'ասընտան տօլայը պիր միւտտէթ
սօնրա էսէր ը մահճուպիյէթ իզհար էտէրէք, պու
մու'ամէլէսինէ գարշը նասըլ սապը ու թէհամմիւլ
էտէ պիւտիյինի Գուէյքըրտան սիւ'ալ էյլէտիյինտէ
Գուէյքըր ճէվապէն տէտի քի, «Տօսթոււմ, պունըն
սէպէպինի սանա սէօյլէյիմ: Պէն տէ էվլէլլէրի
սէնին կիպի հատիտ իւլ միզաճ վէ աթէշմէշրէպ
խոիմ: Անլատըմ քի խույընը եէնմէմէք հէմ կիւ-
նահ տըր, հէմ տախի 'ազըլսըղըղ տըր: Պագտըմ
քի ինսանլար խըրսլանաըղլարընտա տա'իմա եիւք-
սէք սէս իլէ սէօյլէրլէր: Էկէր սէսիմի զապթ էթ-
սէմ, հիտտէթիմի տախի զապթ էտէպիլէճէյիմ
տէյիւ եագըն հասըլ էթտիմ: Իմտի սէսիմին տէ-
րէճէ ի ի'թիտալընը ասլա թէճափուղ էթմէմէքիյի
գա'յտէ իթթիխազ էթտիմ, վէ պու գա'յտէնին
պիլ ի'թինա մուհաֆազասը սայէսինտէ, Թապ' ու
միզաճըմա զալէպէ էթմէյէ Ալլահըն 'ինայէթիլէ
մուվաֆֆազ օլտոււմ:» Զապթ ը նէֆս խուսու-
սընտա գաւիլէն ա'զմ ու գարար գըլմագ փէք
Ֆա'իտէլի տիր: Պիր տարպ ը մէսէլէ կէօրէ,
«Եէմէք գայնայըպ Թաշարսա, աթէշ իւզէրինտէն

գալտորմալը տըր : » Գիւշիւք պիր տիգգաթլա , ազգըմըգտան ֆէնա պիր սէօզ չըգարմագտան իսէ անը թութմագլա , վէ գապթ ը լիսան էտէրէք պաշգալարը խըրսլանտըրաճագ պիր քէլամտան սարֆ ը նազար էթմէքլէ , իւզէրիմիզէ կէլէճէք պէլալարտան գուրթուլմուշ օլապլիլիրիզ : Պուտտա մէզհէպինէ գահիպ օլանլարըն գալլինճէ , « ա-գըլը պիր ատէմ՝ միւլահագա վէ թէֆէքքիւրլէ , գապթ ը նէֆսլէ , քէնտիսինի պիր ատա հալինէ կէթիրիր քի , հիչ պիր տալղա վէ թուղեան անը խարապ ու եէպապ էտէմէզ : Պէն՝ օ՝ ատէմէ 'ա-գըլը տէյէ պիլիրիմ քի , սապըսըգա գարչը սապը , պէհանէճիյէ գարչը հիլմ , հիտտէթ ու շիտտէթէ կէլ-միշ օլանա գարչը սիւքիւնէթ ի հալ կէօսթէրիր : »

3. Հէր նէ գատար գապթ ը նէֆսլէ ֆիքրիմի-գլին մուվագէնէսինի եէրինէ կէթիրէպլիլիրիզ իսէ տէ , էն էյէ էօլ պու մուվալէնէյէ էլտէն պըգմամագ րըր : Պիլիրսինիզ քի պիր սաաթ իչլէմէտէն տուրուրսա , պա՛գը վագըթ պիր ազ սալլամագլա անը թէքրար իչլէթէպլիլիրիզ . էյէր տօղըու իչլէմէզսէ , անը 'այար էտէ պիլիրիզ . լաքին էն էյիսի անըն մա-քինասընը տա՛իմա թէմիզ վէ մունթագամ պիր հալտէ թութմագ տըր քի , տուրմասըն եախօտ իլէրի եա կէրի իչլէմէսին : Հիտտէթէ կէլտիյիմիզ-տէ , պէլքի հիտտէթիմիզի թէսքին էտէ պիլիրիզ . լաքին նէ մութլու տըր օ ատէմէ քի ասլա էսէր ի հիտտէթ կէօսթէրմէզ : Ալլահ իլէ բուհանիյէթէն 'ալագատար , վէ Գրիստոսըն Ռուհըլա մէմլու օլան ատէմ՝ տա՛իմ իւզ գէման սէլամէթ ու օիւ-քիւնէթտէ պուլունաճագ տըր : Էկէր հիտտէթ

պիղէ էքսէրիյա 'արիզ օլան պիր կիւնահ իսէ , Ալլա-
 լահըն մու'ավէնէթ վէ տէլալէթ ը մախսուսէսինի
 իսթիրհամ էթմէլի իզ քի , անը զալէպէ էթմէք
 իչիւն գուվվէթ քէսպ էտէլիմ , Հիտտէթէ գարչը
 ույանըգ տուրմագլէ պէրապէր , ծնա գարչը Ալլա-
 հըն իմտատընը տախի տիլէմէլի իզ , «Իպթիտա սէն
 քէնտին սիւքիւնէթ քէսպ էյլէ քի , պու վէճհլէ
 պաշգալարը տախի սիւքիւնէթէ կէթիրմէյէ գատիր
 օլասըն : » Թօմաս Ա. Քէմիիսին պու սէօղիւ՝ Ի-
 թիտալ ը տէմի մուհաֆազա էտէպիլմէնին սըրր
 ու հիքմէթի նէրէտէ օլտըղընը պիղէ կէօսթէրիօր
 էկէր « Ալլահըն հէր 'ազըլտան իւսթիւն օլան սէ-
 լամէթի » Յիօուս Քրիստոս վառըթառլլա , գալպ-
 լէրիմիզի վէ էֆքեարըմըզը հըֆզ էտէրսէ , օ զէման
 հիտտէթ՝ սէֆա ի խաթրըմըզա , նազար ը գալպի-
 միղէ ապա խալէլ կէթիրմէյէճէք տիր :

ՊԱՊ 11

ԹԵՆԵՂՂԻԼ

Թենեղղիւն էլէնճէյէ վերիլէն տիկէր պիր իսմ տիր : Պու իքի քելիմէլէր 'այնի ֆիքրի իֆատէ էտէրլէր : Թենեղղիւն լաֆըր ասլէն ուղագլաշմագ մանասընա կէլիր . մէսէլա , շէհրտէքի իշլերին մուճիպ օլտըրը եօրղունըղլարտան ուղագ օլտըրագ պաղ վէ պաղշէլէր իշինտէ կէզմէք կիպի : Նանի վիճուտիմիղին սարֆ էթտիյի գուվվէթին ի'ատէ վէ իքթիսասըր տէմէք տիր : Թենեղղիւնն իֆատէ էթտիյի մանա էօյլէ պիր շէյ տիր քի էյամ ը հայաթըմըղըն պիր գըսմընը օնա հասըր էթմէլի իղ : Թենեղղիւնտէն վէ էլէնճէտէն մագսէտ' սա'յ ուղայրէթ իշիւն պիր գուվվէթ քէսպ էթմէք տիր :

ԹԵՆԵՂՂԻԼ՝ ՀԱՅԱԹԸՆ ԵԼՋԵՄ ՊԻՐ ԳԸՍՄԸ ՏԸՐ : — Իքի պէօյիւք գանուշլար թանթընտա եաշամագտայըղ . գանուշ ը սա'յ ուղայրէթ վէ գանուշ ը թենեղղիւն : Ինսան եաշամագ իշիւն չալըրպ չապալամալը տըր : Չալըշմագ տախի սա'ատէթին մուգթագիյաթընտան տըր : Իթալիանճա պիր տարպ ը մէսէլէ կէօրէ , չալըշգան ատէմ պիր շէյթանտան , թէնպէլ ատէմ իսէ պին շէյթանտան իղվա օլունըր : Պունտան էվվէլքի պապլարտան պիրինտէ կէօսթէրիլտիյի իւզրէ , հէֆիմիղին սիւրէճէյի լաղըմ կէլէն 'էօմը' սա'յ ուղայրէթլէ կէշիրիլէճէք օլան 'էօմը տիր քի , պունու ինքեաթ էթմէք գապիլ տէյիլ տիր : Փագաթ պունընլէ

պէրապէր, թէնէզզիւհ տախի սա'յ ու զայրէթ գա-
տար էլզէմ տիր:

(Ա) Թէնէզզիւհ էթմէքլիյի թապի'աթ պիղէ
թա'լիմ էթմէքտէ տիր: Ճէնապ ը Հագգ պիղի
քէնտիմիղի էյլէնտիրմէյէ գատիր 'օլմագ իւզրէ եա-
րաթմըչ տըր, նասըլ քի տիւշիւնմէյէ, եախօտ-
սէօյլէշմէյէ վէ եա էլիմիղլէ չալըշմաղա միւզթէ-
տիր օլարագ խալգ էթմիշ տիր: Մա'սոււմ պիր չօ-
ճուգտա կէօրիւլէն իւք նիշանէ ի ղէքեա՝ պիր թէ-
թէսսիւմի տիր: Օյնամագ՝ սապինին թապի'աթըն-
տա մահֆուզ պիր իսթի'տատ ը մախսուս տըր,
վէ ինսան սինն ի պիւլուղէ վարտըգճա, էյլէնմէք-
ճիհէթինտէ օլան մէյլանը տախի պիր չօգ թարզ
ու ուսլուպլարտա նէշվ ու նէմա պուլուր: Բեա'ի-
նաթ տախի մէտար ը սիւրուր վէ էյլէնճէ օլաճագ
շէյլէրլէ տօլու տըր: Գուպպէ ի սէմա մալի տիր,
տէնիգ փարըլ փարըլ փարլամագտա տըր, չիշէք-
լէր պիւթիւն չիմէնգարլարը տօնաթմըչ տըրլար,
տէնիգ տալղալարը սահիլ իլէ լայէնգաթի՝ չագա-
լաշըրլար, կիւնէշին կէօլկէլէրի տաղ էթէքլէրի-
իւզէրինտէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ օյնարլար:
Պիւթիւն պու հալլէր կէօսթէրիյօրլար քի էթրա-
ֆըմըզը սարմըչ օլան պու 'ալէմտէ «էյլէնճէ»
տէնիլէն շէյ թապի'ի տիր:

(Բ) Թէճրիպէ ի հայաթ տախի պիղէ թէնէզ-
զիւհըն լիւզոււմ ու էհէմմիյէթինի իֆհամ էթմէք-
տէ տիր: Միւթէնէվլի՝ օլմայան վէ ֆասըլասըզ՝
օլան իշ աղըր պիր եիւք օլուպ, ինսանըն ճանընը
սըգար, թագաթընը քէսէր, կէրմիյէթ ու ֆա'ա-
լիյէթինէ խալէլ կէթիրիր, վէ գալպինի հիւզն իլէ:

տօլտուրըր : Տա՛խմա իշ իշէմէք վէ հիշ պիր օյուն
 օյնամամագ՝ ատէմին նէշաթընը դաշըրըր : Էթրա-
 Ֆըմըզտա էօյլէ ատէմլէր կէօրիւրիւզ քի , պուն-
 լար պիւթիւն վագըթլարընը չալըշպ չապալա-
 մագլա կէշիրիւրլէր , պիր հալտէ քի ֆամիւեա վէ
 չօլուգ չօճուգլարըյա էյլէնէրէք , ագրիպա վէ ահ-
 պապլարընը զիյարէթ էտէրէք խօշ պիր վագըթ
 կէշիրմէյէ , հաթթա միւթալա՛ա վէ միւլահագայա ,
 վէ եախօտ թէվսի՛ ի մա՛լիւմաթա մէտար օլաճագ
 չէյլէրլէ իշթիղալ էյլէմէյէ ֆուրսաթ պուլամագ-
 լար : Պէօյլէ ատէմլէր 'ատէթա մաքինայա պէն-
 գէրլէր քի , հատտէն աշուրի իշէթմէքլէ վագթը
 մաթլուպինտէն էվվէլ աշընըրլար : Ինսան մաքինա
 տէյիլ տիր , վէ տէ օլամագ : Բապպըմըզըն շակիր-
 տանընտան Յովհաննէս Րէսուլըն ըրվայէթէն ին-
 թիգալ էտէն 'իպրէթամիզ միւքեալէմէսի վար տըր .
 չէօյլէ քի Րէսուլըն միւշարիլէյհ էվտէ պէսլէնիլէն
 պիր քէքլիք իլէ էյլէնմէքտէ իքէն , ավճընըն պիրի
 պէօյլէ ֆա՛խտէսիզճէսինէ վագթընը նի՛շիւն կէ-
 չիրմէքտէ իտիյինի անտէն սիւ՛ալ էթմէսի իւզէ-
 րինէ , Յովհաննէս Րէսուլըն ճէվապէն , « Սէն եայընը
 նի՛շիւն տա՛խմա գուրուլու օլարագ թաշըմայօր
 սըն : » « Զիւնքի , էկէր տա՛խմա գուրուլըն օլուր-
 սա , գօրգարըմ եայլըլըզ գուվվէթինի զա՛իպ է-
 տէրէք ֆա՛խտէսիզ օլուր : » « Էօյլէ իսէ պէնիմ
 տախի արատա սըրատա նազարըն տիգգաթըմը
 բուհանիյաթաան սարֆըն նազարլա թէնէզգիւհէ
 չէվիրէրէք զիր ազ էյլէնտիյիմտէն տօլայը թէա՛ճ-
 ճիւպ էթմէ . պէօյլէ եափմալըյըմ քի սօնրա միւ-
 թալա՛աթընը բուհանիյէեէ տահա զիյատէ 'աշգ ու

հէրարեթլէ սարֆ ը էֆքեար էտէ պիլէյիմ : »

Ղայրէթլէ տինտար օլան Գարլօ Պօրրօմէօ հազ-
զընտա բիվայէթ օլունըր քի , միւշարիլէյի պա՛զը
տօսթլարըյլա սանթրանճ օյունը օյնամազլա մէշ-
ղուլ իքէն , արալարընտա շէօյլէ պիր մէս՛էլէ զու-
հուր էտէր , շէօյլէ քի , էկէր օ սա՛աթտա էօլէճէք-
լէրինի պիլսէլէր , նէ՞ եսփանազլար : Պօրրօմէօ
տէր քի , « Պէն օյունըմա եինէ տէվամ էտէրիմ : »
Օ՝ Ալլահըն 'իզզէթի իչիւն վէ քէնտիսինի Րապպըն
խըտմէթի իչիւն զուվվէթ քէսպ էթմէք իւզրէ
պու օյունա պաշլամը իտի , վէ անը պիթիրմէք
պապընտա պիր պէս կէօրմէյօր իտի : Պու հիքեա-
յէլէր պիզէ շու հագիգաթը իզան ու պէյան էտէր-
լէր քի , թէնէզզիւհ հայաթըն մուգթաղիյաթընտան
օլան պիր գըսմը տըր , վէ ինսան 'ալի մագսէտլէրի
թէրք էթմէքսիզին տախի թէնէզզիւհ վէ էյլէնճէ-
լէրէ վագըթ վէրէպիլիր :

ՊիւսԱՊիւրիս , Թէնէճճիւհ վէ էՅԼէնճիւհի
ՀԱՏՏ Ը ՋԱԹԻՆՏԵ ՄՈՒՋԻՐԻ ՊԻՐ ԵՅՑ 'ԱՏՏ ԷՏԻԼ-
ՄԵՄԵԼԻ ՏԻՐ : — Ինսանլար միւթթէլիֆ 'ասըլար-
տա թէնէզզիւհ վէ էյլէնճէլէրէ ֆէնա պիր նա-
զարլա պագմըշլար տըր :

(Ա) Րօմա Գիլիսէսինէ մէնսուպ օլուպ տա թէրք ը
տիւնեա էտէրէք 'էօմր կէչիրէն էրպապ ը ըրիտ-
զէթ՝ հէր թարզ էյլէնճէլէրէ կիւնահ նազարըյլա
պագմըշլար տըր : Հաթթա կիւլմէք , վէ թէպէս-
սիւմ էթմէք պիլէ միւճազաթը միւսթէլզիմ թագ-
սիրաթտան 'ատտ օլունըր իտի : Անլէր քէնտի
քէնտիլէրինէ պիլէ զատտարլըզ էտէրլէր իտի . հէր
կէօնէ տիւնեվի սէֆալարտան քէֆ ը եէտ էթմիշ-

ւեր, վէ մա'սուժանէ էյլէնճէլէրի ֆըսզ ու ֆիւճուր
կիպի թէլագզը էյլէմիչէր իտի :

(Բ) Ինկիլթէրրատա Բիւրիթանլար տախի, պուճ-
տան 250 ոնէն գատար ագտէմ հէր նէվ օյուն վէ
էյլէնճէլէրէ շէտիտէն գարշը տուրուրլար իտի :
Միւ"վէրրիխինտէն Մէգօլէյին հիքեայէսինէ կէօրէ,
անլէր՝ քիպար գօնագլարընտա իճրա գըլընտն մաս-
խարալըզլարտան քէօյիւն չայըր չիմէնլէրի իւղէ-
րինտէ իճրա էտիլէն փէհիվանլըզ վէ թաշ աթ-
մագլըզ կիպի օյունլարա վարընճայա գատար հէր
տիւրլիւ 'ալէնի թէֆէրրիւճ վէ թէնէզզիւհլէրի
թագպիհ էտէրլէր իտի :

(Գ) Հէր 'ասրտա 'այնի պու հիսս իլէ միւթթա-
սըֆ էյի ատէմլէր պուլուճմըշ տըր : Անլէր նագա-
րընտա հայաթ օ գատար մուգատտէս տիր քի,
զէվզ ու ճիւնպիւլլէ անը թէլվիս էտէրլէր զսնն
էթմիչէր տիր : Արքեպիսկոպոս Լէյթըն տէմիշ աիր
քի, «էյլէնճէլէր մանթարլարա պէնզէրլէր — զէ-
հիրլի օլանլարընը զէհիրսիզ օլանլարընտան թէֆ-
րիզ էթմէք օ գատար կիւճ պիր մասլահաթ տըր
քի, հէր իքիսինտէն տախի իճթինապ էյլէմէք տա-
հա միւնասիպ տիր : » Պու էֆքեար ու միւթա-
լա'աթ կիւնահա գարշը պիր պուղզ ու 'ատապէթ
պէսլէմէք, վէ պիր նէֆրէթ ը 'ազիմէ իլէ անտէն
իսթիքրահ էյլէմէք կիպի զայէթ գուվվէթլի պիր
հիսստէն նէշէթ էթտիքլէրինտէն, պա'զը ճիհէթ-
լէրլէ չայան ը թահսին տիրլէր :

Թէնէճճիհիհի ՍՈՒ Ի ԻՍԹԻՄԱԼ ԷԹՄԷՔ ՄԻԻՄ-
ՔԻՆ ՏԻՐ : — Թէնէզզիւհ վէ էյլէնճէ չօգ տէֆ'ա
ինսանը ֆէնա եօլլարա սէվզ էտէր : Պուլուճտըզ-

լարը 'տօրըն խօտպինլիք վէ հէվափէրէօթլիքլէ մէմղուն օլուպ տա դապթ ու բապթտան քիւլլիէն միւնէրրէտ պուլունան սէֆափէրվէրլլի իտի քի, Բիւրիթէնլէրի թէնէզզիւհ վէ էյլէնճէլէրէ դարչը տուրմազլըզտ սէվզ օլունմըշ տըր . հալպու քի անլէր թէնէզզիւհ վէ էյլէնճէլէր 'ալէյհինտէքի թէ- տապիր ի զիճրիյէլէրինի իֆրաթ տէրէճէյէ վար- տըրմըշլար վէ պու հարէքէթլէրի նէթա'իճ ի միւ- էլլիմէյի ինթաճ էթմիշ տիր : Բիւրիթէնլէրին շէ- տիտէն տէֆ' ու րէֆ' էթաիքլէրի նափաք ըուհ' քէնտիսինտէն տահա շէրիր օլան սա'իր եէտի բուհ իլէ կէրի տէօնմիւշ տիր քի , պու սէպէպտէն ին- կիթէրրանըն Սթուարթ գէմանընտաքի ահվալը իլ- քինտէն պէս պէթէր օլմուշ տըր : 0 գէմանըն ահ- վալինի նազլ էտէն թարիխլէրին միւթալա'ասըն- տան անլաշըլըյօր քի , կիւնահ տըր տէյերէք հէր կէօնա էյլէնճէլէրտէն թէվազզը վէ իճթինապ հօ- լընտա կէօսթէրիլէն տինտարլըզ եանլըշ պիր տին- տարլըզ տըր : Լաքին շուրասը 'այան վէ աշիքեսար տըր , պա'զը էյլէնճէլէր ֆիլհագիգա սըրֆ կիւնահ տըրլար : Կիւնահ տըր օ էյլէնճէլէր քի ,

(Ա) Ալլահըն Գէլամընտ մուխալիֆ օլարագ տօզ- րուտան տօզրուլա հասագ էտիլմիշ տիր : էյլէնճէ- լէր վար տըր քի հատա ը զաթինտէ անլէր նա մէշ- րո'ւ օլուպ , իլահի գանուսլէ տախի մէն' ու թագ- պիհ էտիլմիշ տիր : Ալլահըն էվլատլարը պու մա- գուլէ էյլէնճէլէրտէն իճթինապ վէ իհթիրագ էթմէլի տիրլէր : Պունլար ֆէնալըզլարըն միւլթէլիֆ թարզլարը օլուպ' հէր վէճիլէ մէնֆուր թութու- մալը տըրլար : Ձթէն շէհվէթի , կէօզ շէհվէթի վէ

‘էօմրիւն թէքէպպիւրիւ » վէ պու քէլիմէլէրին իֆ-համ էթտիյի հէր շէյ, կէրշի տիւնեա անլէրէ էյ-լէնճէլէր կիպի նազար էտէր իսէ տէ, Ալլահըն հու-զուրընտա ֆէնա տըրլար : Լաքին պու ճիհէթ ա-շիքեաթ օլտըղընտան, անըն հազգընտա սէօզիւ ուզաթմայալըմ : Կիւնահ վէ մուզիւրր տիրլէր օլ էյլէնճէլէր քի,

(Բ) Իշ վէ կիւճէ մանի՝ տիրլէր : Հիւքէմա ի Եռնանիյէտէն Արիստոտէլ տէմիշ տիր քի, « Սա՛յ, ու 'ամէլտէն մագսէտ՝ իսթիրահաթ տըր : » Միւ-թէսավիէն սահիհ տիր քի, իսթիրահաթտան մագ-սէտ տախի սա՛յ ու 'ամէլ տիր : Օ էյլէնճէլէր քի պիզի միւքէլլէֆ օլտըղըմըզ վազիֆէնին հիւսն ի իֆասընտան ալը գօրլար, պիզի պիթապ վէ պիմէ-ճալ գըլարլար, մուզիւրր տիրլէր : Մէսէլա, էվլէրին խարիճինտէ օլան էյլէնճէլէր թէշքիւաթ ը պէտէ-նիյէմիզի թագվիյէ էտէրէք, պիզի տահա գուվ-վէթլի, տահա թէնտիւրիւսթ էթմէլի տիր քի, պու սայէտէ զիհնէն վէ պէտէնէն կէրմի ի թամմ իլէ չալըշա պիլէլիմ : Լաքին էկէր պու էյլէնճէլէր հատա ը ի՛թիտալը թէճավուզ էտէրլէր իսէ, չօգ տէֆ՝ա պունա գըտտ պիր նէթիճէի հասըլ էտէրլէր քի, պու խուսուսա պիլֆի՛իլ գարարը մուճիպ օ-լուր : Էկէր Բահաթ կիւնիւնիւն օյունլարը Բապ-պըն կիւնիւնիւն րահաթ ու գուտսիյէթինի սէլպ էտէրսէ, էկէր, իտտի՛ա օլունմըշ օլտըղը իւզրէ, պիր թիւճճար քէնտի իշճիլէրինի տիւրլիւ տիւրլիւ օյունլար հասէպիյլէ վազիֆէլէրինի հազգըլա իֆա էաէմէտիքլէրի ճիհէթլէ իշինտէն չըգարմաղա մէճ-պուր օլուրսա, շիւպհէ եօգ տըր քի պու օյունլար

անլերէ ֆա'իտէ վերէնէք հերտէ, անլերին սէֆա-
րէթ ու փերիշանիյէթինի մուճիպ օլմուշ օլուր :
Հէրնէ օլուրսա օլսուն, էյլէնճէ իֆրաթա վարաը-
րըլլուա, նէթիճէսի մազարրաթ տըր : Յ էյլէնճէ-
լէր քի պիղիմ նէշ"էլի պեր հիւրէք վէ թօփ պիր
զիհն իլէ չալըմազլըղըմըզա մանի' օլմազլար, իշթէ
հալընըզ պէօլլէ էյլէնճէլէրէ կիրիշմէք տիր քի
քնար ք 'ազիլ սայըլա պիլիր . սա'իք էյլէնճէլէրին
հէփիսի տախի մուղիբր օլտըղընտան, անլերտէն
սազընմազ հէր հալտէ մուճիպ ք մէնֆա'աթ տըր :

(Գ) Շունու տախի պէյան էթմէք լաղըմ տըր
քի, մազսէտ ք հայաթ կիւքա էյլէնճէ խիշ կիպի
նէ օլսուրսա օլսուն պիր էյլէնճէյէ տալմազ խաս-
սէթէն կիւնաս տըր : Փութիէրէպթ ախլազիյուն-
տան Զիչերօն պիլէ տէմիշ տիր քի, « Պիր կիւ-
նիւնիւ ազշամա գատար հալընըզ էյլէնճէ իլէ կէ-
չիրմէք իաթէյէն սառէմ' առէմ սայըլամազ : » Իմաթ
պիր իրիսթիյան « էհլ ի գէվզ օլան' հայաթաա ի-
քէն հօլմիւշ տիր » տէյիւ տիւշիւնմէյէ նէ' գատար
զիյատէ պարճլու տըր : Սատէ էյլէնճէ իլէ խարթ
էտիլէնճէք, սատէ օլսուլար իլէ կէչիրիլէնճէք օլան
'հօմր' ասլա 'հօմր տէյիլ տիր : Պէօլլէ պիր 'հօմր'
բէզիլանէ պիր 'հօմր տիր : Զէվզ ու սէֆայա
տալմըշ օլան պիր ճան' գա'յ օլմուշ պիր ճան
տըր . ինսանըն հէր մազսէտի սալթ զէվզ ու սէֆա
արգոսընա տիւշմէք տէյիլ տիր : 'Ալէտ տէվամ
գէվզ ու սէֆա փէշինէ տիւշմէք գատար ինսանը
լիթաթնէ իւզէն պիր չէյ հօզ տըր, վէ 'հօմրիւ-
նիւ տա'իմա գէվզ ու ճիւնպիշ իլէ կէչիրէն գատար
գէվզ ու էյլէնճէյէ միւհթան քիմսէ հօզ տըր : էհլ ի

զէվզ օլան ատէմ՝ հիշ պիր շէյտէն մահգուզ վէ միւթէլէզզիզ օլամազ . չիւնքի հազըզի թէլէզզիւզ հիսսինի դա՛իպ էթմիշ օլուր : Պէօյլէ պիր քիմսէ՝ հազզ ը վէլատէթինի պիր չանազ չօրպա իլէ տէ՝ յիշմիշ օլուր : Օ՝ ինսանլարա խայըրսըզ վէ Բապպ հուզուրընտա միւճրիմ տիր :

Զէվզ ու էյլէնճէյէ տա՛իր գաթ՛ի վէ մու՛այեէն գա՛յտէլէր պէյան էթմէք — հանկը էյլէնճէլէրտէն սազընմազ վէ հանկըլարա սիւլուք էթմէք կէրէք իտիյինի թա՛ին էյլէմէք — գօլայ տէյիլ տիր : Պու խուսուսա տա՛իր պալատէ պա՛զը մա՛լիւմաթ վէրմէյէ ճէհտ էթտիք իսէտէ , միւքէմմէլ օլմատըղընա շիւպհէ եօզ տըր . պուճուճ սէպէպի տէ տէրքեար տըր : Պիր քիմսէ իչիւն զարարտան սալիմ օլա պիւլէն պիր շէյ՝ պաշգա պիրի իչիւն զարարըլ օլա պիլիր : Եկէր պիրիսի պիզէ տէսէ քի պուլուճտըղըմըզ էյլէնճէ ֆէնա իտի , չապուճազ ճէվտպէն տէրիզ քի պաշգալարըն էֆքեարը պիզէ գըլտղուզ օլամազ . վէ պաշգալարըն էֆքեար ու միւլահազաթընը թէ՛ասսիւպ վէ սօֆըլըզ ՛ատտ էտէրէք անլէրէ րաղպէթ ու բի՛այէթ կէօսթէրմիշ իսէք , իֆրաթըն պիր ուճընտան տիկէր ուճընա վարմըշ օլուրուզ : Զէվզ ու էյլէնճէ խուսուճընտա հազըզի գըլտղուզ՝ իրիսթիյանըզ բուհու տըր : Պսւ բուհա մալիք օլան՝ էյլէնճէնին հանկը նէվի զարարսըզ վէ միշըու՝ վէ հանկըսը մուզիրր վէ նամէչըու՝ օլտըղընա տա՛իր հիշ պիր թէնպիհէ միւհթաճ տէյիլ տիր : Ճիտտի պիր իրիսթիյան՝ քէմալ ը տիզգաթ ու ի՛թինա իլէ թէրթիպ ու թէ՛էլիֆ օլունմըշ օլան պիր գանուճնամէ ի հայաթտան տահա էյի քէնտի

քէնտիսինի իտարէ էտէ պիլիր : Իմտի , մէշրո՛ւ ղէվզ ու էյլէնճէլէրէ տա՛իր վէրիլէճէք մա՛լիւմաթ օլսա օլսա 'ումուճա շամիլ պիր գաչ նասիհաթլար-տան ի'պարէթ օլսա պիլիր : Շէօյլէ քի ,

1. Հանկը էյլէնճէլէրին խայրը վէ հանկըլարը-նըն խայրսըզ վէ զարարը օլտըղը խսկսուճաճնտա 'տգլ ու իտրաքըմըղը գուլլանմալը ըզ : Տէնիւմիշ տիր քի , « Բօմատա իսէնիզ , Բօմալըլար նէ եա-փարլարսա սիզ տէ էօյլէ եափընըզ : » Պու տարպը մէսէլի շու սուրէթէ թէպտիլ էթմէք տահա զի-յատէ մուվաֆըդը մասլահաթ օլսա պիլիր , « Բօմա-տա իսէնիզ , օլճա + Բօմալըլարըն եափտըզլարընը եափասընըզ : » Ուսուլ ու 'ատէթլէր վար քի էքսէ-րիյէթ ի արա իլէ իհտաս օլունըր , ֆագաթ էօյլէ ուսուլ ու 'ատէթլէր տախի վար քի հէր առէմ քէնտիսի իհտաս էթմէլի տիր : Մա՛լիւմ օլտըղը իւզրէ , Սպանեատա սըղըր կիւրէշլէրի վար տըր քի հէր քէս պու օյունլարը սէյր էթմէյէ կիտէր : Հէր քէսին պու օյունլարա կիթմէսի՝ օլ օյունլարըն էյի վէ մէշրո՛ւ օլմասընը իսպաթ էթմէզ . պիր օ-յունա 'ումուճ էհալի բաղպէթ կէօսթէրիր սէ , պունտան անըն էյի պիր օյուն օլտըղը նէթիճէսի-նի չըգտրմագ եանըշ տըր : Լաքին պէօյլէ օյուն-լարա կիթմէտիյիմիզաէն տօլայը հէր քէս պիզէ « առէմէ գարըշմագ » տէյէճէք իմիշ , վարսըն տէ-սինլէր : Քէօթիւլիւք իշլէյէն զալէպէլիյին արտը սըրա կիթմէմէլի :

2. Պիր առէմին եէտիյի պիր շէյ պաշգա պիր առէմ իշիւն չգէհր օլսա պիլիր : Պիզ գօմշուճըզա տիւսթուր օլամատըղըմըզ կիպի , գօմշուճըզ տախի

պիղիւմ իշխան տիւսթուր օրամագ: Նէ գէման կէօ-
րիւրիւզ քի պիր էլլեննէ պիղէ զարար վերիյօր,
պիղիւմ րուհանի վէ մանէվի դաարըմըզը գըրըյօր,
վէ պիղի 'էօմրիւն էֆ'ու ու հարէքէթէրփնի առ-
թիթ ը ճիտտիյէտէ փֆա վէ խմբա էտէմէզ պիր հալէ
կէթիւրիյօր, օ էլլեննէտէն փնթինապ էթմէլի փզ:

3. Պիր շէյին զարարըզ օրմաքնը մուհագգադ
օրարագ պիլմէք՝ թարիդ ը սէրամէթի պուլմուշ օլ-
մագ անմէք տիր: Նիւադնէլի օլման էլլեննէլէր թէն
լիքէլի տիր: պուսնն իշխան չիւպիէլի շէյլէրմէն
տարթ ը նապար էթմէլիյիզ: Պուզ պաղլամըշ պիր
կէօլ իւզէրփնտէ գըզապու դայարըլմըզ օրրատա
պուզըն պիր նօզթասը զա'յիֆ օրարըլնտան չիւպիէ
էտէրոնէք, պու չիւպիէմիդ՝ պիղի թէքմիլ կէօլտէն
սապընարըմագա անպէպ փ քեաֆի տայըլա պիլիր:
Պուսնն իւզէրփնտէն պէլքի տէ փէնիլքէտիզ կէէ
պիլիր իտիք, լաքին անքն թէնլիքէլի օլմադ իւ-
թիմապք քիֆայէթ էտէր: Մըգաար ը քեաֆի էյ-
լէննէլէր վար աղը քի, անգըրին թէնլիքէտէն սա-
քիմ վէ մահըուզիյէթի մուհիդ օրարըլտըր չիւպիէ-
տէն միւսթապնի օլտըզը ճիւթիթէ, թէնլիքէլի մա-
գուլէտէն օլման էլլեննէլէրտէ պուլտանմագա ար-
թըզ լիւզոււմ գալմագ: Իշ ու մէշղուլիյէթիմիդըն
թէպաթիլինտէն պիր զէվզ ու թէնլիքիւզ հիսա է-
տէրիլ քի, չօզ տէֆա՝ էլլեննէլէրին էն կիւզէլի
պու աղր: Խնաան իշխան քիթապլար միւթապա'ա-
սընտան, մուսիգանըն թէրէննիւմաթ ը րուհիէր-
վէրանէրինտէն, բէսաամըզ կիւլի սէնանի՝ ի նէ-
ֆիսէ վէ ֆիւնոււն ը գարիֆէյէ միւթէ'ալլիզ էտէր-
լէր թէմաշապընըն պախշ էթտիլի թէ'էսիւրաթ ը

լաթիֆէսինտէն , եախօտ թապի'աթըն մէնապիր Ը
տիւ արասընըն տէյր ու թէմաշաւոնտան , գուշա-
բըն , օրմանլարըն , իրազփիւարպըն վէ սուլարըն
հասըլ էթտիյի նազմաթ Ը ճանփէզաւոնըն իաթի-
մա'լնատան գիյատէ մուճիպ Ը սէֆա վէ թէլէզ-
գիւզ օլտճազ նէ՞ վար տըր : Հէր նէ թարաֆա
պազտազ , սիրբուր ու ինպիւսաթ Ը գալպա մէտար
օլտճազ պիր չօգ վասըթալար կէօրիւրիւզ քի ,
պուշլարտան պիզ ապ Ը հայաթ իչէ պիլիբ իքէն ,
չօգ տէֆա՝ գէհրի վէ հէր կէօնա փիւլիքլէ մալի
օլան հափուզլարտան իչմէյէ նէ՞ մա'նա վար տըր :

Գ. Զէվզ ու թապի'աթըմըզա իշիմիդտէն գի-
յատէ մուլաֆըզ կէլէն , էյլէնճէլէրէ գայա Ը ինթի-
րազլէ կիրիշմէլի իզ : Պիր տաէմ էյլէնճէպինտէն
գիյատէ քէնտի իշինէ տէվամ էտէրտէ , պու էյլէն-
ճէաթ քէնտիաթ իշիւն պիմնիւպէ մահրուքտան սա-
լիւ օլուր , վէ քէնտիսինէ գուզվէթ ու հայաթ Ը
թազէ պախշ էտէր վէ մուճիպ Ը բահաթ ու իտ-
թիրահաթը օլուր քի , պու եիւզտէն տախի տա-
հա գիյատէ նէշէ՞ վէ նէշաթլէ իշինի իշլէր : լաքին
էկէր պիր տաէմ էյլէնճէպինի իշինտէն վէ տիւնեա-
տա մին թարաֆ իլլահ քէնտիսինէ հէվալէ օլու-
նան վազիֆէտէն գիյատէ սէվէր իտէ , պու հարէ-
քէթի՝ անըն քէնտիսինէ վէրիլմիշ օլան հայաթըն
իճրասը լազըմ կէլէն մազաէտիսի իճրա էթմէմիշ
իտիյինէ տէլալէթ էտէր :

Ե. Զարարը նէ՞ տիր , սիւ"ալը եէրինէ , տա"իմա
Տա"իտէսի նէ՞ տիր , սի"ւալընը սէրա էտինիզ :
էյլէնճէլէրէ տա"իր չօզլարըն իյրատ էթտիյի սի"ւալ
պիրինճի սի"ւալ տըր : Պու սի"ւալըն սօրուշը՝ օլ

էյլէնճէլէրին չիւպհէլի կէօրիւնտիւլիւնէ տէլալէթ
էտէր քի օնլարտան հէր հալտէ սազընմագ իճապ
էտէր: Լաքին էկէր, Ֆա'իտէսի նէ' տիւր, տէյու-
սօրաճագ օլուրսաք, պու սօրուշըմըզ' անլէրտէն
նէ Ֆա'իտէ հասըլ էտէ պիլտիյիմիզի, վէ անլէրին
պիզէ նէ գատար խայրըլ օլաճագլարընը անլամաղա
արզուքէշ պուլունտըղըմըզը կէօսթէրիւր: Իշթէ
պու բուհ իլէ տիւր քի էյլէնճէլէրտէն միւսթէֆիա
օլա պիլիւր իզ. պիզի անճագ ֆիքրէն, մա'նէն, վէ
պէտէնէն իհեա վէ թագվիյէ. էտէճէք օլան էյլէն-
ճէլէրի արայըպ պուլմալըյըզ:

Պալատէ սէրտ օլընան մա'լիւմաթ ու միւթա-
լա'աթ հէր հալտէ խթիֆտտէպախշ օլա պիլիւրլէր:
Տէնիլմիշ տիւր քի, «Տիյանէթ' պիզի էյլէնճէլէրտէն
մէն' էթմէք իչիւն պէյան օլունմամըշ տըր:» Տի-
յանէթին մա'նա ի ճէլիլինի պիլիւր իսէք, օ տախի
պիզի հազիգաթէն զարարսըզ վէ գուվվէթպախշ
օլան էյլէնճէլէրէ տա'իմա սէվզ ու իրշատ էտէ-
ճէք. պիլ'աքս սախթէ վէ սու ի թէ'էտիրաթը մու-
ճիպ օլանլարընտան, վէ ուճընտա զարար պուլու-
նանլարընտան պիզի մասուլն վէ մահֆուզ գըլաճագ
տըր: «Էյ նէվճիվան, կէնճլիյինտէ մէսրուր օլ,
վէ կէնճլիյինին կիւնլէրինտէ գալպին սէնի ֆէրա-
լանտըրսըն. վէ կէօնլիւնիւն խթէտիյի եօլլարտա,
վէ կէօղլէրինէ խօշ կէօրիւնտիւլիւնէ կէօրէ հա-
րաքէթ էյլէ. ֆագաթ մա'լիւմիւն օլսուն քի պու-
նըն ճիւմլէսի իչիւն Ալլահ սէնի մուհաքէմէյէ կէ-
թիրէճէք տիւր:» Պինաէ'ն'ալէյի պու այէթին իլք
գըսմընըն իճրասընտա պուլունանլար' իքինճի գըս-
մընը խաթըրտան չըգարմասընլար:

Պ Ա Պ 12

Ք Ի Թ Ա Պ Լ Ա Ր

Քրիթապլար հայաթ ու ախլագ իւզէրինէ պէօ-
յիւք պիր թէ'էսիր հասըլ էտէրլէր քի, պուռն
տէրէճէսինի թա'յին ու թահտիտ էթմէք իմքեանըն
խարիճինտէ տիր: Անլէրին հավի օլտըզլարը մէպ-
տէլէր, անլէրին պախշ էթտիքլէրի տէրսի ի'պ-
րէթլէր, անլէրին թասվիր էթտիքլէրի ախլագ ու
հայաթըն միսալ ու թիմասլլարը, կէնճլէրին զին
ու խայալը իւզէրինէ հաքք օլուռլալ գալըրլար:
Անլէր պուռնլարը զինլէրինտէ էօյլէ պիր գուվ-
վէթլէ գապթ էտէրլէր քի, միւրուր ը զէման իլէ
պուռնտան տօլայը քէնտիլէր տախի թէ'անճիւպ է-
տէճէքլէր տիր: Իսթիյարլար քիթապլարըն քէնտի
հալ ու հարէքէթլէրի իւզէրինէ օլան ազիմ թէ'է-
սիրի իգրար էտէրլէր: Քրիթապլարըն էհէմիյէթինի
կէօթէրէն պիր չօգ խուսուսլար վար տըր:

ՔԻԹԱՊԼԱՐ՝ ԿԵԼՄԻՇ ԿԵՉՄԻՇ ՍԻԼՍԻԼԵԼԵՐԻՆ
ԹԵՐԱՔԻԻՄ ԷԹՄԻՇ ԽԱՋԻՆԵԼԵՐԻ ՏԻՐԼԵՐ: —
Ֆէրտ ը վահիտ իչիւն գուվվէ ի հաֆըզա նէ իսէ,
ազվամ իչիւն տախի քիթապլար օ տըր: Էկէր
տիւնեանըն պիւթիւն քիւթիւպխանէլէրի եանոա,
վէ պիւթիւն քիթապլար մահվ օլտա իտի, օ զէման
մազի պօշ պիր քեաղըտ հիւքմիւնտէ գալաճադ
իտի: Օ զէման պու էօյլէ պիր ֆէլաքէթ օլուր իտի
քի պիր ատէմին կէօրիւպ կէչիրտիյի զէմանլա-
րըն խաթըրէլէրինի պիրտէն պիրէ ունութմասընա

պէնդէր : Տիւնեանն քիւթիւղ ու թէ՛նիֆաթը՝ տիւնեանն գուզվէ ի հաֆըզասը, մահսուլը թէ՛ն-րիպէսի վէ իպրէթի տիր : Նէրէտէն կէլտիյիմիդի պիզէ կէօսթէրէն՝ պուսլար տըր : Ինսանիյէթին կէչմիշ օլտըղը եօլլարը պիզէ թա՛րիֆ էաէն՝ օնլաբ տըր : Շէնասլը Հազզըն պիզիմ իչիւն ետաթմըշ օլտըղը պու տիւնեանն թարիթինէ տա՛իր նէ պիւ-լիր իսէք, ճիւմլէսիսի քիթապլարտան էօյրէնմիշիդ տիր : Գարլիյլ տէյօր քի, «Մազինին ճիւմլէ խա-թըրաթը — ինսանլարն արզու, ինաս, ինրա վէ թէսազվուր էթաիքլէրի շէյրէրին ճիւմլէսի — քի-թապլարտա մուզայէտ օլուպ, անճազ օգուճազ պիլմէք իմթիյազընա մալիք օլանլար տըր քի պու սըբրտ ակեան օլապիլիրէր :

ԲԻԹԱՊԼԱՐ ՆԱԶԱՐԱՐԱՐԱՐԱՐ ԳԻՐ 'ԱԼԷՄ Ը ՅԻ-
ԿԻՐ ԲԻԵԱՅԷ ԳԸԼԱՐԼԱՐ ԲԻ, ԷԿԷՐ ԳՈՒՆԼԱՐ
ՕԼՄԱՍԱ ԻՅԻ, ԳԻՋ Օ ԱԼԷՄՅԷՆ ՄԱՀԲԱԽՄ ԳԱ-
ԼԱՅԱԳ ԻՅԻԲ : — Անլէր պիլլի պէօյիւք պիր հէյէթ
ը պէշէրիյէյէ տալիլ էաէրլէր : Պիզ հէր նէ գաստար
'ատի օլա պիլսէք, անլէր պիլլի կէչմիշ 'ասրլարտ
վէ հալը հազըրա մէնսուպ օլան է'ազիմ վէ էքեա-
պիր — հիւքէմա, ֆիւզէլա, շո՛ւէրա, ըէհապիյն
վէ սէյեահին իլէ կէօթիւշիւպ գօնուշաըրըրլար :
Պու վէճհլէ անլէրին էֆէքար ու ազվալընա վազըֆ
օլուրըզ, անլէրին քէլամլարընը տինլէրիզ, վէհասըլ
քէէննէհու անլէրին էլլէրինի թութուպ մուսաֆա-
հա էտէրիզ : Քէօշէ ի ինզիվայա շէքիլէրէք միւթա-
լա'այա գօյուլմըշ օլան պիր թալիպ ի իլմ ու իր-
ֆանըն միւթալա'ա օտասըղ դայէթ միւլթէպէր վէ
էպէտի իւլ իշթիհար ահըպպա վէ միւսաֆիլլէրլէ

աօլու տըր : Անքն պու ահպապը քէնախինտէն
առլա բուկէրտան օլմաղլար . անլէր սըտդ ու խու-
լուտան ասլա այրըլմաղլար . քէնախի եօրդուն
օլուբաս , անլէր տախի սիւքիւթ էտէրլէր . քէն-
ախի չաղըլմաղլա կիտէրսէ , անլէր տախի պէրապէ-
րինճէ կիտէրլէր . քէնախի 'ալմէթ էտէրսէ , անլէր
տախի 'ալմէթ էտէրլէր : Տիւնեանըն քիթապլարը
իչինտէ պէօյիւք պիր հէյէթ ի 'իւլէմա վար տըր քի ,
հէր քէսին պունլարտան իսթիֆատէ էթմէսի , պուն-
լարըն հէյէթինէ տախիլ օլմասը քէնախի էլինտէ տիր :

ԲԻԹԱՊԼԱՐ ՀԱՅԱԹ Ը ՖԻԳՐԻՑԵՄԻՋԻՆ ՊԱԵ-
ԼԸՃԱ ՊԻՐ ՂԸՑԱՅԸ ՑԸՐ : — Ֆիլ հագիզա էօյլէ ա-
տէմլէր վար տըր քի փէք աղ միւթալա'ա էրպապը
օլտըզլարը հալատ պէօյիւք պէօյիւք իչլէր կէօր-
միւլլէր տիր : Անլէր թահսիլլէրինին նօզսանընը
քէնախի թէճրիպէ ի շախսիյեղլէրի վէ սուրէթ ի ճէ-
քէյան ը ահվալտան պիր հիստէ ի իսթիֆատէ չըգար-
մալարը սայէսինտէ իքմալ էթմիլլէր տիր : Լաքին
անլէրին պէօյիւք գըսմը միւսթէանա գապիլինտէն
տիրլէր , վէ էկէր անլէր թա'լիմ ու թահսիլ կէօր-
միւլլ օլսալար իտի , իսթիմալ քի տահա պէօյիւք
խըտմէթլէրտէ պուլունա պիլէճէլլէր իտի : Ինսան-
լարըն էքսէրիյէթ ի 'աղիմէսի իչիւն քիթապլար
միւզթէտիր մուա'լլիմլէր մէսապէսինտէ օլուպ ,
թա'լիմ ու թէրպիյէ ի շախսիյեղլէր մէտար ը ա'ղիմ
տիրլէր : Քիթապլարը թագտիր էտէպիլէնլէր՝ ան-
լէրտէն խոսուոսի պիր թարգտա իսթիհատ ը նուր ը
գէքեսա վէ մա'րիֆէթ էտէրլէր : Անլէրին պու խու-
սուստաքի տէրէճէ ի էհէմմիյէթինի թագտիր էտէ-
մէյիդ : Մօնթէնը նամ միւ'էլլիֆ՝ քիթապլարըն

Թա՛լիմ ու թէրպիյէ ի շախսիյեճէ մուճիպ օլտըղը ֆէվախո ու մուհասսէնաթը Թա՛րիֆ զըմնընտա տէմիշ տիր քի, «Քիթապ՝ հայաթ եօլճըլըղընըն էն կիւզէլ եօլ տըղըղ տըր» Ինսանլարըն քիթապլար-տան կէօրտիւլիւ իսթիֆատէլէր հագգընտա միւ-լահագա էթտիյիմիզտէ, էտիպ ը մէշհուր Չարլզ Լէմպլին հիսսիյաթընա իշթիրաք էթմէմէք գապիլ օլմազ: Մուամաիլէյի տէյօր քի, «Թաամտան էվվէլ տո՛ւա էթտիքտէն զիյատէ օգուճագտան էվվէլ տո՛ւա էթմէք իսթէրիմ»:

Քիթապլար հագգընտա նազար ը տիգգաթըմըղը ճէլպ ու տա՛վէթ էտէճէք մէսա՛լի ը մուհիմմէ շուն-լարտան 'իպարէթ տիր. շէօյլէ քի, նէ՝ օգուճա-լըլըզ, վէ նա՛սըլ օգուճալըլըզ: Պիրինճի մէս՛էլէյէ գաթ՛ի պիր թարգտա ճէվապ վէրիլէմէզ:

(Ա) Տիւնհատա քիթապլարըն միզտարը զայէթ քէսրէթլի օլտըղընտան, պէօյլէ պիր սի՛ւալա ճէ-վապ ը գաթի՛ վէրմէք միւմքին տէյիլ տիր: Պիր տտէմի, քիթապ սէշմէք իշիւն, պիր քիթապխա-նէյէ կէօթիւրիւնիւզ, վէ կէօրէճէքսինիզ քի պու-ատէմ հանկը քիթապլար միւթալա՛տյա շայան օ-լա պիլիր վէ հանկըլարտան սարֆ ը նազար էտիլէ պիլիր օլտըղընա տա՛իր պիր ֆիհրիսթ եաղճագ խուսուսընտա — վէլէվ պու իշ քէնտիսինճէ խայրը օլտուղընը պիլոէ պիլէ — նէ գատար կիւճլիւք, նէ տէրէճէ թէրէտտիւտ հիսս էտէճէք տիր. իթի-մալ քի մէյ՛հիւս օլուպ պէօյլէ պիր թէշէպպիւստէն վազ կէլէճէք տիր:

(Բ) Զէվզ ու Թապի՛աթլարըն, հալ ու քէյֆի-յէթլէրին, մա՛լիւմաթ վէ պէզա՛լէլէրին տէրէճէ ի

նիհայե միւթէնէվվի՝ օլմասը քէյֆիյէթի տիր քիւզու խոսսոստա մո՛ււայեէն գա՛յտէլէր պէյանը մատտէսինէ մանի՛ օլմագտա տըր։ Պիր քիթապըն միւթալա՛ասը պիր քիմսէյէ մուճիպ ը մահգուզիւյէթ օլտըղը հալտէ, ՛այնի քիթապ պիր տիկէրինէ ճան սըգընտըսընը մուճիպ օլա պիլիր։ Հէս պիթթապի՝ քէնտի մէյլ ու միզաճընա մուվաֆըզ կէլէն ղըտա ի ֆիքրի արար։ Քիթապ ինթիխապը մատտէսի, պիր ատէմին քէնտի մէյլ ու արգուլաւորընա — ինթիյաճաթ ը մատտիյէ վէ մա՛նէվիյէսինէ վէ մէյլան ը թապ՛իսինէ — մէնութ վէ մէրւպութ տոր։

**ՊՈՆՈՒՆԻԼԷ՛ պէրապէր խուսուս Ը մէջքիւր հազ-
գընտա պիւր իքի իխթար ու նասիհաթտա պուլու-
նապիլիբիդ քի , պունլարտան կէնճլէր հէր հալտէ
իսթիֆատէ էտէ պիլիբլէր :**

Էվֆլեւ, Կէնեապոլս Իսթիֆադէ ճիհեթեյն Էն Էւոյեթնե
Ինթապլարը Գոհալալը: — 'Ալէմը քիթապէթ ու Է-
տէպիյաթտա պիր թագըմ քիթապլար վար տըր
քի պէօյիւք ատէմլէրին մահսուլ ը Էֆքեարը վէ
Էսէր ը խամէսի օլտըզլարը ճիհէթլէ սա'իր քի-
թապլար սըրասընտա եիւքսէք պիր գուլէ կիպի
տուրուլար: Իշթէ պու գապիլ քիթապլար հագ-
զընտա հիւքէմատան Պաքօն հագգըլա տէմիշ տիր
քի: «Պա'զը քիթապլար վար տըր քի անլէրին ետ-
լընըզ չաշնիլէրինէ պագմաղա, պա'զըլար վար քի
չիյնէմէյիպ ետլընըզ եութմաղա, վէ փէք ազլարը
տա վար քի չիյնէյիպ միւքէմմէլէն հագմ էթմէյէ
կէլիրլէր:» Պու սօն սընըֆտան օլան քիթապլարըն
միգտարը հէնսւզ փէք մահտուտ տըր տէնիլէ պիլիր:

Զէմանէմիզտէ էն մէշուք պա'ղը՝ զէվաթ ետգըն-
լարտա էն կիւղէլ 'տառ: օլընան եիւզ քիթապըն-
իամլերինի հապի ֆիհրիթլէր չըգարովչար տըր:
էն կիւղէլ քիթապլար հանկըլար 'տառ օլունմադ
լազըմ կէլտիյինէ տա'իր պաւ միւլէ'լլիֆլէր պէյնին-
տէ պա'ղը ճիհէթլէ իթթիֆադը էֆքետար վէ պա'ղը
ճիհէթլէ տէ իթթիլաֆը էֆքետար մէվնուտ տըր:
էյի քիթապլարնէ հասմիսինի միւպէյին օլան ֆիհ-
րիսթլէրի թանգիմ էտէնլէրին պալլընա քէնտի
խուտուտի էֆքետար ու թէստվուրլաքընըն, զէվզ
ու թապի'աթլարընըն թէ'էսիր վէ սաթ'գասըլլա
քիթապ ինթիխապընտա պուլունտըզլարը իոթի'-
պառ օլընամադ ահվարտէն տիր: Ինթիմադ քի հիչ
պիր կէնն անլէրին թէրթիպ էթաիքլէրի ֆիհ-
րիսթլէրին հիչ պիրինի հէր հալտէ գապառ: էթմէ-
յէնէք տիր: Պունընլէ պէրապէր պիր շէյ աչիքետար
տըր: շէօլլէ քի աննադ էտէպիյաթա միւլէ'ալլիզ
օլան քիթապլար միյանընտա ինթիխապ ինրառը
միւլմըինաթտէն տիր: Պիր կէնն, քէնտիսինտէն
զիյաաէ քետը աշնա. զէվաթ իլէ իոթիչարէ էյլէ-
տիքտէն սօնրա, քէնտի իսթիաաա ու գապիլիյէ-
թինէ, զէվզ ու թապի'աթընա մուվաֆըզ կէլէն
պիր թազըմ հազիգաթէն զըյմէթլի վէ իոթիֆա-
տէլի քիթապլար ինթիխապ էտէ պիր, վէ պու
սայետէ, քէնտի թէրպիյէ ի ֆիքրիյէսի իլիւն պիր
րիւքնը մէթին հազըրլայանադ գանգը քիթապլար-
տան էտինմէք լազըմ կէլտիյինէ տա'իր մա'լիւմաթ
ախզ էտէ պիր: Իչթէ պու կիպի քիթապլարն
միւլապա'աաըլլա պալլայըպ, անլէրին հապի օլտըզ-
լարը էֆքետար ու մա'լիւմաթը միւլմէլէն գապի

ու թահսիլ էտէճէք օլուրսա, պու պիք գաչ քի-
թապլար ինթիմալ քի քէնտիսի իչիւն պաշքա պիք
չօզ քիթապլարտան զիյատէ ֆա'իտէլի վէ խայրը
օղանազ արը :

Խառտէթէն Վիւզել տէնիլէ պիլէճէք, վէ պի-
նա'էն 'ալէյի հէր կէնճլէրին խառտէթէն ինթիմա-
տէսինի մոռնիպ օրա պիլէճէք ղէր քիթապ վար
արը տէմէք մա'րիւսի իլամ գապլիլիտէն պիք շէյ
պիք : Գու քիթապ' Բիթապը Մուգաւտաէն տիր :

(Ա) Բիթապը Մուգաւտաէն, հէմ փէրպիյէ ի
տիւրպիյէ վէ հէմ սախի թէրպիյէ ի ֆիքրիյէնէ
մէտարը քէնճկեանէ օլուպ, առի'ր պիլճիւսիլէ քի-
թապլարէն մա'վէֆգիլիտէ պիք մէսլէ'րը Էա'րիզ
տիր : Գարմիլ նամ միւլէլլիֆ սէյօր քի, քէն ֆա-
ղիքին գուլիպէսինտէ պիք քիթապ վար արը քի,
պուհաւան ինսան ճիւտի պիք գաչ պին սէնէլէրտէն
սէրու 'ազլ ու ֆիքրի իչիւն նաւր վէ ղրտա աթազ
էթմէքտէ, վէ քէնտիսինճէ էն տէրին օլան սիւ'ալ-
լէրէ ճէվապը շաֆի պուլմապաա արը : Զ Պիք ա-
տէմ օլու քիթապա գուգուֆը թամմ Էասըլ էթմէ-
տիքճէ, թէրպիյիլ վէ սահիպ ի ֆիւսն ի տիւրազ
ապըլսամազ : Բիթապը Մուգաւտաէտին 'ալէմ ու
ճի'անսաղքի մէվզը' վէ թարիխինի պիլմէք այրընա
պիք իլմ ու իրֆանա մալիք օրնազ տիմէք տիր :
Բիթապը ժէզպուրէն գուսլիլ ի լուհանիտին վէ
Ալլահըն քէրամը օլմաընա էնճմիլէթ վէրմէյէն
քիմսէլէր սիլէ, սնըն թէրպիյէ ի շախտյէճէ օլան
էնէմիլէթ ի 'ազլմէսինի թէսլիմ ու ի'թիրաֆ էթ-
միլլէր տիր : Գուհարաւան ֆրօֆէսօր Հրքսլէյ տէյօր
քի, քիւթիւն Բիթապը Մուգաւտաէտին միւհնիֆ

միւթերիզէրին անտէ պուլունարդընը իտախ'ա
 էթտիքլէրի գուսուրլարը վէ եանլըչլարը թէնզիլ
 էյլէտիյիմիզտէ, պու էսքի մէճմու'ա ի միւէլ'լէ-
 ֆաթտան պիր ճէմալը մա'նէվի վէ ճէլալը ախ-
 լագիյի հա'իզ եինէ պէօյիւք պիր պագիյէ գալա-
 ճաղընը կէօրէճէք սինիզ: Պունտան գաթ 'ի նազար
 իշպու քիթապըն իւշ 'ասրլարտան պէրու ինկիլ-
 թէրրա թարիխնտէ 'իւլուվը շան ու շէօհրէթլէ
 էն գիյաւտէ միւշթէհիր օլանլարըն թավր ու հարէ-
 քէթինի թա'յին ու թէպտիլ էթմիշ օլտըղընը, անըն
 Պէօյիւք Պրիթանեանըն շիմալինտէն ճէնուպինէ,
 էն քիպարընտան էն էտնասընա վարընճա հէր քէտ
 իշիւն պիր գասիտէ ի միլլիյեէ օլմը իտիյինի, անըն
 էն 'ալի, էն սաւտէ պիր ինկիլիքճէ իլէ եագըլմըշ
 պուլունարդընը, անըն շիյվէ ի իֆատէճէ ֆէվզէլ-
 'ատէ լէթաֆէթինի, վէլիտսըլ անըն միւթալա'ա-
 սըլլա էն 'ատի պիր քէօյիւ պիլէ սա'իր մէմլէքէթ-
 լէր վէ մէտէնիյէթլէր հագգընտա վէ տիւնեանըն էն
 գատիմ գավմ վէ միլլէթլէրինէ վարընճայա գատար
 դայէթ կէնիշ պիր մազի հագգընտա խապէրտար
 օլտըղընը, պիր տէֆ'ա միւլահագա էտինիզ: Զօ-
 ճուզլար տիկէր հաճնկը քիթապըն միւթալա'ասըյ-
 լա ինսանիյէթ եօլընտա պու գատար թէրպիյէ վէ
 թէրագգըյա մազհար օլա պիլիլլէր:» Պու սէօզլէր
 իլէ, Բիթապը Մուգատտէսին ինսանլարըն թէր-
 պիյէ ի ըուհանիյէ վէ ֆիքրիյէսինճէ նէ տէրէճէ
 թէգատտիւմիւ մուճիպ օլտըղը լիսանը թագաիր
 ու թաստիզլէ պէյան օլունըյօր:

(Բ) Լաքին Բիթապը Մուգատտէս թէրպիյէ ի
 ֆիքրիյէսին թէրագգըսընա խատիմ օլմագտան

պաշգա տիկէր պիր մահիւթի տախի հա՛իզ տիր :
 Պու Քիթապ Ալլահ թարաֆընտան իլհամ օլունմըշ
 տըր : « Թա՛լիմ իչիւն , թաղիր վէ իսլահ իչիւն ,
 վէ սալահ խոսոսունտա օլան թէ՛տիպ իչիւն
 ֆա՛իտէլի տիր : » Է՛մարիւն իղթըրապ վէ գասա-
 վէթլէրինտէն սէմավի 'իզզէթ ու ճէլալա վարմագ
 իչիւն ինսանըն րէհպէրի տիր : « Նէվճիվան քէնաթ
 թարիգինի նէ՞ իլէ փաքլէյէ պիլիր : Սէնին քէլա-
 մընա կէօրէ հըֆզ էթմէսիլէ օլուր : »

Պինա՛նն 'ալէյի տիւնեանըն պէօյիւք Քիթապ-
 ւարընը , վէ Քիթապլարըն էն պէօյիւյիւ օլան Բի-
 թապը Մուգատտէսի օգուլընը :

Ի+ՆՆՆ , Բիթապլարըն միւթալա՛ասընա տա՛իր
 վէրէճէյիմիդ տիկէր պիր իխթար ու նառիհաթ
 տախի շու տըր քի , իլլապլը Դա՛սթէն պէր Նօֆլա
 ի Նապրոսն օթա՛սալըյը : — Պիր առէմին պիր շէ-
 հիրտէ պիր խանէսի պուլունըր : Պու խանէ անըն
 մէրքէզի տիր . կէզէր , տօլաշըր , եինէ պուրայա
 կէլիր : Պիր կիւն պիր տաղա չըգար , պաշգա պիր
 կիւն երլանգավի պիր նէհրին քէնարընտա կէզիպ
 տօլաշըր , տիկէր պիր կիւն տախի տէնիզ իլէ սէ-
 յահաթ էյլէր : Պու եօլ իլէ պուլունտըղը էվին էթ-
 րաֆընա աչինա օլուր , Ֆազաթ եինէ հէր կէճէ
 նօզթա ի հարաքէթի օլան խանէսինէ 'ափտէթ է-
 տէր : Բիթապլար խոսոսունտա տախի պէօյլէ
 տիր . անլէրի միւթալա՛ա էտէրէք քէէննէհու անլէր
 արասընա պիր սէյեհաթ իճրա էտէրիզ : Մէսէլա
 Կա՛նա՛լընը նօզթա ի հարէքէթ օլմագ իւզրէ էլէ
 ալա պիլիրիդ , վէ օնա տաիր հէր նէ պուլուրսաք
 օգուլընը : Պիր չիֆթճի ֆէնն ի զըրաաթտան ,

պիր տ'ավա վէքիլի գաւառնիյնաէն, պիր բուհանի'
 'իլմ ը իւահիտէն պահիս օլան քիթապլարը միւ-
 թալա'ա էտէր: Ետեօտ «ըհհէի» և պեհնէյիտիւն հօգ-
 թա ի նապար իթթիթաղ էտէրիդ, վէ հէր պար
 թէթքիլաթ ը պէտէնիյէմիդէ վէ հըֆիլ ը սըհհէթի-
 միդէ մէտար օլա պիլէճէք էսէրլէր օգուրըդ: Ետ-
 թօտ իշխնաէ աօղուղ պէօյիւմիւշ օղաղղմըդ մէմ-
 լէքէթի նօգթա ի միւթալա'ա իթթիթաղ էտէրիդ,
 վէ անըն անվալ ու վուզու'աթ ը թարիթիյէտին-
 աէն պահիս օլան քիթապլարը պուրուղ օգուրըդ:
 Իշթէ պու սուրէթլէ էօնիւմիւղէ միւլիթէլիֆ միւ-
 թալա'ա մէյաանլարը աշղըր, վէ մագսէտսիդ օ-
 գումագլըղըն մուղիրը նէթիճէլէրինաէն վիզայէ
 էտիլմիշ օլուրըդ: Մագսէտսիդ օգումանըն մուղիրը
 նէթիճէլէրի էզնիւմլէ շու տըր. ֆիքրիմիդի չօզ
 աէֆ'ա պիր թագըմ մալաեանի մա'լիւմաթ վէ
 դարմա դարըշըդ վուզու'աթ հիքեայէլէրիյլէ թը-
 դարճառընա աօլաուրուրըդ: Մուհարրիր իքիթաղ
 պիր կէնճ բուհանի կէօրմիւշ տիր քի, պու դաթ
 պիր դաշ քիթապլարտան 'իպարէթ օլան քիւ-
 թիւպիանէտինաէ Ան-ի-լըբէ-ի-Պըլէ-հա-հա'ա նամ պիր
 քիւլլիյաթ ը ֆիւնուհա մալիք իտի: Մէքդուժ քի-
 թապ ը մէզքիւրիւն պիր դաշ գըմմընը — թարիթ,
 թէրճիւմէ ի հալ վէ ճօղրաֆիա գըմմարընը — նա-
 դար ը միւթալա'աանաան կէլիրիր իտի քի, պու
 վէճհլէ քիթապը մուլիթաղամ ոուրէթաէ թահալ
 էթմիւշ, վէ քիթապ տա հագգընտա զիյաաէտիյլէ
 խայրը օլմուշ իտի: Գիթապլարը պէյան էթտիյի-
 միդ պու կիպի ուսուլլար իլէ միւթալա'ա էթմէյէ
 չալըշմալըըդ, «Օգումագ պիլէն հէր էքքէք ետ

գատուն էանա ի միւթալա՛տտա քէնտիտինճէ մու՛ս-
յենն պիր մագսէա իթթիխազ էթմէլի տիր , քէնտի
թէրպիյէ ի ֆիքրիյէ վէ գալպիյէսինէ պաշլըճա հան-
կը քիթապլար իսթիֆատէպախշ իսէլէր , անլէրի
ինթիխապ էլլէմէլի տիր , վերհասըլ շէճէրէ ի 'տի՛լէ-
սի իչիւն սու , հավա վէ նուր արայըպ պուլմալը
տըր քի , պու շէճէրէ հէր թարաֆա տալլար վէ
գօլլար սալտըրարագ ֆա՛խտէլի , կէօլկէլի վէ միւ-
զէյենն պիր հալ քէսպ էթսին , վէ հէր քէս անտէ
պիրէր վէճիլէ հայաթ վէ ինպիսաթ պուլսուն : »
Սըր Արթիւր Հէրփսին պու սէօղլէրի պիզիմ պա-
լատէքի միւտտէյ՛իաթըմըզը գավիենն թէ՛էյիտ
էտէրլէր :

Իւլիւնէ- , Էնանլը իլէ Նէ Ռոդէ վէ Ռաւհաղա-
լըլի Էլֆէթի քէրա Էրերօէ , Էթիպալը Գաթի 'այի
պա Ռոդէ վէ Ռաւհաղալը իլէ օթոմաֆ կէրէ Գէր :
Նալընըզ , տօսթլուղըն գըյմէթինի պիլիր վէ սէօզ
սէօհպէթինտէն հիսսէ ի 'իպրէթ չըգարըլա պիլիր
օլանլար իլէ տիր քի իւնսիյէթտէ պուլունըրըզ
վէ պուլունմալըյըզ : Քիթապլար հագըընտա տախի
թամմ պու միւլահաղա իլէ տալլանմալըյըզ : Էօլլէ
տտէմլէր վար քի օգուտըզլարը քիթապտան մատ-
տէթէն միւթէլէզզիզ օլմատըզլարը հալտէ , անը
ֆըրլաթըպ աթարլար : Ատէմլէր տէ վար քի սու ի
հալ վէ ախլազլարըլա մա՛րուֆ օլան քիմսէլէրլէ
իւնսիյէթ փէյտա էթմէքլիյի խաթըրլարընտան պի-
լէ կէչիրմէտիքլէրի հալտէ , չօզ տէֆա իֆսատը
ախլազլէ մա՛րուֆ օլան քիթապլար օգուլմասընը
ասլա 'այըպ սայմաղլար : Հալ պու քի , ֆէնա վէ
էտէպսիզ պիր ատէմ իլէ միւնասէպէթ փէյտա

էթմէք ճա"իզ օլմատըզը կիպի, էտէպէ մուզայիր պիր քիթապը միւթալա'ա էթմէք տաթի դաթի'էն թէճվիզ օլընա պիլիր շէյլէրտէն տէյիլ տիր: Կեր- շէքտէն պիր միւ"էլլիֆ իլէ պիր քիթապ մերազլըսը պէյնինտէ էօյլէ պիր սամիմիյէթ, էօյլէ պիր 'ալա- գա ի մուհապպէթ ճարի տիր քի, էֆրատ պէյնին- տէքի միւնասէպէթ ը տօսթանէտէ պու տէրէճէ 'ալագա վէ րապըթա կէօրիւլէմէզ, Ֆէնա քիթապ- լար 'ազլ ու ֆիքրին, վէ հիսսիյաթըն ապ ը դիւ- լալընա զէհիր գաթարլար. պիր տէրէճէտէքի ֆէնա իւլֆէթ վէ տօսթըզլարտան փէք զիյատէ մազար- րաթը մուճիպ օլուր: Իմտի, հէր քէս իլէնէ կիպի մէպտէ վէ գաի'տէլէրլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթտէ պուլուռնուր իսէք, 'այնի մէպտէ վէ գաի'տէլէրի քիթապլար հազզընտա գաթի'էն թաթպիզ էթմէլի իզ: Վէ ֆէնա քիթապլարը «Շայան ը միւթալա'ա տէյիլ տիր» տէյերէք գալտըրըպ աթմազլըզ տա մուվաֆըզ ը մաալահաթ վէ հէր հարտէ էլզէմ տիր:

(Ա) Պէօյլէ քիթապլար գաթէն սու ի շէօհրէթ- լէրիլէ մա'լիւմ օլապիլիրլէր: Սու ի շէօհրէթի պուլուռնան պիր ատէմ իլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ փէյտա էթմէյի իսթէմէտիյիմիզ կիպի, ախլազը իֆսատ էթմէք թապի'աթընը հաի"զ օլմազլա շէօ- րէթ պուլմուշ օլան պիր քիթապը տա օգուժա- մալըյըզ:

(Բ) Պու գապիլ քիթապլարըն ինթիխապը պէօ- յիւք պիր 'ազլ ու ֆիրասէթէ իհթիյաճ մէսս էթ- մէզ. զէրրէ գատար 'ազլ ու իզ'անը վէ թէճրի- պէքեարլըզ օլան՝ հանկը քիթապ ֆա"իտէլի վէ հանկըսը մուղիրը օլտըղընը հիւքմ էտէ պիիր: Պիր

առանձին իլէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթ փէյտաւ էթմէք լա-
յըզ մը տըր, տէյիլ մի տիր, պու խուսուստա պիր
հիւքմ վէրմէք իշիւն փէք ազ շէյլէր պիզէ մէտար
ը ինթիխապ օլա պիլիւրլէր . հալ պու քի պիր քի-
թապըն շայանը միւթալա'ա օլուպ օլմատըղընը
անլամագ իշիւն անը սաթհի պիր սուրէթտէ կէօզ-
տէն կէշիրմէք պիլէ քիֆայէթ էտէ պիլիւր :

(Գ) Լաքին հէր տէվր ու վազթ իշիւն կէնճի-
նէ ի հիքմէթ ու հազիզաթ հիւքմիւնտէ օլտըղը
պի իշթիպահ օլան առար ը մէշահիրին միւթա-
լա'ասընա սուրէթ ի մախսուսէտէ իպթիտար էթ-
մէքլէ , գուվվէ ի թէմհիզիյէմիզ քէմալէ էրէր :
Պուսլարա պիր տէֆ'ա լալշտըղըմըզտա , անլէրին
լէզզէթիյլէ միւթէլէզզիզ օլմաղը պիր տէֆա' էօյ-
րէնտիյիմիզտէ , արթըզ ֆիքը ու գալպը զէհիր-
լէյէն , ախլազը իֆսատ էտէն նափաք վէ մուզիւր
քիթապլարըն միւթալա'ասընա ասլա թէնէզզիւլ
էթմէյէճէյիզ . միւթէպէր վէ նամտար առէմլէր
արասընտա թէրպիյէ օլընմըշ օլան պիր առէմ
հէյէթ ի իճթիմա'իյէնին սիւփիւրիւնթիւսիւ մէսա-
պէսինտէ օլան խըրսըզլար , գումարպազլար , տօ-
լանտըրընըլար վէ պէքրիլէր իլէ օթուրուպ գալզ-
մաղա հիշ թէնէզզիւլ էտէր մի :

Քիթապլարը նաւը գըրա'աթ վէ միւթալա'ա
էթմէք լազըմ կէլտիյի մէս'էլէօհնէ կէլինճէ , պու
մատտէյէ տա'իր եազըլաճագ լանճագ պիր գաշ
խուսուսլար վար տըր :

(1) Տիզգաթ ու մէրազլէ օգույընըզ : Պիր քի-
թապ պիզիմ տիզգաթ ու մէրազըմըզը ճէլպ էթ-
մէտիքճէ , ընա հէվալէ ի սէմ' ը ի'թիպար էթմէյիզ ,

անտէն պիր վէճհլէ հիստէ վէ ֆա"իտէ չըգարամայրդ, վէ պու սէպէպտէն անը պիր թարաֆա տթմադ տահա ֆա"իտէլի տիր :

(2) Պիր քիթապը ֆա"իլ օլարադ օգուժալըյըդ , մէֆ'ուլ օլարադ օգուժամալըյըդ . եա'նի՝ անըն հէր պիր սէօգիւնիւ, հէր պիր ճիւմլէսինի, քէօր քէօրիւնէ գապուլ էթմէմէլիյիդ . պիզիմ 'ազլըմըզա տախի տանըլմալըյըդ . անլէրի պիզիմ թէրազիմիդէ վուրմալըյըդ : Անտ տա"իր սիւ"ալլար իրատ էթմէլիյիդ անըն հալի օլտըղը տէլիլ ու պիւրհանլարը պիզիմ տախի վէզնէ ի թէտզիդ ու թէ"էմմիւլիւմիդտէն կէչիրմէլիյիդ : Էյէր պիր քիթապը պիզիմ հատտէ ի միւթալա'ամըզտան կէչիրմէյէրէք օգուր իսէք , հիչ պիր իսթիֆատէ էտէմէյիդ , հիչ պիր ֆա"իտէ պուլամայրդ . տէմիր պօրուլար քէնտի իչլէրինտէն ճէրէյան էտէն սուլըն ֆա"իտէսինի կէօրլուր մի :

Հիքեայէ վէ բօման գըրա'աթ էտէնլէր՝ չօգ տէֆա պու նէվ'տէն օլուպ , օգուտըզլարը բօմանլարտան հիչ պիր ֆա"իտէ կէօրէմէզլէր :

(3) Պիր ուսուլ , պիր մազսէտ ի մու'այեէն իլէ օգուլընըդ :

(4) Քիթապը տա"իմա պիր էյլէնճէ մազամընտա , ճան սըզընթըսընըն տէֆ'ինէ մէտար օլմադ նիյէթիյլէ օգուժայրպ , անճադ ձէնապը ը Հազգ սիզի նէ կիպի վազիֆէլէրլէ միւքէլլէֆ գըլմըլ իսէ , մահզա օ վազիֆէնին հիւսն ի իֆասընա միւզթէտիր օլմադ մազսէտ ու մէրամըլա օգուժալը սընըդ :

Պ Ա Պ 13

'Ա"ԻԼԷ 'ԷՕՄՐԻԻ

Ֆամիլեա — 'Ա"իլէ — Զօրուգ չօճուգ — Տա"ի-
րէի պէյթիյէ — Թա'պիրլէրի հէփ պիր մա'նայը
իֆատէ էտէրլէր։ Պու Թա'պիրլէր պա'զը էֆրատ
պէյնինտէ պիր իւլֆէթ ու իւնսիյէթ, եախօտ
մախլուգաթ ը ինսանիյէտէն միւրէքքէպ պիր հէ-
յէթտէն միւթէֆէրրիգ պիր տա"իրէ մա'նասընը
միւթէզամմին տիրլէր քի, պու տա"իրէ տախիլին-
տէ իճրա օլունաճագ խուսուսի վազիֆէլէր վէ իմ-
բար էտիլէճէք խուսուսի պիր 'էօմր մէվճուտ տըր։
'Ա"իլէ էօմրիւնիւն մա'նասընը խասսէթէն պէր
Թաֆսիլ իյզահ ու Թա'յին էթմէյէ լիւզում եօգ
տըր, չիւնքի պու քէյֆիյէթ ճիւմէմիզճէ տախի
կէրէյի կիպի մալիւմ տիր։

'Ա"ԻԼԷ 'ԷՕՄՐԻԻ ԵԱԼԸՆԸՁ ԻՆՍԱՆԱ ՄԻԻՆՀԱ-
ՍԸՐ ՑԸՐ։ — Ինսանըն մատուընտա պուլունան
հայվանաթըն հէր վէճհլէ 'ա"իլէ 'էօմրիւնէ միւշա-
պի օլան հիչ պիր շէյլէրի եօգ տըր։ Պա'զը խու-
սուսլարտա անլէրին սուրէթ ի մա'յիշէթլէրի սօն
սօնընտա 'ա"իլէ էօմրիւնէ պէնզէր իսէ տէ, հէր
սուրէթլէ պու 'էօմր տէյիլ տիր։ Մէսէլա, հավանըն
գուշլարը քէնաթ եավրուլարընը քէմալ ը մուհապ-
պէթլէ գայըրըպ պէսլէրլէր, լաքին պուշլար ուշա-
պիլմէք տէրէճէլէրինէ գատար պէօյիւտիւքլէրինտէ,
եավրուլար իլէ անալարը պէյնինտէքի միւնասէ-
պէթ արթըգ խիթամ պուլուր։ Հալ պու քի, տիկէր

Թարափտան , միւնասէպէթ ը 'ա'իլէվիյէ էօլիւն-
 ճէյէ տէք իմթիտատ էտէր , վէ պու միւնասէպէթ
 վէ րապըթա եալընըզ էօլիւմիլէ միւնգաթի' օլուր :
 'Ա'իլէ' Ալլահ Թարափընտան ինսանըն սա'ատէթ ի
 հալի իչիւն թէչքիլ օլունմըչ տըր : Տիւնեայա կէ-
 լիչիմիզին հալ ու քէյֆիյէթլէրի պունու իսթիզամ
 էատէր — 'էօմրիւմիւզիւ նասըլ կէչիւրէճէք օլտըղը-
 մըզը պիզի էօյրէտէն թա'լիմ ու թէրպիյէ պունու
 միւզթազի գըլար — մէվճուտիյէթ ի ինսանիյէնին
 պէօլիւք մազսէալէրինին իճրասը պունընպա խաս-
 սէթէն թէ'էմին էաթիմիչ տիր :

'Ա'իլէ 'էօՄԻՐԻԻ ՏԻՐ ՔԻ ԻԻՋԵՐԻՄԻՋԵ ԶԻՅԱ-
 ՏԵՍԻՑԼԵ ԳՈՒՎՎԵԹԼԻ ԹԵ'էՍԻՐԼԵՐ ՎԵ ՊՕՁՈՒԼ-
 ՄԱՋ ՆԻՇԱՆԵԼԵՐ ՊԸՐԱԳԸՐ : — Միզամ ու Թա-
 պի'աթլարմըզը 'ա'իլէ իչինտէ թէչէքքիւլ էթմիչ-
 լէր տիր քի , իլէրուտէ նէ իսէք վէ նէ օլմուչ
 իսէք — էյի եա քէօթիւ — պու միզամ ու Թա-
 պի'աթլարլէ օլմուչըզ վէ օլուրըզ : Խանէտէն , եա-
 խօտ , թա'պիր ը տիկէրլէ , տա'իրէ ի պէյթիյէտէն
 ալտըղըմըզ թէ'էսիւրլէր 'էօմր սէյեահաթըմըզըն նի-
 հայէթի օլան էօլիւմէ գատար պիզէ րէֆագաթ
 էտէրլէր : Պիր աաէմ քէնտի ֆագիլէթ ու մէզիյէթ-
 լէրինին պաչընա մէնպա'ը հանկըլար օլտըղընք
 քէնտի քէնտինէ սիւ'ալ էթաիլինտէ , կէօրէճէք վէ
 հիսս էտէճէք տիր քի պունլարտան պիր խայլիտի
 տօղրուտան տօղրույա եա պիլվաթիթա մէնսուպ
 օլտըղը 'ա'իլէնին 'ազասըյլա օլան միւնասէպէթ ը
 տա'իմէ վէ րապըթա ի միւթէվալիյէսինտէն ախզ
 էթմիչ տիր : Էպէվէյնին թա'լիմ ու թէրպիյէսի ,
 վալիտէ վէ գըզգարտաչարըն թէ'էսիւր վէ մուհապ-

պէթի, անվալ ու թապի'աթ ը ֆիքրիյէ վէ մա'նէ-
վիյէմիզէ զա'իլ օլմազ սուրէթտէ իճրա ի թէ'էսիր
էտէրլէր: 'Ազըլը պիր փէտէրտէն, պիւթիւն խօ-
ճալարըմըզտան զիյատէ շէյլէր թահսիլ էտէրիզ:
Բէսսամ ը մէշհուր Պէնճամին Ուէսթէ, նասըլ
րէսսամ օլմուշ իտիյի սիւ'ալ օլընտըզտա, ճէվա-
պէն, «Վալիտէմին պուսէլէրի պէնի րէսսամ էթ-
միշ տիր,» տէմիշ տիր: Ամէրիգալը մէշհուր պիր
տիրլօմաթ շու վէճիլէ ի'թիրաֆ ը հալ էթմիշ տիր,
«էկէր միւթէվէֆֆիյէ վալիտէմին, պէնիմ ուֆա-
ճըզ էլիմաէն թութարազ, 'էյ Սէմավաթտա օլան
փէտէրիմիզ', տէյիւ տիզ չէօքիւպ պէնի առւ'ա
էթմէյէ ալըշտըրմըշ օլտըղը վազըթլարըն թաթլը
խաթըրէլէրի օլմասա իտի, պէն պիր տէհրի օլա-
ճազ իտիմ:» Տիկէր թարաֆտան, «էֆիլ պիր
'ա'իլէյէ մէնսուպ օլմազ սուրէթիյլէ պէտպախթ
օլմուշ օլանլար քէնտի 'էօմրլէրի իւզէրինէ պունըն
պէտպախթ' նէթիճէլէրինի չէքմէքտէն նատիրէն
վիզայէ ի նէֆա էաէ պիլիլէր: Պունըն նէթա'իճ ի
միւէ'լլիմէսինտէն վէլէվ թախլիս ի նէֆա էտէ պիւ-
սէլէր պիլէ, օ տա պու նէթիճէլէրէ գարշը շիտ-
տէթլի միւճատէլէլէրտէ պուլուճաղգտան սօնրա
միւյէսսէր օլուրլար: «Չօճուզ՝ ինսանըն փէտէրի
տիք,» տէնիլմիշ տիր, վէ չօճուզ 'ա'իլէ իչինտէ
տիր քի իլք հիւսն ի թէ'էսիրաթը եախօտ ոռ ի
թէ'էսիրաթը ախզ էտէր: Անըն եաշատըղը իլք
'ալէմ' տօղմուշ օլտըղը խանէ տիր:

'Ա'իլէ 'էօսրիի ԱԽԼԱԳԸՆ ՄԵՀԷՔ ԹԱԵԸՍԸ
ՏԸՐ: — Պիր ատէմին տինտար օլուպ օլմատըղը
մէշահիրտէն Հուայթֆիլտէ սօրուլտըզտա, ճէվա-

պէն, «Պիլմէմ, չիւնքի անը էվտէ առլա կէօրմէ-
միշ իմ,» տէմիշ տիր: Ինտան չօգ տէֆ'ա խանէ-
տէն խարիճ պիր հալտէ իքէն պիր տիւրլիւ օլտըղը
հալտէ, խանէ վէ 'ա'իլէ խալզը արասընտա իսէ
պաշգա պիր տիւրլիւ օլուր: Անըն տսըլ պօյա վէ
ֆօյասը էվտէ, խանէ խալզը արասընտա, պէլլի
օլուր: Պիր ատէմ էյի պիր էվլատ եախօա էյի պիր
դարնտաշ իսէ, 'ալէլ 'ումուլմ էյի տէ պիր ատէմ
օլուր: էյէր էվիւնտէ պիր մէնպա' ի մազարաթ իսէ,
խալզ արասընտաքի մու'ամէլէ վէ միւննաօէպէթին-
տէ տախի, էր եա կէճ, գուսուրլը օլաճագ տըր:

Պիր 'ա'իլէնին միւխթէլիֆ աս'զասընըն 'էօհտէ-
սինէ թէրէթթիւպ էտէն վազիֆէլէր հազզընտա
թաթվիլ ը քէլամ էթմէք պու քիթապըն սատէտի
խարիճինտէ տիր: Պիր 'ա'իլէյէ մէնսուպ օլտն
կէնճլէրին 'ալ էլ 'ումուլմ միւթէհալլի օլմասը լազըմ
կէլէն էֆքեար ու հիսսիյաթը պէյան էթմէք քետֆի
օլա պիլիւր: Ինթիմալ տըր պու քիթապ էլլէրինէ
կէչէճէք օլանլարըն փէք չօղու 'ա'իլէ աս'զասը տըր-
լար: Իմտի անլէրին էվտէ Նասըլ հալ ու հարէ-
քէթտէ պուլուճմալարը լազըմէտէն օլտըղը մէս'է-
լէսի անլէրին տիզզաթ ը մախսուսէսինի զիյատէ-
սիլլէ ճալիպ օլսա եէրի վար տըր:

1. Ին'ա'ա' 'ա'իլէ 'էօմրիւնիւն մէպտէ ի էսա-
սիսի տիր: Հէր պիր 'ա'իլէնին պիր բէ'իօի վար
տըր, վէ պու բէ'իս տիր քի ումուր ու խուսու-
սաթ ը պէյթիյէյի իտարէ էթմէլի տիր: Նիզամ ու
ինթիզամ Սէմանըն իլք գանուճը տըր: Նէրէտէ
իթա'աթ եօգ իսէ, օրատա հիչ պիր ինթիզամ տա-
խի օլամագ: Իլք թարզը հիւքիւմէթ 'ա'իլէ տա'ի-

րէսինտէն պաշար, վէ չօճուզլար իլք տէֆ'ա քէն-
 տի էպէվէյնլէրինէ տիր քի իթա'աթ էտէճէքլէր
 տիր: Բէսուլ տէյօր քի, «է'յ էվլատ, վալիտէյնի-
 նիզէ հէր խուսուստա իթա'աթ էտինիզ, զիրա պու-
 շէյ Բապազա մագպուլ տըր:» Հաթթա պիր 'ա'իլէ-
 նին չօճուզլըզ չաղլարընտան չըզմըշ օլան ա'զասը
 իչիւն պիլէ իթա'աթ լաղըմէտէն տիր. հալ պու-
 քի անլէրին իթա'աթը չօճուզ գըսմընտան թալէպ
 օլունան իթա'աթ նէվ'ինտէն օլմայրպ, հուզուզ
 վէ 'ազլ ու մանթըզ, մուհապպէթ վէ միննէթ-
 տարլըզ էսասը իւզէրինէ իպթինա'էն օլմալը տըր:
 Զիւնքի անլէր գանոււն ու նիզամա միւթի' օլա-
 րազ, պու սուրէթլէ իթա'աթ տէնիլէն շէյ պիր
 սուրէթ ը հիւրմէթ քէսպ էտէր: Զօճուզ, պիլա
 թէրէտտիւտ, վէ ոօրդու սիւ'ալսըզ, վալիտէյնինէ
 իթա'աթ էթմէյէ մէճպուր տըր. պիր կէնճ՝ չօ-
 ճուզտան զիյատէ պիր սէրպէսթիյէթ պուլաճազ
 օլուրսա, եինէ քէնտի վալիտէյնինն արդու վէ
 միւրատլարընա ըի'այէթ վէ անլէրին էվամիրինէ
 իթա'աթ կէօթէրէճէք տիր: Անըն պու հիսսի
 Գիթապ ը Մուզատտէստէ Հիւրմէթ թա'պիրիյլէ
 զիքր օլունմըշ տըր: «Փէտէրինէ վէ վալիտէնէ
 հիւրմէթ էտէսին,» Օն էվամիրտէն պիրի տիր քի,
 Ֆէրա'իզ ի տինիյէ վէ մա'նէվիյէ իչինտէ պունըն
 հիւքմիւ ճարի օլմագտան տալա սաղըթ օլմայա-
 ճազ տըր: Պու էմը՝ եազըչըզսըզ մահրէմիյէթ՝
 եա'նի՝ 'արսըզլըզ վէ սայղըսըզլըզ, պէտ մու'ամէլէ,
 պիէտէպանէ ճէվապ վէրիշ, եախօտ քիւսթախլըզ
 կիպի շէյլէրէ մուխալիֆ տիր: Պու էմը՝ զըմնէն
 սինն ու թէճրիպէյէ հիւրմէթ ու ըի'այէթ, վէ

վալիտէյնին քէնտի էվլատընըն ստ'տաէթ ի հալի
 իշիւն իխթիյար էթմիշ օլտըզլարը պէօյլէք ֆէ-
 տաքետըլըզլարա գարշը միննէթտարըզ մանալա-
 րընը միւթէզամմին տիր : Տէնիլիւր քի զէմանէմիզ-
 տէ էպէվէյն իլէ էվլատ արասընտաքի բապըթա ի
 իթա'աթ կէվշէմիշ տիր , վէ կէնճլէր քէնտի վալի-
 տէյնինէ պիր վազըթ անլէր հազզընտա տա'իմա
 կէօսթէրմէքտէ օլտըզլարը 'այնի թա'զիմ ու իհ-
 թիրամ նազարըյլա պազմագտա տէյիլ տիրլէր , վէ
 անլէր իխթիյարլաշտըզլարընտա վէ արթըզ թապ
 ու թիւվանտան քէօիլմիշ պիր հալէ առւշար օլ-
 տըզլարընտա անլէրէ լազըմ կէլէն մու'տփէնէթտէ
 պուլունմագ խոսսոսընտա փէք ազ շէյլէր եափ-
 մագտա տըրլար , վէլիասըլ անլէրէ քէնտիլէր եար-
 տըմ էթմէքտէն իսէ , անլէրի պիր տար իւլ 'տճի-
 զէյէ աթմաղա տահա զիյատէ միւհէյեա պուլուն-
 մագտա տըրլար : Էյէր պու սահիհ իսէ , հազըզա-
 թէն փէք տճընտճագ պիր հալ տըր : Պէօյլէ պիր
 հալ հէյէթ ի իճթիմա'իյէնին ախլագընըն թա փու-
 նար պաշընտան ֆէսատա վարմըշ օլտըզընա տէ-
 լալէթ էտէր քի , պուլըն նէթիճէթրի փէք էլէմ-
 նաք տէրէճէլէրէ վարաճագ տըր : 'Ա'իլէ հէմ Տէվ-
 լէթին վէ հէմ տախի Բիլիսէնին մէհա ը թէրպի-
 յէտի տիր , վէ էկէր 'ա'իլէ 'էօմրիւ պօզուզ իսէ ,
 պու պօզուզլըղըն նէթիճէսինի հէմ Տէվլէթ վէ
 հէմ տախի Բիլիսէնին չէքէճէյի մուհագզագ տըր :
 Իշթէ պուլնա պլինա'էն կէնճլէր թարաֆընտան
 քէնտի վալիտէյնլէրի հազզընտա Հիւրմէթ լաֆ-
 զընըն միւթէզամմին օլտըզը թէֆէվվիւզ վէ ղիւճ-
 հանիյէթէ լայըզ պիր թարզտա մուհապպէթ վէ

ինթիրամ ը ճիտտի վէ հազըզի կէօսթէրմէյէ իզ-
տամ ու ինթիմամ էտիլմէլի տիր : Պօղոս ըհսու
տէյօք քի, « էվվէլա անլէր քէնտի էհլի պէյթլէրի-
նէ հիւրմէթ կէօսթէրմէյի վէ վալիտէյնլէրինէ միւ-
քեաֆաթ իֆասընը էօյրէնսինլէր . զիրա պու խու-
սուս 'իւտ Ալլահ էյի վէ մագպուլ տըր : » Պիր կէֆն՝
իչիւն էյեր պիղայէթ մուճիպ ի սիւրուր պիր շէյ-
վար իսէ , օ տա փէտէր ու մատէրինէ ինթիրամ ը
թամմ կէօսթէրմիշ օլտըզընըն խօշ խաթըրէսի տէր .
վէ էկէր գայպիւնի փիւրխուն էտէճէք զայէթ աճը
պիր շէյ տափի վար իսէ , օ տա նան ու նի'մէթ-
լէրիյէ փէրվէրտէ օլտըղը վաքիտէյնինի եիւզ իւս-
թիւնէ պրագմըշ օլտըղընըն խաթըրաթ ը տիվսը-
րաշանէսի տիր :

2. Մուհապպէթ՝ տա'իրէ ի պէյթիյէյի աօլտու-
րաճագ հէվա ի մուհիթ տիր : Հագգըլյա տէնիլմիշ
տիր քի, « Մուհապպէթսիզ էվ էվ տէյիլ տիր : »
Գէօքլէրին , վէ քիւթիւյիւն , տալլարըն վէ եափ-
րագլարըն , պիր եէրէ կէլմէսիյէ պիր աղաճ եա-
փըլմազ . նէ աափի պիր գաշ քիմէլէրին պիրլիքտէ
իգամէթ էթմէսիյէ պիր 'ա'իլէ թէշքիլ օլունուր :
« Պիր գաշ քիչինին պէրապէր եաշամալարըլյա ,
պէրապէր եէյիպ իշմէլէրիյէ , հիշ պիր վէճիլէ Ֆա-
միլեա թէշքիլ օլընմազ : Խանէ՝ օրմանաա եախօտ
պէրրիյէտէ պուլուլունսա վէ ա'գասընտան եարըսը
պաշգա տիյաքլարտա եախօտ պաշգա պիր 'ալէմտէ
պուլուլունսա պիլէ , պու խանէտէ պիւթիւն նի'մէթ
ու պէրէքէթլէրի հա'իլ օլան մուհապպէթլի պիր
'ա'իլէ պուլուլունսա պիլիր : Խաթըրաթ ը լաթիֆէ ,
մուհապպէթ ի միւթէգապիլէ , եէքտիկէրինի կէօր-

մէք արդուսը, պիրի պիրլէրինին խայրընը տրամագ վէ տիւշիւնմէք հիստիյաթը, կէօզտէն իրագ վէ կէօնիւլէ եագըն օլմագ տուլդուսը, վալիտէյնին հէրարէթլի տու'ալարը, մուհապպէթ ի ֆէյղէնտանէ հագգընտաքի գանա'աթ, հէմշիրէնին իֆթիխարը վէ պիրատէրին խայր տո'ւասը տըր քի, հայաթը պէյթիյէնին էրքեանը հագըզիյէսինի թէշքիլ էտէրլէր, վէ խանէյի մուգատտէս գըլարլար:» Տօզթ. Ճէյմս Մարթինօսըն պու սէօզլէրինէ գատար կիւզէլ, նէ գատար սահիհ տիրլէր: Մուհապպէթ վէ անճագ մուհապպէթ տիր քի խանէ խալգընը 'ա'իլէ հալինէ կէթիրիր: Պիր խանէնին ուղագ պիր մէմլէքէթտէ պուլունան պիր ա'զասը մէքթուպ վէ սա'իրէ վասըթասըյլա էֆքեարու թէսավվուրընը տէնիզլէրտէն աչըրարագ մէնսուպ օլտըղը խանէյէ թէպլիղ էտէր, վէ տօղմուշ օլտըղը խանէ իշիւն տէրին պիր մուհապպէթ վէ աթէշին պիր հասրէթ հիսս էտէր: Տօղտըղը էվ պէլքի սէֆիլ պիր գուլիպէ իտի, լաքին քէնտիսի իշիւն պու գուլիպէ իլէլ էպէտ սէվկիւլիւ վէ մու'ազգէզ տիր, չիւնքի պու խանէտէ միւթէմէքքին օլանլէրլէ էօյլէ պիր 'ալագա ի մուհապպէթլէ պիրլէշմիշ տիր քի, պու 'ալագայը պու'տը մէսաֆէլէր պօզամագլար: Րապպըմըղըն թէմսիլի պինագիրինտէքի Միւսրիֆ Օղուլ պիլէ, տօմուզար քիւրիւսինտէ կէզէրէք, վէ անլէր իլէ քէշի պույնուզու եէյէրէք, քէնտի փէտէրինին խանէսինի խաթրընա կէթիրմէքլէ եինէ 'ալի վէ 'ալա պիր հայաթա գըլավուզլանմըշ իտի: Մուհապպէթսիզ պիր խանէ՝ խանէ տէյիլ տիր. ճանսըզ պիր ճիսմէ էկէր

ինսան տէնիլէ պիլիր իսէ , մուհապպէթսիզ խանէյէ տէ խանէ տէնիլէ պիլիր :

3. Հիւր-Դէ ռ- Է-Յէ խանէտէ պիրլիքտէ եա- շատըղըմըզ քիմսէլէր իչիւն մուհապպէթին իզթի- զասընտան օլան պաշլընա պիր թարզ ը ինթիրտմ տըր : Հէր պիր ա՛զա , տէյիլ եալընըզ քէնտի բա- հաթ վէ ինթիյաճլարընը , իլլա պէրապէրինտէ եա- շատըղը քիմսէլէրին ինթիյաճ վէ բահաթլարընը տախի տիւշիւնմէլի տիր : 'Ա'իլէնին սա'ատէթ ի հալինի , պիր ֆէրա ը վահիտ սըֆէթիլէ քէնտի սա'ատէթ ի հալինէ թէրճիհ էթմէլի տիր :

Հիւրմէթ ու բի'այէթ ֆըզտանը եիւզիւնտէն , պիր թազըմ քէօթիւ խուլլար փէյտա էտէրիզ քի , պու խուլլար մէնֆուր վէ մէզմուլ տըրլար :

(Ա) Ճէպպարլըզ՝ քի պիր 'ա'իլէնին գուվվէթլի պիր ա՛զասը քէնտիսինտէն տահա զա'իֆ օլանլա- րըն քէնտիսինէ խըզմէթ էթմէսինտէ իսրար կէօթ էրմէսի սուրէթիլէ անըն իւզէրինէ թէհաքքիւմ իլլէթմէսինտէն 'իպարէթ տիր :

(Բ) Հըրս ու թամա' քի պիր ատէմին պաշգա- լարա իսապէթ էտէն հիսսէտէն զիյատէ օլտրոզ բահաթլըզ սիւրմէք , եէյիպ իչմէք , եախօտ նա- զարտա օլմազ տա'իյէսինտէ կէչմէսինտէն 'իպա- րէթ տիր :

(Գ) Թէնպէլլիք՝ քի պիր ատէմին , քէնտի գա- զանճընը պէլքի զէվզ ու սէֆա ուղըրնա սարֆ էտէրէք , վէ հաթթա խանէ խալզընըն էմէք ու զահմէթիլլէ պէսլէնմէյէ միւնթազըր օլտրազ , 'ա'ի- լէնին թէտարիք ի մէտար ը թէ'այեիւշիւ խուսու- սընտա 'էօհտէսինէ միւթէրէթթիպ օլան հիսսէ ի

մու՛ւսկէնէթին իֆասընտան իմթինա՛ էթմէսինտէն
'իպարէթ տիր :

(Դ) Թէ՛աննիւտ՝ քի իոթէր ֆէնա օլմուշ, իս-
թէր էյի, քէնտի եօլընա, քէնտի բէյինէ, քէնտի
էֆքետորընա պէյէնմէքտէն 'իպարէթ տիր :

Խօսապինլիյին պիւթիւն պու թարզլարը տա՛ի-
րէ ի պէյթիյէնին գապանիյն ի հագըզիյէսինէ մու-
խալիֆ օլուպ, հայաթ ը պէյթիյէյի գէհիրլէրլէր :
Տէվա՛իր ի սա՛իրէտէ օլտըզընտան չօզ զիյատէ,
տա՛իրէ ի պէյթիյէտէ տիր քի, հէր պիրի սա՛իր-
լէրին եիւքլէրինի թաշըմալը տըր : Հէր պիրի եա-
լընըզ քէնտինին տէյիլ, պաշգասընըն տախի սա՛ա-
տէթ ի հալինի արամալը տըր, վէ հէլէ զա՛յիֆլէր
վէ գուզվէթսիզլէր՝ ա՛զանըն ճիւմլէսի թարաֆըն-
տան գայրըլմալը տըրլար :

4. Նէշա+էն՝ տա՛իրէ ի պէյթիյէտէ հիւքմ էթ-
մէսի լազըմ կէլիպ մուհաֆազասընա պիլխասսա
իթինա կէօսթէրիլէճէք, վէ հէր քէս իլէ օլ վէճհլէ
մու՛ւսմէլէ էտիլէճէք պիր հալ ու խասսէ տիր : —
Խարիճի 'ալէմտէ պիզիմ ճանըմըզը սըգաճազ վէ
պիզի պէլքի զըզտըրաճազ հալլէրէ թէստուիֆ է-
տէճէյիմիզի պիլսէք պիլէ, խանէմիղին էշիյինէ
այագ պասար պասմազ, հէր զըզընլըզը, հէր հիտ-
տէթի, հէր ճան սըզընտըսընը ունութմաղա սա՛յ
էթմէլի իզ : Խարիճտէքի խօյրատըղըն, գապա-
լըզըն վէ 'ունֆ ու խուշուռնէթին՝ կէլիպ խանէտէն
իչէրիյէ կիրմէթինէ ասլա միւսա՛տտէ օլուռնմամալը
տըր : Տա՛իրէ ի պէյթիյէ պիր աշիանէ ի սա՛ատէթ
ու լէթաֆէթ օլմալը տըր, վէ ա՛զատան հէր պիրի
անըն մուհաֆազա ի շէրէֆի վէ տէվամի ի մէսու-

տիյէթի ուղըննա էլինտէն կէլտիյի գատար ճէհա
 էթմէլի տիր : Պիր կէնճ ազշամլարընը էկէր էվտէ
 կէչիրմէզսէ — էկէր պաշգալարընը բէֆագաթընը
 ֆամիլեա խալզընընը բէֆագաթըննա թէրճիհ էտէր ,
 վէ զէվզ ու էյլէնճէսինի պիւս պիւթիւն խանէ
 տա'իրէսինտէն խարիճ եերլէրտէ արար իսէ , պու
 հալ ֆէնալըղա 'ալամէթ տիր : Հալ պու մէրքէզտէ
 իսէ կէնճին հալ ու հարէքէթլէրինտէ պիր եանլըյըզ
 օլմալը տըր : Պիր զաթ կէնճլէրէ խիթապէն չէօյլէ
 տէմիշ տիր « Սիզէ եալվարըրըմ քի , պիւթիւն խա-
 լի վագթընըզը պաշգա պիր եերտէ կէչիրէրէք , վէ
 անճագ հէփ էյլէնճէ եերլէրինին արթըզ գափան-
 տըզը վագըթ էվէ կիթմէյէ լիւզում կէօրէրէք ,
 պու վէճհլէ էվինիզի պիր լօգանթայա վէ եաթագ
 օտասըննա չէվիրմէյէսինիզ : » Օլա պիլիր քի պիր
 կէնճ , պա'զը սէպէպլէրէ պինա'էն , խանէսինի ույ-
 դունսըզ պուլսուն , վէ պու ճիհէթլէ էվտէն սօղու-
 մուշ օլտըղընտան տօլայը քէնտի քէնտիսինի մա'-
 դուր կէօրսին : Պէօյլէ օլսա պիլէ , խանէնին ույ-
 դունսըզըղըննա սէպէպ օլան հալլէրին մէյտանտան
 գալտըրըլմասըննա , վէ քէնտինին կիւլէր եիւզիւ
 վէ մու'ամէլէ ի նագիքեանէսիյլէ խանէտէ խարիճ-
 տէքինտէն տահա զիյատէ այտընլըզ հիւքմ էթմէ-
 սինէ չալըշմալը տըր :

Ծ. Տէյաճէթ սայէսինտէ տիր քի էն 'ալի , էն
 սա'ատէթպախշ ֆամիլեա 'էօմիլ հուսուլ պու-
 լուր : Էկէր խանէ խալզը Ալլահա թապի' օլմուշ
 իսէ , վէ հէփ պիրտէն վէ մուլթագամ սուրէթտէ
 Պէյթ իւր Բապպա կիթմէյի ֆարզը ը 'այն պիլէրէք
 օնա կէօրէ հարէքէթ էտիյօրլար իսէ , իշթէ պէօյլէ

պիր 'ա'իլէ թամմ Խրիսթիան պիր 'ա'իլէ տիր ,
 Պու մագուլէ պիր 'ա'իլէտէ , փէտէր քէէնէնէնո
 օլ 'ա'իլէնին սահիպի օլուպ , Ալլահն քէնտիտինէ
 պախչ ու իհսան էթմիչ օլտըղը 'այալ ու էվլատը
 իչիւն հէր կիւն միհրապ ը պէյթիտէ տու'ա վէ
 նիյազլար թագտիմ էտէր : Օ՝ պու իչի պիր վազի-
 ֆէ ի մուգատտէսէ սայար , վէ չօլուգ չօճուղընը
 « Բապպըն թէրպիյէ վէ նասիհաթընտա » փէրվէր-
 տէ վէ պիզզաթ քէնտի էօրնէյի իլէ 'ա'իլէ ի տի-
 նիյէնին ա'զալարը կիպի անլէրի թա'լիմ ու թէր-
 պիյէ էթմէյի պիր նի'յմէթ ու իմթիյազ ը մախսուս
 'ատտ էտէր : Չօլուգ չօճուղլարընըն թա'լիմ ու
 թէրպիյէ ի տինիյէսինի քեամիլէն պաչգալարա
 թէրք էտէնլէր խիւաֆընտա օլարագ , անլէրի պիզ-
 զաթ քէնտիսի թէրպիյէ ու թա'լիմ էթմէքտէն
 մահզուգ օլուր : Պէօլէճէ Խրիսթիանլըղըն նէսիմ ի
 թէրպիյէսիյէ փէրվէրտէ օլմուչ օլան պիր պէյթ
 իւլ 'ա'իլէ՝ հագիզաթէն պիր կիւլիսթան ը սա'ա-
 տէթ ու լէթաֆէթ քէսպ էտէր :

Պ Ա Պ 14

Ք Ի Լ Ի Ս Է

Քիլիսէ քելիմէսինին միւլթէլիֆ մա՛նաւարը վար տըր : (Ա) Պա՛ղէն միւ՛մինլէրին հէյէթ ի մէճ-մու՛էսինէ — « Պիւթիւն տիւնեատաքի միւ՛մինլէրին հէմի՛յէթինէ » — օլ միւնթէխապ զաւմա տէլալէթ էտէր քի Պաշը օլան Քրիստոսըն սայէտի ալթընտա թօփլանմըշ, թօփլանմադտա վէ թօփլանաճազ տըր, վէ Անըն կէլինի, թէնի, վէ թէմամիյէթի տիր, Անըն քի հէր շէյի հէր շէյ իչինտէ տօլտուրմըշ տըր :

(Բ) Պա՛ղէն պու քելիմէ պիր Խրիսթիյան հէմա՛ւաթընա թաթպիզ օլունմըշ տըր քի, պու հէմա՛ւաթ թէշքիլաթ, թա՛լիմաթ վէ աեին ու 'ատէթլէր ճի-հէթիլլէ սա՛իր հէմա՛ւաթլարտան թէֆրիզ օլընըրլար. մէսէլա, Գաթօլիք Քիլիսէսի, Օրթօտօքս Քիլիսէսի, վէ Փրօթէսթան Քիլիսէլէրի կիպի :

(Գ) Պա՛ղէն պու քելիմէ իլէ պիր մէմլէքէթին Խրիսթիյան հէմա՛ւաթը հախօտ զահիպ օլունան մէզհէպի իմա օլունըր, մէսէլա, Կալիքան Քիլիսէսի, Իսվիչէրա Քիլիսէսի, Ինկիլթէրրա Քիլիսէսի, Իսգօչիա Քիլիսէսի կիպի :

(Դ) Պու քելիմէ պա՛ղէն տահա մահաուտ պիր տա՛իրէտէ իսթի՛մալ օլունուպ, քէնտիլլէրինէ մախ-տուս չօպան հա վա՛իզլէրիլլէ, Խրիսթիյանըղըն զաւմա՛իտ ու ֆէրա՛իզինէ միւշտրէքէթ էտէն Խրիսթիյանլարըն խուսուսի պիր հէմա՛ւաթընա տէլալէթ էտէր :

(Ե) Քէլիմէ ի մէղքիւրէ , պա՛ղէն քինայէ թար-
զընտա օլարազ 'իպատէթ ի 'ալէնիյէ վէ խըտմէթ ի
բուհանիյէ վուզու՝ պուլտըղը պինայը կէօսթէրիր ,
մէսէլա՝ Ս. Յակոբ , Ս. Պետրոս Քիլիսէլէրի տէտի-
յիմիզ կիպի :

Պու պահսըմըզտա Քիլիսէ քէլիմէսինի տէօր-
տիւնճիւ մա՛նասըլա իսթի՛մալէտիպ , իրիսթիյան-
լարըն խուսուսի պիր ճէմաա՛թընը անլաթմազ իս-
թէրիզ : Հէր կէնճին պէօյլէ պիր ճէմա՛թա մէն-
տուպիյէթի օլմալը տըր , վէ օնա ինթիսապը օլ-
մազլա պա՛ղը խուսուսի ֆէրա՛իզ ու վէզա՛իֆին
իֆասըլա միւ քէլլէֆ տիր :

Քիլիսէ քէլիմէսի միւթէզամմին օլտըղը տէօր-
տիւնճիւ մա՛նասը նօզթա ի նազարընտան պազ-
տըղըմըզտա , քիլիսէնին հայաթը տէօրթ ճիհէթլէ
պէյան ու իզան օլունա պիլիր :

1. ԲԻԼԻՍԷ՝ ԽՐԻՍՏԻՅԱՆԼԱՐԸՆ 'ԻՊԱՏԵԹԻՆԻ
ԿԵՕՍԹԵՐԻՐ : — 'Իպատէթ ը 'ալէնիյէ տիյանէթին
վիւճուտ ու պազասընա էհէմմ ու էլզէմ կէզրիւ-
նիւր : Տիւնեատա տին ու մէղհէպլէրին հէման
ճիւմլէսինին 'ալէնի ըէսմ ու ալինլէր իճրասը ի-
չիւն իճթիմա՝ էտիչլէրի կէօրիւմիւշ տիւր : Պիր
ճէմա՛թտա մուհապպէթ ը միւթէզապլիլէ վէ հիս-
տիյաթ ը միւշթէրէքէ էսասը իւզէրինէ միւսթէնիտ
օլմայան տին ու մէղհէպ՝ 'ալէթթէարիճ գուվվէթ
ու հայաթընը ղա՛իպ էտէրէք նիհայէթ ղէվալ
պուլուր : Քիլիսէլէրիմիզ էկէր Կիրակիտէն Կիրա-
կիյէ գափալը գալսալար , վէ էֆրատ ը ճէմա՛թ
պիր եէրէ կէլիպ թէճէմմիւ՝ էթմէսէլէր , պու հալ՝
պէօյիւք պիր շէհրէ սու իսալէ էտէն հափուզըն

սանքի պիրտէն պիրէ գուրումուշ օլմասը կիպի պիր շէյէ միւշապիհ օլուր : Շուրատա պուրատա պա՛ղը քէսան քէնտի գուշուլարընտան սու չէքէ պիլիրլէր իսէ տէ , 'ումումլյէթ իւզրէ սու գըլլէթի հիւքմ էտէճէք տիր :

(Բ) 'Իպատէթ ը 'ալէնիյէ հիսսիյաթ ը տինիյէյի թագվիյէ վէ թէզեհտ էտէր : Պիր ատէմ թէք պաշընա տու'ա վէ Ալլահը թէմճիտ էտէ պիլիր , լաքին սա'իրլէր իլէ պիրլիքտէ օլարագ պէօյլէ եափաճագ օլուրսա , շիւպհէ եօգ տըր քի , մու'ավէնէթ ը ըուհանիյէ քէսպ էտէր : Հէմ գէման ումէքեանտա մէվճուտ օլան հալ ու քէյֆիյէթլէրտէն իքթիսապ ը թագվիյէթ էյլէր , վէ հէմ տախի քէնտիսիյլէ 'իպատէթ էթմէքտէ օլանլարըն հուզուրը վէ անլէրին քէնտի հիսսիյաթընա իշթիրաք էտիշլէրի՝ քէնտի իւզէրինէ գուվվէթլի պիր թարգտա թէ՛էսիրպախշ օլուրլար :

(Գ) 'Իպատէթ ը 'ալէնիյէ՝ հէր շէյտէն էվվէլ , վէ հէր շէյտէն զիյատէ , Ալլահըն խուսուսի նի՛մէթ ու պէրէքէթլէրինէ նա'իլ օլմագ իչիւն վասըթա հիւքմինտէ տիր : Քիլիսէ իչինտէ , պիզիմ իլէ Ալլահ տարասընտա պիր իրթիպաթ , պիր 'ալագա վիւճուտա կէլիր : « Կէրչէքտէն սէճտէ գըլանլար Փէտէրէ Բուհ վէ հագիգաթլէ սէճտէ գըլաճագլար . զիրա Փէտէր տախի քէնտինէ պէօյլէ սէճտէ գըլանլար իօ՛թեր : » Ճէնապ ը Հագգ պիզիմ 'իպատէթ էթտիյիմիզի արգու էտէր , վէ անը հագղըմըզտա խայրը վէ միւպարէք գըլար : Անըն պէօյլէ եափաճտա օլտըղը հէր 'ասսրտաքի Խրիսթիյանլարըն թէճրիպէլէրիլէ միւսպէթ տիր : Անլէր պէյթ Ուլլահտա վէ

'Իսպատէթ Ուլլահտա պիր գուլվէթ վէ գուտրէթ պուլմուշլար տըր քի, պու սայէտէ 'էօմրլէրի միւ պարէք վէ զիյգուտրէթ օլմուշ աըր: Անլէր Գրիստոսըն, « Զիրա իքի եա իւշ քիշի պէնիմ իամիմէ հէր նէրէտէ ճէմ' օլուրլար իսէ, պէն օրատա տնլէրին աբասընտա իմ,» զէմինինտէքի վա'տընընէլան իճրա օլունմագտա իտիյի հագիզաթընտ պիթթէճրիպէ վագըֆ օլմուշլար աըր:

Զ. ԳԻԼԻՍԵ՝ ԽՐԻՍՏՈՅԱՆԼԸԳ ԹԱՂԻՄ ՌԻ ԹԵՐ-ՊԵՏԵՍԻՆԻ ԻՄԱ ԷՑԵՐ: — Գէլամ Ուլլահ ճէմա'աթ հուզուրընտա վա'զ ու թա'լիմ օլունըր: (Ա) Փէք գաաիմ զէմանլէրտէն պէրու վա'զ տա'լիմա Խրիսթիյան Գիլիսէսինին ային ու մէրասիմինին պիր զըմընը թէշքիլ էտէ կէլմիշ տիր: Միլատըն իքինճի 'ասարընտա Գրիստոս ուղըրնա ֆէտա ի ճան էտէն Յաստիանոս տէյօր քի, « Կիրակի տէնիլէն կիւնտէ, չէհրլէրտէ եախօտ մէմալիք իչինտէ միւթէմէքքին օլանլարըն ճիւմլէսի պիր եէրտէ թէճէմմիւ' էտէրլէր, վէ վագըթ միւսա'իտ օլտըղընտա, բէսուլլէրին բիսալէլէրի վէ փէյղամպէրլէրին թահրիրաթը օգունուր: պա'տէհու էմր ը գըրա'աթ խիթամիէզիր օլտըղընտա, բէ'իտ օգունան պու կիւզէլ քէլամլարա թաթպիգ ը հարէքէթ օլունմադը լիւզումընտ տա'իր ճէմա'աթա չիֆանէն նասիաթ ու թա'լիմաթտէ պուլունըր:» Թա'րիֆ օլունան պու թարզ ը մէրասիմի բուհանիյէ հէնուզ պու կիւնլէրէ գատար մէրի' ու ճարի պուլունըր: Ա'զա ի Գիլիսէ նէրէտէ իճթիմա' էտէրսէ, օրատա վա'զ վէ թա'լիմաթ ը տինիյէ ի'թա գըլընմագտա աըր:

(Բ) Զօգ քիմսէլէրին ախզ էթտիքլէրի թա'լիմաթ

անճաղ պու սայէտէ տիր : Վա՛ղ օլմասա, էհալի քէնտի եօլընտա եալընըզ պրագըլմըշ օլուր քի նէրէյէ կիտէճէյինի պիլմէզ պիր հալտէ քէօր քէօրիւնէ տօլաշըպ տուրուր :

(Գ) Իմտի նէ զէման Գիլիսէտէ պիր իսլահաթ ը ճէտիտէ ըուհը ուլանմըշ իսէ, Ալլահըն քէլամընըն ճէմա՛աթա շիֆահէն վա՛ղ ու թէպլիղի խուսուսընտա պէօլիւք պիր էհէմմիյէթ, պէօլիւք պիր ի՛թիւնա կէօսթէրիլմիշ տիր, վէ Ալլահ տախի կիւնահա քեարըն թարիզ ը հիտայէթէ կիրմէսի վէ քէնտի գալմընըն մա՛նէն վէ մատտէթէն իհեա օլունմասը սուրէթիյէ սուրէթ ը մախսուսէտէ պու թէպլիւզաթը պէրէքէթտար էյլէմիշ տիր :

3. ԳԻԼԻՍԵ ԽՐԻՍՏԻՑԱՆԱՆԵ ԻԵՃԱԳԱԹԸ ԻՄԱ ԷՏԵՐ : — (Ա) Տիւնեատա ուխուլվէթ ֆիքրինի քիլիսէ մուհաֆազա վէ իպգա էտէր : Մուխթէլիֆ սընըֆ վէ մէրթէպէտէն օլան քիմսէլէրի, օ տա պիզայէթ միւսա՛յիտ հալ ու քէյֆիյէթլէր թահթընտա օլարագ, պիր եէրէ կէթիրիպ թօփլար : Պիր ատէմ տիւնեա մուվաճէհէսինտէ նէ օլուր իսէ օլսուն, Գիլիսէտէ Ալլահ նազարընտա պիր 'ա՛իլէնին ա՛զասը կիպի տիր, պիր ա՛զա քի, էթրաֆընտա քիլէրճէ օլտըղը կիպի, 'այնի զա՛իֆլիքլէրէ, 'այնի իզթըրապ ու էնտիշէլէրէ, 'այնի մուզայագա վէ իհթիյաճլարա, 'այնի մուզատտէրէ մալիք տիր : Գիլիսէտէ զէնկին վէ ֆագիր արասընտա ֆարզ օլմայըպ, անլէրին ճիւմլէսինի եարաթմըշ օլան 'այնի Ալլահ ինտիւնտէ անլէր միւսավի տիրլէր :

(Բ) Լաքին Գիլիսէ պիլխատա 'իպատէթ սայէսինտէ տիր քի Դիւլէր արասընտա պիր միւնա-

սէպէթ ի միւշթէրէքէ հիւքմինտէ տիր : Հաֆթանըն պիր կիւնիւնտէ հէր միլլէթ ու գաւմիյէթէ մէն-սուպ ատէմլէր, հատտսըզ հիսապսըզ պիր ճէմմ ի զաֆիր, բուհտա պիր եէրտէ թէճէմմիւլ' էտէրլէր : Անլէրին տու'ալարը վէ համտ ու սէնալարը, եէք-ավազ օլարազ, 'իւնայէթ Թախթընա սու'ուտ է-տէրլէր : Անլէր մուգատտէսլէր միւշարէքէթինէ տախիլ օլուրլար : Անլէր պիր մուգատտէս րէֆա-գաթա միւնթէսիպ օլուրլար :

(Գ) Անլէր Րապպըն սօֆրասընտա, պիր հայա-թըն — Բրիստոստա օլան պիր հայաթըն — շէրիք-լէրի կիպի ախզ ը մէվզը' էտէրլէր : «Պէրէքէթ օ-գուտըղըմըզ պէրէքէթ քեսսէսի' Բրիստոսըն գա-նընըն միւշարէքէթի տէյիլ մի տիր . փարէլէտիյի-միզ էքմէք' Բրիստոսըն ճէսէտինին միւշարէքէթի տէյիլ մի տիր : Զիրա չօզ օլարազ ճիւմլէմիզ պիր էքմէքտէն վէ պիր ճէսէտտէն հիսսէտար ըզ : » (1 Գօր. 10. 16, 17)

4. ԳԻԼԻՍԷ՝ ԽՐԻՍԹԻՅԱՆԸՆ ԽՆՏՄԷՓԻՆԻ ԻՄԱ ԷՏԷՐ : — Քիլիսէ՝ սալթ հիսսիյաթ ը տինիյէնին թա'լիմ ու թէլգինինէ վէ նէշր ու թա'միմինէ վա-սըթա օլան պիր հէյէթ տէյիլ տիր : Քիլիսէ՝ թէ-ճավուզի պիր հէյէթ տիր : Հէր պիր ֆէրտ Բրիս-տոս իլէ իշտաշ օլմագլա միւքէլլէֆ տիր, վէ տէյիլ եալընըզ քէնտի խէլաս ը ճանը, իլլա պաշգալա-րըն խէլասը իչիւն տախի չալըշմաղա տա'վէթ օ-լոււնմըշ տըր : Հէր պիր հագըզի Խրիսթիյան Քիլի-սէսինին տիւսթուր իւլ 'ամէլի' «Հէր քէս իչիւն իշ, վէ հէր քէս իշտէ» գա'իտէսինտէն 'իպարէթ օլմագ կէրէք տիր : Հալ ը ինֆիրատտէ աղ իշ

կէօրէպիլէն էֆրատ՝ սա՛յ ու զայրէթլէրինի պաշ-
գալարնն սա՛յ ու զայրէթլէրինէ գաթմազլա չօգ
իշ կէօրէ պիլիւլէր : Գիլիսէ անլէրէ հէմ ֆուրսաթ
վէ հէմ տախի գուվվէթ վէրիր :

Շիմտի պիր ազ տա Գիլիսէյէ միւլհազ օլան-
լար 'էօհտէսինէ, խուսուսա կէնճլէրէ, թէրէթ-
թիւպ էտէն պա՛ղը խուսուսի ֆէրիզլէր հազզըն-
տա պէյան ը միւթալա՛ա էտէլիմ :

1. Գիլիսէնին պիղիմ իշիւն թէհյէ էյլէտիյի 'ի-
նայէթ չարէլէրինտէն պէրտէվամ իսթիֆատէ էթ-
մէլի իզ : Գիլիսէյի պիր 'իպատէթխանէ, պիր մա-
հալլի թա՛լիմ ու թէտրիս, պիր մէճլիս ի մէվէտ-
տէթ, պիր մէրքէզ ի սա՛յ ու 'ամէլ սայընըզ, նէ
սայարսանըզ, սայընըզ, Գիլիսէ պիր խանէ տիր
քի պիզ քէնտիմիզի պունըն հապանճըսը 'ատտ
էթմէմէլի իզ : Օրատա պիր նի՛մէթ, պիր պէրէ-
քէթ մէվճուտ տըր քի, պիզ պու նի՛մէթ ու պէ-
րէքէթի արայըպ պուլմազ իսէք, եանըլըրըզ : Հէր
կէնճ՝ խըտմէթ ի բուհանիյէտէ մուռթազամէն հա-
զըր պուլուռնմալը տըր : Հէր կէնճ՝ (Ա) քէնտիսի
իշիւն, վէ (Բ) պաշգալար իշիւն պէօյլէ եափմալը
տըր : Պէլքի պա՛զէն, Պէն 'իպատէթիմի թէնհա
եէրլէրտէ տախի իճրա, վէ թա՛լիմաթ ը բուհա-
նիյէյի քիթապլարըմտան տախի ախզ էտէ պիլիր
իմ, պէն Գիլիսէյէ կիթմէքսիզին տէ իշիմի ույ-
տուրա պիլիրիմ, տէյիւ միւլահազա էտէրիզ : Լաքին
պէօյլէ պիր քիմսէ էմին օլմալը տըր քի, Գիլիսէտէ
նա՛իլ օլաճաղը պէրէքէթին գըյմէթինի հազզըլա
թազտիր էթմիշ սայըլամազ . գիրա Գիլիսէտէ
վա՛տ օլընան նի՛մէթ ու պէրէքէթին գըյմէթի փէք

'ալի տիր : Էմիլն օլմալը տըր քի միւ"մինչերլէ օլան րէֆագաթ վէ միւնասէպաթտան իլէրի կէլէն գուվլէթ , գուարէթ վէ իթմինան ը գալպըն գատորընը լայըգըյա պիլմիշ օլմազ : Ֆագաթ վէլէվ Քիլիսէյէ կիթմէքսիգին իշինի պէճէրէ պիլսէ տախի , եինէ պաշգալարըն իհիթիյաճընը տիւշիւնմէյէ մէճպուր տէյիլ մի տիր : Հէր քէսին ըապըթա ի մէնաֆի' իլէ պիրի պիրինէ մէրպուլթ օլտըղը վէ պիրինին սա'ատէթ ի հալի տիկէրինինքինէ մէրպուլթ վէ միւթէվագըրֆ պուլունաըղը պու տիւն-եատա , պիր ատէմին եալընըզ քէնտի նէֆսինի տիւշիւնմէյէ հագըղ օլա պիլի'ր մի : Էթրաֆընտա-քիլէրի տէ տիւշիւնմէյէ մէճպուր տէյիլ մի տիր : Պեր միլլէթ' էկէր 'իպատէթ ի 'ալէնիյէտէն Ֆարիզ կէլմիշ , Քիլիսէլէրի գափամըշ , վէ Կիրակի կիւնիւ զէվզ ու էյլէնճէ կիւնիւնէ չէվիրմիշ իսէ , պու հալ օ միլլէթին պաշընա պէօյիւք պիր պէլա օլտըղընա շիւպհէ վա'ր մը տըր : 'իպատէթ ը 'ալէ-նիյէտէ հագըր պուլունմայանլար' միլլէթին պաշընա պէօյլէ պիր պէլա կէթիրմէյէ , քէնտի սու ի թէ'էսիրլէրիյլէ մէտար օլմագտան խալի գալամագլար : Էկէր հագըր պուլունմամաղա հագըլարը վար իսէ , պաշգալարըն տախի անլէրին միսալընա իմ-թիտալ էյլէմէյէ հագըլարը օլաճագ տըր , վէ օ զէման պէօյլէ պիր իմթիսալըն 'ումումէն նէ գատար մուճիպ ը պէլա օլաճաղընը կէօրմէք գօլայ տըր :

Պիլ խառսա հէր կէնճ Ալլահըն թէհիյէ էյլէտիյի սօֆրատան հիւսէթաւ օլմալը տըր : Էհլ ի թագվա օլան հէր պիր միւ"մինին Ա'շա ի ըապպանիտէն ախզ էտէճէյի ըուհանի պէրէքէթլէրի պէր թարաֆ

էտէլիմ, պու ալին խոստուսա կէնճլէրին թէրագ-
գըյաթ ը ըռհանիյէսինէ եարտըմ էտէր : Անլէրի
թա'յին ը մէսլէքէ գըլավուղլար, վէ թա'յին ի մէս-
լէք ու հարէքէթ իսէ, գուվվէթ պախշ էտէր : Ան-
լէրին պիլ միւլահագա վէ սուրէթ ի ճիտոյէտէ
ինթիխապ ը թարիգ ու մէսլէք էթտիքլէրի տագի-
գատան ի'թիպարէն, անլէրտէ էվվէլքինտէն երւճէ
պիր հայաթ վէ գուվվէթ ի ճէտիտէ պաշլար : Ա-
տամ Պլէք նամ մէշհուր իոգօչեալը իչիւն տէնիւ-
միշ տիր քի, մումաիլէյի Լօնտրայա վիւսուլընտան
պիրագ վագըթ սօնրա մէնտուպ պուլունտըր քի-
լիտէտէ Ա'շա ի Բապպանիյէ միւլահագ օլմուշ տըր :
Պու միւնասէպէթլէ մումաիլէյի տէմիշ տիր քի,
« Պու թէշէպպիւսիւմ պէնիմ ախլագ ու աթվա-
րըմա մէքեանէթ ու ըշսանէթ պախշ էթմիշ, վէ
պէնիմ կիպի պիւսպիւթիւն քէնտի պաշընա թէրք
օլունմըշ, վէ հիչ պիր ըէհպէրի պուլունմամըշ օ-
լան պիր քիմսէնին ֆըսգ ու ֆիտճուր մէրքէզ ու
մէնպա'լարընտան ուզագ տուրմագլըղընա սէպէպ ի-
միւսթագիլ օլմուշ տըր : »

Յ. Պիզտէն հէր պիրիմիգ քիլիսէմիգին խըտմէ-
թինէ լայըգը վէճհ իւզրէ իշթիրաք էթմէլի իգ : Նէ
գէման քիլիսէնին հէր ումուր ու խոստուսը եալը-
նըգ վա'իգ վէ քիլիսէնին խատէմէսի թարաֆընտան
իճրա գըլընըրսա, պու հալ՝ քիլիսէ իչիւն ֆէնա-
պիր նիշանէ օլտըր կիպի, քիլիսէյի թէշքիւ էտէն-
լէր իչիւն իսէ տահա ֆէնա տըր : Պու հալ՝ « Նէ'
իւթէրսին քի եափայըմ » սիւ՝ ալընը իյրատ էթմէյէ
ճանը տա'իմա սէվգ էտէն օլ լութֆ ու քէրէմ
գուվվէթինի հիսս էթմէմիշ օլտըգլարընա տէլալէթ

Էտէր : Պիր չէյ եսփամայան հիչ պիր քիմսէ եօդ
 տըր : Մուհարրիր ք թիթապ Խնկիլթէրրատա վազը՝
 պիր քիլիսէ հաղզընտա օգուճուչ տըր քի , քիլի-
 սէնին հավլըսը վէ արսասը կէնճլէր Թարաֆըն-
 տան կիւզէլճէ Թանգիմ ու Թէզեին գըլընմըչ տըր :
 Պու խըզմէթ ուֆազ պիր չէյ կէօրիւնիւր իսէ տէ ,
 եինէ պիր խըզմէթ տիր : Չիւնքի էյի պիր բուհ
 ու նիյէթէ տէլալէթ էտէր : Էկէր Քիլիսէտէն
 միւմքին մէրթէպէ չօգ իսթիֆատէ էթմէք իսթէր-
 սէք , անըն քէնտի իչինի կէօրմէսի խուսուսըն-
 տա էլիմիզտէն կէլտիյի գատար եարտըմ էթմէլի
 իզ — Թէպչիր ի պէշարէթ էթմէք , ֆուզարա հազ-
 գընտա միւշֆիզ վէ քէրիմ օլմազ , կիրակի մէք-
 Թէպլէրինտէ վէ կէնճլէրին տու'ա մէճլիսլէրին-
 տէ խըտմէթ էյլէմէք սուրէթիյլէ չալըչըպ չտպա-
 լամալը ըզ , Էկէր կէնճլէրին իսթի'տատ վէ զայ-
 րէթի պու վէ սա'իր իչլէրէ վազֆ օլունմըչ օլտա
 իտի , Քիլիսէնին խայր ու հասէնաթը Թա'րիֆ ու
 Թահաիտի նա գապիլ պիր սուրէթտէ Թէզայիտ է-
 տէճէք իտի , վէ պուշլարըն ֆա'իտէսինին պէօլիւք
 գըսմը պիզզաթ իչճիլէրէ իսապէթ էտէճէք իտի :
 Հէր քէս քէնտինէ իսապէթ էտէն հիսսէ ի խըտ-
 մէթի իֆա էթսին : Պէյանա հաճէթ օլմատըղը
 իւզրէ , պիր եօլ վար տըր քի , պու եօլ իլէ հէ-
 վիմիզ տախի Քիլիսէնին իչլինէ եարտըմ էտէ պի-
 լիր իզ . օ տա՝ « Նա'իլ օլտըղըմըզ պէրէքէթէ կէօ-
 րէ » վէրմէքտէն 'իպարէթ տիր : Ահա ը Աթիզ
 իտարէսի գէմանընտա հէր քէս վարիյէթինին
 մու'այեէն պիր գըսմընը ումուր ը բուհանիյէ իչիւն
 վէրմէք մէճպուրիյէթ ի գաթի'յէսի Թահթընտա

պուլուկները խորի : Ելպէթթէ , Եկէր միգտար ը ի'անէ պիզիմ քէնտի ըն'յիմիզէ , քէնտի հիսսիյաթ ը բուհանիյէմիզէ պրագըրլաճագ օլուրսա , ազ սախավէթքեար օլմամալը իզ : Պատիհավա ախզ էթմիշ իզ : Պատիհավա տախի վէրմէլի իզ :

3. Պիզիմ պիննէֆա մէնսուպ օլտըղըմըզ քիլիսէ իշիւն սատըզ օլմագլա պէրապէր , պիւթիւն իրիսթիյանլար իշիւն տախի հիսսիյաթ ը խայրխահանէ վէ միւրիւվէթմէնտանէ պէսլէմէլի իզ : Պիզտէն նիշէլէրիմիզ , պէլքի տէ էն չօղըմըզ , վալիտէյնիմիզին միւնթէսիպ պուլուկնմըշ օլտըղը քիլիսէլէրէ մէնսուպ ըզ . վէ օ քիլիսէյի պիզիմ ահվալ ը բուհանիյէմիզին իսլահ ու թէրագգըսընա խատիմ պիւտիքճէ , անը թասահհուպ էթմէլի իզ վէ անտէ չալըշմալը իզ : Պիր քիլիսէյի պրագըպ պաշգապիր քիլիսէյէ տախիլ օլմատան չօգ ֆա'իտէ հասըլ օլմագ , վէ հալ ը սէպավէթինտէն պէրու մէնսուպ պուլուկնտըզլարը քիլիսէլէրի պրագմագ իսթէյէնլէր' չօգ տէֆա' զարարըլը չըգարլար : Լաքին իրիսթիյանլար իւմմէթինին մէնսուպ օլտըղըմըզ ճէմա'աթընա բապըթա ի սատագաթլէ մէրպութ , վէ պիր իրիսթիյանա լայըզ օլաճագ տէրէճէտէ օք ճէմա'աթըն ուսուլ ու 'ատաթ վէ էֆ'ալ ու մու'ա-մէլաթըլա միւֆթէլի օլուրսագ պիլէ , տա'իմախաթըրնըշանըմըզ օլմալը տըր քի , իւմմէթ հատտ ը զաթընտա պիզիմ ճէմաթըմըզտան պէօլիւք տիր , վէ պու իւմմէթտէ պուլուկնան իշճիլէր հագգընտա տէյիլ եալընըզ հիսսիյաթ ը խայրխահանէ վէ պիրատէրանէ պէսլէմէլի իզ . իլա անլէրէ հէր վագըթ հարտըմ էթմէյէ , անլէր իլէ իշլէմէյէ , վէ տիւշ-

մէն ը ճան ու իման օլան Շէյթանա գարշը ճէնք-
 քէշմէյէ հէր վազըթ հազըր պուլունմալը իզ . էյի
 պիր էհլ ի ճէմա'աթ օլմագ շիւպհէսիզ էյի պիր շէյ
 տիր : էյի պիր Խրիսթիյան օլմագ տէրէճէ ի նիհա-
 յէտէ էյի պիր շէյ տիր : էն էյիսի իսէ հէմ էյի պիր
 էհլ ի ճէմա'աթ վէ հէմ տախի էյի պիր Խրիսթիյան
 օլմագ տըր . զիրա էն էյի էհլ ի ճէմա'աթ օլան էն
 էյի պիր Խրիսթիյան օլտըզը կիպի , էն էյի պիր
 Խրիսթիյան տախի էն էյի պիր էհլ ի ճէմա'աթ տըր :

Խ Ի Թ Ա Մ

Widener Library

3 2044 098 782 782

HD